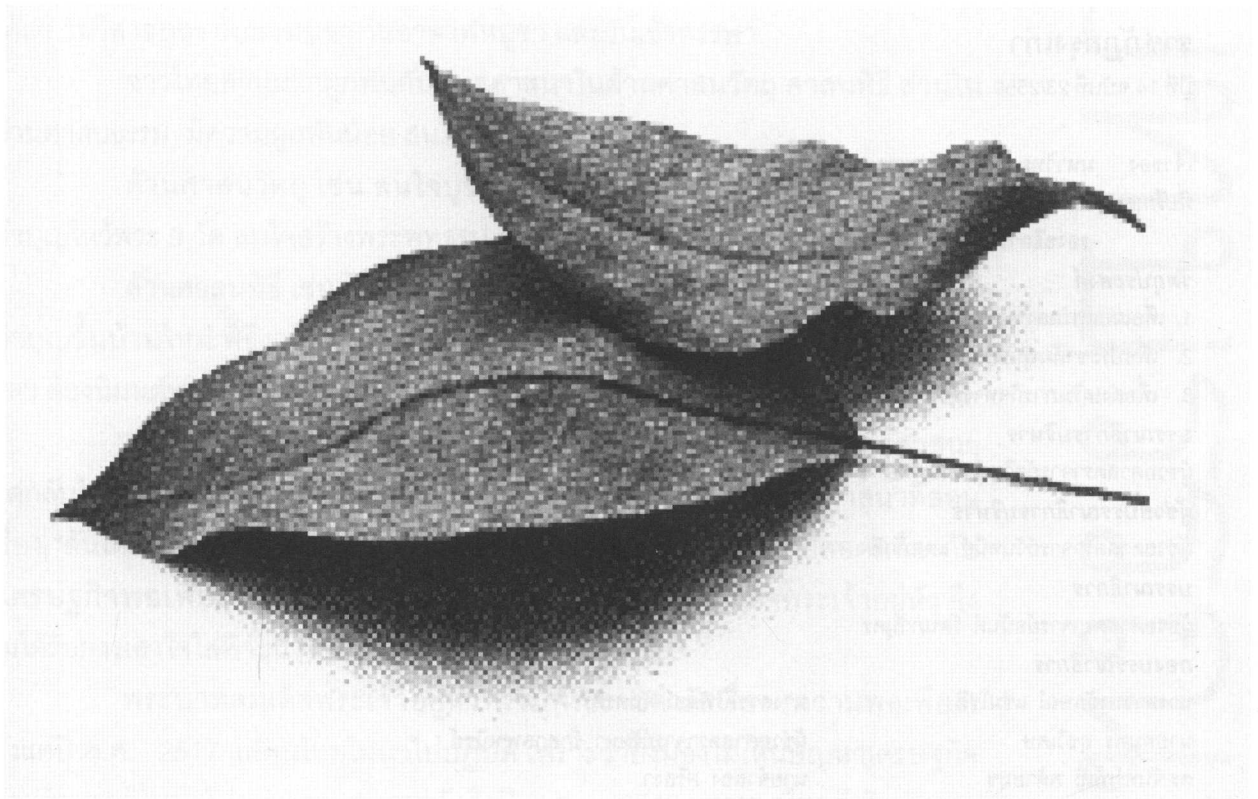

ราชภัฏกรงเก่า

ปีที่ 14 ฉบับที่ 23 / 2550

แต่เราเชื่อใจใจพอเพียง

ISSN 0859-1040

วารสารทางวิชาการ

ราชภัฏกรุงเก่า

ปีที่ 14 ฉบับที่ 23 / 2550

ISSN 0859-1040

วารสารวิชาการ

ราชภัฏกรุงเก่า

ปีที่ 14 ฉบับที่ 23/2550

เจ้าของ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ที่ปรึกษา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ และนักศึกษา รวมทั้งบุคลากรภายนอก
2. เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อส่งเสริมภารกิจทางด้านวิชาการที่มีต่อสังคม

บรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิทย์ เทียรทอง

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันทนี แสนักดี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันต์ รัตนภาณุศรี

กองบรรณาธิการ

นางสาวนงลักษณ์ แซ่มไซติ

นางสาวศิริพัฒน์ จันทร์ศิริ

นายสมพร สุขวิเศษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา รักสกุลพานิชย์

ดร.จันทร์เพ็ญ คล้ายมุข

นายจำลอง ศรีสง่า

นางอรุณญา จงกลรัตน์

นางสาวรารภรณ์ สถาปิตานนท์

นายสมชาย สุนทรวิทย์

นางทัศนีย์ ทองมาก

ปก-ศิลปกรรม-รูปเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิพนธ์ ทวีกาญจน์

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โทร/โทรสาร 0-3532-2950

คอมพิว นางนุชจรี เกาเพิ่ม

นางสาวนิตยา แสงมะระหัด

เนื้อหาสาระและทัศนะในวารสารราชภัฏกรุงเก่า เป็นหลักการ และ
ทัศนะของผู้เขียน และผู้ให้บรรยายแต่ละคน กองบรรณาธิการและ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยเสมอไป

ช

าวไทยส่วนมากนับถือพุทธศาสนา มีวิถีชีวิตผูกพันอยู่กับพุทธศาสนา ชาวไทยเกือบทุกคนถือเป็นประเพณีที่จะได้บวชพระเมื่ออายุถึงกำหนดและได้เวลาที่เหมาะสม เมื่อถึงวันสำคัญทางพุทธศาสนาประเทศไทยจะถือเป็นวันหยุดราชการ ได้แก่ วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา

ชาวไทยส่วนมากผูกพันกับพุทธศาสนาในด้านศาสนวัตถุ ศาสนพิธี ส่วนในด้านศาสนธรรม มีความผูกพันน้อย สนใจกันน้อย

ด้านศาสนวัตถุ เช่น สนใจบูชาวัตถุมงคล สนใจสะสมพระเครื่อง สนใจทำบุญไหว้พระ 9 วัด สนใจสร้างพระพุทธรูป ฯลฯ

ด้านศาสนพิธี เช่น พิธีบวช (ต้องจัดให้ยิ่งใหญ่เพื่อหน้าตาของเจ้าภาพ) พิธีทำบุญขึ้นบ้านใหม่ พิธีงานแต่งงาน พิธีเปิดที่ทำงาน พิธีเจิมป้ายร้านค้า เจิมป้ายรถยนต์ ฯลฯ ต้องนิมนต์พระมาทำพิธีเพื่อความเป็นสิริมงคล

เมื่อคนไทยส่วนมากไม่สนใจ “ศาสนธรรม” ที่เป็นแก่นแท้ของพุทธศาสนา แต่กลับไปสนใจเปลือก กระพี้ (ศาสนวัตถุ ศาสนพิธี) คำสอนที่ดี ๆ ในพุทธศาสนาที่สอนเรื่อง “สันโดษ” “มัตตัญญูตา” “มัชฌิมาปฏิปทา” ที่มีความหมายสอดคล้องกับ “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่เป็นกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงไม่ได้รับการเอาใจใส่ที่จะนำไปปฏิบัติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเรื่อง “ความพอเพียง” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 แต่คนไทยไม่นำไปปฏิบัติ เพราะว่ายังมองไม่เห็นปัญหาเศรษฐกิจและรัฐบาลก็ไม่นำไปขยายผล จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยก็เกิดปัญหา “วิกฤตเศรษฐกิจ” ที่ก่อความเสียหายอย่างร้ายแรง ดังที่หลาย ๆ คนก็ทราบกันดีอยู่

วิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ฝรั่งเศสเรียกวิกฤตในครั้งนั้นว่า “โรคต้มยำกุ้ง” ที่เกิดขึ้นที่ประเทศไทยก่อนและแพร่กระจายไปทั่วโลก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสย้ำเตือนสติคนไทยอีกครั้งในวันก่อนวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อแก้ปัญหาวิกฤตที่เกิดขึ้นหลังจากนั้นเศรษฐกิจไทยก็ดีขึ้น พื้นตัวขึ้นตามลำดับ

พอมาถึงปี พ.ศ. 2544 ถึงยุคที่พรรคไทยรักไทยได้จัดตั้งรัฐบาล โดยมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2544-2549) ไม่สนใจเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” เพราะว่ารัฐบาลชุดนี้มีนโยบายประชานิยม ลด แลก แจก แถม และเร่งให้ประชาชนใช้เงินเพื่อเร่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เร่ง GDP ประชาชนจึงไปกู้เงินมาใช้จ่าย ทำให้ประชาชนมีหนี้สินเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน 2549 หนี้สินประชาชนเฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 118,434 บาท (อ้างจากสถิติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา) หลาย ๆ ครอบครัวไม่มีความสามารถในการใช้หนี้ ทรัพย์สินที่ไปประกันหนี้ก็ถูกยึด หลายคนหนี้หนี้ หลายรายถูกฟ้องล้มละลาย หลายคนมีหนี้ท่วมหัว บางคนฆ่าตัวตาย

บางประการ

บทประพันธ์

สัญญาณบอกเหตุว่า ประเทศไทยจะประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจอีกครั้งในไม่ช้ากำลังก่อตัวขึ้นเรื่อย ๆ เราจะรอไปเรื่อย ๆ รอให้เกิดวิกฤตฟองสบู่แตกอีกครั้ง โดยไม่ทำอะไรเลยหรือ ถ้าอย่างนั้น คนไทยก็ตกอยู่ในความประมาท อย่าลืมพุทธพจน์ที่ว่า “ความประมาทเป็นหนทางแห่งความตาย”

เมื่อคนไทยมีปัญหาระดับชาติ คนไทยก็จะนึกถึงในหลวง (ไม่ค่อยคิดถึงรัฐบาล เพราะรู้ว่ารัฐบาลก็แก้ไขไม่ได้) เพื่อขอพึ่งพระบารมี ขอพระบรมราโชวาท เพื่อแก้ปัญหาของชาติ ปัญหาของชาติที่กำลังเกิดขึ้นในเวลานี้และกำลังฟักตัวอยู่ เราก็มองจะมองเห็นแล้วว่า คือ “**ปัญหาเศรษฐกิจ**” ปัญหาเศรษฐกิจเป็นปัญหาหญ้าปากคอก คือปัญหาที่มองเห็น แต่แก้ไขกันไม่เป็น เป็นปัญหาที่เกิดจากการใช้จ่ายเกินตัว เพราะตามใจกิเลสและตัณหาที่ไม่รู้จักพอ การแก้ไขปัญหาก็ต้องไปลดกิเลสและตัณหาจึงจะทำให้รู้จักพอเพียง นั่นก็คือ คนไทยต้องดำเนินรอยตามกระแสพระราชดำรัส “**เศรษฐกิจพอเพียง**” ซึ่งพระองค์ก็ทรงปฏิบัติให้พลกนิกรของพระองค์ได้เห็นเป็นแบบอย่าง

คนไทยทุกคนเคารพรักและเทิดทูนในหลวงอยู่ในสายเลือด สมควรที่จะน้อมรับกระแสพระราชดำรัสเรื่อง “**เศรษฐกิจพอเพียง**” นำมาประพฤติปฏิบัติเพื่อถวายในหลวงเนื่องในวโรกาสพิเศษในปี มหามงคล คือ ปี พ.ศ. 2549 เป็นปีที่ในหลวงทรงครองราชย์ครบ 60 ปี และปี พ.ศ. 2550 เป็นปีที่ในหลวงทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษา

การประพฤติปฏิบัติตนโดยใช้ชีวิตแบบพอเพียง เพื่อถวายแด่พ่อหลวงแล้ว ก็ยังเกิดประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติ ต่อครอบครัว ต่อสังคม และต่อประเทศชาติอีกด้วย

คณะผู้จัดทำวารสารวิชาการ “**ราชภัฏกรุงเก่า**” ตระหนักถึงภัยทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศชาติ มีเจตนารมณ์ที่จะช่วยกันพลิกฟื้นเศรษฐกิจของชาติให้กลับคืนสู่ภาวะปกติ จึงขอมีส่วนร่วมโดยการรวบรวมความรู้ สร้างองค์ความรู้ ภายใต้อชื่เรื่อง “**เศรษฐกิจพอเพียง**” เพื่อจุดประกายให้เกิดแนวร่วม เกิดมวลชน เกิดสังคมที่จะต้องมารวมตัวกันสร้าง “**สังคมพอเพียง**” เพื่อเป็นกำลังใจให้ปัจเจกบุคคลเห็นธงนำ เห็นเป้าหมายในการดำรงชีวิต

บทความในวารสารวิชาการฉบับนี้จึงมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับ “**เศรษฐกิจพอเพียง**” ส่วนเนื้อหาอื่น ๆ ก็มีสาระที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ถือว่าเป็นอาหารสมองอย่างหนึ่ง

ในท้ายที่สุดนี้คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ที่กรุณาเสียสละเวลามาบรรยายพิเศษเรื่อง “**เศรษฐกิจพอเพียง**” เนื่องในงานสัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่มีส่วนช่วยกันสร้างเสริมองค์ความรู้เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ ทำให้วารสารวิชาการมีสาระที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และที่จะลืมไม่ได้คือผู้อ่านที่เปรียบเสมือนกองเชียร์ที่คอยให้กำลังใจผู้จัดทำตลอดมา

สารบัญ

- 1 เศรษฐกิจพอเพียง.....สุเมธ ตันติเวชกุล
- 12 ทำไมต้องเศรษฐกิจพอเพียง.....อนันต์ รัตนภาณุศร
- 24 เศรษฐกิจพอเพียง : ภูมิคุ้มกันที่ดีสำหรับสังคมไทย.....มงคล ชาวเรือ
- 34 ธุรกิจชุมชนกับเศรษฐกิจพอเพียง.....ลำยอง ปลั่งกลาง
- 38 ศูนย์การเรียนรู้ธรรมชาติ สอนองแนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง : Sufficiency Economic”
โรงเรียนจิระศาสตร์วิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ
- นานาทัศนะ : เศรษฐกิจพอเพียง
- 46 - เศรษฐกิจพอเพียง ไทยทำได้ ! รวยได้.....สฎีป หน้า 1 น.ส.พ.ไทยรัฐ
- 48 - เศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจพอเพียง.....วิชัย ตันศิริ
- 51 โรงเรียนสัตยาไส : ความมุ่งหวังในการสร้างสังคม สันติสุข
และสันติภาพของมนุษยชาติ.....วนิช สุธาร์ตัน
- 66 การวางระบบบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....สุรัชย์ ขวัญเมือง
- 72 สังคมวิทยาและมนุษยวิทยากับการวิเคราะห์ปัญหา
และความต้องการของท้องถิ่น.....จิรพรรณ กาญจนะจิตรา
- 78 ระลึกถึงชีวิตที่เกิดขึ้นในประเทศไทย.....LUOFENGYI
- 88 เศรษฐกิจพอเพียงที่เพียงพอ.....เพลินดา โมสกุล
- 89 ฮาร์วาร์ด : มหาวิทยาลัยอันดับหนึ่งของโลก ?กฤษณ์ พงศ์พิรุฬห์
Harvard : The world's best university.....Krit Pongpirul
- 96 การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรตีสายไหม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....ธนู บุญญานูวัตร
- 110 ย่อนรอย
- 118 แนะนำผู้เขียน

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

เศรษฐกิจพอเพียง

บรรยายพิเศษ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เนื่องในงานสัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ วันที่ 17 สิงหาคม 2549

วินนี้ถือว่าเป็นเกียรติที่ได้รับเชิญมาให้มาเล่าสู่กันฟังเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง และแนวทางการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต้องขออภัยนิดหน่อยที่วันนี้อาจจะต้องมาแปลก ต้องใส่แว่นดำเพราะเมื่อคืนนี้จักษุแพทย์ได้ไปเจอแนวปริศนาเยื่อตาเลยยิงเลเซอร์ซีด คือกันไว้ก่อน ตามปกติห้ามเดินทางแต่ว่าได้สัญญาไว้กับทางราชภัฏแล้วว่าต้องมาบรรยาย ก็เลยต้องกัดฟันมาบรรยายในวันนี้ เวลาเดินสายบรรยายไม่เว้นแต่ละวัน แต่เดิมเชิญถึงเพียงแต่ต้องขออภัยขอยุติตอนสิบเอ็ดนาฬิกาเพราะต้องเดินทางไปรอบป่าที่โรงเรียนวัฒนา และต้องเดินทางไปบรรยายที่ราชภัฏนครราชสีมาในวันพรุ่งนี้เช้าอีก ต้องฝากขออภัยเพื่อน ๆ ราชภัฏที่อยู่แดนไกลที่ไม่สามารถรับบรรยายได้ เพราะเวลาไม่ลงตัว ในฐานะที่เป็นนายกรัฐมนตรีมาตลอดระยะเวลา 9 ปีที่ราชภัฏเพชรบุรี

เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนั้นถือว่าพูดกันเยอะ เช่น เมื่อสักครู่เดินทางออกจากกรุงเทพฯ บนทางด่วนโทลเวย์ก็มีป้ายข้อความต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเลาะรายทางมาเรื่อยจนเข้าจังหวัดอยุธยา ก็มีเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เวลานั้นไม่ว่าเดินทางไปไหน รู้สึกว่าคำนี้เป็นแฟชั่นขึ้นมา แล้วผมก็ไม่ทราบว่าความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีมากน้อยแค่ไหน ตรงกับที่มีพระราชกระแสรับสั่งแนะนำแนวทางนี้มาให้มาใช้หรือเปล่า เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ผมคิดว่า มีความเข้าใจผิดหลายประการทีเดียว เพราะเวลาไปที่ไหนผมมีคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นมา ผมมักจะเห็นกองฟาง เห็นควาย เห็นวัว เห็นเป็ด เห็นไก่ เห็นกระท้อน เห็นไร่นาก็ใช่ครับ แต่มันใช่สำหรับเกษตรกรเท่านั้น ไม่ใช่ทำซะกระทั่งชนคิดว่าทุกคนในประเทศไทยนี้คงจะต้องไปทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงวัว เลี้ยงควายแล้วถึงจะไปถึงเศรษฐกิจพอเพียงได้ เห็นผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านในเมืองไปเยี่ยมที่โน่นที่นี้ก็มีรูปนี้ออกมาตลอดเวลา ต้องขอเรียนชี้แจงในเบื้องต้นก่อนว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นแนวปรัชญาของทางด้านเศรษฐศาสตร์สำหรับทุกคน ไล่ตั้งแต่เกษตรกร นักธุรกิจ ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน จนกระทั่งแนวทางในการพัฒนาของชาติเลย เพราะฉะนั้นวันนี้ก็คิดว่าแล้ววันนี้ก็ได้มีโอกาสได้มาขยายความเล่าสู่กันฟังบ้าง แต่ผมคิดว่าพูดเศรษฐกิจพอเพียงทันทีทันใดนั้นคงจะไม่เข้าใจ อยากจะวาดภาพให้พวกเรารู้จักโลกซะก่อนว่าในขณะนี้โลกของเราอยู่ในสภาพอย่างไร โดยย่อๆ สั้นๆ เพราะเวลาไม่เอื้ออำนวยที่จะวาดให้เห็นอย่างแจ่มชัด เพราะมันมีการบรรยายเรื่องนี้โดยเฉพาะจะต้องใช้เวลาถึงสามชั่วโมงที่จะชี้ให้เห็นว่าโลกกำลังเดินทางไปสู่การแตกดับ ไปสู่ความพินาศ หลังจากวาดภาพโลกให้ท่านฟังแล้ว อยากจะให้มองมาที่เรา ดูโลกเสร็จแล้วมาดูตัวเราซิ ว่าตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันนี้ ลักษณะการพัฒนาประเทศนั้นเป็นลักษณะไหนอย่างไรและผลของมันเป็นอย่างไรรวมแล้วถึงตอนสุดท้ายจะพูดถึงเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

ท่านทั้งหลายครับ เวลานี้โลกนั้น ผมเป็นคนแรกที่ใช้ ซึ่งไม่สงวนลิขสิทธิ์ใครอยากจะใช้ก็ได้บัดนี้มันเป็นโลกชั่วคราวสมัยก่อนนี้มันโลกหลายชั่ว มีคอมมิวนิสต์ มีสังคมนิยม มีเสรีนิยม บัดนี้มันเหลือชั่วคราว มิใช่จะเรียกว่าเสรีนิยมทุนนิยม หรือแม้กระทั่งว่าบริโภคนิยม มันก็เป็นคำเดียวกัน แม้กระทั่งบางประเทศที่เรียกตัวเองว่าเป็นประเทศคอมมิวนิสต์อยู่นั้นแท้ที่จริงภาคปฏิบัติก็เป็นทุนนิยมไปแล้ว จะเป็นจีน เป็นโซเวียตอะไรก็แล้วแต่ ทุนนิยมค่อนข้างจะสุดกู่ด้วย ถ้าใครไปเมืองจีนจะตกใจเพราะร่องรอยของจีนแต่เดิมไม่มีเหลือเลย ลักษณะเสรีนิยม ทุนนิยม และบริโภคนิยมนี้ อยากจะกล่าวทันทีเลยนะครับว่า ปรัชญาที่ผลักดันระบบดังกล่าวนี้ ก็ขอพูดตรงไปตรงมาว่าใช้กิเลสและตัณหาเป็นเครื่องนำทาง ทำให้ผมพูดอย่างนั้น เพราะวาระบบเสรีนิยม ทุนนิยม บริโภคนิยมนั้นต้องการความเจริญทางเศรษฐกิจแต่อย่างเดียว หรือ สร้างความร่ำรวยอย่างเดียว ลองสังเกตดูสิครับถ้าเรามีสติสักนิดหนึ่ง จะเห็นได้ว่าทุกวันนี้เราถูกกระตุ้นให้บริโภค ผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ หลอกล่อด้วยวิธีต่าง ๆ บริษัทโฆษณาร่ำรวยมาก สินค้าเป็นอย่างไรก็แล้วแต่ packaging จะต้องสวยหลอกล่อด้วยตา ก่อน ก็ต้องยอมรับว่าหลายครั้งเราซื้อเพราะ packaging หีบห่อดูสวยดี ผมเห็นหลายคนของข้างในไม่เอาหรอก เก็บหีบห่อเอาไว้ เพราะสวย ลองถามตัวเองซิว่า เคยประพฤติอย่างนั้นหรือเปล่า ของข้างในไม่เอาเก็บแต่หีบห่อของโฆษณาของบริษัทแต่ละบริษัทมากมายมหาศาล มนุษย์ในขณะนี้ทั่วโลกนั้นบริโภคอย่างเกินเหตุ บริโภคด้วยกิเลสและตัณหา เอื้ออำนวยความสุขให้กับตัวเองมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ สินค้าใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งมากขึ้นเพราะมันสะดวกดีท่านเหลือวกลับมาคำนึงสักนิดนะครับว่า ไม่ว่าเราจะบริโภคอะไร เราบริโภคอยู่สามลักษณะด้วยกัน ของแข็ง ของเหลว แก๊ส เมื่อผ่านการบริโภคของมนุษย์แล้ว มันก็กลายเป็นขยะ คุณนั่งอยู่ที่นี้ทั้งหมดคุณก็บริโภคอยู่โดยไม่รู้ตัว แล้วต้องบริโภคด้วยไม่อย่างนั้นถึงแก่ความตาย คุณบริโภคออกซิเจนอยู่ในขณะนี้ แล้วก็ปล่อยขยะคาร์บอนไดออกไซด์ออกมา น้ำกินอีกสักพักหนึ่งก็เป็นน้ำเสีย ตีะ แก้ว อี ภาชนะทุกอย่างทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรานี้มันมีอายุของมันทั้งนั้น ใช้เสร็จก็ทิ้งไป นั่งอยู่นี่ดินะครับดับไฟซะบ้าง เพราะเห็นว่าประหยัดพลังงานเห็นเปิดสว่างหมด นี่เราก็ใช้พลังงาน ท่านรู้ไหมครับเผาลิกในทีที่ต้นตอ ร้อยหนึ่งมันมาไหลที่ดวงไฟของเรา ไหน ๆ วันนี้เป็นวันวิทยาศาสตร์แล้ว อยากจะชักชวนให้ท่านมาดูในเชิงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พลังงานสะอาด มันออกมาเหลือที่ดวงไฟไม่ถึง ลิบเปอร์เซ็นต์ นะครับ เผอิญไม่ได้เชิญมาบรรยายในข้อนี้มันมีตัวเลขให้ดู ครั้งหนึ่งของพลังงานเผาอยู่ที่

โรงงาน เเผาไปเฉย ๆ เลย ระหว่างส่งพลังงานเดินทางตามสายมานั้น เสียไปอีกลิบเปอร์เซ็นต์ ยี่สิบเปอร์เซ็นต์กว่าจะเดินทางมาถึง หลอดไฟก็จะอุ่นหลอดไฟให้ร้อนแล้วเป็นแสงสว่างขึ้นมา พลังงานเหลือใช้เพียงไม่ถึงหนึ่งเปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นเราใช้พลังงานเผาผลาญเหลือเกิน รถยนต์ที่ท่านใช้เมื่อสตาร์ทไฟไปทำให้ ลิบเปอร์เซ็นต์เพื่อให้เครื่องยนต์หมุน ยี่สิบเปอร์เซ็นต์ใช้กับแอร์ ลงไปที่ล้อเพื่อให้ล้อหมุนเพื่อเดินทางให้มาถึงที่นี้แค่ลิบเปอร์เซ็นต์ แค่นั้น นักวิทยาศาสตร์ไปค้นดูก็แล้วกันตัวเลขอาจจะไม่ตรงนัก แต่ก็ประมาณนั้น มนุษย์เรากำลังบริโภคทุกอย่างทุกอย่างต้นตอของ ของแข็ง ของเหลว และแก๊ส ที่เราบริโภคอยู่ทุกนาที ทุกวินาที มนุษย์เราไปมาจากไหนครับ ไปมาจากธรรมชาติ คือธรรมชาติ หรือ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือ ดิน น้ำ ลม ไฟ แล้วแต่เราจะเรียก ทุกอย่างเลยไม่มียกเว้นแม้กระทั่งเราเห็นเป็นโลหะ หรือเป็นอะไรมันก็เป็นบายโปรดักส์ ขุดมาจากดินบ้าง ปีเตอร์เคมีบ้าง เราไปมา เป็นวัตถุดิบแปรสภาพ แล้วเอามาใช้ ใช้เสร็จเป็นขยะ แล้วก็ทิ้งกลับไปธรรมชาติ คือเหวี่ยงกลับไปธรรมชาติ หลายคนนึกแย้งในใจว่า อ้าว ขยะแล้วก็บำบัดสิ บำบัดแล้วไปไหนครับ ก็เรียนมาแต่เล็กแต่น้อยแล้ว สสารไม่หายไปจากไหนในโลก คุณจะทำอย่างไร แล้วถามจริง ๆ เถอะไม่ว่าจะอยุธยา นครปฐม เชียงใหม่ กรุงเทพฯ ขยะนั้นได้รับการบำบัดสักกี่เปอร์เซ็นต์ แล้วเหลืออีกกี่เปอร์เซ็นต์ที่ไม่ได้รับการบำบัด มหาศาล ขยะเชียงใหม่ไหลเปื้อนไปไหนไปไหน ลำพูน ลำพูนรู้ตัวก็เหวี่ยงกลับไปเชียงใหม่ใครไหลก็ไม่รู้หรือครับ ใครไหลก็หน้าบ้านใครก็ทิ้งไปละครับ

นี่คือสภาพโลกที่เราทำอยู่ ตัวเลขที่น่าตกใจเป็นอย่างยิ่งคือ มนุษย์ขณะนี้กำลังบริโภคทรัพยากรในอัตรา สามต่อหนึ่ง หมายความว่าอย่างไรครับ หมายความว่าเราบริโภคทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ลม ไฟ ไปสาม แต่โลกสามารถชดเชยกลับมาได้เพียงหนึ่ง ตัวเลขนี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่ามนุษย์กำลังเดินทางไปสู่ความพินาศ พลังงานเริ่มหมดจากโลกแล้ว หลายประเทศในบ้านเมื่อหมดก็ไปตีหัวเอาในบ้านคนอื่นเขา เกิดสงครามแย่งพลังงานขึ้น ที่รบกันตายทุกวันนี้สงครามประชาธิปไตยอย่างที่เขาเอ่ยหรือครับ สงครามประชาธิปไตยหรือไปแย่งน้ำมันกัน ทศวรรษหน้าเขาบอกว่าเป็นยุคของสภาวะของสงครามแย่งน้ำกัน ผมว่าหนักหนายิ่งกว่าแย่งน้ำมันอีกเพราะน้ำมันเป็นชีวิตไม่มีพลังงานเราก็เดือดร้อนหน่อยแต่ไม่ถึงตาย แต่น้ำนี่ถึงตาย คนอยู่ต้นน้ำก็สบาย ทุกคนเห็นแก่ตัวก็กักต้นน้ำไว้หมด ปลายน้ำก็ตายไป ต้องไปรบราฆ่าฟันกัน ผลสุดท้ายก็จบด้วยสงครามแล้วก็ล้างโลกกัน แล้วก็ดูเสมือนไม่หยุดยั้ง นะครับ

เราบริโภค บริโภคอย่างไรสาระ นี้คือสภาพโลกอธิบายอย่างย่อ
ย่อ นี้คือสภาพโลกอธิบายอย่างย่อเหลือवलกลับมาดูในประเทศ
ของเรา เราก็ตามโลกอยู่ เราก็ไปหลงกับคำอันตรายที่สุด คือคำว่า
globalization โลกาภิวัตน์ เรามักจะได้ยินผู้นำทั้งหลายจะพูด
เสมอว่ากลัวจะไม่ทันโลก กลัวจะตกรถไฟโลกขบวนสุดท้าย
ตัวเองไม่ได้ถามตัวเองเลยว่าโลกมันเดินทางไปไหน รถไฟโลกนี้
เดินทางไปไหน จะไปกระโดดเกาะมันเรื่องอะไร จุกคิดสักนิดได้
ไหม เอาสติและปัญญามาคิดหน่อยได้ไหม อย่าเอากิเลสและ
ตัณหาเป็นเครื่องนำทางเหมือนอย่างที่เราทำกำลังทำลายตัวเองอยู่
ทั่วทุกมุมโลกในขณะนี้ โลกจะไปสู่ความพินาศแล้วยังจะวิ่งตาม
อีกหรือ ตามืดตามัวถึงขนาดนั้นหรือ **เมืองของเราเป็นเมือง
ปราชญ์นะครับ แต่วัตถุนิยมมันท่วม กิเลสตัณหามันท่วม
ทำให้หลงกระแสไปหมด หลงกระแสโลกาภิวัตน์มันมาคู่กับ
โลกาภิวัตน์** ประเทศไทยของเราตั้งแต่ปี 2502 แผนพัฒนาฉบับ
ที่ 1 เป็นต้นมา ก็เดินตามปรัชญาฝรั่ง บริโภคนิยม เอาความ
เจริญเติบโตเป็นที่ตั้ง ทุกวันนี้เปิดหนังสือพิมพ์ทุกเช้า จะมานั่ง
เถียงกันว่าความเจริญเติบโตปีนี้ ปีหน้าจะทำไรที่เปอร์เซ็นต์เถียง
กันอยู่แค่นี้ ลองถามตัวเองได้ไหมว่าทุก ๆ หนึ่งเปอร์เซ็นต์ที่มันโต
ขึ้นเราต้องทำอะไรเอาผลลัพท์ผลงานแค่ไหน วัตถุประสงค์ต้องมีอะไร
จะ input เข้าไป ใช้อย่างเหมาะสมหรือเปล่า โตแล้วได้จะอะไร
กลับคืนมา ไม่เคยถาม มุ่งแต่โต มุ่งแต่รวยอย่างเดียวเหมือนฝรั่ง
คิด คนเราอยู่ในซีกตะวันออกเป็นเมืองคนเราอยู่ในซีกตะวันออก
เป็นเมืองของปรัชญา เป็นเมืองของธรรมะ ผมคิดว่าเราน่าจะ
ฉลาดกว่านั้นนะ เราก็เดินตามโมเดลฝรั่งมาเรื่อยตัวเลขสูงเสียด
นะครับ ตอนเริ่มพัฒนาใหม่ ๆ เจ็ด แปด สิบบีบเปอร์เซ็นต์บางที
ดีใจมากที่เห็นตัวเลขโต ๆ ร่ำรวยมาก แต่ไม่เคยถามตัวเองเลยว่า
ที่เราร่ำรวยนั้น เราร่ำรวยจากอะไร จากสติปัญญาของเราจริง ๆ
หรือเปล่า ร่ำรวยขึ้นมาจากฐานอันมั่นคงของพวกเราหรือเปล่า
เมื่อเหลียวกลับไปดูในวันนี้ เมื่อเหลียวกลับไปดูวันนี้ เรารวย
จากอะไรครับ ชายทรัพยากรของเราเอง เราขายป่าไม้จน
เกือบหมด ขณะนี้ เราขายดิน ขายน้ำ ขายหมด ทุกอย่าง
แต่ไม่ใช่เงินที่เกิดจากขีดความสามารถของเราเอง ขายจน
เกลี้ยงไปหมดแล้ว น้ำเน่าเต็มบ้านเต็มเมือง ดินพังทลาย
ป่าไม้ถูกทำลาย อู่น้ำอู่น้ำเราพูดไม่ค่อยเต็มปากแล้ว
นี่คือสภาพที่เกิดขึ้น ยี่สิบปีที่แล้วเกิดความผันใหม่ขึ้นมา
นานแล้ว

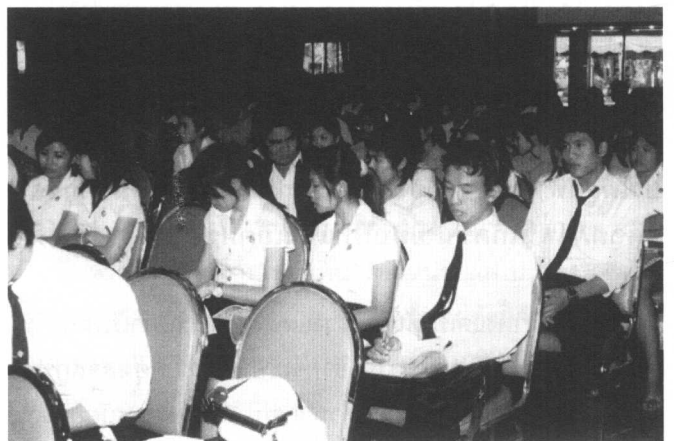
เริ่มมาตั้งแต่เริ่มต้นของวางแผนแล้วอาการกำเริบหนักขึ้น
จำคำว่า NICS ได้ไหมครับ อยากจะเป็นประเทศอุตสาหกรรม
ใหม่ ผมอยากจะใช้คำว่า "อุตสาหกรรมใหม่" อาการถัดมาอีก

สามสี่ปี หนักเลย อาการหนักเลย มากขึ้นอีก ไม่อยากเป็นผู้เป็น
คนแล้ว **อยากเป็นสัตว์** อยากเป็นอะไรก็ได้ไหมครับ **อยาก
เป็นเสือ** ไม่อยากเป็นคนแล้ว **อยากเป็นเสือตัวที่ 5 พระ
ธรรมปิฎก พระมหาประยูร บอคนไทยยุคนี้ มองแคบ
คิดสั้น ใฝ่ต่ำ** พระท่านเทศน์ให้ฟังจับใจผมมาก **อยากเป็นเสือ**
เขียนไว้ในแผนเลยไม่เอาแล้วเกษตร เกษตรซึ่งเป็นฐานของเรา
เป็นภูมิปัญญาของเรา เป็นชีวิตของเรา ปัจจัยการผลิตทั้งหมด
เป็นของเรา ไม่เอา ลดพื้นที่การเกษตรลดกิจกรรมการเกษตรไป
เพิ่มอุตสาหกรรม นี่ผมเล่าประวัติศาสตร์ให้ท่านฟังแค่นั้นเองนะ
ครับ เดือนความจำของท่าน ผมคิดว่าท่านนึกออก ท่านรู้แต่
ลืมไปแล้ว แล้วคราวนี้ก็เริ่มเลยไม่เอาแล้วที่แปดสิบเปอร์เซ็นต์ที่
รายได้มาจากการเกษตร ไม่เอาแล้ว รวยช้า เอาเร็ว ๆ แบบ
เพื่อน ๆ เราดีกว่าเขาเป็นสัตว์ไปหมดแล้วทั้งสี่ตัว ทำไม่รู้อะไร
เราจะเป็นคน เป็นตามเขาดีกว่า พอเริ่มคิดจะพัฒนาอุตสาหกรรม
เข้า มันก็ต้องการปัจจัยหลายอย่างหลายตัวด้วยกัน ประการแรก
สำคัญที่สุดก็คือการเงิน เงินลงทุน มีไหม มันก็พอมิแต่มีพออยู่
สบาย ๆ เท่านั้นไม่มีเงินลงทุนขนาดใหญ่ ขนาดนั้น ไม่เป็นไร มีคน
มีเงินให้เราืม เราก็ต้องไปกู้เขา ถ้าเปรียบเสมือนการพัฒนา
ประเทศคือการสร้างบ้าน ซึ่งภาพมันคล้าย ๆ กัน สร้างบ้าน
สร้างเมือง สมัยโบราณก็ใช้ค้ำอย่างนั้น ก่อนสร้างบ้านสร้าง
เรือนก็ต้องปักเสาก่อน ตกลง เสาก่อน เสาเงิน ยืมเขามา กู้
เขามา ไม่ใช่ของเรา ยืมเสารือนคนอื่นเขามาปัก มีเงินเสร็จแล้ว
ทำอุตสาหกรรมได้หรือยัง ยังครับมันต้องการตัวที่สอง หัวข้อ
ในวันนี้คือวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เทคโนโลยีเรามีหมอนอกจาก
อีกแต่หางยาวแล้ว เราทำอะไรหรือเปล่า ขอบุคแรง ๆ อย่างนี้ ไม่มี
ไม่เป็นไร ชื่อเทคโนโลยีเขามา ถ้าเทคโนโลยีเปรียบเสมือนเสา
เรือนที่สอง นั่นก็เป็นเสารือนของคนอื่นเขาก็ก

ณ วันนี้เรายังใช้คำว่า transfer of technology อยู่เลย
เคลื่อนย้ายเทคโนโลยีมาใช้ ตกลงสองเสาแล้วนะ ไม่ใช่ของเรา
เงินของคนอื่นเขา เทคโนโลยีของคนอื่นเขา มานั่งอยู่รากฐานเป็น
สถาบันการศึกษา ก็พูดอย่างไม่เกรงใจ การศึกษา ระบบ
การศึกษาของเรานั้นผลิตคนระดับสูงขึ้นมาหรือไม่ จำนวน
มหาวิทยาลัยมากขึ้นแต่คุณภาพการศึกษาผมอ่านเมื่อสอง
สามวันนี้ผมไม่ได้ทำการศึกษาเอง เป็นรายงานของพวกเรา
ทำกันเองบอกคุณภาพการศึกษาลดลง ไม่มี ไม่เป็นไรอีก
เสารือนคน ไม่มีคน ก็ฝรั่ง ญี่ปุ่นเขามาบริหารเงินของเขา
เทคโนโลยีของเขา เราไม่เป็นไรเรื่อยเลยนะครับ ตกลงเสารือน
ตกลง เสารือนที่สามเป็นของคนอื่นอีก เหลือเสารือนของเรา
อยู่เสาเดียว คนอื่นเขาเอาเงินมาลงทุน และเอาเทคโนโลยีมาใช้

พวกเราที่เป็นสถาป เป็นภารโรง เป็นยาม เป็นเลขา เศรษฐกิจก็ปลูกบ้านให้ฝรั่งเช่า ให้ญี่ปุ่นเช่า นี่คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วก็เริ่มบ้ากระแสโลกาภิวัตน์ liberalization พวกสร้างระบบเสรีการเงินขึ้นมา อะไรขึ้นมา เรียกร้องกันหมด ผู้คนในวงการศึกษาก็เรียกร้อง สื่อมวลชนก็เรียกร้องกันหมด โดยไม่คำนึงเลยว่าตัวเราพร้อมหรือยังที่จะเปิดเสรีขนาดนั้น แต่เปิดอ้าซ่าเลย เงินใครเข้ามาเท่าไรก็ได้ จะเอาออกไปเท่าไรก็ได้ สมัยก่อนยุคเราจำได้ไหมครับ ท่านอาจารย์ทั้งหลายจะออกไปต่างประเทศ จะไปแลกเงินเท่าไรจะต้องประทับหลังพาสปอร์ต เดียวนี้เสรี ใครจะเอาเข้ามา ใครจะเอาออกไปเชิญตามสบายครับเราเสรีแล้ว โดยไม่ได้ถามว่าระบบการควบคุมของเราเพียงพอไหม เราแข็งแรงพอที่จะสู้คนอื่นเขาไหม เรายังต่อบ้านของเราไปเรื่อย ต่อฝา ต่อเสา ต่อชั้นขึ้นไปเรื่อย เพลิน ทุกคนได้เงินเดือนแพง ๆ ซื้อทุกอย่างทุกอย่างที่ขวางหน้า คนไทยเราได้ซื้ออารายได้ตำลึงนิยมนสูง แล้วหมอบเขาพบว่ามีการอะไรตัวหนึ่งอยู่ในสมองกระตุ้นให้ชอบซื้อบั้ง จริงเท็จอย่างไรถามตัวเองก็แล้วกัน ไปต่างประเทศที่ไรแหวะเมืองหนึ่งกระเป๋าคลอดลูกมาใบ ซื้อทุกอย่างที่ขวางหน้า ใช้หรือเปล่าก็ไม่รู้ขอให้ได้ซื้อไว้ก่อน โดเพลินมาเรื่อยๆขณะที่ระบบการบริหารนั้นเรื่องความโปร่งใส เรื่องอะไรต่ออะไรต่าง ๆ ลุดน้อยลง ระบบการควบคุมอะไรต่ออะไรต่าง ๆ การลงทุนมากมายขยายตัวขึ้นความพร้อมที่จะดูแลเรื่องราวต่าง ๆ ก็ยังไม่มี การทุจริตคอร์รัปชันก็มีมากขึ้น การประท้วงการเดินขบวนของสหภาพของแรงงานก็มีมากขึ้น พอถึงจุด ๆ หนึ่งนักลงทุนเขาบอกเขาไม่เอา แรงงานแพงเกินไป ต้องจ่ายบนโต๊ะใต้โต๊ะอะไรก็ไม่รู้ ไปจีนดีกว่า ไปเวียดนามดีกว่า เขาก็ถอนเงิน ย้ายฐาน เดียวนี้ย้ายกันง่าย ๆ สบายมาก กดคอมพิวเตอร์สองสามครั้งก็ย้ายแล้ว พอเงินย้ายออกไปเสร็จแล้วคนก็ตามไป เทคโนโลยีไม่ต้องเอาไปทิ้งไว้ที่นั่นแหละเพราะอีกเจ็ดแปดเดือนถัดมาก็เป็นขยะไปหมดแล้ว เพราะว่าเทคโนโลยีมันเปลี่ยนเร็วเหลือเกิน เสาเรือนเงินเขาก็ถอนไป เสาเรือนคนถอนไปอีก เทคโนโลยีผู้ในตัวของมันเอง ตกลงบ้านเหลือเสาเดียวคือตัวของเราเอง อยู่ได้ไหมครับ พัง ล้มตึง เมื่อสิบปีที่แล้วเราจำปี 39 ปี 40 ได้ แต่ขอยืนยันว่าไม่ได้เป็นการล้มครั้งแรกนะครับ ผมทำงานสภาพัฒน์ตั้งแต่ปี 2512 นั้น เป็นการล้มครั้งที่สาม แล้วนำมหัศจรรย์ใจเมื่อย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์การพัฒนามันโตแล้วแตก ไม่ใช่เหยี่ยวแล้วแตก นึกถึงคำที่ฝรั่งเรียกเราได้ไหมครับ bubble economy ฟองสบู่ พัฒนาแบบฟองสบู่โตแล้วแตกข้างในไม่มีอะไรเลย เพราะไม่ได้มีฐานรองรับอย่างแท้จริง ความจริงถ้ามันไม่มีเหลืออะไรเลยมันก็ยังดีนะครับ มันมีเหลือครับ ฟองสบู่แตกปีละแต่ข้างในมันมีเหลือ อะไรนี่ก็ออกครับ หนี้ยังไงครับ

ล้มครั้งที่แล้วจำตัวเลขไม่ค่อยได้สามล้านล้านบาท มีหนี้มาเป็นภาระอีกหวังที่จะเจริญเติบโตใช้เงินกันอย่างบ้าเลือด จำได้ไหมครับรถเป็นสี่สามพันคัน สองอาทิตย์ขายหมด เงินเดือนสูง ๆ ผ่อนคอนโด ซื้ออะไรต่ออะไรไม่รู้ของแพง ๆ เศรษฐกิจก็ล้มครืนลง หนี้ท่วมแล้วเราก็มีสติกลับคืนมา เริ่มทำอะไรสุขุม รอบคอบ แต่คนไทยนี่แปลกสุขุม รอบคอบแป๊บเดียวพอฟื้นตัวขึ้นมาหน่อยล้มอีกแล้ว ตอนนี้อ้าซ่า ผวาปึก เริ่มคิดฟุ้งซ่านไปอีกแล้ว เมื่อย้อนกลับไปดู วิกฤตแต่ละครั้งเมื่อล้มตึงขึ้นมาเหลือหาเครื่องช่วยชีวิต เหลือขายแลขาดคุณสมบัติ อะไรต่ออะไรผมเห็นพวกเราริงขายอะไรรู้ไหมครับ ไม่เห็นสินค้าอุตสาหกรรมที่พัฒนากันไม่เห็นริงขายเลย เพราะอะไร ไม่รู้จะริงขายใครเพราะทุกคนพัฒนาเหมือนกันหมด ผลสุดท้ายอะไรรู้ไหมครับ สมบัติเก่า ไปจากแถวนี้ขายข้าว สมบัติดั้งเดิม ริงขายข้าว ก่อนที่จะเกิดวิกฤตนี้บ้าเห่อกันมาก สำนักส่งเสริมการลงทุนประกาศเลย บริษัทนั้นไปลงทุนสองหมื่นล้าน ประเทศนั้นจะลงทุนสี่หมื่นล้าน สามหมื่นล้าน บริษัทใหญ่ ๆ มา พอระเบิดตุ้ม ล้มพับไป วันรุ่งขึ้นพูดเรื่อง SME (small and medium enterprise) อยากบอก small and micro enterprise เล็ก ๆ จี๋ว ๆ เนี่ย แท้จริงเราเก่ง ใ้ใหญ่ ๆ โด ๆ เราไม่เก่งหรอก มันไม่ใช่พื้นฐานเรา โรงงาน electronic ship จะสร้างมาแข่งกับใคร ซิลิคอนวัลเลย์หรือไม่ต้อง เจอแค่บั้งกะลอกินเดียเราก็น็อคแล้ว แต่ข้านี้ไม่มีใครสู้แต่เรากิ่ง ละ สิ่งที่มีค่าดั้งเดิมของเรา จะยากดีมีจนอย่างไรก็ต้องกิน ผมจำได้กลับจากต่างประเทศเมื่อปี 2512 นั้นได้ยืนเพื่อน ๆ ในสภาพัฒน์พูดกันด้วยความภาคภูมิใจ และยังรักษาความภาคภูมิใจจนกระทั่งบัดนี้นะครับประเทศไทยเป็นหนึ่งในเจ็ดประเทศเท่านั้นที่มีอาหารเหลือกิน เอาไปขายชาวโลก เลี้ยงดูชาวโลก และบัดนี้ หนึ่งในเจ็ดก็ยังคงอยู่แต่สภาพชักจะหวนไหวลงไปทุกทีแต่เรากลับไม่รักษาไว้ไปไขว่คว้าอะไรไม่รู้ นี่คือสภาพการพัฒนามาที่ผ่านมา โดแล้วแตก เพราะไม่ได้พัฒนาจากฐานที่มั่นคง

แข็งแรงและตรงกับศักยภาพของเรา บทเรียนที่ผ่านมาเราไม่เคยจำ ทั้งที่สุขภาพจิตของเรา เจ็บแล้วต้องจำ นั่น มายุคนี้ก็ใช้ไม่ได้ เพราะกระแส globalization ท่วมจนกระทั่งหน้ามีดตามัวกันหมดแล้ว แม้กระทั่งระบบการศึกษาของเราสอนภูมิปัญญาใหม่ สอนภูมิปัญญาฝรั่งทั้งนั้นเลย ราชภัฏเอง **ปรัชญาของราชภัฏ** เองนั้น ต้องมุ่งมั่นกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ลองถามตัวเองซิ ครอบภูมิปัญญาท้องถิ่นได้สอนชกกีเปอร์เซ็นต์ แล้วก็เขียนไว้ ปรัชญาของสถาบันต้องภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้องอะไรต่ออะไร ผมไปที่ไหนก็ไม่เห็นทำจริง ๆ จัง ๆ พอร่างหลักสูตรที่ไรคิดแบบฝรั่งอีกแล้ว ทั้ง ๆ ที่ตัวผมเองน่าจะคิดแบบนี้ เพราะตัวผมเองไม่เคยเรียนเมืองไทยเลยตั้งแต่มัธยมก็ไปเรียนเมืองนอกแล้ว แต่พอกลับมา ผมกลับเห็นคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่บนแผ่นดินไทย แน่นนอน เราต้องเรียนรู้เขาซะครบ ผมไม่ได้ให้ละทิ้ง ไม่ใช่ให้ทิ้งความรู้ฝรั่งมังค่าเราต้องสู้กับเขา เราต้องร่วมกับเขา เราต้องรู้เขา แต่เราไม่รู้เราเลย รู้แต่เขาอย่างเดียว แล้วไม่รู้เรามันไม่ไหวนะครบ ต้องรู้เรา รู้เรานี้น้อยมากเลยขอเรียน ท่านอาจจะเถียงในใจ ราชภัฏอยุธยาเราก็ภูมิปัญญาท้องถิ่น ราชภัฏเพชรบุรี ผมก็บอกว่าต้องภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่มันทำสักแคไหนอย่างไร ลองมารับความจริงดูซิว่าทำอย่างจริงจังหรือเปล่า ร่างหลักสูตรที่ไรเห็นตำรับตำราฝรั่งทั้งนั้น เปรียบเทียบกันบ้างได้ไหม เพื่อจะได้มีข้อตัดสินใจที่ดีว่า เราอยู่ตรงนี้ตกลงเราจะเลือกเดินทางไหน จำได้เมื่อปี 2524 รัฐบาลได้คัดเลือกตัวผมไปให้ไปถวายงานในนามของรัฐบาลในฐานะเลขาธิการ กพร. สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการพิเศษประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เมื่อทรงทราบว่ารัฐบาลจัดข้าราชการไป ถวายงาน รับสั่งเรียกไปเลย จำฝังแน่นเลยว่าวันแรกที่เข้าเฝ้านั้นรับสั่งว่าอะไร ลึ้น ๆ แต่มีความหมายลึกซึ้ง ประโยคแรกนั้นเป็นเรื่องเงื่อนไขในการทำงานกับพระองค์ท่าน รับสั่งประโยคหนึ่งยังฝังอยู่ในใจ ฝังในจิตวิญญาณและยึดเป็นหลักของชีวิต **"ขอใจที่มาช่วยฉันทำงาน แต่ขอออกซะก่อนนะว่าทำงานกับฉันนั้น ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากความสุขที่จะมีร่วมกันในการทำประโยชน์ ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากความสุขที่จะมีร่วมกันในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น"**

ประโยคอันยิ่งใหญ่เรียบง่าย 'ไม่มีอะไรจะให้ นอกจากความสุขที่จะมีร่วมกันในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น' ความสุขไม่ใช่ความรวย และนับแต่นั้นมาผมรู้สึกมีความสุข เห็นรอยยิ้มแต่มีความสุข และไม่ใช่ความสุขที่ทำเพื่อตัวเอง ความสุขนี้ทำให้กับคนอื่น และความจริงเราก็ได้ถ้าคนอื่นเขาดี ส่วนรวมดี เราเป็นหนึ่งในส่วนรวมเราก็ดีด้วย ไม่ใช่ว่าเราไม่ได้หรือไม่ได้ แต่ทุกคนดูเหมือนค่อนข้างจะเห็นแก่ตัว ทำเพื่อตัวก็ได้ เฉพาะตัว แล้วผลสุดท้ายระยะยาวก็ไปไม่ได้ นี่คือเงื่อนไขในการทำงานกับพระเจ้าอยู่หัว ข้อที่สองคือหลักการในการทำงานหลายท่านคงฟังมาแล้ว แต่ขอพูดอีกครั้ง เรื่องของพระเจ้าอยู่หัวผมจะพูดซ้ำอย่างนี้เป็นพันครั้งแล้วแต่ขอพูดอย่างนี้เพราะไม่เข้าหัวซักที วันนี้ขออนุญาตพูดซ้ำอีก "จำไว้ว่าจะทำโครงการอะไรกิจกรรมอะไรที่ไหนก็ตามให้ยึดหลักภูมิสังคม" ลึ้น ๆ อย่างนี้ พระเจ้าอยู่หัวสอนอะไรลึ้น ๆ ปกติเองภูมิสังคมคืออะไรหนึ่งต้องให้ความเคารพ

ภูมิ ในเบื้องต้นเลย ภูมิ คือภูมิศาสตร์ ภูมิ คือทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ภูมิ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราในทุกขณะที่เราจะทำอะไรก็แล้วแต่ ภูมิอยู่ยาแบบหนึ่ง ภูมิเพชรบุรีแบบหนึ่ง ภูมิที่เชียงใหม่อีกแบบหนึ่ง ไม่ว่าจะแต่ละแห่ง แต่ละแห่ง ให้จังหวัดติดกันมันก็มีเหมือนกัน ลักษณะภูมิประเทศไม่เหมือนกันเลย แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ทางเหนือเจอภูเขาสูง ทางอีสานก็สูงเหมือนกัน แต่ไม่ใช่ภูเขาสูงเป็นที่ราบสูงคนละเรื่องคนละราว กายภาพไม่เหมือนกันเลย ณ ที่เรานั่งอยู่ที่นี้ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ลุ่มน้ำท่วมแน่นอน ภูมิปัญญาของคนไทยจะปลูกได้ทุกอย่างหมด แต่มายุคนี้เราใช้ภูมิปัญญาของเราช่วยตัวได้ไหม ปลูกบ้านแบบฝรั่งติดดิน เรียบร้อยบ้นทำไม่ เจอน้ำท่วมบ้นทำไม่ ไปดูบ้านเพชรบุรีไม่เคยกลัวน้ำท่วม น้ำท่วมที่ไรสนุกสถานปรับตัวเข้ากับภูมิโดยสิ้นเชิง คนสมัยโบราณฉลาด ยิ่งเจริญยิ่งใจแปลกจึ้งเลย เห็นไหมครับทรงสอนง่าย ๆ โครงการสวนมากที่มันประสบความสำเร็จเพราะอะไรที่เราทำ เพราะสำเร็จแห่งหนึ่งใช้ทั่วประเทศเลย ก็เรียบร้อยล้มเหลวแน่นอน แต่ละแห่ง ๆ นั้นไม่เหมือนกันแน่นอน สังคม คำว่า สังคมคืออะไร คือคนครับ คนซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาทั้งหลายทั้งปวง การเคลื่อนไหวการเคลื่อนตัวทุกสิ่งทุกอย่างนั้นด้วยคน คนทางเหนือคิดเหมือนคนทางใต้ไหมครับ คนอีสานตัดสินใจเหมือนคนภาคกลางเสมอไปไหมครับ ไม่เหมือนกันเลย แต่ละคนจะตัดสินใจ เขาจะคิดไปตามวัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม ที่เขาถูกสั่งสอนมาแต่เล็กแต่น้อย ไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นต้องให้ความสำคัญ แต่ละแห่ง แต่ละทิศ แต่ละภูมิภาคเขาจะคิดไปคนละอย่าง อย่างนี้ต้องยึดถือปัจจัย แล้วคิดดูครับฝรั่งมังค่าก็ยิ่งต่าง นี้ขนาดในบ้านในเมืองของเราต่างกันขนาดนี้ นับประสาอะไรกับฝรั่งมังค่าเขาจะต่างกว่าเราตั้งเยอะแต่เราก็นำเข้าสิ่งต่าง ๆ มาใช้ อย่างหน้าตาเฉย วันดีคืนดีเราก็กองอะไรก็ไม่รู้ทุกสิ่งทุกอย่างก็อปปี้เขามา ของดี ๆ ไม่ใช่ บอกประชาติปไทยเขาดีมาก ก็อปปี้เขามาใช้ ร่างรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุดในโลกประกอบไปด้วย สามร้อยยกกว่า มาตรา แล้วไม่เข้าใจสักมาตรา วันนี้ก็ยังตีความกันอยู่เลย หยิบ มาตราไหนขึ้นมา ส่งตุลาการรัฐธรรมนูญตีความว่ามันคืออะไร ออกแบบมาดี ดีที่สุดในโลกแต่จะทำให้แต่ละอันต้องส่งคนตีความ ก็ทะเลาะกันวันชิตครับ ของดีถ้าไม่รู้จักใช้ก็ไม่ดีหรือครับไม่มีประสิทธิภาพหรือครับ เชื่อผมสิ ผมสอนวิชานี้ด้วย มันต้องเข้าใจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีเอาเข้ามาแล้วไม่ได้ใช้มันเลยผมเห็นหลายคนซื้อโทรศัพท์มือถือเครื่องละหมื่นสองหมื่น ในแคตตาล็อกบอกทำอะไรได้มหาศาล แต่ใช้แค่โทรเข้าโทรออก ซื้อแค่เครื่องละสามพันก็พอ ระบบคอมพิวเตอร์ของกระทรวงศึกษาธิการก็ดี ของ

รัฐบาลก็ดี ถ้ามจริง ๆ ว่าเราใช้เต็มหรือไม่ ทุ่มเงินไปมหาศาล ซอร์ฟแวร์ ฮาร์ดแวร์เต็มไปหมด แต่ว่าใช้เต็มศักยภาพของมันหรือเปล่า จริง ๆ ใช้ไม่ถึงห้าสิบ เพราะเรารู้จักมันแค่นั้น ความไม่คุ้มเกิดขึ้น พูดถึงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีเราต้องใช้จนครบไม่ใช่ไม่ใช่ทุกอย่างต้องคิดตรองอย่างมากว่าจะอะไรเหมาะกับเรา ไม่ใช่เอาทันสมัยที่สุด อะไรเหมาะสมที่สุด มีประโยชน์ที่สุดตรงนี้ต่างหากที่สำคัญ ถ้ามว่าเดินไปข้างหน้าอย่างไร ในเมื่อสภาพเป็นเช่นนี้ นี้แหละครับพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวทางให้แล้ว ทรงสอน ประทีปมาตลอดระยะเวลา หกสิบปี แต่คนไทยไม่ค่อยตามกันเลย ขนาดสองทางสว่างไว้แล้ว ไปหลงเดินที่มืด ๆ มัว ๆ ที่ฝรั่งเขาชักนำไป เศรษฐกิจพอเพียงนั้นทรงคิดมาตั้งแต่ ปี 2517 ทรงปฏิบัติมาตลอด พวกเราเสียอย่างหนึ่งนะผมขอเตือน จะเป็นครูบาอาจารย์จะเป็นนักศึกษา จะเป็นใครก็แล้วแต่ ชอบเห็นพระเจ้าอยู่หัว แต่ไม่ค่อยมองพระเจ้าอยู่หัวหรือ เห็นแล้วชื่นอกชื่นใจ เสด็จที่ไหนจะวิ่ง ไปดู แต่ไม่ค่อยมอง ก็เลยไม่เข้าใจว่าทรงทำอะไรและหมายความว่าอย่างไร ชอบได้ยินพระเจ้าอยู่หัว รับสั่งที่ไรก็ชื่นอกชื่นใจ แต่ได้ยินอย่างเดียว ไม่เคยฟัง รับสั่งอะไรไม่เคยมาคิด ก็เลยไม่เข้าใจ ความจริงทุกสิ่งทุกอย่างท่านได้ทรงสอนตลอดระยะเวลาหกสิบปีที่ผ่านมา สอนแล้วสอนอีก หลายรูปแบบ บางทีสอนสิ่งเดียวแต่ออกมาสิบแบบ ยี่สิบแบบ สอนอย่างเดียวนะ ไม่เข้าใจ แปลกจึ้งเลย แต่ที่ฝรั่งเขามาพูดอะไรสนใจมาก เอาใหญ่เลย เชิญเสียเงินมาตั้งกี่ล้านก็ไม่รู้ให้เขามาพูด แล้วก็ทำไม่ได้ ที่ทำไม่ได้และไม่เหมาะสมแต่พยายามจะทำตามเสียอีก ที่ตกลงที่สุดคือพยายามจะก๊อปปี้เขา เราต้องมีดีไซด์แต่ละอัน ต้องมาปรับใช้ให้สอดคล้องแต่ละวัฒนธรรม เราไม่เหมือนเขา เขาสอนอะไร ถึงบอกว่าเกิดวิกฤตขึ้นมาเรียนรู้แล้วนะ ใช้เศรษฐกิจพอเพียงได้ไหม

ผมจะมาถึงส่วนที่สามแล้ว จะอธิบายคำว่าเศรษฐกิจพอเพียง รายละเอียดให้ไปหาอ่านเอาเองครับ ศึกษาค้นคว้าหาไม่ยาก มีเอกสารเยอะแยะ แต่ขอเอาประเด็นสาระสำคัญมาตั้งเศรษฐกิจพอเพียงมีคำคุณแจอยู่สามคำ คือคำว่าพอประมาณ คำที่สองคือ ด้วยเหตุด้วยผล คำที่สามคือ มีภูมิคุ้มกัน มาเข้าใจค่าง่าย ๆ สามคำนี้ก่อน พอประมาณ คำโบราณเขาก็มีว่าทำอะไรประมาณตนนะ เห็นไหมครับทรงใช้คำภาษาไทยแท้ ๆ ภาษาไทยเก่า ๆ ซึ่งผมคิดว่าเข้าใจง่ายแต่พวกเขากลับไม่นิยม ชอบนิยมภาษาไทยแฝง ๆ โดยแปลงมาจากภาษาต่างประเทศ แล้วแปลกันเพลินเลยนะ แล้วใช้เสร็จแล้วเวลาสื่อ มางเหมือนกันนะ ขนาดผมระดับดีออกเตอร์มัยงงเลยนะ

บางทีฟังอาจารย์เขาบรรยาย บรรยายภาษาไทยหรือเปล่า การพัฒนาต้องพัฒนาแบบองค์รวมเพื่อบูรณาการความคิดเพื่อสันดาปไปสู่พลังที่เป็นพลวัตนี้ในบริบทสังคมไทย พุดอะไรไม่รู้แปลฝรั่งมาตรงตัว พอออกมาเป็นภาษาไทยอย่างนี้ถามจริง ๆ เข้าใจหรือเปล่า ผมไปอบรมคนอีสานบางที่ฟังเยอะ ๆ เราก็เพลินเหมือนกัน การพัฒนา ต้องพัฒนาแบบองค์รวมต้องคนอีสานลุกขึ้นมา คือว่านิมนต์พระทั้งวัดบิ อองค์รวมนะรวมทุกองค์ด้วยหรือเปล่า บางทีเราเข้าใจ แต่พอสื่อไปถึงชาวบ้านองค์นี้ องค์พระนั่น ๆ พ้ององค์รวมต้องรวมทุกองค์แน่นอน ดีผมไม่เปล่งคำว่าสันดาป คงจะลากตามมาช่วยกันพัฒนา วิ่งกันกระจุยเลย เราเคยเรียกชาวไร่ชาวนาว่ากระดูกสันหลังของชาติ พอมายุคนี้เรียกเข่าว่ารากหญ้า ผมนี้เรียนจากเมืองนอกนะ กราสรูท (grassroot) ก็เข้าใจนะ แต่พอแปลออกมาเป็นไทยแล้วดูถูกกันนะ ไร่พวกรากหญ้า หญ้ามันอาหารวัว ควาย สนามหญ้าสนามวิ่งเล่น เขี่ยบย่ำ นี่พอแปลแล้วแปลเพลินพอออกมาเป็นภาษาไทยนะ ไม่รู้ว่าคุณไม่รู้สักกันแต่ผมรู้สึกนะ ไม่ใช่ ถ้าอยากจะทำฝรั่งก็เอา ขอเปลี่ยนตัวอาร์เป็นตัวแอลได้ไหม กลาสรูท (grassroot) รากแก้ว ให้เกียรติเขาหน่อยเขาเป็นรากแก้วของชาติไม่ใช่รากหญ้า เขาผลิตข้าวให้เรากินทุกวันแล้วยังไปเรียกเขารากหญ้า ลองตรองดูซิครับ ครูบาอาจารย์ก็พูดกันเฉย ขอต่อว่าหน่อยเถอะ ไม่มีใครหยิบยกขึ้นมากระตุ้นกันเลย ต้องระวังนะครับเวลาใช้ภาษาฝรั่ง พวกต่างประเทศเขาถูกคนจน ถ้าใครรู้รากศัพท์คำว่าวิลเลจหรือวิลเลจเจอร์จริง ๆ นะ คุณจะรู้ว่ารากศัพท์มันมาจากคำว่าวิล ความชั่วร้าย เพราะสมัยก่อนนี้สมัยยุคขุนนางศักดินา ชาวนาก็เบียดค่าเช่านา ไม่ส่งอยู่เรื่อยเรียกว่าวิล พวกเหล่าที่กระเท่ พวกหลอกหลวง พวกไม่แน่นอน เราไม่รู้รากศัพท์เราก็เรียกเขาเพลิน จำเอาไว้ว่าจะถ้าอะไรรู้จริง ๆ ไม่ใช่แต่พูดไทยคำฝรั่งคำ รู้อะไรต้องรู้จริง ต้องระมัดระวัง ในคำว่าพอประมาณ คือทำอะไรอย่าให้เกินตัว ก่อนที่จะทำอะไรนั้นตั้งแต่ระดับปัจเจกชนเลยนะครับเรียกว่าระดับตัวเรา ๆ ท่าน ๆ ระดับองค์กร ระดับสถาบัน จนกระทั่งไปถึงระดับประเทศเลยนั้นพูดง่าย ๆ ว่าก่อนจะทำอะไร ตรวจสอบศักยภาพของเราเสียก่อนว่าความพอประมาณของเราอยู่ตรงไหนเรามีศักยภาพอะไรอยู่ในตัว ระดับประเทศก็ต้องดูว่าทรัพยากรภูมิของเรามีศักยภาพอย่างไร สังคมเรามีศักยภาพอย่างไร ทรัพยากรในแง่มุมมอง ๆ นั้น ชีตความสามารถของคน หลักประกันของเราอยู่ตรงไหน ชีตความสามารถของเราอยู่ตรงไหน ราชภัฏอุยธยานี้ เช็ดดูก่อนว่าศักยภาพเราอยู่ตรงไหน เราแน่ตรงไหน เพราะแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน แต่จะมีจุดเด่นแต่ละอย่าง ไม่เหมือนกัน แต่

เวลานี้จุดบอดคือทำทุกอย่างเหมือนกันหมด ใครจะเปิดคณะไหนขึ้นมา อีกสามสิบแห่งจะต้องเปิดเหมือนกันหมด มีครูอาจารย์อยู่สามคนก็เปิด ไซหรือเปล่า บางคณะเปิดขึ้นมาได้หลักสูตรหนึ่งมีสามคน และอีกสามคนมีชื่ออีกหลายหลักสูตร มีชื่อเต็มไปหมดไซหรือเปล่า เปิดหลักสูตรใหม่ขึ้นมาและเคยล้มเลิกหลักสูตรเก่าหรือไม่ เวลานี้เคยนับบ้างไหมว่ามีหลักสูตรเท่าไร และที่มันล้มสมัยไปแล้วมีซึกเท่าไรเคยตรวจสอบหรือไม่ เคยมานั่งรวบรวมว่าอะไรที่เป็นหลัก ๆ และที่สอดคล้องกับศักยภาพของเราไหม ในระดับจังหวัดเหมือนกันผู้ว่า รองผู้ว่า ซือโอ ก็ต้องมาดู จังหวัดอุยธยานี้แน่ะอะไร ทุนมีอะไร เพราะแต่ละจังหวัดไม่เหมือนกัน จนกระทั่งระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับหน่วยงาน ระดับธุรกิจ จะทำธุรกิจเราแน่ะไร คนในครอบครัวเราหรือเราจะมีคนมาร่วมหุ้นด้วยเราแน่ะไร ต้องเลือกอย่างนั้น อย่าไปฝันทำ เมื่อรู้ศักยภาพได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว คำที่สองตามมา คือต้องเลือกแนวทางเดินด้วยเหตุผล ไม่ใช่กระแส ที่แล้วมาเราเลือกเดินทางตามโดยกระแสด้วยความโลภ ด้วยกิเลส ตามเขาไปเรื่อย โดยไม่รู้เขาไปที่ไหน เขาตกเหวยังวิ่งตามไป ต้องมีเหตุผล ใช้เหตุผลเป็นตัวตั้ง ด้วยเหตุด้วยผล ราชภัฏอุยธยานี้จะเลิศทางด้านนี้ เพชรบุรีจะเลิศทางด้านนี้ เอมันคนละอย่างไม่ต้องซ้ำกัน ซ้ำกันของเรียกของไหล ไม่มีมูลค่า อย่างต่างประเทศ ถ้าเรียนรัฐศาสตร์ต้องเรียนที่นี้แน่แต่ถ้าเรียนหมอดูต้องที่มหาวิทยาลัยนี้ ที่ยังเหลืออีกสิบแห่งไม่ใช่ เขายังเลือกเลย ของเรานี้ไปดูซิครับเหมือนกันหมด ไม่มีอะไรเด่นซึกอย่าง ไหลหมด ขอเรียนตามตรงอย่างนี้ เผื่อจะเลือกทางเดินได้ ผมเสียตายนโอกาส เสียตายนสภาพสิ่งแวดล้อมอันมีค่าเหลือเกิน เมื่อสักครู่ผมมาก่อนเวลาเดินดูรอบ ๆ อุยธยานี้ผิวนิดมึนสิ่งปรักหักพัง แต่ว่าคุณค่าที่ซ่อนได้สิ่งปรักหักพังนั้นมีคุณค่ามหาศาล ผมดูก่อนหินที่หักแล้ว มันเป็นสมบัติแล้วแปลงมาเป็นสินทรัพย์ได้อย่างสบาย ต้องเอาสติปัญญา เอาเอาของมาแปลงเป็นสินทรัพย์ ขอทีเถอะ โน่นก็จะแปลง นี้ก็จะแปลงอยู่เรื่อย เอาปัญญาเอาไปใส่ตรงนี้ บังเอิญไม่ใช่ที่ธุรกิจ ไม่อย่างนั้นจะพัฒนาอุยธยานี้ให้ตั้งระเบิดตั้งระเบิดจากสิ่งที่ฟังแล้ว เห็นใหม่ครับ สิ่งที่ฟังแล้วเราก็ทำมาได้แล้ววันนี้ก็ต้องขอชมเชยรองผู้ว่าหนอยว่าอุยธยานี้สะอาดสะอาดขึ้นเยอะ ผมไปไหนผมชอบใช้เวลาแวนดูที่โน่นนิดที่นี้หนอย ดูสมบัติของเรา ดังนั้นต้องใช้เหตุผลเดิน ดูว่าพื้นฐานของเราเกษตร ถ้าเราจะไปเอาอุตสาหกรรม เราจะต่ออยอดเป็นอุตสาหกรรมเกษตรใหม่ ตอนเจอวิกฤตเห็นใหม่ครับ บริษัทผลิตอาหารไม่เจอผลกระทบเลย ไม่ล้มสักราย S&P ตอนนี้ไปทั่วโลก เปิดร้านอาหาร รวยเอา รวยเอา ประเทศที่ร่ำรวยอย่างไรก็ต้องกิน แล้วเราได้เปรียบบางประเทศเป็นทะเลทราย มีน้ำมัน กิน

ได้หรือเปล่า ผลสุดท้ายเขาก็ต้องซื้อเราทั้งหมดทั้งนั้น แล้วอาหารไทย
สุดยอด ไม่มีใครสู้หรือก ผ่ากนักศึกษาวัดด้วย ไปกินทำไม
แฮมเบอร์เกอร์ กินข้าวแกงดีกว่า เราต้องใช้เหตุผลในการเลือก
ทางเดิน ทางเดินแต่ละประเทศไม่จำเป็นเหมือนกัน ประเทศ
สิงคโปร์เป็นประเทศเล็กเขาเลือกทางเดินเขา ไม่มีทรัพยากรอะไร
เลยเขาจะผลิตอะไร จะผลิตข้าวขายหรือ มีแต่เกาะ มีแต่หิน
เขาก็เป็นยี่ปี่ว เห็นไหมด้วยเหตุด้วยผล เขาผลิตคนมาเป็นยี่ปี่ว
ตลอด ไม่มีโรงเรียนผลิตเกษตรหรือ ผลิตแต่โรงเรียนเรื่อง
พาณิชย์ตลอด แต่ละประเทศต้องเลือกทางเดินทั้งนั้นแหละ ของ
เราไม่มีเลือกเลย ตามฝรั่งเขาไป ถึงได้ล้มจม ต้องใช้เหตุผลใน
การเลือกทางเดินของเรา แม้กระทั่งระดับบุคคล เราก็ต้องเลือก
ความถนัดไม่เหมือนกัน นื่อง ๆ เวลาเลือกคณะไหนก็เลือกตาม
ความถนัดของตนเอง บางคนชอบภาษา บางคนชอบคณิต ต้อง
ใช้เหตุผลในการเลือกและความถนัด พอประมาณคือความถนัด
และศักยภาพของเรา

ข้อที่สามคือ**ภูมิคุ้มกัน** ต้องระมัดระวัง ชีวิตทุกสิ่งทุก
อย่างนั้นไม่ได้ราบรื่นเหมือนอย่างเราคิด ฟุ้งนี่อะไรจะเกิดขึ้นไม่รู้
มีใครบอกได้ไหมฟุ้งนี้เข้าราคาน้ำมันจะราคาเท่าไร และชอบขึ้น
ตอนตีห้า ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เราหลับ พอลืมตาขึ้นมา อ้าว ขึ้นไป
แล้ว เห็นไหมครับต้องมีภูมิคุ้มกัน ศัพท์สมัยใหม่เขาเรียกว่าอะไร
รู้ไหมครับ เวลาเราพูดภูมิคุ้มกันภาษาเก่าๆ ผมไม่รู้ภาษาเก่าด้วย
เข้าไป แต่ว่าพอพูดภูมิคุ้มกันไปแล้วเข้าใจ สมัยนี้เขาเรียกว่า Risk
management บริหารความเสี่ยง เห็นไหมเดี๋ยวนี้ไปเรียน
บริหารธุรกิจ เรียนพาณิชย์เขาบอกมี Risk management มี
บริหารความเสี่ยง

เพราะฉะนั้นเห็นไหม สามคำนี้เป็นสำคัญปัจจัยใหญ่
ไม่ได้ให้จน ไม่ได้ให้กลับไปเลี้ยงควาย ไม่ได้ให้กลับไปทำเกษตร
ใครจะทำงานที่ไหนก็ได้ ในแง่การลงทุนใช้ได้หมด หลายคนบอก
ว่าอย่างนี้ก็ไม่รวยสิ เนี่ยพวกนี้ก็ตามีดตามัวอีก ไปที่ไหนก็จะมี
คำถามอย่างนี้ พูดอธิบายเหนื่อยแทบตายตัวอย่างบริษัทปูนซิ
เมนต์ คุณว่าใหญ่ไหม ในประเทศไทยก็ไม่มีบริษัทไหนใหญ่แล้ว
ใหญ่ระดับอิน เตอร์แล้ว ใช้เศรษฐกิจพอเพียงและความยั่งยืน
แปลกใหม่ ไหนบอกใช้ไม่ได้ จะเล่าเหตุการณ์ให้ฟัง ก่อนวิกฤต
เมื่อปี 2539 - 2540 ตอนก่อนวิกฤตนั้นก็ตามโมเดลฝรั่ง บริษัท
นี้เราจะเห็นว่าบริษัทฝรั่งจะซื้อ มีบริษัททยอยไปหมด ไม่รู้จะจบ
เป็นคนเดียวหมดเลย มันใช้ความโลภและกิเลสเป็นตัวตั้ง ทุกคน
ต้องทำทุกอย่างหมด จะได้คอนโทรลตลาดได้หมด มีอะไรก็ร้อย
บริษัท ทำ ทำปูนอย่างเดียวจนคุณเอ่ยมาซิจอทีเวียงรถยนต์ ฯลฯ

ตั้งแต่ไม่จิมฟันยันเรือรบ บริษัทปูนซิเมนต์ไม่ได้ทำอะไรไม่รู้หมด
ทุกอย่าง เกินประมาณ คุณไม่ได้ อะไรไม่ได้ แต่ลงทุนหมดใหญ่
อ้วนดู พอวิกฤต ยิ่งใหญ่เท่าไร ล้มดังเท่านั้น ล้มตั้ง วันแรก
ที่ผมไปนั่งเป็นกรรมการ เป็นตัวแทนของทรัพย์สินเข้าไปนั่ง
ในนั้น ขาดทุนอยู่เท่าไรรู้ไหมครับ ตัวแดงสองหมื่นล้านนะ
ครับ พอสติกลับคืนมา เขาไม่รู้เลยเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
ตอนนี้ แต่พอรู้เริ่มตกใจขึ้นมารีบประชุม เอากิจกรรมมา
เรียงดู ก็ร้อยบริษัทไม่รู้ แบกไม่ไหวแล้ว ยิ่งตัวใหญ่ก็ยิ่งกิน
มาก เพราะการขาดทุนมันทวีคูณขึ้น เล่นกับเงินมันเบิ้ลหมด
ตลอด เลยต้องกลับมาดูว่าพอประมาณของเราอยู่ตรงไหน
ตรวจสอบศักยภาพอย่างที่ผมบอก เราเก่งตรงไหน สิ่งก่อสร้าง
เรียกว่า core business คือกิจกรรมหลักที่เราถนัดที่สุดทำมา
ตั้งแต่ดั้งเดิมคือ สิ่งก่อสร้าง เพราะอะไร เราคุมตั้งแต่ภูเขา
วัตถุดิบ จนกระทั่งถึงตลาด คนฝึกมาแล้ว ส่งไป ฮาร์เวิร์ต วาดัน
นักบริหาร คนผลิต คน skill โรงงาน เครื่องจักร เนียบ อันนี้เราเก่ง
เก็บไว้ อันนี้คือศักยภาพของเรา พอประมาณของเราอยู่ตรงนี้
ปิโตรเคมี มีอนาคตใหม่ มี มีคนหรือเปล่า เราต้องถามให้รอบวง
นะไม่ใช่มีอย่างเดียว มีคนบริหารใหม่ เตรียมคนไว้แล้วหลาย
ระดับชั้น มีคนแทนขึ้นไปเรื่อย ๆ ต้นทุนวัตถุดิบอาจจะอ่อนไหว
หน่อยแต่เราคุมได้ เราลงทุนที่อิหร่านเพื่อที่จะเอาวัตถุดิบมา
เรียบริ้อย โอเค เก็บไว้ กระดาษ คนยังใช้อยู่ ขณะนี้ตลาดยัง
เหลืออีกเยอะแยะ มีปัญหาเรื่องวัตถุดิบอยู่หน่อย แต่ไม่เป็นไร
เดียวเราไปปลุกในลาวได้ พอมีทาง ที่เหลือขายทั้งหมด จาก
อ้วนดูใช้เศรษฐกิจพอเพียงเอาเหลือพอประมาณ ตอนนี้
เหตุผลมันกลับ คำว่าสติกลับคืนมาคือเหตุผล ตอนนี้เลือก
ทางเดินด้วยพอประมาณตัวลิบผอมเลยเดี๋ยวนี้ ริดไขมัน
ออกหมด มิกกล้ำเนื้อ มีแต่กล้ำไขมันไม่มี ขยับไปเป็นลิบ ๆ
บริษัท เหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นครับ สองปีถัดมา ตัวแดงสอง
หมื่นล้านหายไปจากกระดาน เพียงสองปีเท่านั้น ปรากฏว่าลด
หนี้ได้หมดเลย ลงทุนแต่เฉพาะตัวเองเก่งและคุมตลาดได้ ขาดทุน
ก็ไม่มี เอาแต่ที่ได้กำไรเท่านั้น และวางภูมิคุ้มกันไว้หมดมีคน
เฝ้าดูอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อลดอะไรต่ออะไร ป้องกันไว้หมด นี่คือ
ภูมิคุ้มกัน และเมื่อปีที่แล้วประกาศว่าปูนซิเมนต์กำไรสูงสุดใน
รอบ 35 ปี ก่อนวิกฤตอีก ก่อนที่อ้วนดูอีก เอ๊ะ! ผอมลงตัวเล็กลง
แต่แข็งแรงขึ้น ผลกำไรกลับสูงสุด

เศรษฐกิจพอเพียงให้รวยครับ แต่มีคำตามมาคือให้
รวยอย่างยั่งยืน ไม่ใช่โตแล้วแตกอย่างที่แล่วมา และ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีหัวข้อนี้จะเข้ามามีบทบาทตลอด

และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีหัวข้อนี้จะเข้ามากระทบบาทตลอดเลย จะเข้ามาดูแลสิ่งต่าง ๆ นี้เพื่อลดต้นทุน ลดคอร์รัปชันเพื่อสิ่งนี้จะทำอย่างไร จะรีไซเคิลกลับเข้าเครื่องใหม่ อันนี้เขาเรียกว่า พัพ อีฟพรอพิเอท เทคโนโลยี มันต้องมีฐานตัวนี้เพื่อกลับมาใช้ในสิ่งที่เป็น โปรเทเซียล กับเรา ตัวนี้แหละครับเป็นการใช้ที่มีประโยชน์ คิดว่าคงเข้าใจแล้วนะครับเศรษฐกิจพอเพียงอธิบายเพียงแค่นี้เวลาไม่มี เขาเป็นของแกล้มไปแล้วกัน แต่ยังมีเงื่อนไข ท่านบอก ต้องมีความรอบรู้รอบคอบระมัดระวัง และฐานรวมทั้งหมดต้องมีความสุจริต มี Good governance บริหารด้วยธรรมะ อย่ายึดเอาโยงกัน ถึงอยู่ได้ และคราวนี้เราจะรวบอย่างยั่งยืน อาจจะไม่รวยพรวดพรวด แต่เราสามารถจะรักษาความรวยนั้นได้ ไม่ใช่ว่ารวยหน่อยก็กู้เขามาท่วมตัวเพื่อจะหวังผลอย่างที่นักธุรกิจหลายคนทำในขณะนี้ ผลสุดท้ายก็ NPL = Non Performing Loan คือหมายความว่ากู้มาแล้วไม่สามารถดำเนินการได้ ระมัดระวังไม่แน่ใจอย่างเพิ่ง อย่าโลภ อย่าตาโตรักษาไว้ให้ดี เพราะฉะนั้นวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีต่าง ๆ นั้นมีบทบาทมากครับ เพื่อนำไปสู่เรื่องพอเพียง ยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจน สีนามิเข้าบัง เรือแตกไปสามพันกว่าลำ หน่วยราชการต่าง ๆ หน่วยงานเอกชนวิ่งไป ผลิตรือเข้าป้อน เอาไม่จากไหนครับ ผลสุดท้ายไม้เมืองไทยไม่มี สิ่งไม้จากลาว รู้หรือเปล่าครับ เกี่ยวกับกับอยุธยาด้วย อาชีวะสร้างเรือที่ลาวถูกเรียกตัวไปช่วย พระองค์ท่านรับสั่งว่าอย่างไร เลิกเรือไม้ เอาเรือไฟเบอร์ มาแทนวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเข้ามา เห็นไหมครับ เรียกทหารเรือ เรียกอาชีวะอยุธยาสร้างเรือ โดยบังเอิญผมนี่ก็บ๊อบบี้ขึ้นมาได้เกี่ยวกับอยุธยา นะครับ กรมประมง ราชทัณฑ์ แปลกใหม่ ผักนักโทษเลยให้ทำเรือไฟเบอร์ อาชีพนักโทษที่อยุธยาทะเลทั้งหมดมาฝึกเรือไฟเบอร์ออกมาแล้วจะได้มีงานซ่อมเรือไฟเบอร์ต่อ บางคนพบเรื่องวัสดุดีไซน์ โดยผสมผสานกัน ไฮเทคไปแบบตะวันตกฝรั่ง แต่รูปทรงยังเป็นเรือหัวธงอยู่ เพราะฉะนั้นชาวบ้านเขาไม่มีความรู้สึกว่าเป็นเรือ เปลี่ยนแต่วัสดุ แต่รูปทรงเหมือนเดิมแถมเอาไฮเทคเข้าไปอีก ทำเลย ลมเรือได้มีรางวัลให้ มันจะลมได้อย่างไร เราเอาห้องลมไว้หัวท้าย เอาทรายใส่ไว้ที่ใต้ท้องถ่วงไว้ มันจะลมได้อย่างไร มันก็กลับมาที่เดิม เหมือนตุ๊กตาล้มลุก ตอนแรก ๆ ไม่เอานะ ไม่เคยใช้ ชาวบ้านเคยใช้แต่เรือไม้ มาถึงเตะเรือเลย แกคองหวังว่าให้มันทะเล นะ เรือพลาสติกในความรู้สึกชาวบ้านนะ คำว่าไฟเบอร์ไม่เข้าหูหรอก พลาสติกลองเตะดู เตะเปรี๊ยะเลย สะดุ้ง เท้าเจ็บ ไม่ยอมใช้ เราลองให้ดูเลย สมเด็จพระเทพฯ ลงไปในเรือ มันเปราะบางใช้ใหม่ ส่งก้อนให้ทุบ เหวี่ยงสุดแรงหน้าเกือบแตกแน่ะ เพราะมันแดงกลับ ค้อนมันแดงกลับเกือบใส่หน้าแก ลองจนกระทั่งเดียว

นี้เข้าคิวต่อขอซื้ออูตตุต ราคาที่พอ ๆ กัน ยิ่งโป่งเดียว ไม่ต้องตัดไม้ทำลายป่า เรือแต่ละปีไม่ต้องเอามาขึ้นมาซูดเพรียง ทำยาชันหมื่นกว่าบาททุกปีไป ตัดลดคอร์รัปชันนี้ออกไปเลย กระแทกหน้อย ซ่อมหน้อยใช้ปะนิตเดียวกับจบแล้ว เห็นไหมครับ ไฮเทคเข้ามาพอสอดคล้องกับสภาวะสอดคล้องกับชีวิตก็ไปโลดแล้ว นี่ตอนนี้ผมเอาใหม่อีกแล้ว ดีเซลแพง น้ำมันแพงทำไมต้องไปพึ่ง ทำไมต้องไปจ้อ เวลานี้ตลกมากนะครับบ่นอยู่อย่างนั้นแหละ น้ำมันแพงแล้วเราแยะแล้ว อะไรต่ออะไร ไม่เคยทำตาม ผมบอก นี่สมัยโบราณนี่เลยไอ้คูโบต้า ยันมาร์ อะไรต่ออะไร มีไหมไม่มี แล้วปู่ย่าตาทวดทำอย่างไร พายเอามั่ง แล้วอะไรอีกละ อ้าวนี่ก็ไม้ออก เรายังให้ ไม่คิดจะใช้ใบบั้งเหรอ แกกิดคิดแบบชาวบ้าน บางทีชาวบ้านเขาคิดสั้น ๆ เอ๊ะ ลมมันไปทางเดียวแล้วเรากลับเข้าฝั่งไม่ได้ ไม่ ใ้ใบบั้งกลับได้ แกกั้งว่าวิ่งทวนลมได้อย่างไร อ้าวมันต้องลองถึงรู้ เราดีไซน์ใบใหม่พับเก็บง่ายอะไรขึ้นมา วิ่งได้ตั้ง 4 นี้อตแน่ะ ซึ่งไม่เลว ลงในเรือ แล้วจะรีบเร่งอะไร เล่นไปเรื่อย ๆ ปรากฏว่าเสียงใบมันแล่นกลับสวนทางได้ ใ้ ใช้ได้ ตอนนี่เริ่มแล้วอยากจะเป็นใบพระราชทานมาหรืออะไรมา เห็นไหมครับ มันต้องคิดทฤษฎีคุ่มกันแบบนี้ ไม่จนปัญญา น้ำมันแพง วิ่งไปซื้อน้ำมันเถื่อนกลางทะเล อะไรอย่างนี้ มันไม่รู้จบไม่ใช่วิธีทางแก้ กลับมาถึง เอาขึ้น เครื่องก็ไม่ต้องเอาออก อยากรีบก็ติดอยากรีบก็ติดเครื่องไป เซพน้ำมันได้ตั้งเยอะ ใช้ธรรมะนี้แหละ ดิน น้ำ ลม ไฟ เนี่ย มีบ้านไหนพระอาทิตย์ส่งมาเก็บค่าไฟไหมครับ ค่าลมก็พระพายมาเก็บไหม ก็ไม่เก็บอีกแหละ ทำไมของฟรีไม่ใช้เนี่ย ห้องประชุมนี้ผมขอชม วันไหนไม่มีไฟก็ยังไม่ใช้ได้ มีประตุนหน้าต่างแต่ตรงข้ามนะผมทายว่าในนี้ก็มี หอบประชุมตึกใหม่ ๆ นะ บ้านตึกฝรั่งเลย มีแต่ประตูทางเข้าไม่มีหน้าต่างแปลกจังเลยวันไหนไม่มีไฟเรียกร้อย จบ ใช้ไม่ได้เลย เห็นไหมครับ นี่ถ้าทำเสริมของรีเฟกเตอร์ มีแสงจากข้างนอกเข้ามา นี่แหละครับ ห้องประชุมพอเพียง ไม่มีพลังงาน ก็ใช้ห้องประชุมนี้ได้ มีแสงจากข้างนอกของฟรีแท้ ๆ อยู่ข้างนอก พระอาทิตย์ท่านให้ทุกเข้าไปถึงเย็นอย่างน้อยที่สุด และก็มีสิ่งอะไรต่ออะไรหลายอย่างทรงคิดทรงทำขึ้นมาโดยมองรอบ ๆ มองเห็นน้ำเน่า น้ำเสีย พวกเรามองอะไรโรงบำบัดน้ำเสีย ก็ร้อยล้านก็พันล้านครับ พระเจ้าอยู่หัวมองเห็นน้ำเน่า น้ำเสีย ไปดูซิปรับผักตบชวาได้ไหม เพราะฉะนั้นพระองค์ท่านมอง ท่านคิดอะไรเป็นวิทยาศาสตร์หมด และสามารถจับวิทยาศาสตร์ที่อยู่รอบตัว บัจฉัยรอบตัว นั้นมาผสมผสานในเชิงทฤษฎีวิทยาศาสตร์ออกมาได้ สุดท้ายก็พิสูจน์ทราบมาได้ว่า ผักตบชวาสามารถซึมซับดูดพร้อมกับพีช็อก 22 ชนิด เราได้มาอุปถัมภ์ พุทธรักษา หญ้าลูซี่ อะไรต่ออะไร กรองน้ำได้หมดเลย

ถ้าใครต้องการไปดู พาไปทัศนศึกษาที่แหลมผักเบี้ยที่หาดเจ้าสำราญ มีการบำบัดน้ำเสีย น้ำเน่า จากจังหวัดเพชรบุรี ถูกนำส่งมาจากท่อ ใช้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีของธรรมชาติ ในโรงบำบัดน้ำเสียไม่มีเครื่องจักรเลย ใช้พลังงานธรรมชาติหมดเลย คือพลังงานธรรมชาติหมด สายลม แสงแดด ใช้ระบบตกตะกอน มีห้สระใหญ่ ๆ น้ำเน่าเพชรบุรีมาถึง ลงบ่อแรก วัตถุประสงค์มาข้าง ๆ เริ่มมีการตกตะกอน ออกซิเจนในผิวน้ำเริ่มกระทบ ล้นไป เต็มไปเรื่อย ๆ ให้ผิวน้ำใส แล้วผ่านไปบ่อที่สองตกตะกอนต่อทำปฏิกิริยากับธรรมชาติต่อ ไปบ่อที่สาม บ่อที่สี่ บ่อที่ห้า เมื่อน้ำใสมีปลาอยู่ได้ นำปลามาเข้าห้องแล็บ (lab) เพื่อตรวจดูว่ามีพิษมีภัยหรือเปล่า ปลอดภัยแสดงว่าได้มาตรฐาน ยังไม่ปล่อยน้ำนำส่งผ่านเข้าแปลงพืช แปลงผักตบชวา แปลงรูปฤาษี ฯลฯ กรองด้วยพืชไปอีก แล้วจึงปล่อยน้ำผ่านป่าโกงกาง สะอาดแล้วได้มาตรฐานแล้ว แต่มีจุลินทรีย์อยู่ เลี้ยงต้นตอของชีวิตในทะเล กุ้ง หอย ปู ปลา กำเนิดจากป่าชายเลนทั้งนั้น เมื่อสองวันพระเทพฯ ไป ป่าชายเลนดินงอกออกไปอีกเป็นร้อย ๆ ไร่ ทำไม ใช้ธรรมชาติ ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ ทางชีวะเข้าไปเห็นใหม่ช่วยตัวเองได้ ถ้าคุณใช้บ่อบำบัดน้ำเสีย คุณก็ต้องใช้พลังงาน คุณก็ต้องลงทุน หากวันหนึ่งมันเสีย วันหนึ่งคุณไม่มีเงินจ่าย แล้วก็เป็นอนุสาวรีย์ต่อ เจอเยอะ **สถาบันการศึกษาควรทำตัวอย่างให้ชาวบ้านดูเลย น้ำเน่า น้ำเสีย ถ้ามีที่เหลือ ๆ ใช้บ่อตกตะกอน สวย เดียวนี้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว คนเข้ามาดูจะเป็นแสน เมื่อปี สองปีที่แล้วผมเลี้ยงทูตกลางบ่อบำบัดน้ำเสีย เมื่อก่อนชาวเสรีถามว่ารู้ไหมว่าท่านชาวไท ไทชนบ่อบำบัดน้ำเสียนะ เขางงกันหมด มันสวย มีนกทะเลมาเกาะ กลิ่นก็ไม่มี เนี่ยต้องใช้วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ไม่ใช่ไฮเทคนี้ที่อยู่ในห้องแล็บ แล้วก็ใช้ประโยชน์ไม่ได้ ไม่ใช่อย่างนั้น ปรับวิทยาศาสตร์ให้เข้ากับชีวิตของเรา เข้ากับศักยภาพ ความประมาณของเรา เราจะมุ่งไปทางไหนนั่นเอาทางนี้เข้าไปเสริม อย่างเรือเมื่อทดลองประสิทธิภาพของเรือจนกระทั่งยอมรับกันแล้ว แต่ตะขิดตะขวงใจ เห็นใหม่ เรื่องสังคมต้องระวัง ยังไม่ยอมรับอย่างเต็มใจชาวประมงแถวนั้น เรากิ่ง ไปนั่งตะล่อม ไปนั่งตะล่อมถาม ดีหรือเปล่า ดี รูปร่างเป็นหัวหง สวย แข็งแรงทนทาน ยอมรับหมด ตอนหลังกระซิบบอกว่าไม่มีแม่ย่านาง ไม่รับเพราะไม่ได้ทำจากไม้ ถ้าทำด้วยไม้มีวิญญาณติดกับไม้ มีแม่ย่านาง ไฟเบอร์ไม่มีแน่นอนเลย เราก็ต้องคิด โอ้ยตายแล้วไฟเบอร์แม่ย่านางฝรั่งเราก็ไม่รู้จะเชิญมาได้ยังไง ไม่เป็นไรเรื่องเล็ก เดียววันแจกันจะมีแม่ย่านางหมดเลย รับรองของจริงด้วยสัญญา สัญญา รับรองศักดิ์สิทธิ์แน่นอน ประจำทุกลำเลย**

ไปกราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพ คราวนี้ส่งสยสมเด็จพระเทพ จะต้องเสด็จเป็นแม่ย่านางเองแล้วพะยะคะ วันพระราชทานเรือก็มีแถบผ้าแพร ธง (สิรินธร) พระราชทานมัดหัวเรือ แม่ย่านาง สมเด็จพระเทพฯ สถิตทุกลำเลย ชาวบ้านก็สเปป้เอาเรือขับไปหมด คุยเลย เรือสมเด็จพระเทพฯ ประจำหมดทุกเรือ เห็นใหม่สังคมต้องมีแง่มุมเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ตาม แต่ก็สำคัญในชีวิตจิตใจเขา เกิดศรัทธาขึ้น คราวนี้ของจริง ๆ ผูกหัวเรือผ้าสีม่วงทุกลำเลย ไปดูหากเจอผ้าสีม่วง ธง (สิรินธร) ทางใต้ แสดงว่าเรือเราทั้งนั้น เราต้องมองทุกแง่มุมเวลาพัฒนา ถึงบอกน่าสนใจมาก เพราะฉะนั้นผมคิดว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เล่ามาเพลิน ๆ เข้าวันนี้ จับหลัก ๆ ไว้ละกัน นะครับ แต่สำคัญคือ ตัด อิทธิพลทุนนิยม บริโภคนิยม ที่อยู่รอบ ๆ ตัวนี้ให้ได้เสียก่อน トラบได้ที่คุณยังตัดไม่ได้ คุณเห็นอะไรต่ออะไรคุณอยากได้ คุณยังอยากกอบโกย คุณทำเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้หรอก แล้วคุณจะทำที่สุดท้ายหลงตัวเอง แล้วก็แตกโพละ ย้อนกลับมาที่เดิม เพราะฉะนั้นคิดให้ดี トラองให้ดี ใช้ฐานของเราให้มั่นคง อย่าโลกค่อย ๆ เขยิบไปเรื่อย ๆ แล้ววันนั้นนะครับเราจะเจอคำว่า ที่เรานิยมพูดแต่ไม่ค่อยทำกันคือ พัฒนาอย่างยั่งยืน ทรัพยากรของเราก็ยังอยู่ น้ำท่าเราก็ยังสะอาด และสำคัญสูงสุดที่จะสรุปในตอนนี้เป็นเป้าหมายในชีวิตของคนเราก็กตาม เป้าหมายชีวิตของประเทศ ขององค์กร จนกระทั่งมาถึงตัวเราแต่ละคนที่มาตั้งอยู่ในที่นี้อาจจะให้ตามที่ได้พระราชทานแนวเอาไว้ตั้งแต่วันแรกที่เสด็จครองราชย์ เราจะต้องแผ่นดินโดยธรรม ซึ่งเป็นฐานในการบริหารราชการแผ่นดินนั่นคือการใช้ธรรมะ วันนั้นได้ประกาศ Good governance แล้ว ก่อนฝรั่งอีก หลายสิบปี ท่านใช้คำว่า ธรรมะ ไม่ต้องใช้คำว่าธรรมาภิบาลหรอก ไม่ต้องแปลจาก Good governance หรือ **ธรรมะคือความดีความถูกต้องในการครองแผ่นดิน พร้อมกันนั้นวางเป้าหมายไว้ เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม** อยากจะชักจูงให้พวกท่านนั้นได้ยึดคำนี้เป็นเป้าหมายในชีวิต ทั้งองค์กร ทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้งบริษัท ห้างร้าน ทั้งตัวของตนเอง ทั้งระดับประเทศ **ประโยชน์สุขคือ รวยแล้วให้มีความสุข** เวลาที่ทั่วโลกกำลังเริ่มพูดถึงเรื่องความสุข เห็นไหมครับ ท่านวังซุกมา มาถึงชนะใจคนหมด มาจากประเทศที่ยากจนที่สุด แต่ชนะใจพวกเราทั้งประเทศเลย แคยกมือไหว้ มัธวะ มัธวัคค์ หนึ่งในธรรมะ ทศพิธาธรรมชนะใจหมดเลย แล้วเวลานี้ ทั่วรั้วเต็มหมดแล้ว สามปีข้างหน้า ทุกคนจ่ายวันละ สองร้อยห้าสิบบเหรียญเพื่อไปดูความจนว่าเรามีความสุขอย่างไร ประเทศไทยขณะนี้ลำดับความสุขอยู่ที่ลำดับที่32 จาก170 ประเทศ ประหลาดใหม่ สหรัฐรัวยที่สุด มี

อำนาจมากที่สุด ลำดับความสุขอยู่ที่ลำ 150 จาก 170 ประเทศ
รวบแบบทุนนิยมเอาใหม่ ผมกลับจากนิวยอร์กเมื่อเดือนที่แล้ว
แทบจะแก้ผ้าเข้าประเทศแล้ว ถอดเสื้อ ถอดรองเท้า กลัวว่าจะ
ซ่อนอะไรไปไม่รู้ ถอดเข็มขัด เราก็ให้นายواب กลัวว่าจะให้
ถอดเสื้อ อยู่ด้วยความหวาดระแวง ด้วยความกลัว เดินที่ไหนใน
นิวยอร์กมีกล้องตามจับคุณ เงินทองที่ร่ำรวยมาเกินครึ่งต้องมาใช้
เพื่อพัฒนาระบบเพื่อความปลอดภัย จะถูกระเบิดเมื่อไรก็ไม่รู้ ทุก
คนอยู่ด้วยความระแวง รวยอย่างนั้นเอาใหม่ แล้วมีความสุขใหม่
ผมว่าคิดถึงความสุขเถอะครับ ถ้ารวยแล้วทุกซึกก็ไม่มีประโยชน์
อะไรหรอก แล้วพอร่ำรวยเราก็ล้มตัว พอล้มตัวเราก็ทุกข์ ไปดูซิ
ครับคนที่นอนอยู่ที่โรงพยาบาล ตัวเลขที่สภาพัฒนา
เศรษฐกิจเขาสำรวจมา 57 คนที่นอนเจ็บป่วยนั้น ไม่ได้
เจ็บป่วยจากไวรัสหรือเชื้อโรค เจ็บป่วยจากพฤติกรรม กิน
อยู่ดีเกินไป พอเป็นเศรษฐีแล้วกินอยู่ดีเกินเหตุ แล้วไขมันใน
เส้นเลือดก็เพิ่มขึ้น ความดันขึ้น โรคหัวใจกิน เบาหวาน
อะไรก็ไม่รู้ พวกนี้มาจากความร่ำรวยทั้งนั้น เพราะฉะนั้น
รวยเถอะครับ ขออวยพรให้รวย แต่ให้อยู่แบบจน ให้อยู่
แบบธรรมดา แบบธรรมดาดี ประเทศภูฏานบอกว่า เราเป็น
ประเทศที่ยากจน แต่คุณไม่มีอากาศจะหายใจ จ่ายเงินสองร้อย
ห้าสิบบาทเหรียญ หายใจอากาศบริสุทธิ์ที่ประเทศเราซิ อยากกิน
อาหารปลอดสารใหม่ มากินที่บ้านเราซิ เพราะบ้านเราไม่นำเข้า
สารเคมี ไม่นำเข้าสารต่าง ๆ แล้วเศรษฐกิจต้องจ่ายเงินแพง ๆ เพื่อไป
นอนพักฟื้นที่ประเทศที่จนที่สุด คุณไปญี่ปุ่นเวลานี้ของขายใน
เซเว่น อีเลฟเว่น ที่ขายดีที่ที่สุดคือ ออกซิเจนพกแพค เพราะพัฒนา
จนกระทั่งไม่มีอากาศหายใจ เดินในโตเกียวเดินไปร้อยเมตร ครึก
ออกซิเจนมาสูดที่ เอาใหม่ ที่ผมพูดนี้ไม่ได้พูดให้คนหัวเราะ แต่
ไปดูสภาพจริง ๆ เดียวนี้เป็นอย่างนั้น พัฒนาเต็มที่แล้วปรากฏว่า
ไม่มีอากาศหายใจ เห็นไหมว่าความสุขไม่ได้อยู่ที่วัตถุ เดียวนี้พอ
มาตรวจวัดใหม่ประเทศแถบนิวซีแลนด์ ประเทศสแกนดิเนเวียเล็ก ๆ
นี่ ปรากฏว่ามีความสุขมาก ไปไหนน้ำใส นิวซีแลนด์ทุ่งนา
อากาศสบาย บริการของรัฐถึงบ้าน สะดวกสบาย อาหารการกิน
สะอาด ตรงนั้นต่างหากที่คนฉลาดต้องการ โลกมนุษย์กำลังฉลาด
ขึ้น ๆ แต่ความโลภยังครอบงำโลกอยู่ แต่เวลานี้มี Back to Basic
กระแสกรีน เริ่มพัฒนาตัวเอง มีมนุษย์กลุ่มหนึ่งเริ่มตามแนว
พระราชดำริแล้ว ทางยูเอ็น โคฟี อันนัน มาถวายรางวัล
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่ออาทิตย์ที่แล้วเจ้าหน้าที่ UNDP
(United Nations Development Programme) มาหาผม เขาทำ
เอกสารเล่มเศรษฐกิจพอเพียงภาษาอังกฤษ ตอนนี้อยู่ผมตรวจอยู่
เขาจะจัดสัมมนา เชิญผมไปที่นิวยอร์ก ที่เจนีวา เชิญประเทศ

ต่าง ๆ มาให้ถาม เขาบอก globalization ทำโลกสลายแล้ว เห็น
ใหม่ครับ ต่างชาติเขายังรู้สึกตัวแล้วเลย และเริ่มกลับมาสนใจใน
สิ่งที่พระเจ้าอยู่หัวรับสั่งวางแนวทางไว้ และศึกษาอย่างจริงจัง
เพื่อนำไปอย่างจริงจัง เราเองเป็นเจ้าของพระประมุข เขาบอก
อย่างนั้นนะ ประมุขของเรา ได้ทรงชี้แนะมาแล้ว สองทางเราแล้ว
เหตุไฉนจึงไม่เดินตาม หรือเดินตามอย่างกะพรว่งกะแพ่ง หรือผิด
ๆ อยู่ เดินตามกันเถอะครับ

**เศรษฐกิจพอเพียงถ้าทำสำเร็จจริง ๆ ต้อง
เป็น National Movement กระแสตั้งแต่ระดับบน
ขึ้นมาเลย เคลื่อนไป แต่ไม่ได้เคลื่อนโดยป้าชนะ
ไม่ได้เคลื่อนด้วยกองฟาง หรือทำอะไรมาเป็นของ
ตัวอย่างนะครับ ต้องปฏิบัติกันหมดทั้งชาติ แล้วเรา
จะประทับใจกับคำว่า ประโยชน์สุข คือร่ำรวยด้วย และ
มีความสุข ต้องขอจบคำบรรยายเพียงแค่นี้ครับ
ขอบคุณมาก**

ว่าที่ร้อยตรีหญิงรัตติยา พาวินัย ถอดเทป
นายสมชาย สุนทรวิทย์ บันทึกเทป
นายมงคล อภิระนานนท์ ถ่ายภาพ

ทำไมต้องเศรษฐกิจพอเพียง

อนันต์ รัตนภาณุสร

บทนำ

ประวัติศาสตร์ไทยเริ่มต้นที่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เดิมทีกรุงสุโขทัยมีลักษณะเป็น
แคว้น เรียกว่า แคว้นสุโขทัย แคว้นสุโขทัยปกครองตนเองอย่างเป็นอิสระ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 1781-1921 เป็น
เมืองหลวงอยู่ 140 ปี มีกษัตริย์ปกครองรวมทั้งสิ้น 9 พระองค์

ในด้านพระพุทธศาสนาที่เข้ามาเผยแผ่ในสมัยกรุงสุโขทัยมีทั้งลัทธิมหายานและพุกาม และลัทธิ
หินยานแบบลังกาวงศ์ พระมหากษัตริย์และชาวสุโขทัยศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีการสร้างวัด โบสถ์
วิหาร เจดีย์ พระพุทธรูปเป็นจำนวนมาก วัดที่สำคัญคือ "วัดมหาธาตุ" พระพุทธรูปที่สำคัญสมัยสุโขทัย
ได้แก่ พระศรีศากยมุนี พระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์ พระศรีศาสดา

พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ในสมัยกรุงสุโขทัย ทรงนับถือพุทธศาสนาและทำนุบำรุงพุทธศาสนา
พระมหากษัตริย์ที่คนไทยจดจำได้อย่างตึงตาดจริงใจคือ "พ่อขุนรามคำแหงมหาราช" ที่ได้ทรงประดิษฐ์
ตัวอักษรไทยในปี พ.ศ. 1826 ซึ่งถือเป็นต้นกำเนิดของตัวอักษรไทยที่พัฒนาต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 1893-2310 กรุงศรีอยุธยาเป็นอิสระจากกรุงสุโขทัย ตอนปลายรัชสมัยสุโขทัย กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทยยาวนานถึง 417 ปี มีกษัตริย์ปกครองสืบต่อกันมา 34 พระองค์

ในด้านพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา คือ ความคิดแบบ **"ธรรมราชาและทศพิธราชธรรม"** ซึ่งเป็นความเชื่อว่าพระมหากษัตริย์จักต้องปกครอง โดยมีธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว พระมหากษัตริย์จักต้องทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา กษัตริย์เป็นผู้มีบุญญาธิการที่สั่งสมมาแต่ชาติปางก่อน และจะแผ่บารมีให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข พระมหากษัตริย์ของกรุงศรีอยุธยาจักต้องดำรงพระองค์ให้เห็นว่าเป็น **"ธรรมราชา"** โดยทรงเป็นประธานในพิธีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของแผ่นดิน เช่น "พระราชพิธีพืชมงคล" กษัตริย์หลายพระองค์ทรงสร้างวัดประจำรัชกาล

ชาวอยุธยาในอดีตสมัยที่มีกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มีคตินิยมแข่งขันกันสร้างวัด ทำให้พุทธศาสนามีส่วนช่วยดำรงไว้ซึ่งศิลปะของชาติ พวกช่างฝีมือก็มักจะทำกัณฑ์อย่างสุดฝีมือ วัดจึงเป็นที่รวมของศิลปะทุกแขนง

พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ในรัชสมัยกรุงศรีอยุธยา ทรงนับถือและทำนุบำรุงพุทธศาสนาตลอดอย่างสม่ำเสมอ

พระมหากษัตริย์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาที่คนไทยจดจำพระนามได้อย่างตรงตาตรงใจมีผู้ลืมนั้น ก็คือ **"สมเด็จพระนเรศวรมหาราช"** ที่ทรงกอบกู้เอกราชของชาติไทยในคราวเสียกรุงแก่พม่าในครั้งที่ 1

ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานีระหว่างปี พ.ศ. 2310-2325 **"สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช"** ทรงกอบกู้เอกราชของชาติไทยในคราวเสียกรุงแก่พม่าในครั้งที่ 2 พระเจ้าตากสินมหาราชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยที่คนไทยก็ยังจำได้ "ตรงตาตรงใจ" เมื่อมีการพูดถึงการกู้เอกราชของชาติไทย พระเจ้าตากสินมหาราชทรงนับถือศรัทธาในพุทธศาสดา ดังเช่นกษัตริย์ทุกพระองค์ในอดีต ในสมัยปัจจุบันซึ่งเป็นรัชสมัยรัตนโกสินทร์เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2325-ปัจจุบัน กษัตริย์ทุกพระองค์ทรงเลื่อมใสและทะนุบำรุงพุทธศาสนา บางพระองค์ถึงกับทรงผนวชก่อนครองราชย์ บางพระองค์ทรงผนวชในระหว่างครองราชย์ดังเช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มหาราช ทรงผนวชเมื่อปี พ.ศ. 2499 ในระหว่างทรงครองราชย์

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยจะพบว่าพระพุทธรูปศาสนา กับพระมหากษัตริย์จะอยู่คู่เคียงกันมาโดยตลอด พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงนับถือพระพุทธรูปและทรงแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช จึงส่งผลให้คนไทยส่วนใหญ่ นับถือพุทธศาสนาตามไปด้วย เพราะทำตามอย่างองค์พระประมุข ซึ่งเป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งชาติ

คนไทยส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา ประมาณกันว่ามีถึง 93% คนไทยจึงมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

คนไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์พระประมุขของชาติ พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งชาติ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ จะมีข้อความบัญญัติไว้ว่า **"ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภ์ คือ ทรงทะนุบำรุงส่งเสริมทุกศาสนา"**

ชาติไทยรักษาเอกราชมาได้และอยู่ด้วยความสงบสุข เพราะว่ามีพุทธศาสนาและพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่รวมใจให้คนไทยสมัครสมานสามัคคีกันไว้ และมีธงชาติไทยเป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทย

ธงชาติไทยหรือธงไตรรงค์ ซึ่งมี 3 สี **"สีแดง"** หมายถึงชาติ หมายถึงผืนแผ่นดินไทยและคนไทยที่มีความเป็นเอกราชมาช้านาน ไม่ยอมเป็นเมืองขึ้นของชาติใด **"สีขาว"** หมายถึง ศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธที่มีอิทธิพล ทำให้คนไทยมีวิถีชีวิตที่สุขสงบ มีวิถีชีวิตแบบไทย ๆ ที่อิงแอบกับพุทธศาสนา มี **"ยิ้มสยาม"** ที่ขจรขยายไปทั่วโลก มีไหว้แบบไทยที่สวยงามที่อวดชาวโลก แม้แต่นางงามจักรวาลปี พ.ศ. 2548 คือ นางสาว นาดาดี เกล็นโบว่า ก็ฝึกการไหว้แบบไทย รอยยิ้มและการไหว้แบบไทย ๆ เป็นอิทธิพลของพุทธศาสนาที่สร้างเสน่ห์คนไทยไปทั่วโลก **"สีน้ำเงิน"**

หมายถึงองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งอยู่คู่กับประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านาน และจะต้องอยู่คู่กับชาติและศาสนา ดังที่มีบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ พระมหากษัตริย์ของไทยองค์ปัจจุบันทรงพระนามว่า **"พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มหาราช"** พระองค์ทรงเป็น **"ธรรมราชา"** พระองค์ทรงดำรง **"ทศพิธราชธรรม"** ในปี พ.ศ. 2493 พระองค์ได้ทรงประกาศเป็นปฐมบรมราชโองการว่า **"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"** (ขณะนั้นประเทศไทยเดิมชื่อว่าประเทศสยาม จอมพล ป.พิบูลสงคราม

ได้เปลี่ยนชื่อจากสยามเป็นไทย ในปี พ.ศ. 2482)

จากคำประกาศพระบรมราชโองการ พระองค์ได้ทรงสั่งจลาจลตามพระราชปณิธานทุกประการ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาอย่างยาวนานจนครบ 60 ปี สิ่งที่เห็นเป็นประจักษ์แก่ประชาราษฎร์ คือ พระองค์ทรงริเริ่มโครงการในพระราชดำริกว่า 3,000 โครงการ เพื่อประชาชนที่ยากไร้ ทรงช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยจากธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นอุทกภัย ฝนแล้ง ภัยแล้ง ฯลฯ ทรงมีพระราชดำริเนื่องในวโรกาสพิเศษหลายครั้งหลายครา โดยเฉพาะพระราชดำริเรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง" เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจให้กับประชาชน

คำว่า เศรษฐกิจพอเพียง มีนัยที่สำคัญตรงกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา เรื่อง สันโดษ มัตตัญญูตา และมีชฌิมาปฏิบัติ

พระราชดำริในความหมาย "เศรษฐกิจพอเพียง" นั้น พระองค์ได้ทรงมีพระราชดำริไว้เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อครั้งที่พระองค์ทรงพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ความว่า

"...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ต้องถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อใดพื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น โดยลำดับต่อไป..."

จากความในพระราชดำริจึงหมายถึง เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เพียงแต่ไม่มีคำว่า "พอเพียง" อยู่ในกระแสพระราชดำริเท่านั้น

พระราชดำริเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2517 ดังความตอนหนึ่งว่า

"ขอให้ทุกคน มีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พอกิน พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปณิธานในทางนี้ ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอกินพออยู่พอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรื่องอย่างยอด แต่ด้วยความพอกินพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพอกินพออยู่นี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยอดได้"

เมื่อประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่เรียกกันว่า "พองสบู่แตก" ในปี พ.ศ. 2540 ในวันที่ 4 ธันวาคม 2540 พระองค์ได้ทรงมีพระราชดำริ พระราชทานแนวคิดปรัชญา "เศรษฐกิจพอเพียง" แก่ผู้แทนองค์กรที่เข้ามาเฝ้าเพื่อถวายพระพรแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิม

พระชนม พรรษา พระองค์ทรงย้ำคำว่า เศรษฐกิจพอเพียงอยู่หลายครั้ง

ในปี พ.ศ.2542 พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ดังความตอนหนึ่งว่า "เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ตอกรอรับบ้านเรือน ตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป"

ปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นปัญหาของสังคมและของชาติ เป็นปัญหาความอยู่รอดของชาติไทย เมื่อเกิดวิกฤตทุกครั้ง คนไทยนึกถึงพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเป็นที่รักของไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ขอให้พระองค์ทรงช่วยขจัดปัญหา

ในอดีตคนไทยอยู่รอดมาได้เพราะบารมีของพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถ เมื่อถึงคราวเสียกรุงทั้ง 2 ครั้ง พระมหากษัตริย์ก็ทรงกอบกู้เอกราชกลับคืนมาได้ คนไทยอยู่กันด้วยความสงบสุขมาเป็นเวลาช้านานก็ด้วยอิทธิพลของพุทธศาสนา แต่วันนี้ปัญหาของคนไทยเปลี่ยนไป คนไทยจะไปไม่รอดเพราะก่อนหน้านี้เงินจำนวนมากเกือบทุกครัวเรือน ใช้จ่ายเกินตัว ละเลยคำสอนในพุทธศาสนา เรื่อง สันโดษ ลืมพระราชดำริของในหลวง เรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง"

เมื่อคนไทยส่วนใหญ่มีหนี้สินจำนวนมาก ก่อ ให้ เกิด ความยากจน ประกอบกับมีบรรษัทข้ามชาติเข้ามาครอบงำธุรกิจของคนไทย ครอบครองเศรษฐกิจไทย ประเทศไทยอาจจะต้องตกเป็นเมืองขึ้นทางเศรษฐกิจให้แก่ต่างชาติ ทุนต่างชาติเข้าครอบครองเศรษฐกิจไทย คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ได้รู้ตัว ปล่อยให้เข้าทำนองที่ว่า "กว่าจะรู้ตัวก็สายเสียแล้ว" เหมือนกับอาร์เจนตินา

ถ้าคนไทยต้องเสียเอกราชทางเศรษฐกิจเพราะยากจน มีหนี้สินล้นพ้น จะส่งผลไปถึงศรัทธาในพุทธศาสนา คนไทยจะสนใจศาสนา น้อยลง เพราะว่าคนที่ยากจนและมีหนี้สินจะไม่มีเงินบริจาคให้วัด ไม่มีเงินซื้ออาหาร ซื้อปัจจัยถวายพระ พระสงฆ์ก็ต้องอดบางมื้อ ทำฉันเองบางมื้อ ศาสนาก็ต้องอ่อนแอ เพราะคนในชาติอ่อนแอ เพราะคนไทยส่วนใหญ่มีหนี้สิน

วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2540 นั้น มีผลกระทบไปทั่วโลก จนกระทั่งชาวต่างชาติเรียกวิกฤตครั้งนั้นว่า **"โรคต้มยำกุ้ง"** ที่เกิดที่ประเทศไทย แล้วลุกลามไปทั่วเอเชีย ส่งผลกระทบไปที่เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ญี่ปุ่น ซ้ำเข้าไปยุโรปและอเมริกา

เรายังจำกันได้ไหมว่า คนไทยต้องตกงานกันจำนวนมาก อสังหาริมทรัพย์ บ้านและที่ดินสร้างแล้วขายไม่ได้ หลายครอบครัวให้ลูกหยุดเรียนหนังสือ เพราะพ่อและแม่ไม่มีงานทำ หลายคนฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหา ภาพและความรู้สึกช่วงวิกฤต

เศรษฐกิจปี 2540 กำลังจะกลับมาอีกโดยไม่รู้ตัว เพราะว่าสภาพการณ์ในปัจจุบันคล้ายกับปี พ.ศ. 2540 คล้ายกับประเทศอาร์เจนตินาเข้าไปทุกที

คนไทยทุกคนจะต้องหันกลับมาทบทวนชีวิตกันใหม่ มาทบทวนคำสอนในพุทธศาสนา หันมาศึกษาโครงการในพระราชดำริสนใจพระราชดำรัสโดยเฉพาะเรื่อง **"เศรษฐกิจพอเพียง"**

คนไทยทุกคนเคารพรักและเทิดทูนในหลวงอยู่ในสายเลือด การเผยแพร่การขยายปรัชญาเรื่อง **"เศรษฐกิจพอเพียง"** ไปให้ประชาชนทุกคนเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวก็ยังไม่ยาก ขอแต่เพียงให้รัฐบาลซึ่งเป็นผู้นำจะต้องเป็นผู้ริเริ่มก่อน ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ให้นหน่วยงานของรัฐทำจริงให้บังเกิดผล เพื่อเป็นตัวอย่าง **เศรษฐกิจพอเพียง**จะเป็นยานานเอกที่จะช่วยเยียวยาแก้ปัญหาครอบครัว สังคม และประเทศชาติได้ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จึงเป็นที่มาของความ.....

"ทำไมต้องเศรษฐกิจพอเพียง"

ทำไมเศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่ได้รับการตอบสนอง

การอยู่แบบพอเพียงจะไม่สนใจ GDP (Gross Domestic Product) GDP คือ อัตราการเจริญเติบโตมวลรวมทางเศรษฐกิจว่าจะเติบโตกี่เปอร์เซ็นต์ ในอดีตรัฐบาลที่มี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มุ่งเน้นที่จะเพิ่ม GDP ทุกปี แต่จะปีจะตั้งว่าจะโตกี่เปอร์เซ็นต์ รัฐบาลจึงเร่งให้ประชาชนใช้จ่ายให้มากขึ้น เพื่อเร่ง GDP ให้คนกู้เงินได้ง่ายขึ้น เช่น กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน กู้บริษัทเงินด่วนที่มีอยู่โดยไม่ต้องมีสินทรัพย์ค้ำประกัน นโยบายแปลงสินทรัพย์ให้เป็นทุน เมื่อหมดทุนที่กู้และไม่มีเงินจ่ายดอกเบี้ยที่กู้ สินทรัพย์ก็ถูกยึด รัฐบาลชุดนี้ไม่สอนให้คนประหยัด ดอกเบี้ยในปี พ.ศ. 2543 ปลายสมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ประชาชนมีหนี้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 68,000 บาท พอถึงยุค พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ. 2544-2549) ปี พ.ศ. 2549 หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 120,000 บาท จะเห็นว่า GDP ที่รัฐบาลบอกว่าโต 6-8 เปอร์เซ็นต์ และโตทุกปีเป็นการโตจากหนี้สินของประชาชนที่เพิ่มขึ้น ครัวเรือนละประมาณ 52,000 บาท ประเทศไทยมีครัวเรือนประมาณ 15 ล้านครัวเรือน ลองเอา 15 ล้านครัวเรือนคูณ 52,000 บาทดูจะพบว่าหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นรวมทั้งหมดเป็นเงินเท่าไร

รัฐบาลที่เน้นการเติบโตแบบ GDP ก็จะไม่สนใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ในอดีตที่ผ่านมารัฐบาลไม่สนใจเรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง" (จึงขอฝากรัฐบาลชุดต่อ ๆ ไปว่า ถ้ารักชาติ รักประชาชน รักในหลวง ห่วงลูกหลาน ต้องส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง) เศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้รับการตอบสนอง เพราะรัฐบาลที่ผ่านมาพูดบ้างเป็นบางครั้ง แต่ไม่ทำ (ที่น่าขำก็คือ อดีต นายกรัฐมนตรีไปพูดที่ประเทศบราซิล เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้นำต่างชาติฟัง)

ทำไมมนุษย์จึงไม่รู้จักรพอ

มนุษย์ปุถุชนที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรม ไม่ได้รับการสอนให้ รู้จักรพอ ให้รู้เท่าทันกิเลส และตัณหา เห็นโทษของกิเลสและตัณหา ก็ย่อมตกอยู่ใต้อำนาจของกิเลสและตัณหา การตอบสนองกิเลส และตัณหาตลอดเวลา โดยไม่รู้จักรโทษและรู้จักรยังคิด กิเลสและตัณหาก็จะพอกพูนมากขึ้น เหมือนดินที่พอกหางหมู หมูก็ต้องรำคาญ ทนทุกข์กับดินที่พอกมากขึ้น

หมูกับดินพอกหางหมูมันเป็นรูปธรรมมองเห็นชัดก็พอจะเตือนสติได้ว่า อย่าทำอะไรแบบดินพอกหางหมู ถ้ากระทำตนเองจะเดือดร้อน

แต่ในเรื่องของมนุษย์กับกิเลสและตัณหา มนุษย์เราก็เห็นเป็นรูปธรรม แต่กิเลสและตัณหาเรามองไม่เห็น มันเป็นความรู้สึกนึกคิด ที่สำคัญมนุษย์จะทำตามความรู้สึกนึกคิด ถ้ามนุษย์ไม่สามารถยับยั้ง

ถ้ามนุษย์ไม่สามารถยับยั้งความรู้สึกนึกคิด เช่น เมื่อรู้สึกเกิดกิเลสและตัณหาขึ้นมา ก็จะเดือดร้อนในภายหลัง ลองมาศึกษากิเลสและตัณหาเพื่อรู้จักความพอเพียง

กิเลส หมายถึง ความโลภ ความโกรธ และความหลง

ความโลภ หรือความอยากได้ (รวมทั้งความรักด้วย) เป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ ถ้ามนุษย์ได้จะเกิดความสุข ถ้าได้สมใจอยาก ได้ตอบสนองก็เป็นความสุข การได้เสพสุขที่ผ่านทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางสัมผัสที่ตนชอบ มนุษย์จะเกิดความสุข ความสุขของมนุษย์ปุถุชนก็เวียนวนอยู่แค่ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าที่ไม่รู้จักจบสิ้น

ความโกรธ หมายถึง ความไม่ชอบอารมณ์จนถึงกับแสดงออก คนที่โกรธกันบางครั้งรุนแรงถึงขั้นคำทอ ตบตี ถ้าโกรธมาก ๆ ถึงขั้นพยายบาท อาฆาต

ความรักกับความโกรธเป็นของคู่กัน คู่รักคู่ใดที่รักกันมาก ถ้าฝ่ายหนึ่งเปลี่ยนใจ อีกฝ่ายจะโกรธแค้นมาก อาจถึงกับตามไปทำร้ายคนที่เปลี่ยนใจ นอกใจ คนที่รักกันมากเมื่อฝ่ายหนึ่งเปลี่ยนใจ คนที่เปลี่ยนใจต้องระวังตัวด้วย เพราะมีตัวอย่างให้เห็นจำนวนมาก

ความหลง เกิดจากอวิชชา คือไม่รู้ความจริงของโลกและชีวิต คนบางคนหลงรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ยอมเสียเงิน เสียเวลา เสียหน้าที่การงาน เช่น หลงติดดารา ติดนักแสดง ติดนักร้อง ฯลฯ

ความโลภและความหลงแยกกันไม่ออก คือ โลกเพราะอยากได้ตลอดเวลา หลงเพราะติดใจในสิ่งนั้น ๆ ให้มีความสุข

บางคนหลงเล่นการพนัน หลงเล่นหวย เพราะอยากรวย ทำยที่สุดก็ยากจนเป็นเพราะหลงผิด เห็นผิดเป็นชอบ เห็นกงจักรเป็นดอกบัว

ส่วน **ตัณหา** ได้แก่ กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา กามตัณหา หมายถึง ความอยากเสพในรูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส ยิ่งได้สัมผัสหลาย ๆ ทาง สัมผัสได้มาก ๆ และนาน ๆ ยิ่งมีความสุขมาก ๆ

แต่ของในโลกนี้ไม่มีอะไรได้มาฟรี ๆ อยากเสพความสุขที่ผ่านทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางสัมผัส จะต้องจ่ายเงินไป

แลกเปลี่ยน ดังมีเนื้อร้องของเพลงลูกทุ่งท่อนหนึ่งว่า "แต่เงินละมีไหม"

ภวัตถนา หมายถึง ความอยากเป็น อยากใหญ่ อยากมีมาก ๆ คนปกติก็อยากเป็นคนสำคัญในสังคม เช่น อยากเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นรัฐมนตรี เป็นคุณหญิง คุณนาย เป็นหัวหน้าคน เพื่อให้คนยกย่อง

ส่วนความอยากมี เช่น อยากรวยให้ติดอันดับโลกได้ยิ่งดี ให้ติดอันดับ 500 คนแรกของมหาเศรษฐีโลก ยิ่งเป็นการเร่งให้เกิดภวัตถนาเพิ่มขึ้น บางคนใช้วิธีการฉ้อฉลเพื่อให้ร่ำรวยมาก ๆ สุดท้ายถูกจับได้ไม่มีแผ่นดินอยู่

วิภวัตถนา หมายถึง ความไม่อยากเป็น ไม่อยากได้ในสิ่งที่ตนเองไม่ชอบ (ตรงข้ามกับภวัตถนา) เช่น ไม่อยากเป็นคนจน ไม่อยากเป็นคนโง่ ไม่อยากเป็นคนแก่ ไม่อยากเจ็บป่วย ไม่อยากผิดหวัง ไม่อยากเป็นคนพิการ ฯลฯ

มนุษย์ต้องผิดหวัง ต้องระทมทุกข์ เพราะไม่รู้เท่ากันกิเลสและตัณหา ซึ่งถือเป็นโลกธรรม มนุษย์ปล่อยให้กิเลสและตัณหา นำพาชีวิตมาตลอด ความสุขที่ได้ตอบสนององกิเลสและตัณหาเป็นเพียงความสุขชั่วคราวชั่วคราว ไม่ยั่งยืน ผ่านมาแล้วก็ผ่านไป เมื่อยังไม่ได้ตอบสนององกิเลสและตัณหาก็ระวนระวาย ครั้นได้ตอบสนองเต็มที่แล้วก็หยุด รอตอบสนองอีกในวันเวลาข้างหน้า บางครั้งก็เบื่อบางสิ่งที่เคยได้ตอบสนอง

ความสุขที่ได้ตอบสนองจากสิ่งเร้าภายนอกเป็นความสุขที่ต้องลงทุน มนุษย์จึงต้องทำงานหนักเพื่อหาเงินมาแลกกับการตอบสนององกิเลสและตัณหาเกินความจำเป็นของชีวิต

ถ้ามนุษย์อยากจะได้ความสุขที่แท้ ความสุขที่สงบ ความสุขแบบยั่งยืนถาวร มนุษย์ควรจะหาความสงบสุขจากภายในจิตใจ อย่าให้กิเลสและตัณหาครอบงำ มีคำสอนในพุทธพจน์ว่า "ความสุขอื่นใดยิ่งกว่าความสงบเป็นไม่มี" (นตฺถิ สฺนฺติ ปริ สฺขํ)

จะสุขได้ต้องสงบเสียก่อน

คำว่าสุขกับคำว่าสงบ 2 คำนี้เป็นเหตุเป็นผลกัน หรือเป็นปัจจัยต่อกัน

สงบ เป็นสิ่งที่มาก่อน ถือได้ว่าเป็นเหตุ ถ้าจิตใจสงบจากกิเลสและตัณหา ชีวิตก็จะพบความสุขอย่างยั่งยืนที่ไม่แปรเปลี่ยน ความสุขเป็นผลที่ตามมาจากความสงบ คล้าย ๆ กับเมฆและฝน

เมฆเป็นเหตุให้เกิดฝน ฝนเกิดมาจากเมฆ ถ้าอยากได้ฝนก็ต้องสร้างเมฆ เช่น การสร้างฝนเทียมต้องทำให้เมฆก่อตัวให้อ้วนหนา ถ้าอยากเป็นสุขต้องฝึกต้องพัฒนาจิตใจให้เข้าสู่ความสงบ

สุขที่อิงอาศัยวัตถุภายนอกเป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน เสียเงิน เสียทอง บางครั้งสร้างหนี้สินเพิ่มขึ้น ควรเปลี่ยนให้เป็นความสุขจากความสงบ พยายามควบคุมกิเลสและตัณหา ลดกิเลสและตัณหา แล้วหันไปเพิ่มศีล สมาธิ ปัญญา ปฏิบัติตามคำสอนในพุทธศาสนา ใช้ชีวิตแบบพอเพียง ชีวิตที่พอเพียงจะก่อให้เกิดความสงบ หลังจากนั้นความสุขจะตามมา คนทุกคนก็อยากจะมีความสุขด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีใครปฏิเสธ

จิตว่างคือความสุข จิตวุ่นคือความทุกข์

คนจำนวนมาก ชอบไปพักผ่อนชายทะเล เกาะ แก่ง ป่าเขา ลำเนาไพร สถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นสถานที่สงบ เมื่อได้ชมทะเลยามสงบจากคลื่นลมแล้วมีความสุข ขณะที่เกิดความสุขช่วงเวลานั้นจิตจะว่างไม่คิดถึงอะไร จิตจะจับจ้องสิ่งที่อยู่ข้างหน้า จิตจะมีอารมณ์เดียว จิตเป็นหนึ่งเดียว คือ อารมณ์ของความสุขกับสิ่งที่อยู่ข้างหน้า ณ เวลานั้น จิตจะว่าง จิตจะสงบ จิตจะเป็นสุข ดังพุทธพจน์ที่ว่า "สุขอื่นใดยิ่งกว่าความสงบเป็นไม่มี"

ใครที่ชอบเที่ยวทะเลลงนีกดูซิว่าทะเลสวยที่สุดเวลาใด เวลาที่คลื่นและลมสงบ ใสใหม่ เป็นเวลาที่ชมทะเลได้สวยที่สุด โดยเฉพาะทะเลเวลารุ่งอรุณของวันใหม่ เป็นเวลาที่ชมทะเลแล้วมีความสุขมากที่สุด เพราะคลื่นและลมสงบ ทำให้เกิดความสุขเต็มที่ ขณะที่เกิดความสุขนั้นเป็นเวลาที่จิตว่าง จิตว่างคือความสุข

ส่วนจิตวุ่นนั้นเป็นความทุกข์แน่ เป็นเพราะว่ามนุษย์ควบคุมจิตไม่ได้ ปล่อยให้ความคิดสับสน กังวลกับสิ่งที่ เป็นปัญหาของชีวิต คิดกลับไปกลับมาหลายเรื่อง ทำให้คิดไม่ตกว่าจะจัดการกับเรื่องใด ปัญหาใดก่อน จิตวุ่นจึงทำให้มนุษย์เหนื่อย และเป็นทุกข์กับความคิดที่ควบคุมไม่ได้ จิตวุ่นจึงเป็นความทุกข์

สร้างจิตว่าง กำจัดจิตวุ่นด้วยศีล สมาธิ และปัญญา

การรักษาศีล 5 จะช่วยไม่ให้เบียดเบียนตนเองและบุคคลอื่น ปัญหาของชีวิตจะน้อยลง จิตจะเข้าสู่ความสงบ การฝึกสมาธิไม่ว่าจะเป็นฝึกอานาปานสตินั่งหลับตา กำหนดลมหายใจเข้าออก การเดินจงกรม กำหนดจิตให้อยู่ที่การเคลื่อนไหวของปลายเท้า จะทำให้ควบคุมจิตได้ จิตไม่แวกแวกออกนอกเหนือการควบคุม ขณะนั้นมนุษย์จะเป็นสุข สุขเพราะควบคุมจิตไว้ได้ ไม่ให้หนีการควบคุม

ส่วนปัญญา คือ การเห็นโลกและชีวิตตามความเป็นจริงตามที่มันเป็นจริง ไม่ใช่เห็นตามที่อยากให้เป็น เห็นเหตุปัจจัยของสรรพสิ่งที่เกิดขึ้น สามารถอธิบายได้ว่าเหตุคืออะไร จึงส่งผลให้เห็นเป็นอย่างไร อย่างคิดตัดตอนเฉพาะสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าอย่างเดียว บางคนโกรธเมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่พอใจเกิดขึ้นแล้วก็เป็นทุกข์ ถ้าลองสืบสาวหาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดจนค้นพบความจริงก็จะเลิกโกรธและไม่เป็นทุกข์ อาจจะพูดใหม่ว่ามันเป็นเช่นนั้นเอง (ตถตา) เพราะสรรพสิ่งในโลกนี้ ไม่มีอะไรเกิดขึ้นลอย ๆ โดยไม่มีสาเหตุ

พุทธศาสนาจึงสอนให้คนหาความสุขจากภายใน ซึ่งเป็นความสุขที่เที่ยงแท้ ยั่งยืน ขอเชิญมาพิสูจน์ได้เป็นอกาลิโก คือ เห็นอกาลเวลา ทำเมื่อไรก็ได้เมื่อนั้น

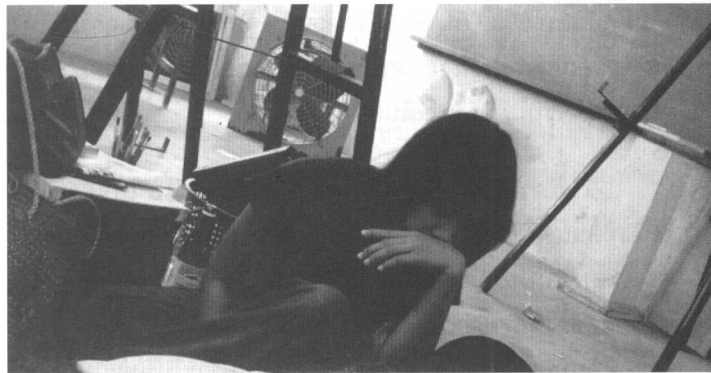
ความรู้ในพุทธศาสนาเป็นความรู้ที่เหนือศาสตร์ใด ๆ ในโลก แต่คนไทยส่วนใหญ่กลับไม่สนใจคำสอน ทำนองใกล้เกลือกินด่าง ไปสนใจวัตถุมงคล สนใจไสยศาสตร์ ให้พระมารดรนำมนต์เขกหัว แล้วมันจะฉลาดได้อย่างไร ชาวพุทธบางคนก็แข่งขันกันสร้างพระพุทธรูปให้ใหญ่ที่สุดในโลก สร้างรูปยักษ์ให้ใหญ่ที่สุดในโลก เพื่อหน้าตา เพื่อชื่อเสียง จึงทำให้ชาวพุทธไม่สนใจคำสอนที่ดี ๆ ในพุทธศาสนา

เมื่อฝรั่งหันมาสนใจพุทธศาสนา ศึกษาคำสอนและฝึกปฏิบัติ คนไทยรู้สึกตื่นเต้น ภูมิใจที่ฝรั่งมานับถือพุทธศาสนา แทนที่คนไทยจะสืบค้นว่า ฝรั่งสนใจคำสอนเรื่องใด ปฏิบัติตนอย่างไรในการเข้าถึงพุทธศาสนา กลับไม่สนใจ คนไทยจึงได้แต่เพียงภาคภูมิใจว่าฝรั่งยังหันมานับถือพุทธศาสนา

ลดกิเลสและตัดหนาดด้วยความพอเพียง

กิเลสและตัดหนาดทำให้มนุษย์เห็นแก่การเสพบริโภคอย่างไม่รู้จักพอ จนก่อทุกข์ไปทั่วทั้งโลก เพราะบริโภคจนมีหนี้สินทั้งภาครัฐและเอกชนจนไม่มีเงินเหลือเก็บ การบริโภคแบบไม่รู้จักพอปรนเปรอตนเองมากเกินไปจนพองตัว เป็นการดำเนินชีวิตที่ผิดไปทางพระเรียกว่า "กามสุขัลลิกานุโยค" แต่ถ้าอยู่แบบตระหนี่ถี่เหนียว มี

แต่เก็บเงินไม่ยอมบริจาค ไม่รู้จักใช้เงินให้เป็นประโยชน์ก็ถือว่าเป็นการเบียดเบียนตนเอง ทางพระเรียกว่า "อัตตกิลมถานุโยค" ถือเป็นการสุดโต่งอีกทางหนึ่ง พระพุทธองค์ทรงดำเนินวิถีชีวิตทั้ง 2 แบบที่ สุดโต่ง พระองค์ทรงเสนอทางดำเนินชีวิตแบบทางสายกลางคือ "มัชฌิมาปฏิปทา" นอกจากนี้ยังทรงสอนเรื่อง "มัตตัญญูตา" หมายถึง ความรู้จักพอประมาณ ทรงสอนเรื่อง สันโดษ หมายถึง ความมักน้อย ความพอใจในความเป็นอยู่

ความพอเพียงเทียบเคียงกับคำสอนในพุทธศาสนา

คำว่าพอเพียงถ้าเทียบเคียงกับหลักคำสอนในพุทธศาสนา น่าจะตรงกับคำว่า สันโดษ มัตตัญญูตา หรือ มัชฌิมาปฏิปทา

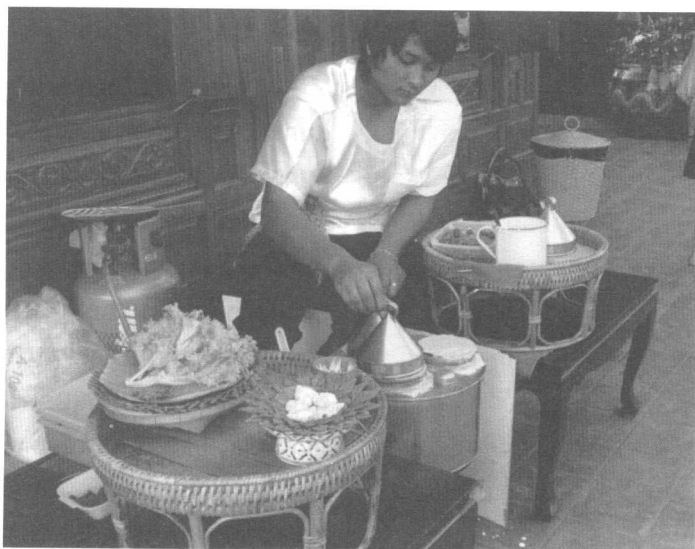
สันโดษ หมายถึง พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ มีความมักน้อยในการบริโภคและอุปโภค บริโภคเท่าที่จำเป็น เมื่อใช้น้อยก็บริโภคน้อย ก็จะมีเวลาเหลือไปทำกิจกรรมอย่างอื่น ไม่ต้องทำงานทั้งวันเพื่อหาเงินมาเสพบริโภค ทำงานมากก็เหนื่อยมาก และเครียด จนมีปัญหาตามมาอีกมากมาย

ท่านเจ้าคุณ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวว่า พระพุทธเจ้าสอนให้มนุษย์สันโดษในปัจจุบัน 4 สันโดษในการบริโภค แต่ไม่สันโดษในการประพฤติธรรม มนุษย์ควรจะยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นด้วยการประพฤติธรรม ถ้ามนุษย์สันโดษในการหาและการใช้เครื่องอุปโภคและบริโภคคือใช้น้อยก็ทาน้อย ก็จะมีเวลาเหลือในการฝึกฝนธรรมเล่าเรียนธรรม เป็นการยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น ความสุขจะมีมากขึ้น

คำว่าสันโดษจึงมีความหมายเหมือนกับ ความพอเพียง **มัตตัญญูตา** หมายถึง รู้จักประมาณตนหรือพอประมาณ คนที่ฉลาดจะต้องรู้ว่าอะไรควรพอ ไม่ควรพอ คนที่เคยรับประทานอาหารจานเดียวอิม จานเดียวก็พอ พอกินสองจานเริ่มท้องอืด ท้องแน่น ท้องเฟ้อ สุดท้ายก็ปวดท้อง ต้องหายมาช่วยให้หายปวดท้อง แต่พอกินครึ่งจานก็ไม่อิม จะทำงานก็ได้งานไม่เต็มที จะนอนหลับก็ยาก เพราะท้องหิว

คนรวยบางคนสร้างบ้านใหญ่โต ทั้งบ้านและที่ดินกว้างและใหญ่อย่างมโหฬารเกินความจำเป็น ทั้ง ๆ ที่ตนเองใช้ประโยชน์บ้านเพียงบางส่วน ที่ดินก็กว้างขวางเพื่อไว้รอดความร่ำรวย

นอกจากบ้านและที่ดินแล้วยังมีทรัพย์สินเงินทอง รถยนต์อีกหลายคันเกินความจำเป็น พวกที่ไม่รู้จักประมาณตนจะหาความสุขทางจิตใจไม่ได้เลย

เหตุผลที่ดี ที่ถูกต้อง ที่จำเป็น ที่เกิดประโยชน์ อาจจะมีพิจารณาจากคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นต้นว่า ถ้าจะซื้อนาฬิกาสัก 1 เรือน ก็ต้องถามว่าจำเป็นหรือไม่ ถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ซื้อ ถ้าจำเป็นก็คิดต่อไปอีกว่า คุณค่าแท้ของนาฬิกาคือบอกเวลาได้ถูกต้อง เทียบตรงแม่นยำ ส่วนคุณค่าเทียมอยู่ที่ความสวยงาม ราคาแพง

มัตตัญญูตา จึงมีความหมายเหมือนกับความพอเพียง เพราะเสาหลักต้นหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ

มัชฌิมาปฏิปทา หมายถึง ทางสายกลาง ชีวิตที่ย่อนเกินไปคนจะเกียจคร้าน ถ้าตึงเกินไป มากเกินไป จะเกิดความเครียดเหมือนกับพินสาย ถ้าขึงหย่อนเกินไปเสียงจะไม่ไพเราะ ถ้าตึงเกินไปสายพินจะขาดง่าย ถ้าขึงพอดี เสียงพินก็จะไพเราะเสนาะหู

ชีวิตถ้าขาดวินัย ทำอะไรก็ไม่สำเร็จ และยังเป็นปัญหาให้คนอื่น ชีวิตที่ตึงเกินไป มีวินัยตลอดเวลาที่ตึงขึ้นมาตนเองจะเครียดคนอื่นจะทำงานด้วยก็ยากลำบาก

ทางสายกลางจะเป็นเครื่องพิจารณาว่าอะไรควรพอ อะไรยังไม่พอซึ่งก็คือ ความพอเพียง

สาระสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงมีหลักการที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. ความมีเหตุผล
2. ความรู้จักพอประมาณ
3. ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี

คำอธิบาย เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง หรือ การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงก็ยืนหยัดอยู่บนหลักการ 3 ประการดังกล่าว สุดแต่แต่ว่าใครจะนำไปอธิบายขยายความหรือใครจะนำไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตก็เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคมหรือประเทศชาติ

ผู้เขียนขออธิบายถึงหลักการ 3 ประการของเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นดังนี้

1. **ความมีเหตุผล** หมายถึง การกระทำอะไรก็ตามจะต้องมีเหตุผล ต้องมีเหตุผลที่ดี ที่ถูกต้อง ที่จำเป็น ที่เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและไม่มีโทษต่อคนอื่น

ความโก้เก๋ ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ บอกว่าตนเองใช้นาฬิกาเรือนละ 3,000 บาท แล้วก็ใช้มาตลอด ไม่จำเป็นต้องซื้อใหม่ ท่านบอกว่าท่านอยู่แบบพอเพียง นาฬิกาที่ราคาเรือนพันกับราคาเรือนแสนเรือนล้านคุณค่าแท้ก็ไม่ต่างกันจะต่างกันก็แต่คุณค่าเทียม

อีกตัวอย่างหนึ่ง เช่น ความจำเป็นในปัจจุบันที่จะต้องใช้โทรศัพท์มือถือ อาจจะพิจารณาจากประโยชน์ที่จะต้องใช้และราคาประกอบ ประโยชน์ที่สำคัญของโทรศัพท์มือถือคือการสื่อสารทางเสียงที่รวดเร็วทันใจ ส่วนฟังก์ชันหรือประโยชน์อื่น ๆ จากโทรศัพท์มือถือ เช่น ถ่ายภาพได้ ดาวนั้ไหลตกภาพได้ ฯลฯ เป็นเพียงส่วนประกอบต่าง ๆ นานา ๆ จะใช้สักครั้ง การมีฟังก์ชันมาก ๆ ราคาโทรศัพท์ก็แพงขึ้น แต่ใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า และไม่จำเป็นต้องซื้อโทรศัพท์ราคาแพง ทั้ง ๆ ที่ความต้องการหลักคือการสื่อสารทางเสียง

พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ควรจะถามลูกทุกครั้งที่ถูกมาขอเงินพิเศษเพื่อจะไปซื้อของ ไม่ว่าจะเงินของกินหรือของใช้ ถามลูกว่าสิ่งที่ซื้อจะมีประโยชน์อะไรบ้าง จำเป็นหรือไม่ ถ้าลูกตอบมีเหตุผลที่ดีก็อนุญาต ถ้าไม่มีเหตุผลที่ดีก็อธิบายให้ลูกฟังว่า สิ่งที่จะซื้อไม่จำเป็น ถ้าจำเป็นพอกับแม่จะซื้อให้

ความมีเหตุผล ต้องพิจารณาผลที่ตามมาจากการกระทำด้วย ถ้าทำดี ผลที่ตามมาจะดีด้วย แต่ถ้ากระทำไม่ดีผลที่ตามมาจะไม่ดี เกิดโทษภายหลัง ก็ไม่สมควรทำ

คนที่มีความโลก ความโกรธ และหลง จะเป็นคนที่ขาดเหตุผล เพราะมีกิเลสครอบงำ ความพอเพียงจะช่วยลดกิเลส ทำให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น

2. ความรู้จักพอประมาณ

มนุษย์ทุกคนก็มีขนาดของร่างกาย ยาว 1 วา หนา 1 คืบ กว้าง 1 ศอก ปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิต ได้แก่ ปัจจัย 4 คือ อาหาร บ้านเรือน เครื่องนุ่งห่ม การรักษาพยาบาลยามเจ็บไข้ แต่ในปัจจุบันอาจจะเพิ่มรถยนต์ มอเตอร์ไซด์ หรือจักรยาน โทรศัพท์ โทรทัศน์มือถือ ฯลฯ

คนบางคนมีเงิน ทรัพย์สินสมบัติและที่ดินเกินความจำเป็น มีเงินเป็นหมื่นเป็นแสนล้าน มีที่ดินอยู่มากมาย บ้านก็ใหญ่โตมโหฬาร ทรัพย์สินเงินทองเหล่านี้ก็ได้ไปจากคนที่อ่อนแอกว่า เนื่องจากว่าเงินและทรัพย์สินในโลกนี้มีจำกัด คนรวยแย่งชิงไปเกือบหมด

คนจนที่ไม่รู้จักประมาณในการดำเนินชีวิตก็อยากจะมีเหมือนคนอื่น ๆ จึงต้องไปกู้เงินมาใช้ ชีวิตจึงมีหนี้ตลอดชีวิต

นักการเมือง ข้าราชการ และพ่อค้า ที่ขาดจริยธรรมจะหาโอกาสสวมมือกันโกง เพราะไม่รู้จักพอประมาณ อยากรวย ในที่สุดถ้าถูกจับได้ก็ต้องถูกยึดทรัพย์สินและอาจจะติดคุก ติดตารางอีก

ถ้ามนุษย์ทุกคนรู้จักพอประมาณ การเสพการบริโภคที่เกินความจำเป็นก็จะไม่เกิด โรงงานก็ไม่ต้องผลิตสินค้าจนล้นตลาด วัตถุดิบจากการผลิตสินค้าก็ไปเอามาจากธรรมชาติทำให้ธรรมชาติเสื่อมโทรม พื้นตัวไม่ทัน ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล กล่าวว่า มนุษย์ใช้ธรรมชาติในการเสพการบริโภค 3 ส่วน ธรรมชาติฟื้นคืนมาให้เพียง 1 ส่วน จะเห็นว่ากิจกรรมการผลิตสินค้าเป็นตัวการทำให้โลกร้อนขึ้น และยังมีสิ่งตามมาอีกคือ อากาศเป็นพิษ น้ำเน่าเสีย ดินเสีย ฯลฯ

โลกยังจะต้องร้อนขึ้นอีกอย่างช่วยไม่ได้ เพราะมนุษย์ทำลายธรรมชาติเพื่อการเพิ่มผลผลิต เศรษฐกิจพอเพียงที่สอนให้คนรู้จักพอประมาณที่จะเป็นคำตอบให้แก่ชาวโลก

3. ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี

สุภาชีตไทย เคยสอนว่า

"มีสิ่งพึงบรรจบให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์ มีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจบ อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน"

การประหยัด การอดออมเงินไว้จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีต่อชีวิต เมื่อถึงเวลาจำเป็นจะต้องใช้เงินจ่ายจ่ายซื้อของ เมื่อถึงเวลาเจ็บป่วย แม้กระทั่งตาย จะต้องใช้เงินทั้งนั้น พระพุทธองค์ทรงสอนชาวบ้านว่า เงินที่หามาได้ควรแบ่ง 3 ส่วนดังนี้ 1. เก็บไว้เพื่อความจำเป็นในอนาคต 2. ใช้จ่ายประจำวัน 3. ทำบุญหรือบริจาค

ปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่ไม่มีเงินเหลือเก็บ จากข้อมูลของ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูทุกจังหวัด ครูประมาณ 80 % กู้เงิน สหกรณ์อีก 20% คือฝากเพื่อกินดอกเบี้ย

หนี้เฉลี่ยต่อครัวเรือนครอบครัวไทยเวลานี้คือ 120,000 บาท คนที่มีหนี้สินจะหาความสุขยาก เพราะว่าจิตใจคิดถึงหนี้สินอยู่เสมอ ครูที่มีหนี้สินมาก ๆ ในใจจะคิดถึงหนี้จึงไม่มีใจที่จะใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ เทคนิคใหม่ ๆ มาถ่ายทอดเด็ก เพราะตนเองมีปัญหาส่วนตัว โดยธรรมชาติมนุษย์ต้องคิดถึงตัวเองก่อนคนอื่น เมื่อครูมีหนี้สินมาก ๆ จะสอนหนังสือเด็กให้เก่งได้อย่างไร

สัตว์ที่มีภูมิคุ้มกันหรือเครื่องป้องกันอย่างดี เช่น เต่า มีกระดองเป็นเครื่องป้องกันการถูกทำร้าย เม่น มีขนที่แหลมคมที่เป็นเครื่องป้องกันตัว

สัตว์บางชนิดมีกลิ่นแรงมากจนสัตว์อื่นไม่อยากจะเข้าใกล้ กลิ่นเหม็นของสัตว์ก็ถือเป็นภูมิคุ้มกันตนเอง

หมาในชอบอยู่กันเป็นฝูง พร้อมจะช่วยกันล่าสัตว์ที่ใหญ่กว่าเป็นอาหาร หรือช่วยกันป้องกันไม่ให้สัตว์ที่ใหญ่กว่ามาทำลายความสามัคคีของหมาในเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของหมาใน

แล้วมนุษย์เล่า จะมีอะไรเป็นภูมิคุ้มกันที่ดี มนุษย์อาจจะต้องป้องกันตนเอง โดยการประหยัดอดออมเก็บเงินไว้ใช้เมื่อถึงคราวจำเป็น ไม่ก่อหนี้สิน จึงไม่มีเจ้าหนี้มาฟ้องเรียกหนี้คืน พระพุทธองค์ทรงสอนว่า สุขเกิดจากการอยู่แบบไม่มีหนี้สิน คนที่ไม่มีหนี้สินจิตใจจะสบาย ปลอดภัย ไร้กังวล

เพื่อคุณภาพชีวิตต้องอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง

คุณภาพชีวิต หมายถึง ชีวิตที่มีความสงบ มีความสุขเป็นรากฐานของชีวิตตลอดเวลา ทั้งยามหลับและยามตื่น ส่วนความทุกข์ที่ไม่มีใครชอบและหลีกเลี่ยงไม่พ้น ก็ควรให้เป็นเพียงสิ่งที่จรมาบ้างเป็นครั้งคราว อย่าให้ความทุกข์เป็นรากฐานของชีวิต ส่วนความสุขเป็นสิ่งที่จรมาเป็นครั้งคราวดังเช่นคนส่วนใหญ่ในโลกนี้ กำลังได้รับอยู่ เพราะไม่รู้จัก "พอเพียง"

คนจำนวนมากอยากได้ความสุขด้วยการค้นหาไขว่คว้าจากภายนอกตัว คือ อยากมี อยากได้ อยากใหญ่ อยากเป็น อยากเสพ อยากบริโภคที่ไม่รู้จักพอ

ความอยากได้อยากมีที่ขาดปัญญา ด้วยการตอบสนองกิเลสและตัณหาที่ไม่รู้จักอ้อม รู้จักพอ คนที่ไม่รู้จักพอแล้วไปแย่งชิงจากคนอื่น ไปคดโกงจากประเทศชาติ ผลจากการกระทำคือ วิกฤตกรรม เมื่อได้เวลาแสดงผลก็อาจจะต้องติดคุกติดตารางอย่างสาสม บางคนไม่มีแผ่นดินจะอยู่ จึงต้องเที่ยวเร่ร่อนตลอดไป

ความไม่รู้จักพอทำให้ชีวิตหาความสุขความสงบไม่ได้ ในทางกลับกันหรือตรงกันข้าม ถ้าจะสรุปว่าความรู้จักพอก่อให้เกิดความสุข ซึ่งใคร ๆ ก็ต้องการความสุขด้วยกันทั้งนั้น ความสุขคือคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น "เพื่อคุณภาพชีวิตต้องอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง"

ความสุขเริ่มต้นจากเศรษฐกิจพอเพียง

มนุษย์ที่อยู่แบบพอเพียงก็จะไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของกิเลสและตัณหา ซึ่งนำพาชีวิตไปสู่ความเครียด ความทุกข์ ไม่รู้จักจบสิ้น จนบางครั้งไม่อยากจะมีชีวิตอยู่ อยากจะฆ่าตัวตาย ชาวญี่ปุ่นมี ชีวิตที่ต้องแข่งขันสูงมาก โดยเฉพาะเด็กมัธยมศึกษาจะแข่งขันกัน สอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของประเทศ เพราะว่าถ้าจบจาก มหาวิทยาลัยชั้นนำจะมีโอกาสได้งานทำสูง เด็กมัธยมบางคนก็ สอบเข้ามหาวิทยาลัยชั้นนำไม่ได้คิดจะฆ่าตัวตาย

ความรู้จักพอเพียง เป็นการมีชีวิตอยู่โดยไม่ต้องแข่งขันกับใคร จึงไม่คิดอยากได้ของใคร ไม่ไปอิจฉาใคร แถมยังมีเมตตา กรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ที่ตกทุกข์ได้ยากอีกด้วย

เศรษฐกิจพอเพียงจะถือคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นตัวตั้ง เป็นต้นว่าอะไรเป็นความต้องการที่จำเป็นของชีวิตก็ควรตอบสนอง อะไรที่เกินความจำเป็นก็ไม่ต้องตอบสนองในส่วนเกิน อะไรถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ต้องไปไขว่คว้าให้เหนื่อยยาก

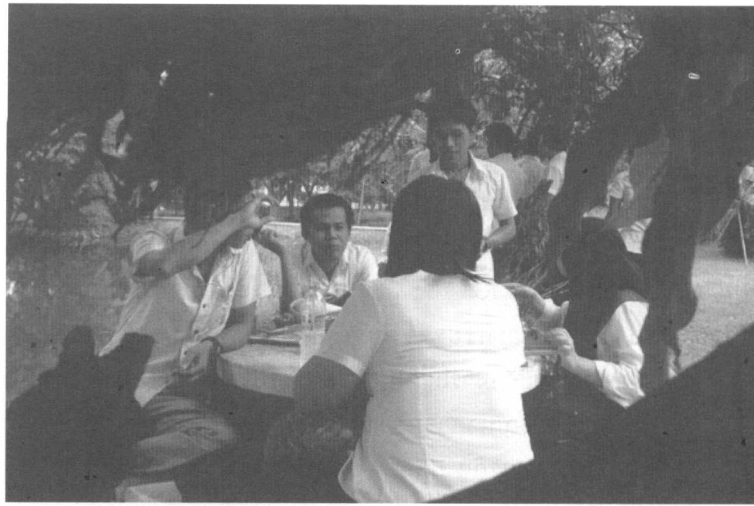
ความพอเพียง ความรู้จักพอ ทำให้ชีวิตเข้าสู่ความสงบ เมื่อชีวิตเข้าสู่ความสงบ ความสุขก็จะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ความสงบเป็นเหตุก่อให้เกิดผลคือ ความสุข เหมือนกับลิ้นที่ลิ้มรสน้ำตาล ความหวานก็จะตามมาเอง ลิ้นที่สัมผัสน้ำตาลเป็นเหตุ รสหวานของน้ำตาลคือผล ผลย่อมเกิดจากเหตุ เหตุย่อมก่อให้เกิดผล

คนส่วนใหญ่หาความสุขไม่เป็น

นายอานวย สุวรรณศิริ อดีตรัฐมนตรี พูดผ่านรายการทางโทรทัศน์ว่าคนส่วนใหญ่หาความสุขกันไม่เป็น จึงไม่ได้ความสุขสุดท้ายกลับเป็นความทุกข์ ถ้าอยากได้ความสุขที่แท้อย่าให้กิเลสและตัณหานำพาชีวิต อยากได้ความสุขต้องฝึกฝนจิต พัฒนาจิต ยกระดับชีวิต นำจิตออกจากกิเลสตัณหา เข้าสู่ขั้นปัญญาที่จะพบความสุข

เศรษฐกิจพอเพียงคือคำตอบที่พระองค์ทรงมอบให้ชาวไทยและชาวโลก

ตลอดระยะเวลา 60 ปี ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ พระองค์ทรงมีโครงการในพระราชดำริ กว่า 3,000

โครงการ และพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ในโอกาสที่มีผู้มาเข้าเฝ้าที่สำคัญที่สุดและเป็นประโยชน์ต่อชาวไทยและชาวโลกคือ ปรัชญาเรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง"

นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติได้ถวายรางวัลพระเกียรติยศ โดยได้เดินทางมาประเทศไทย เพื่อถวายรางวัลกษัตริย์นักพัฒนา ด้วยตนเอง เมื่อวันศุกร์ที่ 26 พฤษภาคม 2549 ในความตอนหนึ่งที่เลขาธิการสหประชาชาติได้กล่าวต่อพระพักตร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ว่า

"...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานปรัชญา "เศรษฐกิจพอเพียง" ซึ่งแนวทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นความสมดุล องค์กรวมและยั่งยืน โดยเน้นหลักความพอประมาณและการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอที่จะต้านทานและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากโลกาภิวัตน์ ปรัชญาดังกล่าว มุ่งเน้นแนวทางการเดินสายกลาง ทำให้สหประชาชาติมีปณิธาน มุ่งมั่นพัฒนาคนให้ประชาชนเป็นเป้าหมายศูนย์กลางในการพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืนต่อไป

รางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์นี้ สหประชาชาติมีปณิธานที่จะส่งเสริมประสพการณ์และแนวทางปฏิบัติในการทำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันทรงคุณค่าอย่างหาที่สุดมิได้ของพระองค์ท่าน เพื่อจุดประกายแนวความคิดการพัฒนาแบบใหม่สู่นานาชาติ..."

เศรษฐกิจพอเพียง เคียงคู่ไทย ก้าวไกลไปทั่วโลก

นายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรีได้เสนอ บทความเรื่อง "ทางสายกลาง สู่สากลโลก" ในหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 5 ธันวาคม 2549 ขอยกบทความบางส่วนมานำเสนอดังนี้

ในรายงานการพัฒนาคนฉบับล่าสุด ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ที่จะนำออกเผยแพร่ในเดือน มกราคม ปี พ.ศ.2550 นี้ ได้ัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุไว้ในรายงานฉบับนี้ภายใต้หัวข้อ "เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน" เพื่อนำไปเผยแพร่ใน 135 ประเทศ อันจะทำให้นานาชาติได้มีโอกาสรับรู้แนวพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ โดยไม่จำกัดแต่เพียงมิติของการแก้ไขปัญหาความยากจน แต่ยังครอบคลุมถึงการบริหารจัดการในภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม กระทั่งการบริหารในภาครัฐด้วย

การดำเนินไปใน "ทางสายกลาง" ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท้ายที่สุดจะนำไปสู่ความสมดุลยั่งยืน และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ดูเหมือนไม่มีทางเลี้ยว แต่กลับมีทางเลือกด้วยเศรษฐกิจพอเพียงจากพระปรีชาญาณและพระวิสัยทัศน์ที่ยาวไกลของพระองค์

ผลพลอยได้จาก "เศรษฐกิจพอเพียง"

1. ทำให้เกิดการประหยัด ลดการใช้จ่าย ไม่สร้างหนี้สิน
2. มีเวลาเหลือที่จะนำไปหาความรู้ ความบันเทิง และการพักผ่อน
3. คนในชุมชนจะมีน้ำใจต่อกัน มีการเอื้ออาทรต่อกันมากขึ้น
4. ครอบครัวและชุมชนจะเข้มแข็ง
5. บัณฑิตจะมีความสุขมากขึ้น
6. สิ่งแวดล้อมจะไม่ถูกทำลายเพิ่มขึ้น หยุดการทำลายสิ่งแวดล้อม
7. ภาวะโลกร้อนจะไม่เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นปัญหาของโลกในเวลานี้
8. คนจะไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม บริโภคนิยมอย่างขาดสติ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกจำนวนมาก

อุปสรรคที่ขัดขวาง "เศรษฐกิจพอเพียง"

1. กิเลสและตัณหาของมนุษย์ซึ่งไม่มีที่สิ้นสุด คนจึงไม่สามารถหยุดยั้งความอยากของตนเองได้
2. นายทุนซึ่งผลิตสินค้า ขายสินค้า ขายบริการความสะดวกสบาย กระตุ้นผู้บริโภคให้เกิดความอยากตลอดเวลา
3. คนขาดปัญญาพิจารณาว่าอะไรควรตอบสนอง อะไรไม่ควร
4. รัฐบาลที่มาจากนายทุน มองแต่ประโยชน์ที่นายทุนจะได้ จึงเร่งเพิ่มการผลิต โดยไม่คิดถึงประชาชนที่มีหนี้สินเพิ่มขึ้น

5. กระแสโลกาภิวัตน์ที่ถาโถมเข้ามาที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้

6. คนในชาติขาดการรวมตัวกันเพื่อสร้าง "สังคมพอเพียง"

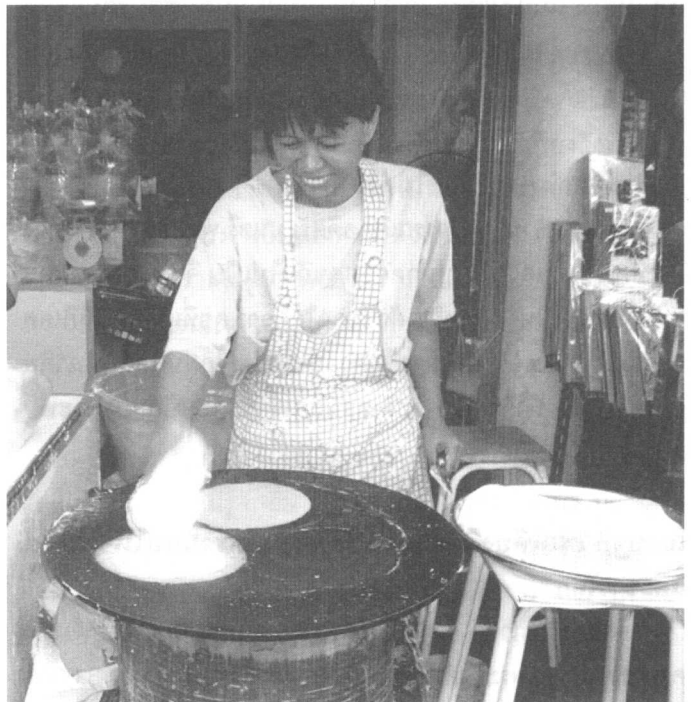
ทำไมต้องเศรษฐกิจพอเพียง

การหาความสะดวกสบาย การเสพ การบริโภคที่ไม่รู้จักยั้งคิด การไม่รู้จักประมาณในการเป็นอยู่ การบริโภคในสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือเกินตัว การขาดการออมทรัพย์แถมยังมีหนี้สินติดตัวอีกจำนวนมาก เป็นปัญหาเศรษฐกิจที่ไม่สามารถจะแก้ได้ ถ้าจะแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ก็ต้องใช้ชีวิตแบบพอเพียง อะไรที่ไม่จำเป็นก็อย่าไปซื้อ ดังคำพูดที่ว่า "ไม่จำเป็นก็อย่าไปซื้อ" จึงนึกถึงคำเตือนว่า "มีสิ่งพึงบรรจบให้ครบบาท" เพื่อสร้างกำลังใจในการออม

คนไทยโชคดีที่มีในหลวง ที่ทรงมีพระราชดำรัส เรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง" คนไทยเคารพรักและเทิดทูนในหลวงเมื่อพระองค์มีพระราชดำรัสเรื่องใด คนไทยก็พร้อมจะน้อมรับมาใส่เกล้าใส่กระหม่อม เมื่อคนไทยมีปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดจากการใช้จ่ายเกินตัวจนเกิดหนี้สินจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม จนกระทั่งเป็นปัญหาของชาติ

เมื่อคนไทยมีปัญหา ก็จะนึกถึงในหลวง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีสายพระเนตรอันกว้างไกล พระองค์ทรงเตือนคนไทยให้หันมาสนใจ "เศรษฐกิจพอเพียง" เศรษฐกิจพอเพียงที่คนไทยทุกคนถ้าวร่วมใจกันที่จะช่วยแก้ไขปัญห เศรษฐกิจในครอบครัวได้หนทางอื่นนอกจากความพอเพียงไม่มีอีกแล้วที่จะแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้

"ไม่รู้จักพอจึงก่อปัญหา ถ้ารู้จักพอก็ไม่ก่อปัญหา"

บทสรุป

ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตทางการเมือง และวิกฤตทางเศรษฐกิจอยู่เสมอ วิกฤตการเมือง เช่น เหตุการณ์เมื่อวันที่ 14-15 ตุลาคม 2516 เหตุการณ์เมื่อวันที่ 17-19 พฤษภาคม 2535 เหตุการณ์การเลือกตั้งที่ไม่เป็นประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549 เหตุการณ์เหล่านี้สงบและยุติลงได้ด้วยพระบารมีและพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช

เมื่อประเทศไทยต้องประสบปัญหา "วิกฤตเศรษฐกิจ" อย่างรุนแรงในปี พ.ศ. 2540 ในหลวงทรงมีพระราชดำรัส ในวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ซึ่งเป็นวันที่คนไทยทั่วประเทศใจจดใจจ่อกับกระแสพระราชดำรัสเป็นประจำในทุก ๆ ปี เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ในวันนั้น พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสเรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง" ทรงแนะนำให้ประชาชนใช้ชีวิตแบบพอเพียง หลังจากนั้นไม่นานประเทศไทยก็พ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นมาได้

เมื่อมีการเลือกตั้งในวันที่ 6 มกราคม 2544 ได้รัฐบาลพรรคไทยรักไทยเข้ามาบริหารประเทศ ก่อนการเลือกตั้งพรรคไทยรักไทยที่มั่นนโยบายประชานิยม เอาใจประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อหวังคะแนนเสียง หวังเป็นรัฐบาล จึงใช้นโยบายลดแลกแจกแถม นโยบายแบบนี้ทำให้ประชาชนไม่รู้จักพึ่งพาตนเอง คอยแต่จะพึ่งรัฐ เมื่อพรรคไทยรักไทยได้เป็นรัฐบาลจึงเร่งให้คนใช้จ่ายให้มากขึ้นเพื่อเพิ่ม GDP คนไทยจึงมีหนี้สินเพิ่มขึ้นทุกครัวเรือน หนี้สินที่เพิ่มขึ้นเหมือนฟองสบู่ที่โตขึ้นที่จะต้องแตกในวันใดวันหนึ่ง คนไทยจะรอให้ฟองสบู่แตกแล้วเฝ้ารอดูวันนั้นอยู่อีกหรือ

คนไทยไม่ควรประมาท ไม่ควรรอให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจที่คาดว่าอาจจะเกิดขึ้นในไม่ช้า เพราะว่าหนี้สินที่คนไทยก่อขึ้นรวมทั้งหนี้สินที่เกิดจากภาครัฐด้วย ภาครัฐมีหนี้สินประมาณ 3 ล้านล้านบาท ครอบครัวยุคใหม่มีหนี้เฉลี่ย 120,000 บาท ปัญหาอย่างนี้คนไทยจะแก้ไขกันอย่างไร จะปล่อยไปอย่างนี้จนกระทั่งเกิดวิกฤตเศรษฐกิจอีกครั้ง แล้วคอยฟังกระแสพระราชดำรัสอย่างนั้นหรือ คนไทยเป็นคนลืมนง่าย เจ็บแล้วไม่รู้จักจำ วิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 หนักและรุนแรงมาก มีการคาดกันว่าถ้าเกิดอีกครั้งจะรุนแรงกว่าครั้งก่อนมาก เพราะเกิดในคนระดับรากหญ้า

ในปีมหามงคลคือปี พ.ศ. 2549 เป็นปีที่ในหลวงทรงครองราชย์ครบ 60 ปี และในปี พ.ศ. 2550 เป็นปีที่ในหลวงทรงมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา คนไทยควรถือโอกาสในปีมหามงคลนี้ เปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีที่มีประโยชน์เลิกสร้างหนี้สิน ลด

จำนวนหนี้ให้น้อยลง อยู่แบบพอเพียง โดยยึดปรัชญา "เศรษฐกิจพอเพียง"

คนไทยโชคดี ที่มีในหลวงที่ทรงห่วงใยพสกนิกรของพระองค์ เมื่อประชาชนมีความสุขพระองค์ก็ทรงสุขด้วย ยามใดที่ประชาชนทุกข์ร้อน พระองค์ทรงทุกข์ด้วย พระองค์ทรงเห็นทุกข์จากปัญหาเศรษฐกิจของพสกนิกร จึงทรงมีพระราชดำรัส "เศรษฐกิจพอเพียง" เพื่อให้พสกนิกรนำไปใช้แก้ปัญหา ในปีมหามงคลนี้ พสกนิกรของพระองค์ถ้าจะถวายสิ่งใดที่จะทำให้พอหลวงพอพระทัย และพสกนิกรก็ได้ประโยชน์จากสิ่งนั้นด้วย สิ่งที่เหมาะสมถวายพอหลวงน่าจะเป็นการปฏิบัติบูชา คือบูชาพอหลวงด้วยการปฏิบัติตนไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นมาอีก การปฏิบัติตนโดยใช้วิถีชีวิตแบบ "เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นการถวายสิ่งที่ดีที่สุดแต่พอหลวง ขอให้คนไทยทำกันทั่วทั้งประเทศ ถ้าคนไทยทำได้สำเร็จจะถือเป็นชัยชนะของคนไทย ความสำเร็จจะเป็นแบบอย่างให้ชาวโลกได้ศึกษา

เศรษฐกิจพอเพียง : ภูมิคุ้มกันที่ดีสำหรับสังคมไทย

มงคล ชาวเรือ

ความนำ

ร

ัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับ "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทยนำไปใช้ปฏิบัติ จะเห็นได้จากการที่นายวิษณุ เครืองาม รักษาการรองนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานจัดงานเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบรอบ 60 ปี ซึ่งได้ร่วมหารือกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและเห็นพ้องต้องกันให้อัญเชิญ "เศรษฐกิจพอเพียง" มาเป็นสาระสำคัญในการจัดงานนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวาระอันเป็นมหามงคลยิ่งของประเทศไทยในครั้งนี้ โดยได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนให้จัดงานขึ้นในช่วงระหว่างวันที่ 26 พฤษภาคม - 11 มิถุนายน 2549 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี ทั้งนี้เพื่อให้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเข้าถึงสาธารณชนคนไทยได้มากที่สุด

เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินี้ มีหลักพิจารณาเริ่มแรกคือเป็นกรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกในเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตของประเทศชาติ เพื่อสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา ทั้งนี้คุณลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติอยู่บนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

สังคมไทยขาดภูมิคุ้มกันที่ดี

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของโลก

ปัจจุบันโดยเฉพาะกระแสโลกาภิวัตน์ และการแข่งขันในระบบทุนนิยมส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ รอบด้าน ดังนั้นจำเป็นต้องยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกให้ได้อย่างเข้มแข็งและไม่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง แต่โดยเนื้อแท้แล้วสังคมไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างดีพอ เห็นได้จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่วิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังขาดความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง หลงระเหิงไปกับสิ่งฉาบฉวยต่าง ๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสังคมไทยยังขาดภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง

การขาดภูมิคุ้มกัน หมายถึง ยังพึ่งพาตนเองไม่ได้ และยังขาดความพร้อมอยู่มากหลายด้าน สรุปได้ว่าสังคมไทยยังขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ 5 ประการคือ

1. ขาดความพร้อมด้านจิตใจ คนไทยส่วนมากมีสภาวะจิตใจที่ไม่เข้มแข็ง ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ขาดจิตสำนึกที่ดี ไม่มีความเอื้ออาทร ไม่รู้จักประนีประนอม นึกถึงแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว

2. ขาดความพร้อมด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่คนไทยจะดำรงชีวิตอย่างฟุ่มเฟือยหรือเกินฐานะของตนชอบบริโภคในสิ่งที่ไม่ค่อยจำเป็นหรือเกินจำเป็นสำหรับชีวิต

3. ขาดความพร้อมด้านสังคม คนไทยในปัจจุบันจะไม่ค่อยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ชุมชนขาดความเข้มแข็งและที่สำคัญคือไม่มีกระบวนการเรียนรู้ ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคงและแข็งแรง

4. ขาดความพร้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คนไทยยังใช้และจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างขาดความรอบคอบ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศอย่างไม่เป็นขั้นเป็นตอน

5. ขาดความพร้อมด้านเทคโนโลยี คนไทยยังไม่รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการและไม่ได้พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของตนเอง รวมทั้งไม่สอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมด้วย

สังคมไทยต้องสร้างสมดุลและภูมิคุ้มกันที่ดี

ก่อนอื่นทุก ๆ ภาคีการพัฒนาต้องเข้าใจก่อนว่าเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ แต่ไม่ได้แปลว่าเศรษฐกิจที่พึ่งตนเอง 100 % โดยไม่พึ่งเงิน ไม่พึ่งการค้า ไม่สามารถคบค้ากับใครซึ่งไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียง การจะนำเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นปรัชญามาใช้นั้นทุกฝ่ายต้องมองให้ออกและเข้าใจอย่างถ่องแท้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้กับคนทุกระดับทุกอาชีพการงาน ไม่ใช่เฉพาะสำหรับชาวไร่ ชาวนา ชาวสวนเพียงอย่างเดียว ในภาคประชาสังคมตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนไปจนถึงระดับรัฐต้องรู้จักความพอดี ความพอเพียง ความมีเหตุผล มีระบบคุ้มกันที่ดีที่ทั้งปวงซึ่งต้องโยงกับคุณธรรมและความรู้โดยถือเป็นปรัชญาสำหรับการดำเนินชีวิตของทุกคน

ถ้าจะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติก็ต้องขบคิดให้เหมาะสมกับอาชีพของแต่ละคน ตัวอย่างเช่นในภาครัฐหรือภาคราชการก็ต้องใช้ชีวิตทำงานให้พอดี มีบ้านแต่พอดี ดำรงฐานะให้เหมาะสมขยันทำงานและทำให้มาก พระองค์ท่านยังทรงแปลลึกลงไปอีกว่าหมายถึงถ้าขยันทำงานยิ่งทำยิ่งพึ่งตนเอง โดยไม่พึ่งคนอื่นมากจนเกินไป ขณะเดียวกันถ้าไม่พุงเพื่อก็จะลดปัญหาการคอร์รัปชันได้มาก

ในส่วนของภาคธุรกิจเอกชนนั้น ยังผลักดันในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกันน้อย อาจจะเนื่องจากมองว่าเป็นแนวคิดที่อยู่คนละด้านกับการทำธุรกิจที่มุ่งสร้างผลกำไร ซึ่งจริง ๆ แล้วสามารถปรับใช้เข้าหากันได้ และก่อให้เกิดความยั่งยืนมากกว่า ที่ผ่านมาสังคมไทยพึ่งตลาด ปัจจัยการผลิต เทคโนโลยี และสมองของต่างชาติมากเกินไป โดยเฉพาะการพึ่งเงินทุนจากต่างประเทศ สังคมไทยอยู่ได้เพราะยืมจมูกคนอื่นหายใจ ยืมเขาทั่วโลก ทั่วโลก

เรียกสิ่งที่ทำกันวันนี้ว่า Trade economy คือขายทุกอย่าง ซึ่งแตกต่างจากเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้หมายความว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ให้ค้าขายแต่ให้ทำอย่างพออยู่พอกินก่อนจะขายคือการสร้างพื้นฐานของตัวเองให้แน่น ซึ่งจะช่วยให้ทำการค้าหรือแข่งขันกับใครในโลกก็ได้ ค้าขายไม่ดีก็ไม่ต้องกลัว ธุรกิจไม่ดีก็ไม่ต้องปลดคนงาน การพึ่งพาตัวเองแบบนี้มันเอื้อกันหมดซึ่งตรงกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง

สำหรับในภาคอุตสาหกรรมก็สามารถนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ได้ คือเน้นการผลิตด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง และไม่ควรทำอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เกินไป เพราะหากทำอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ก็จะต้องพึ่งพิงสินค้าวัตถุดิบและเทคโนโลยีจากต่างประเทศเพื่อนำมาผลิตสินค้า ต้องคำนึงถึงสิ่งที่มีอยู่ในประเทศก่อน จึงจะทำให้ประเทศไม่ต้องพึ่งต่างชาติ อย่างเช่นปัจจุบัน

ดังนั้นคนไทยทุกคนต้องทำให้ประเทศมีความเข้มแข็ง โดยการสร้างสมดุลและภูมิคุ้มกันที่ดีให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้จุดประกายระบบเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปัญหาการนำเข้าวัตถุดิบและชิ้นส่วนที่นำมาใช้ในการผลิตที่เป็นลักษณะพึ่งพา ซึ่งมีมาเกือบ 20 ปีแล้ว แต่คนไทยส่วนใหญ่มองข้ามประเด็นนี้ไปตลอดจนได้รับอิทธิพลและผลกระทบจากภายนอกประเทศทำให้ประชาชนคนไทยหลงลืมและมึนเมาอยู่กับการเป็นนักบริโภคนิยมรับเอาของต่างชาติเข้ามาอย่างไม่รู้ตัวและรวดเร็วมากจนทำให้เศรษฐกิจของไทยตกต่ำ

ที่สำคัญที่สุดการที่จะทำให้ทุกภาคการพัฒนามาสามารถร่วมกันผลักดันให้ประเทศก้าวเข้าสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน คือการเข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับฟังแต่ละฝ่ายโดยปราศจากอคติ หากมีตัวอย่างความสำเร็จใด ๆ ที่นำมาเป็นกรณีตัวอย่างได้ ก็ควรนำมาใช้ในการระดมสมอง หรือตั้งประเด็นสำคัญ ๆ ขึ้นมาเป็นแนวทางในการพัฒนาได้มากขึ้น นอกจากนี้ความสำเร็จของทุกภาคการพัฒนาในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ควรจะต้องเกิดจากการระเบิดออกมาจากภายในของทุกภาคส่วน เพราะเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง ความสำเร็จขึ้นอยู่กับจิตใจที่เป็นสำคัญที่สุด

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นภูมิคุ้มกันของการบริหารจัดการที่ดี

ต้นตอของปัญหาต่าง ๆ ในปัจจุบัน เกี่ยวข้องกับระบบทุนนิยม ซึ่งเติบโตได้ด้วยการสร้างค่านิยมที่เรียกว่า "บริโภคนิยม" โดยใช้กิเลสเป็นตัวกระตุ้น ซึ่งผ่านทางเครื่องมือทางการตลาด ภายใต้หลักการ และแนวคิดที่เรียกว่า "ศาสตร์แห่งพฤติกรรมผู้บริโภค" กระตุ้นให้มนุษย์เกิดกิเลสหรือความอยากได้ อยากบริโภคทั้งรูป รส กลิ่น เสียง หรือความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาตามมาได้แก่ ภาวะกิเลสครอบงำชาวโลก และเกิดค่านิยมที่ผิด ๆ หลายประการ รวมไปถึงการใช้ทรัพยากรจนเกินกำลังที่ธรรมชาติจะสร้างทดแทนได้ทัน

สภาพการณ์ของโลกปัจจุบัน มนุษย์บริโภคทรัพยากรในอัตราที่เร็วมากเกินกว่าความสามารถในการสร้างทรัพยากรขึ้นมาทดแทนใหม่ถึง 3 เท่า หรืออีกนัยหนึ่งคืออัตราการบริโภคของมนุษย์ต่ออัตราการสร้างทดแทนของธรรมชาติเท่ากับ 3 ต่อ 1 (มนุษย์บริโภค 3 ส่วน ธรรมชาติสร้างคืนทดแทนได้แค่ 1 ส่วน) สุดท้ายตามวิสัยของมนุษย์ เมื่อทรัพยากรของเราเองไม่เพียงพอ ก็เริ่มไปเบียดเบียนเพื่อนบ้าน หรือแสวงหามาจากประเทศอื่น บางครั้งก็ต้องก่อสงครามแย่งชิงทรัพยากรกัน

ปัญหาดังกล่าวข้างต้น สามารถแก้ไขด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งสร้างการบริโภคแบบพอเพียงกล่าวคือ ก่อนจะบริโภคให้ยั้งนอนมองตรวจสอบศักยภาพของเราก่อนว่าทรัพยากรมีให้บริโภคแค่ไหน และอนาคตจะสามารถสร้างทดแทนสิ่งที่บริโภคไปได้แค่ไหน ทางออกที่เหมาะสมคือ บริโภค 1 หน่วยธรรมชาติ ต้องสามารถสร้างคืนทดแทนได้ 1 หน่วยเท่านั้น โดยใช้หลักสำคัญคือ การใช้ "ปัญญา" ใช้เหตุผล "ในการบริโภค"

และการตัดสินใจเลือกต้องรู้จัก **"พอประมาณ"** คือรู้จัก **"ตรวจสอบและประเมินศักยภาพ"** ของเราก่อนว่าจะทำอะไร และเมื่อลงมือทำแล้ว ขอให้ **"ภูมิคุ้มกัน"** เมื่อเกิดปัญหาจะสามารถอยู่รอดได้ที่สำคัญการร่ำรวยที่ถูกต้องคือ การร่ำรวยอย่างช้า ๆ แต่ว่ายั่งยืน หรือโดยอย่างมั่นคงมีฐานรองรับอย่างแน่นหนา พอรวยแล้วรวยนาน ๆ ดีกว่าการรวยเร็ว ๆ แล้วฟองสบู่แตกหรือรวยแล้วล้ม ล้มแล้วรวย ช้า ๆ ชาก ๆ ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นภูมิคุ้มกันต่อเศรษฐกิจฟองสบู่ประเทศไทยไม่ควรหวัดและกลัวล้มเนื้อแขนขาตุลิว ไม่สมประกอบ เป็นการโตแบบผืนธรรมชาติ หรือขาดดุลยภาพ

การส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีหรือการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ต้องน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางโดยต้องดำเนินไปในทิศทางสายกลางด้วยกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์มีเหตุผลตามความเป็นจริง ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยมีภูมิคุ้มกันมีการพัฒนาที่เป็นธรรมมีกระบวนการรับผิดชอบและตรวจสอบการบริหารจัดการประเทศมีความโปร่งใส และทำให้สังคมไทยแข็งแรงพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงและพร้อมแข่งขันในเวทีโลกตลอดจนสามารถสร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาประเทศในทุกภาคส่วนของสังคมไทยอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน อันจะเป็นการวางรากฐานของสังคมไทยไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป

ทุกภาคส่วนของสังคมปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การใช้ชีวิตที่สมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงนี้สามารถใช้ได้ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่ม องค์กร ชุมชน สังคม และภาครัฐ ยกตัวอย่างเช่น หน่วยเล็กที่สุดคือตัวเราเอง การใช้ชีวิตที่สมดุลทั้งทางกายและจิตเป็นเรื่องสำคัญ ไม่ใช่เอาแต่เรื่องทางกายอย่างเดียว อดอาหารไม่ดูแลร่างกายก็ได้ พอเริ่มมีครอบครัวก็มีหลายมิติที่ต้องสร้างให้เกิดความสมดุลทั้งในการใช้เวลาชีวิตส่วนตัว ครอบครัว การงานและจิตใจ

ในการทำงานก็ต้องขยันหมั่นเพียร อดทนทำงานให้มีรายได้อย่างน้อยก็พอเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ เมื่อตัวเองพอมีพอกินระดับหนึ่งก็ควรคำนึงถึง**ความพอประมาณ**ในการบริโภค ส่วนที่มีเกินพอ หรือไม่จำเป็น ก็ควรเอื้อเพื่อแบ่งปันให้กับสังคม ผู้ที่ยังขาดแคลนในด้านต่าง ๆ หรือด้อยโอกาส และยังต้องการความช่วยเหลือยังมีอยู่มาก การแบ่งปันช่วยเหลือกัน

จะนำไปสู่ความสามัคคี ความพอเพียงในชุมชนและสังคมได้ การไม่ เบียดเบียนตนเอง ครอบครัว ผู้อื่นในสังคม จะทำให้เราอยู่กันได้อย่างสันติสุข

ส่วนในระดับองค์กร ชุมชน หรือสังคมนั้น ก็ต้องพยายามรักษาสมดุลทางสังคม สมดุลทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมอยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นในสังคม การแบ่งปัน เอื้อเพื่อช่วยเหลือกันนั้นสามารถนำไปสู่ความสันติสุขและความสามัคคี ได้ระดับหนึ่ง สิ่งที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือหลักการไม่เบียดเบียนกัน ไม่เบียดเบียนชีวิตทรัพย์สินของผู้อื่นเพื่อหาประโยชน์ใส่ตัวเอง เป็นต้น การให้เกียรติ เคารพสิทธิของผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นการดำรงตนตามหลัก มีเหตุผล หรืออย่างกลุ่มพัฒนาต่าง ๆ เช่น กลุ่มสังฆะออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์แม่บ้าน ถ้าเกิดทำผลผลิตมาแล้วเกิดความไม่เท่าเทียมบางคนผลิตมาก บางคนผลิตน้อย หรือผลิตปริมาณเท่า ๆ กัน แต่รายได้เฉลี่ยแบ่งแล้วไม่เกิดความสมดุลกัน เขาก็อยู่ไม่ได้ การแบ่งสรรปันส่วนผลประโยชน์ของกลุ่ม ก็ต้องให้สมเหตุสมผล มิฉะนั้นความสมดุลก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

ในระดับชาติ ยกตัวอย่างเช่น เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ถ้าการพัฒนาเป็นแบบ รวยกระจุก จนกระจาย สังคมเกิดปัญหาขึ้น คนจนอาจลุกขึ้นมาประท้วง ความสันติสุข รักรักสามัคคีก็ยากที่รักษาได้

และไม่ได้หยุดเพียงแค่นั้น โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามกฎอนิจจัง เพราะฉะนั้นเราจะต้องไม่ประมาท ต้องตั้งสติให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงคิดพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไร ทั้งหมดนี้ก็เป็น**การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี**ให้กับตนเอง

ถ้าเราใช้ชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีชีวิตก็จะปรับเปลี่ยนเข้าสู่สมดุล และสามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงได้จะเห็นว่า **"ความสมดุล"** ในหลาย ๆ มิติ จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ แต่มนุษย์ก็ต้องตระหนักว่าเราต้องอยู่แบบสมดุลกับธรรมชาติด้วย ไมเช่นนั้นก็จะเกิดเหตุการณ์ดังเช่น ภัยพิบัติ น้ำท่วม ฝนแล้ง ที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาโดยไม่คำนึงถึงความสมดุลทางธรรมชาติ หรือการไม่เบียดเบียนธรรมชาติ อย่างคนไทยในปัจจุบันป่วยเป็นโรคแปลก ๆ มากกว่าคนสมัยก่อน เพราะรับประทานอาหารที่เคลือบไปด้วยสารเคมีและยาฆ่าแมลง เพราะเรามีความเชื่อที่ผิด ๆ ว่าของดีคือของที่สวยงาม ซึ่งทำให้ผู้ผลิตด้านเกษตรกรเขาต้องผลิตของ ตามค่านิยมของเรา

แต่ถ้าทุกคน นำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไปเป็นแนวทางในการ ดำรงชีวิต ที่ต้องพัฒนาให้เกิดสมดุลทางธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม ผู้ผลิตก็ไม่

ผู้ผลิตก็ไม่ต้องใช้สารเคมีมากนัก แต่หันมาเน้นการปลูก แบบอินทรีย์มากขึ้น สุขภาพก็มีปัญหาน้อยลงและยังขายได้ราคา ดีด้วย วิถีชีวิตของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคก็จะถูกปรับเปลี่ยน การที่ ทำอะไรคำนึงถึง ความสมดุลทางสังคม สมดุลทาง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งหมดนี้เป็นพื้นฐานของการ พัฒนาอย่างยั่งยืนนั่นเอง

เราจะสร้างสังคมสันติสุข ต้องสร้างสมดุลแบบนี้ให้เกิดขึ้น ในทุกระดับทุกขั้นตอน เหมือนรถยนต์ที่ต้องมี 4 ล้อ หากขาดล้อใด ล้อหนึ่งไปรถก็แล่นไม่ได้ แต่ปัญหาการพัฒนาประเทศ การ พัฒนาชุมชนที่เกิดขึ้นในขณะนี้ มองแล้วไม่ง่ายเหมือนสมดุลของ รถยนต์ที่มี 4 ล้อ เพราะได้สร้างความไม่สมดุลขึ้นมาในทุกๆ ขั้นตอน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม ที่ถูกส่งผ่านมาโดยตลอด

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีสายพระเนตรที่ยาว ไกล ทรงเห็นแล้วว่า การสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เราอยู่กัน ได้ อย่างสันติสุข ดังนั้น ไม่ว่าจะใครทำอะไร อยู่ที่ไหน ถ้าเรา มีความสามัคคี มีความรักในประเทศชาติ เราก็จะสามารถพัฒนา ประเทศได้อย่างยั่งยืนและเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและ ประเทศในเวลาเดียวกัน

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง : ตัวอย่างการ สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี

ข้อเสนอแนะงานวิจัยเพื่อการประยุกต์พระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียงกับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ชี้ให้เห็นว่าสามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับการ พัฒนาทุกภาคส่วน และทุกกิจกรรมทางเศรษฐกิจรวมทั้ง อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งนี้โดยคณะผู้วิจัยได้ ศึกษาพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ พระราชทานไว้ในที่ต่างๆ รวมทั้งการดำเนินโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดาและสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด เพื่อ ทดสอบว่ากลุ่มต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินโครงการเหล่านั้นรอดพ้นจาก วิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 ได้ เพราะมีการประยุกต์ใช้ เศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการ 9 ประการดังนี้

1. ใช้เทคโนโลยีที่ถูกหลักวิชาการและราคาถูก
2. ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมี ประสิทธิภาพสูงสุด
3. เน้นการจ้างงานเป็นหลัก โดยไม่นำเทคโนโลยีมาแทน แรงงานยกเว้นกรณีที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผลิตภัณฑ์
4. มีขนาดการผลิตที่สอดคล้องกับความสามารถในการ บริหารจัดการ
5. ไม่โลภมากจนเกินไปและไม่เน้นกำไรในระยะสั้นเป็น หลัก
6. เชื่อสัจยสุจริตในการประกอบการ ไม่เอาัดเอาเปรียบ ผู้บริโภค และไม่เอาัดเอาเปรียบแรงงาน หรือลูกค้า ตลอดจนไม่ เอาัดเอาเปรียบผู้จำหน่ายวัตถุดิบ
7. เน้นการกระจายความเสี่ยงจากการมีผลิตภัณฑ์ที่ หลากหลาย และ/หรือ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยน ผลิตภัณฑ์ได้ง่าย เมื่อความต้องการของตลาดเปลี่ยนไป
8. เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ก่อ หนี้เงินเกินความสามารถในการบริหารจัดการ
9. เน้นการใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่น และตอบสนองตลาด ภายในท้องถิ่น ภูมิภาคตลาดภายในประเทศ และตลาด ต่างประเทศตามลำดับ

ผลการศึกษาในระหว่างเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ วิชาทกิจ เหล่านี้ที่อยู่รอดได้ก็เพราะดำเนินการในลักษณะเศรษฐกิจ พอเพียงเช่นนี้ โดยคะแนนระดับ B+ ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่า เศรษฐกิจพอเพียงสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้วิชาทกิจเหล่านี้ได้ เมื่อวิกฤตเศรษฐกิจ

คณะผู้วิจัยยังมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า การประ ยุคต์ เศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับวิชาทกิจนั้นมีผลดีกับวิชาทกิจเองและ สังคมมากกว่าความคิดเรื่องบรรษัทภิบาล (good corporate governance) ซึ่งเน้นในเรื่องความเป็นธรรม (equality) ของผู้ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ความโปร่งใสในการบริหารจัดการ (transparency) และความรับผิดชอบอย่างมีคุณธรรม (accountability) ซึ่งเพียงข้อ 6 ของเศรษฐกิจพอเพียงเพียงข้อ เดียว ก็ครอบคลุมความหมายส่วนใหญ่ของหลักการทั้ง 3 ของ บรรษัทภิบาลอยู่แล้ว ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมา ประยุกต์ใช้กับทั้งธุรกิจและอุตสาหกรรม ไม่เพียงแต่มุ่งประโยชน์ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่มุ่งความมีประสิทธิภาพสูงสุดของการ บริหารจัดการ เพื่อให้กิจการอยู่ได้อย่างดีด้วย อีกทั้งไม่มี ความขัดแย้งภายในระบบคิด เนื่องจากมิได้เน้นกำไรสูงสุด

แต่เน้นความ "พอเพียง" ของทุกฝ่าย ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีความหมายและเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติมากกว่าบรรษัทภิบาลเสียอีก เมื่อสามารถประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับธุรกิจและอุตสาหกรรมได้แล้ว ย่อมไม่ยากที่จะเข้าใจได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถมีสถานะภาพเป็นยุทธศาสตร์นำเพื่อการพัฒนาประเทศได้จริง

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่น :

ภูมิคุ้มกันที่ดีของสังคมไทย

กระทรวงมหาดไทยโดยพลอากาศเอกคงศักดิ์ วันทนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดนโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการเพื่อเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี โดยแต่งตั้งคณะ

กรรมการอำนวยการเศรษฐกิจพอเพียงระดับกระทรวง มหาดไทย และจังหวัดขึ้นรับผิดชอบดำเนินการพร้อมทั้งกำหนดแนวทางให้ทุกจังหวัดสำรวจหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นจังหวัดละ 1 หมู่บ้าน เพื่อเป็นตัวอย่างในการขยายผลทั่วประเทศ โดยมีเป้าหมายสร้างชุมชนเข้มแข็งทุกตำบลซึ่งมีเป้าหมายดังนี้ คือ ปี 2549 อำเภอละ 1 ตำบล รวม 5,000 หมู่บ้าน ปี 2550 เพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนเป็นร้อยละ 50 ของหมู่บ้านทั้งหมด ปี 2551 เพิ่มความเข้มแข็งเป็นร้อยละ 100 ของหมู่บ้านทั้งหมด

การค้นหาหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยที่มีลักษณะของความพอเพียงทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การออม การดำรงชีวิต การอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมและการดูแลสุขภาพ ได้ถูกค้นพบแล้วทั้ง 75 จังหวัด กระจายอยู่ใน 4 ภูมิภาค ดังนี้

ภาคเหนือ จำนวน 17 จังหวัด ได้แก่

1. บ้านทาปาเปา จ. ลำพูน
2. บ้านปางมะโอ จ. ลำปาง
3. บ้านต้าเหล่า จ. พะเยา
4. บ้านชวา จ. เชียงราย
5. บ้านป่าไผ่ จ. เชียงใหม่
6. บ้านทุ่งกอกหมู จ. แม่ฮ่องสอน
7. บ้านบุญแจ่ม จ. แพร่
8. บ้านดงสระแก้ว จ. อุตรดิตถ์
9. บ้านสระยายซี จ. พิจิตร
10. บ้านดอนม่วง จ. พิษณุโลก
11. บ้านถืตอง จ. น่าน
12. บ้านภูผักไซ จ. เพชรบูรณ์
13. บ้านผาทั่ง จ. อุทัยธานี
14. บ้านพะวอ จ. ตาก
15. บ้านเวฬุวัน จ. นครสวรรค์
16. บ้านทรงทอง จ. สุโขทัย
17. บ้านหนองกระทุ่ม จ. กำแพงเพชร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 19 จังหวัด ได้แก่

1. บ้านสิงห์สะอาด จ. กาฬสินธุ์
2. บ้านตาแย จ. อุบลราชธานี
3. บ้านหนองฮี จ. นครพนม
4. บ้านนาคู จ. อุดรธานี
5. บ้านเหล่าหัวภู จ. ร้อยเอ็ด
6. บ้านภู จ. มุกดาหาร
7. บ้านสันติสุข จ. ยโสธร
8. บ้านห้วยเตี๋ย จ. หนองบัวลำภู
9. บ้านดงบัง จ. ขอนแก่น
10. บ้านถ่อนนาลย์ จ. อุตรดิตถ์
11. บ้านเพิ่ม จ. เลย
12. บ้านจอมแจ้ง จ. หนองคาย
13. บ้านโพธิ์ชัยพัฒนา จ. สกลนคร
14. บ้านม่วงหลาน -โคกเจริญ จ. บุรีรัมย์
15. บ้านท่าแกทอง จ. ชัยภูมิ
16. บ้านนาฝาย จ. มหาสารคาม
17. บ้านหนองบัว จ. นครราชสีมา
18. บ้านละลมหนองหาร จ. ศรีสะเกษ
19. บ้านสี่เหลี่ยม จ. สุรินทร์

ภาคกลาง จำนวน 25 จังหวัด ได้แก่

1. บ้านทุ่งกระโปรง จ.นครนายก
2. บ้านวังหัวเรือ จ.ชัยนาท
3. บ้านดอน จ.สระบุรี
4. บ้านห้วงมะระ จ.สิงห์บุรี
5. บ้านไผ่แหลม จ. ลพบุรี
6. บ้านสระ จ. สุพรรณบุรี
7. บ้านเสม็ดงาม จ.จันทบุรี
8. บ้านห้วงน้ำขาว จ.ตราด
9. บ้านจำรุง จ. ระยอง
10. บ้านหนองขนาท จ.ปราจีนบุรี
11. บ้านอ่างกะพงสี จ. ชลบุรี
- 12.บ้านคลองหว่า จ.สระแก้ว
13. บ้านหัวลำพู จ. ฉะเชิงเทรา
14. บ้านน้ำพุเปรี้ยว จ. กาญจนบุรี
15. บ้านบางพลับ จ. สมุทรสงคราม
16. บ้านสะพานดำ จ. ราชบุรี
17. บ้านคลองแค จ.สมุทรสาคร
18. บ้านหนองกลางดง จ. ประจวบคีรีขันธ์
19. บ้านสามเรือน จ.เพชรบุรี
- 20.บ้านคอนขุนวิเศษ จ.นครปฐม
- 21.บ้านศาลาแดงเหนือ จ.ปทุมธานี
22. บ้านคลองสอง จ. นนทบุรี
23. บ้านบัวหอน จ. พระนครศรีอยุธยา
24. บ้านคลองบางปู จ. สมุทรปราการ
25. บ้านยางกลาง จ.อ่างทอง

ภาคใต้ จำนวน 14 จังหวัด ได้แก่

1. บ้านบางสะพาน จ. นครศรีธรรมราช
2. บ้านคลองยวน จ.สุราษฎร์ธานี
3. บ้านดอน จ.ภูเก็ต
4. บ้านดินเปิด จ.พังงา
- 5.บ้านวังลุ่ม จ. ระนอง
6. บ้านไสโน จ.กระบี่
7. บ้านถ้ำลอด จ. ชุมพร
8. บ้านรอดันบาต จ.นราธิวาส
9. บ้านวังไทร จ. ยะลา
10. บ้านป่าออก จ.สงขลา
11. บ้านปียา จ.ปัตตานี
12. บ้านโงกน้ำ จ. พัทลุง
13. บ้านควนโต๊ะเหล็ก จ. สตูล
14. บ้านด่าน จ. ตรัง

ชอยกตัวอย่างหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นจาก 4 ภูมิภาค ให้เห็นพอสังเขปว่ามีลักษณะเด่นที่น่าสนใจคือ

ภาคเหนือ ได้แก่หมู่บ้านหนองกระทุ่ม (หมู่ที่ 7) ตำบลหัวถนน อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร

หมู่บ้านนี้ ชาวบ้านอพยพย้ายถิ่นมาจากภาคอีสาน (บุรีรัมย์ ขอนแก่น) เพื่อมาประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา จัดตั้งเป็นหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ.2522 ปัจจุบันมีนายอุดม จิวมาเป็นผู้ใหญ่บ้าน มีทั้งหมด 122 ครัวเรือน ประชากร 447 คน ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำนาปีละครั้ง เพราะต้องพารธรรมชาติเมื่อว่างเว้นจากการทำนา ก็ไปรับจ้างตัดอ้อย ผู้สูงอายุประกอบอาชีพเสริมโดยการทอเสื่ออกไว้ใช้ ทำไม้กวาดดอกหญ้า เพาะเห็ดฟาง กิจกรรมอาชีพนี้จะเน้นผลิตไว้ใช้เอง ส่วนที่เหลือจึงนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว ในปี พ.ศ.2547-2548 หมู่บ้านนี้ได้รับรางวัลชนะเลิศหมู่บ้านน่าอยู่ เขตสุขภาพ

วิถีชีวิตของชาวบ้านหนองกระทุ่ม จะเน้นการปลูกผักไว้กินเอง มีกฎระเบียบของประชาคมหมู่บ้านเป็นการลดรายจ่าย โดยให้แต่ละหมู่บ้านปลูกผักไว้กินเองอย่างน้อยบ้านละ 5 ชนิด ได้แก่ ตะไคร้ ขิง ข่า กะเพรา มะเขือ พริก และทุกครัวเรือนต้องประหยัดคอดอกมในการฝากออมทรัพย์ครัวเรือนละ 50 บาทต่อเดือน และต้องลดรายจ่าย ลดบាយมุข โดยไม่มีการซื้อขายและดื่มสุราของมีเมาในเวลา 11.00-14.00 น. และเวลา 16.00-24.00 น. เป็นกฎระเบียบของหมู่บ้าน ถ้าดื่มจะถูกปรับเป็นเงิน 200 บาท แต่มีข้อยกเว้นในงานเทศกาล งานบุญ งานบวช งานแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ นอกจากนี้โทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์บ้าน มีการใช้ไม่เกินครัวเรือนละ 300 บาทต่อเดือน โดยจะมีหัวหน้าคุ้มเป็นผู้ดูแลและทำสมุดควบคุมการใช้จ่ายนอกจากนี้แต่ละครัวเรือนสามารถกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน กองทุนแก้ไขปัญหาคความยากจน และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้เพียง 1 กองทุนเท่านั้น และถ้าคนในหมู่บ้านทะเลาะวิวาทกัน จะมีตุลาการศาลหมู่บ้านที่ชาวบ้านแต่งตั้งจากผู้สูงอายุที่ชาวบ้านยอมรับนับถือจำนวน 9 คน และคำวินิจฉัยของตุลาการศาลหมู่บ้านจะถือเป็นสิ้นสุด แต่ถ้าตกลงกันไม่ได้จะยกคดีให้กับฝ่ายบ้านเมืองหรือแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีต่อไป

ส่วนในอนาคตนั้น จะดำเนินการโรงสีชุมชน เน้นการสีข้าวไว้กินเองในชุมชน โดยเน้นสีข้าวปลอดสารพิษ ปัจจุบันมีเพียง 5 ครอบครัวยุคที่นั่นที่ยังไม่พ้นความยากจนตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ซึ่งชาวบ้านกำลังช่วยกันให้ได้ภายในปี 2549 เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน ได้แก่ หมู่บ้านดงบัง (หมู่ที่ 4) ตำบลดอนฉิม อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2394 ชาวบ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากจังหวัดร้อยเอ็ด สาเหตุที่เรียกบ้านดงบังเพราะอดีตตั้งอยู่กลางป่าดงดิบปัจจุบันมี 130 ครัวเรือน ประชากร 622 คน มีนายบุญเต็ม ชัยลา เป็นผู้ใหญ่บ้าน วิถีชีวิตของชาวบ้านดงบังประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก แม้จะอยู่บนที่สูงก็ตาม โดยทำการเกษตรแบบผสมผสานและเกษตรแบบพอเพียง โดยชาวบ้านทุกคนมีส่วนร่วม ได้แก่ การนำเอาที่สาธารณะของหมู่บ้านมาทำเป็นศูนย์วิสาหกิจชุมชนครบวงจร ทำให้ชาวบ้านมีงานทำตลอดปีและมีรายได้เข้าชุมชนตลอด

กิจกรรมที่ชาวบ้านบริหารกันเอง ได้แก่ โรงสีข้าวชุมชน ร้านซ่อมเครื่องจักรกลขนาดเล็ก หารับซื้อข้าวเปลือก และโรงงานผลิตปุ๋ยหมัก ชาวบ้านพร้อมใจกันรับกระแสพระราชดำริสแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติด้วยศรัทธา ยึดหลักพึ่งตนเอง ลงมือทำทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก หาทางลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นโดยมีแนวคิดว่าจะทำให้ชาวบ้านมีเงินวัน เงินเดือน เงินปี และเงินบำนาญไว้ใช้ตลอดปี

ภาคกลาง ได้แก่หมู่บ้านสระ (หมู่ที่ 2) ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

หมู่บ้านนี้อยู่ห่างจากอำเภอสสามชุกประมาณ 4 - 5 กิโลเมตร ก่อตั้งเป็นหมู่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ.2310 ซึ่งกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าครั้งที่ 2 พม่ากวาดต้อนเชลยชาวไทยไปพม่า เมื่อเดินทางผ่านบริเวณหนองจิกมีเชลยชาวไทยหลบหนีมารวมตัวกันตั้งถิ่นฐาน ช่วยกันขุดหนองจิกให้มีขนาดใหญ่เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตร จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า "บ้านสระ" มีนายยงยุทธ อุสุวรรณ เป็นผู้ใหญ่บ้าน ในปัจจุบันแม้จะมีเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันแต่ชาวบ้านก็มีจิตสำนึกอยู่อย่างพอเพียง โดยลดรายจ่ายในครัวเรือนอยู่อย่างพอประมาณเน้นการปลูกผักกินเอง ทำทุกอย่างไว้อุปโภคบริโภค ชาวบ้านลดต้นทุนการผลิตโดยการทำน่าน้ำตม เป็นการลดขั้นตอนและลดค่าจ้างแรงงานและยังรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเมื่อปี พ.ศ.2536 ปัจจุบันมีสมาชิก 2,569 คน มีเงินสะสม 11,957,620 บาท

ภาคใต้ ได้แก่หมู่บ้านบางสะพาน (หมู่ที่ 7) ตำบลบางจาก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

หมู่บ้านนี้อยู่ห่างจากตัวเมืองนครศรีธรรมราช 20 กิโลเมตร พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมี 160 ครัวเรือน ประชากร 844 คน อาชีพหลักทำการเกษตร ค่าขาย และรับจ้าง ปัจจุบัน นาย ภาณุวัชร เพชรรัตน์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน เมื่อหลายปีก่อนชาวบ้านแถบนี้ อยู่ด้วยความลำบาก ทำนาไม่ได้เพราะบางครั้งน้ำเค็มเข้ามาใน นาข้าวจึงหันมาทำนาทุ้งกลาดำ ช่วง 2-3 ปีแรกได้ผลดีเกินคาด เด็กหนุ่มสาวในหมู่บ้านมีเงินกินเหล้า คนเฒ่าคนแก่มีเงินกินเบียร์ มีคนแปลกหน้าเข้ามาในหมู่บ้านเสนอขายสินค้าแปลกใหม่ หมู่บ้านสว่างไสวไปด้วยไฟฟ้า ต่อมาเมื่อราคาทุ้งตกก็ขาดทุนกัน ไม่สามารถเลี้ยงกุ้งได้อีก สภาพแวดล้อมเสีย ดินเสีย

กรรมการหมู่บ้านประชุมปรึกษาไปดูงานนอกสถานที่ หาทางแก้ปัญหาด้วยความช่วยเหลือกันของคนในหมู่บ้าน ก็ ค้นพบแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมารวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อระดมทุนมาประกอบอาชีพจากเงินที่สะสมได้ค่อย ๆ มี ทุนมากขึ้นจนสามารถให้สมาชิกกู้ยืมไปเลี้ยงหมูจากนั้นกลุ่มรับ ชื่อหมูของชาวบ้านมาฆ่าและขายในหมู่บ้าน และหมู่บ้าน ใกล้เคียง แต่ละบ้านก็กู้เงินไปเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ แต่ไม่ขายจะ นำมาแลกเปลี่ยนกัน มีการถ่ายทอดความรู้ที่ศูนย์การเรียนรู้ของ หมู่บ้าน จนสามารถนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระ เจ้าอยู่หัวมาใช้ในการดำเนินชีวิต หมู่บ้านก็กลับมามีสุขภาพที่ดีขึ้น ชาวบ้านเชื่อมั่นว่าความอดทน การมีความหวังและการยึด มั่นในความดีนำมาซึ่งความสำเร็จในการทำงาน

ทั้งหมดนี้กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ยก ให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางให้ หมู่บ้านอื่นดำเนินรอยตามต่อไป และเพื่อให้การแก้ไขปัญหา ความยากจนเป็นไปอย่างยั่งยืน ได้ส่งชุดปฏิบัติการต่อสู้เพื่อ เอาชนะความยากจนอำเภอ และศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะ ความยากจนจังหวัด โดยมีเป้าหมายเพื่อยกกระต๊อครัวเรือนให้พ้น ความยากจน ในระยะที่ 2 วันที่ 1 ตุลาคม 2549 ถึง 30 กันยายน 2550 จำนวน 1 ล้านครัวเรือน พอปี 2551 เป้าหมาย 2 ล้าน ครัวเรือน

กระทรวงมหาดไทย ได้สั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ทั่วประเทศ น้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปดำเนินการอย่างจริงจังและ ต่อเนื่องโดยรณรงค์ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ทุกหมู่บ้าน ชุมชน นำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้เหมาะสมในระดับ ครัวเรือนและระดับชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้าง ความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

ขณะนี้จังหวัดต่าง ๆ ได้ค้นพบหมู่บ้านและชุมชนต้นแบบ

จังหวัดละ 1 หมู่บ้าน รวม 75 หมู่บ้าน ที่ได้มีการนำแนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างจริงจังจนประสบ ความสำเร็จเป็นรูปธรรม สามารถเป็นตัวอย่างให้แก่หมู่บ้านและ ชุมชนอื่น ๆ ได้ ในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล และ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยการใช้เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไข คุณธรรมเป็นหลักในการดำรงชีวิต นอกจากนี้แต่ละจังหวัดยังได้ ใช้หมู่บ้านต้นแบบเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชน เพื่อขยายผลไปสู่หมู่บ้านและชุมชนอื่น ๆ และเป็นตัวอย่างของ การเรียนรู้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง จึงมีความเชื่อมั่นว่าหากผู้ว่า ราชการจังหวัดทั่วประเทศ ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังร่วมกับภาคประชาชนและ ชุมชนในพื้นที่ ก็จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในอนาคต

สรุป

เศรษฐกิจพอเพียง คือการสร้างความเชื่อมต่อระหว่าง แนวทางการพัฒนาต่าง ๆ อย่างสอดคล้องและสมดุลกัน เศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นเหมือนห่วงคล้อง ทั้งเรื่องของการเพิ่ม ชีตความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เรื่องการแก้ไข ปัญหาความยากจน หรือเรื่องอื่น ๆ เข้าด้วยกัน การจัดทำแผน ต่าง ๆ ที่มีเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานต้องระลึกอยู่ เสมอว่าในแต่ละภูมิภาค แต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ไม่มีแผนใด ๆ ที่เหมาะกับทุกที่แน่นอน ดังนั้นหากจะนำเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการกระจายประโยชน์ให้ เหมาะสมกับทุกที่ ภายใต้ความหวังดีของทุกภาคส่วนใน สังคมไทย

การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาหลักในการจัดทำ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550- 2554) นั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว โดยต้องให้ความสำคัญกับการ สร้างฐานรากทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง รักษาความ สมดุลของทุน และทรัพยากรในมิติต่าง ๆ ตลอดจนสามารถ ปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน และนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนชาวไทยในที่สุด

สรุปได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพระราชดำริที่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้ประชาชน ดำเนินตามวิถีการดำรงชีพที่สมบูรณ์ศานติสุข โดยมีธรรมมะเป็น เครื่องกำกับ และมีใจตนเป็นที่สำคัญ แท้ที่จริงคือวิถีชีวิตไทย นั้นเอง เป็นวิถีชีวิตไทยที่ยึดเส้นทางสายกลางของความพอดี เป็น การเสริมพลังและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้ประเทศไทยสามารถพัฒนา ไปได้อย่างมั่นคงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

เอกสารอ้างอิง

ศ.ดร.อภิชาติ พันธเสน สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม "นานาชาติคณะเศรษฐกรกิจพอเพียงกับการประยุกต์ใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ " **ประชาคมวิจัย** จดหมายข่าว ราย 2 เดือน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ปีที่ 12 ฉบับที่ 67 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2549

ดร.ปริญานูช พิบูลสรารุช "อยู่อย่างสมดุลเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง" **ประชาคมวิจัย** จดหมายข่าวราย 2 เดือน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ปีที่ 12 ฉบับที่ 67 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2549

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ประธานมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด " ธรรมชาติกับการบริหารจัดการประเทศ " **ยุทธศาสตร์แผน ๓ 10** สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปีที่ 4 ฉบับที่ 7 เดือนมิถุนายน 2549

สฤณา ประยูรศุข "หมู่บ้านต้นแบบดีเด่น เศรษฐกิจพอเพียง 75 จังหวัด " **มติชน** ฉบับวันศุกร์ที่ 30 มิถุนายน 2549

ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา " การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง " **วารสารเศรษฐกรกิจและสังคม** สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปีที่ 42 ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน - ธันวาคม 2548

ธุรกิจชุมชน กับเศรษฐกิจพอเพียง

ลำยอง ปลั่งกลาง

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็มที่ทาบรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็ม เสียด้วยซ้ำไป”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากวารสารชัยพัฒนา

จากการได้ฟังและพบเห็นพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามสื่อต่างๆ ถือได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงปรับใช้ได้กับทุกเรื่องทุกกิจกรรมของสังคม เช่น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ 9 ได้ัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการดำเนินการ ทำให้ทุกภาคส่วนได้น้อมนำปรัชญาดังกล่าว มาเป็นหลักในการปฏิบัติงาน การดำรงชีวิต ตลอดจนในการประกอบกิจการทางธุรกิจต่างๆ โดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจชุมชนที่มีอยู่ทุกตำบล อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่ากลุ่มธุรกิจชุมชนทั้งหมดมีลักษณะการประกอบกิจการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามโครงการจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีกลุ่มชุมชนและกลุ่มธุรกิจชุมชนที่เข้าข่ายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 6 รายด้วยกัน ได้แก่

1. กลุ่มสตรีไผ่ลิง ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารเครื่องดื่ม
2. กลุ่มสตรีศรีวิเชียร ตำบลหน้าโคก อำเภอผักไห่ ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารเครื่องดื่ม
3. กลุ่มผู้ผลิตมีดอรัญญิกและซ้อน ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง ผลิตภัณฑ์ประเภทอุปโภคและบริโภคขั้นพื้นฐาน
4. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไพร่น้อย ตำบลไพร่น้อย อำเภอบางบาล ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารเครื่องดื่ม
5. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรพัฒนาอาสาสมัครใจ ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารเครื่องดื่ม

6. กลุ่มชนบทลำเรือแตก ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน ผลิตภัณฑ์ประเภทชุมชนต้นแบบ

ซึ่งในกลุ่มชุมชน 6 กลุ่มข้างต้นนั้น ลำยอง ปลั่งกลาง ได้ศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาไว้แล้วในปี 2547 จำนวน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มสตรีไผ่ลิง กลุ่มสตรีศรีวิเชียร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไพร่น้อย และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรพัฒนาอาสาสมัครใจ (ลำยอง ปลั่งกลาง 2547) ในบทความนี้จะได้นำเสนอลักษณะการประกอบกิจการของบางกลุ่มที่เข้าข่ายสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแยกประเภทกลุ่มตามหลักการประเมินของโครงการฐานข้อมูลฯ กล่าวคือ

กลุ่มสตรีไผ่ลิง กลุ่มสตรีศรีวิเชียร กลุ่มผู้ผลิตมีดอรัญญิก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ไพร่น้อย และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรพัฒนาอาสาสมัครใจทั้ง 5 กลุ่มนี้ ถูกจัดอยู่ในประเภท “เข้าข่ายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ส่วนกลุ่มชุมชนลำเรือแตกถูกจัดอยู่ในประเภท “มีความเข้าใจและปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

เนื่องจากกลุ่มธุรกิจชุมชนดังกล่าวส่วนใหญ่อยู่ในประเภท “เข้าข่าย” ดังนั้นจะได้นำเสนอกลุ่มที่เข้าข่ายเพียง 1 กลุ่ม คือ กลุ่มสตรีศรีวิเชียร (กลุ่มอื่นค้นคว้าได้จากเอกสารที่อ้างแล้ว) ส่วนกลุ่มที่ “มีความเข้าใจและปฏิบัติตามฯ” มีเพียง 1 กลุ่ม คือ ชุมชนลำเรือแตก จึงเสนอไว้ด้วย

กลุ่มสตรีศรีวิเชียร

กลุ่มสตรีศรีวิเชียร มีที่ทำการกลุ่มอยู่ที่ เลขที่ 75 หมู่ 7 ตำบลหน้าโคก อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ 0 - 3539 - 1349, 0 - 3539 - 1032, 0 - 1989 - 1485

บริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการกลุ่ม มีผู้นำคือ คุณศรีจิตร์ สิทธิสันต์ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหาแหล่งทุน ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากหลายหน่วยงาน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาชุมชน อำเภอและจังหวัด รวมทั้งระดมทุนจากสมาชิกและนำเงินทุนแบ่งสรรให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพ โดยสมาชิกได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของกำไรในช่วงสิ้นปี และแบ่งกำไรบางส่วนไว้พัฒนากลุ่ม ซึ่งเป็นการส่งเสริมการออมแก่สมาชิกด้วย ในการก่อตั้งกลุ่มธุรกิจนั้นได้มีเป้าหมายไว้ว่าจะ**คำนึงถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่มเป็นสำคัญ** จุดนี้จะเห็นได้ว่าเข้าข่ายหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีแนวคิดหวังพึ่งตนเอง นอกจากนี้ยังจัดสรรกำไรอีกส่วนหนึ่งสำหรับการดูแลคนในชุมชนด้วย คือ กลุ่มสตรีกลุ่มเยาวชน และกลุ่มคนชรา รวมทั้งสวัสดิการอื่นๆ ที่จำเป็นอีกเล็กน้อยด้วย

สำหรับประวัติความเป็นมาของกลุ่ม กลุ่มสตรีศรีวิเชียร จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2540 ตั้งขึ้นพร้อมกับหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นใหม่ ได้รับคำแนะนำจากพัฒนาชุมชน อำเภอฝากให้ให้มีกลุ่มแม่บ้านขึ้นในหมู่บ้าน โดยตั้งชื่อว่า “กลุ่มสตรีศรีวิเชียร” เหตุผลเนื่องจากผู้ใหญ่บ้านชื่อวิเชียร เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปจึงเติม ศรี ข้างหน้าเพื่อเป็นสิริมงคลกลุ่ม

สมาชิกเริ่มแรกมีจำนวน 9 คน เริ่มจากการทำน้ำผลไม้จำหน่าย โดยใช้ผลไม้ในท้องถิ่น ได้แก่ ฝรั่ง มะขาม ตะไคร้ จำหน่ายในหมู่บ้าน ตำบล และงานแสดงสินค้า ต่อมากลุ่มได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เพื่อปรึกษาว่า ต้องการจัดทำกล้วยอบแผ่น ซึ่งใช้ผลผลิตในท้องถิ่น ซึ่งได้รับคำแนะนำเป็นอย่างดีและมีผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นลำดับ

การพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์

กล้วยอบแผ่น พัฒนาเป็นกล้วยอบแผ่นเพื่อสุขภาพ เป็นสินค้าประเภทบริโภคที่ผลิตกันในชุมชน และนำมาจำหน่ายเพื่อเป็นของฝากในช่วงเทศกาลต่างๆ และมีความพยายามที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่พอใจของลูกค้าเรื่อยๆ โดยจัดให้สมาชิกได้เข้ารับการฝึกฝีมือให้เกิดความชำนาญในการปรับปรุงสินค้าจากเดิมมีเพียงกล้วยอบแผ่น จึงพัฒนาเป็นกล้วยอบเพื่อสุขภาพ และผลิตน้ำดื่มสมุนไพร เช่น น้ำลูกยอ รุนสมุนไพร ขนมไทย ไข่สมุนไพรเติมสารไอโอดีน กระเช้าพลาสติก และปลาหมึกศรีวิเชียร เป็นต้น ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการและการตลาดจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบล

การบรรจุหีบห่อ ทางกลุ่มมีการบรรจุหีบห่อที่สวยงาม มีทั้งกล่องพลาสติกและกระเช้าที่มีพลาสติกใสสวมคลุมไว้เพื่อป้องกันฝุ่นละออง เป็นที่ดึงดูดใจ

ชื่อเสียงของกลุ่ม เช่น

- ได้รับรางวัลชนะเลิศประกวดอาหารระดับอำเภอ ปี 2541
- ได้รับเลือกผลิตภัณฑ์ดีเด่นด้านน้ำดื่มเพื่อสุขภาพระดับจังหวัด ปี 2541 คือ น้ำตะไคร้ น้ำฝรั่ง และน้ำมะขาม
- ได้รับรางวัลเกียรติยศระดับประเทศด้านภูมิปัญญาชาวบ้านในการแปรรูปอาหารสมุนไพร
- ได้รับรางวัลชนะเลิศ ไก่ตัวเต็ม ระดับจังหวัด 28 มิถุนายน 2545 ฯลฯ เป็นต้น

การตลาด

กลุ่มสตรีศรีวิเชียรดำเนินการด้านการตลาด โดยการนำผลิตภัณฑ์ไปวางจำหน่ายตามห้างสรรพสินค้าในท้องถิ่น เช่น โลตัส และออกจำหน่ายตามงานต่างๆ ที่หน่วยงานราชการและเอกชนจัดขึ้น เช่น งานลอยกระทงฟ้าอยุธยาอมรโลก ที่ร้านเครือข่ายของกลุ่มและบางส่วนของลูกค้ามาซื้อ หรือรอรับคำสั่งซื้อจากลูกค้าที่โทรมาสั่งซื้อและมีโฆษณาประชาสัมพันธ์ ตามไปป๊อวและใน Internet และยังมีบางกลุ่มมาซื้อเพื่อจำหน่ายอีกต่อหนึ่งอีกด้วย

ความต่อเนื่องของตลาด

ความต่อเนื่องของตลาดบางช่วงไม่ค่อยมียอดขายหรือการสั่งซื้อ แต่บางครั้งก็มีการสั่งซื้อมากเกินกำลังผลิต เช่นในโอกาสหรือเทศกาลต่างๆ จะมีการสั่งซื้อมียอดขายมาก และยังมีความต้องการที่จะจำหน่ายสินค้าต่อเนื่อง และขยายกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนเมื่อมีความพร้อม

สิ่งที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

1. กลุ่มมีระเบียบข้อบังคับในการบริหารงานที่ชัดเจน มีประธานกลุ่มเป็นแกนนำคณะกรรมการและสมาชิกเข้ามารวมกลุ่มด้วยการสมัครใจและตั้งใจที่จะบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล คณะกรรมการและสมาชิกมีการพบปะพูดคุยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
2. คณะกรรมการรับฟังข้อเสนอนแนะและข้อคิดเห็นจากหน่วยงานต่างๆ และนำมาปรับปรุงในการดำเนินงานกลุ่ม
3. กลุ่มได้ช่วยเหลือตนเองในเรื่องเงินทุน เรื่องตลาด ไม่หวังพึ่งหน่วยงานจากราชการฝ่ายเดียว ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มก้าวหน้ามาเป็นลำดับ สามารถดำเนินงานมาเป็นระยะเวลา

9 ปี ซึ่งผลของความสำเร็จจะเห็นได้จากการได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดอาหารระดับอำเภอ และได้รับรางวัลชนะเลิศ ระดับประเทศด้านภูมิปัญญาชาวบ้านในการแปรรูปอาหาร สมุนไพร และได้รับการเผยแพร่ตามรายการต่างๆ ทาง สถานีโทรทัศน์ เป็นแหล่งของการศึกษาดูงานขององค์กรต่างๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชน

ซึ่งจากวิวัฒนาการของกลุ่ม ดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิก มีความคิดริเริ่ม และไม่มุ่งทำธุรกิจเพียงอย่างเดียวแต่มุ่งพัฒนาความเป็นอยู่ของ สมาชิกกลุ่มด้วย จึงได้รับการพิจารณาจากโครงการจัดทำ ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นธุรกิจ ชุมชน ที่เข้าข่ายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีความ เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา ดังกล่าว อย่างชัดเจน

โดยมีตัวอย่างการได้รับการยอมรับจากรายการต่างๆ ดังนี้

- รายการบ้านเลขที่ 5 สถานีโทรทัศน์ช่อง 5
- ITV ถ่ายทำเทปโทรทัศน์ออกอากาศทั่วประเทศเรื่องกล้วย อบรมแปรรูป น้ำสมุนไพรและเศรษฐกิจพอเพียง
- อาจารย์อภิชาติ ดำดี ถ่ายทำเทปโทรทัศน์ออกอากาศ ช่อง 3 ในรายการสายตรง อบรม.
- กลุ่มสตรีศรีวิเชียรเข้าเฝ้าทูลเกล้าฯ ถวายกล้วยอบแปรรูป สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และหน่วยงานอื่นๆ อีกมากมาย

ปัญหาและอุปสรรค อย่างไรก็ตามทางกลุ่มยังคงมีปัญหา อยู่บ้าง เช่น ปัญหาด้านการตลาดยังไม่กว้างขวาง ต้องการ ความรู้ด้านบรรจุกภัณฑ์ ต้องการจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ ขาดคนงาน วัตถุดิบราคาแพง

คณะกรรมการกลุ่มประกอบด้วย

1. นางสุชาดา	สิทธิสันต์	ประธาน
2. นางนุสรา	บุญช่วย	รองประธาน
3. นางศรีจิตรา	สิทธิสันต์	เลขานุการ
4. นางประไพศรี	ศรีประมง	เหรัญญิก

ปัจจุบันมีสมาชิก 75 คน (ข้อมูลจาก ล้ายอง ปลั่งกลาง ภูมิปัญญาธุรกิจชุมชน 2547 หน้า154 -156)

กลุ่มชุมชนลำเรือแตก

ความเป็นมา

กลุ่มชุมชนลำเรือแตกมีสถานที่ทำการกลุ่มที่ บ้านเลขที่ 18/2 หมู่ที่ 12 ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเป็นมาโดยเฉพาะชื่อของชุมชน มาจากเรื่องเล่าต่อ ๆ กันมาว่า บริเวณชุมชนปัจจุบันเป็นบริเวณที่ หมูข้างป่าเดินผ่านมาหาอาหารและน้ำเป็นจำนวนมากและเดินไป มาเป็นฝูงใหญ่อยู่เป็นประจำทำให้บริเวณนั้นกลายเป็นคลอง สามารถเก็บน้ำได้มากจนเรือสำเภาล่องมาค้าขายได้ แต่ลำน้ำบาง ช่วงไม่ลึกมากพอ ทำให้เรือสำเภาจมนและบางประเทศที่เข้ามา ค้าขายในสมัยอยุธยาอับปาง ชาวบ้านเรียกว่าเรือแตก และ กลายเป็นชุมชนลำเรือแตก และเคยมีการขุดพบสินค้าจำพวก เครื่องใช้ดินเผาและเครื่องสังคโลกจำนวนหนึ่งในเขตบ้านลำเรือ แตกนี้

บริบทกลุ่มชุมชน

12 หมู่บ้านแบ่งการบริหารเป็นหมู่บ้านจำนวน 10 หมู่บ้าน และเทศบาลตำบลอีก 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 6 ซึ่งหมู่บ้านสำหรับชุมชนลำเรือแตกคือหมู่ที่ 12 บ้านลำเรือแตก ประวัติไม่ทราบแน่นอนแต่มีอายุยังไม่ถึง 100 ปี มีตำนาน ดังกล่าวแล้วข้างต้น สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของชุมชนจะเรียง รายตามลำคลอง อาณาเขตติดต่อกับ ตำบลบางกระสัน อำเภอ บางปะอิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ตำบลพยอม อำเภอวังน้อย และตำบลโพธิ์แดง อำเภอบางไทร มี ประชากรทั้งตำบลประมาณ 6,931 คน อาชีพหลักคือการทำนา และมีอาชีพเสริมคือ รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชน มี สถานื่อนามัย 1 แห่ง โรงเรียน 2 แห่ง วัด 2 แห่ง หอกระจาย ข่าว 1 แห่ง

สำหรับกิจกรรมในชุมชนประกอบด้วย กองทุนยาและ เวชภัณฑ์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มอาชีพสินค้า OTOP ศูนย์สวัสดิ การตลาด กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มอาชีพทำนา และวง กลองยาว

การบริหารงานของฝ่ายต่าง ๆ ในชุมชนเป็นไปด้วยความ เป็นกันเองเอื้ออาทรต่อกันช่วยกันต่อต้านยาเสพติด มีอาสาสมัคร ดูแลชุมชน ซึ่งจากกิจกรรมและวิธีการอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคี ทำ ให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ โดยเฉพาะผู้นำเป็นผู้ เสียสละ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนอย่าง เต็มที่ ได้รับการยอมรับนับถือ ซึ่งทำให้ประสานงานง่ายและได้รับความร่วมมือด้วยดี จนทำให้ได้รับการประเมินจากโครงการจัดทำ ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ชุมชนลำ เรือแตกเป็น “ชุมชนต้นแบบ” และ “มีความเข้าใจและปฏิบัติตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพียงแห่งเดียวในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา

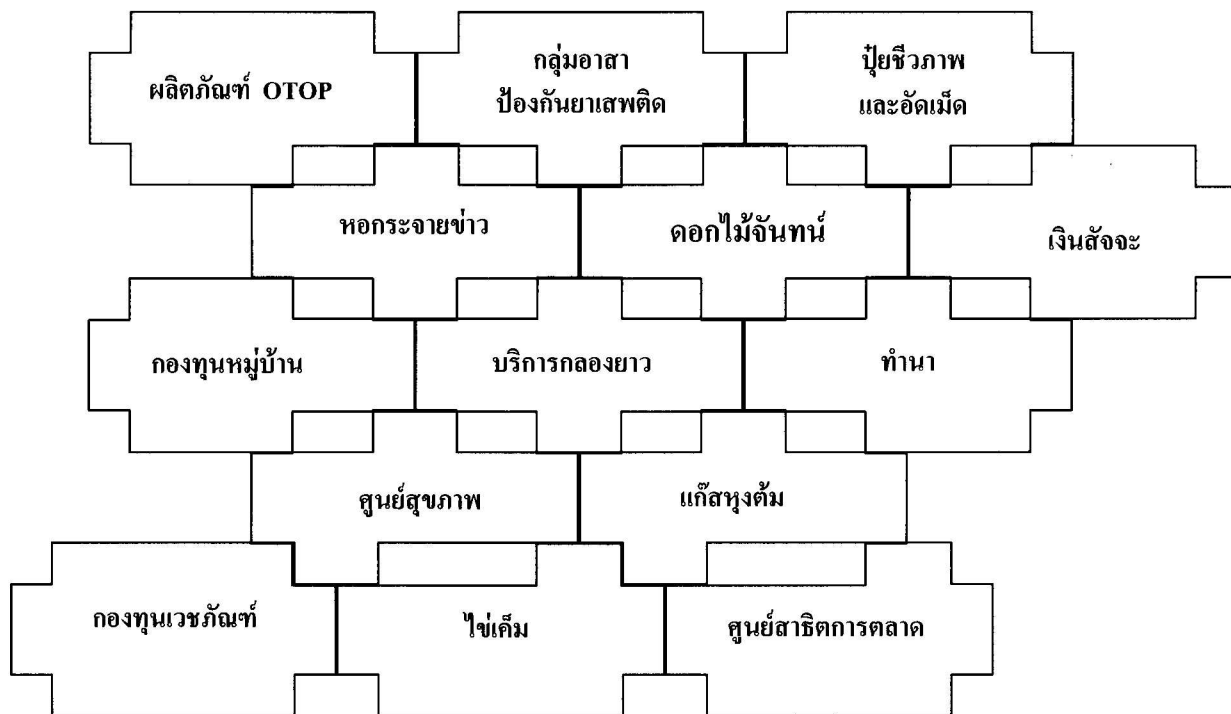
กิจกรรมที่สร้างชื่อเสียงแก่ชุมชน คือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ได้ก่อตั้งตามคำแนะนำของพัฒนาชุมชนอำเภอตั้งแต่ปี 2541 เริ่มต้นมีสมาชิก 39 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 62 คน กลุ่มมีความก้าวหน้ามาโดยตลอด มีคณะกรรมการทุกฝ่ายประสานงานกันอย่างเข้มแข็ง ที่สำคัญมีกรรมการตรวจสอบบัญชีด้วย ไม่มุ่งสร้างกำไรระดับสูงแต่ให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม มีการประชุมปรึกษาหารือกันทุกเดือน มีความคิดสร้างสรรค์ ผลิตสินค้าทางการเกษตรและการดำรงชีพด้วยตนเอง เช่นการบรรจุแก๊ส การมีวงกลองยาวเพื่อช่วยงานใน

ชุมชน และอยู่ในระหว่างเริ่มโครงการทำปุ๋ยอัดเม็ดเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ทำนา

สำหรับศูนย์สาธิตการตลาด จัดจำหน่ายสินค้าช่วยเหลือชุมชนเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคมากกว่าสินค้าฟุ่มเฟือย สิ้นปีมีเงินปันผลที่นำพอใจทุกปี การบริหารในรูปแบบคณะกรรมการ จัดทำบัญชีที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ตามหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะครอบครัวผู้นำชุมชนทั้ง ผู้ใหญ่สมจิตร์ นิรัสสัย และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่สำคัญคือ คุณประเชิญ แสงจันทร์ และภรรยา

ลักษณะและกิจกรรมของกลุ่ม สรุปได้ดังภาพต่อไปนี้

กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
ชุมชนลำเรือแตก

ศูนย์การเรียนรู้ธรรมชาติ

สนองแนวพระราชดำริ

"เศรษฐกิจพอเพียง :

Sufficiency Economic"

โรงเรียนจิระศาสตร์วิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ทั้งครอบครัว ชุมชน จนถึงภาคีรัฐ เน้นการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปตามทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (ชาชีวะฉนิ์ ศรีแก้ว 2545 : 3)

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

การดำรงชีพแบบ "เศรษฐกิจพอเพียง" หรือการดำรงชีพแบบ "พออยู่พอกิน" ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อาจปฏิบัติดังนี้

1. ยึดความประหยัด ลดค่าใช้จ่าย ไม่ฟุ่มเฟือย ในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราช ดำรัสว่า "...ความเป็นอยู่ที่ไม่ต้องฟุ่มเฟือย ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง..."

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้ว่า จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัส ว่า "...ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบ และการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นหลักสำคัญ..."

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์ และการแบ่งปันกัน ในทางการค้า หรือการประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง เหมือนอดีต ดังพระราชดำรัสว่า "...ความสุขความเจริญอันแท้จริง นั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น..."

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ครั้งนี้ โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มขึ้นจนถึงขั้นพอเพียง เช่นเป้าหมายสำคัญ ดังพระราชดำรัสว่า "...การที่ ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้ เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีสุขพอกินพอมีพอกิน เป็นขั้นหนึ่งและขั้นต่อไป ก็คือ ให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง..."

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งไม่ดีให้หมดสิ้น จากที่ สังคมไทยได้ประสบภาวะวิกฤติในครั้งนั้น เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากที่ดำเนินกรโดยปราศจากความละเอียดอ่อนต่อแผ่นดิน ดังพระราช ดำรัสว่า "...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวเองอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น..." (สุนทร กุลวัฒน์รพวงศ์ เล่มเดียวกัน:59)

การพัฒนาประเทศนับตั้งแต่มีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ในปี.ศ. 2504 ที่ผ่านมา ชี้ให้เห็นอย่าง ชัดเจนถึงการพัฒนาที่ขาดสมดุลโดยประสงความสำเร็จเฉพาะในเชิงปริมาณ แต่ขาดสมดุลด้านคุณภาพ เกิดเป็นจุดอ่อนให้กับการพัฒนาสังคม ขณะเดียวกันการพัฒนาที่ผ่านมา ได้ก่อให้เกิดทุนทาง สังคมและทางเศรษฐกิจหลายประการซึ่งเป็นจุดแข็ง เกิดประโยชน์ ในการนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศเช่นเดียวกัน

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 8 (พ.ศ. 2504 - 2544)

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 - 2 กระบวนการพัฒนา ประเทศเน้นการสร้างความเร็วเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยการ ลงทุนกระจายการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การสร้าง สาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา เน้นการจัดความยากจน โดยการให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่ม GDP ของคนในประเทศให้สูงขึ้น จึงทำให้เกิดช่องว่างการกระจาย รายได้ และคุณภาพชีวิตของคนในเมืองกับชนบท แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมมากขึ้น มีนโยบาย ประชากรในการวางแผนครอบครัว เพื่อลดอัตราเพิ่มของประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการกระจายรายได้ ต่อมา ใน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 ยังคงรักษาเสถียรภาพและฟื้นฟูเศรษฐกิจ รวมทั้งฟื้นฟูจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ความ ผันผวนทางการเมืองและวิกฤตการณ์น้ำมัน ก่อให้เกิดปัญหาการ ขาดดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดอย่างรุนแรง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 - 6 จึงมุ่งเน้นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การปรับ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหา ความยากจนและการพัฒนาคุณภาพคน การสวัสดิการสังคม ต่อมาการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจส่วนรวม ขยายตัวอย่างมากเกินกว่าพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศจะ รองรับได้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จึงได้เริ่มปรับแนวคิดไปสู่การ พัฒนาที่ยั่งยืน โดยสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม จาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 - 7 ทำให้เห็นการพัฒนาประเทศว่า "เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน" ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จึงเป็นแผนที่ปฏิรูปความคิดและคุณค่าใหม่ของสังคม เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ให้เศรษฐกิจเป็นเพียง เครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ครอบคลุมรอบอุ้ นชุมชนเข้มแข็ง สังคมมีสมรรถภาพ มีเสรีภาพ ยุติธรรม และมีการ พัฒนาแบบสมดุลบนพื้นฐานความเป็นไทย ปรับเปลี่ยนวิธีการ พัฒนามาเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายใน สังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เป็น "เศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหา การพัฒนายั่งยืน"

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) จึงเป็นแผนที่ได้รับอภัยเชียวแนวปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มา เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศโดยยึดหลัก ทางสายกลางเพื่อช่วยให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ สามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยมีความมั่นคงเป็นผลนำไปสู่การพัฒนาที่

สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลก

การพัฒนาในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นการใช้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาแบบองค์รวม การพัฒนาที่สมดุล ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง ฯลฯ โดยใช้พลังทางสังคมเป็นกระบวนการสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในรูปแบบของเครือข่าย อันประกอบด้วยภาคีรัฐภาคเอกชนและภาคประชาชน

ฐานคิดการพัฒนาเพื่อความพอเพียง

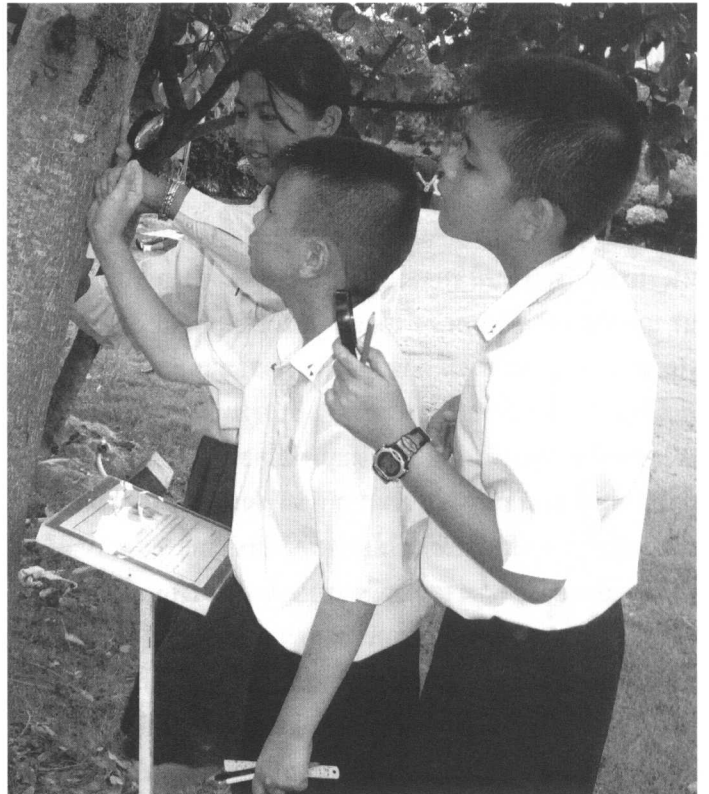
1. ยึดแนวพระราชดำริ การพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามขั้นตอนทฤษฎีใหม่
2. สร้างพลังทางสังคม โดยการประสานกับภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน ประชาชน ฯลฯ เพื่อใช้ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชน
3. ยึดพื้นที่เป็นหลัก ให้องค์กรชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและให้ภาคอื่น ๆ คอยให้การกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุน
4. ใช้กิจกรรมของชุมชนเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้และการจัดการร่วมกัน พร้อมพัฒนาอาชีพที่หลากหลาย เพื่อเป็นทางเลือกของคนในชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งด้านเพศ วัย การศึกษา ความถนัด ฐานะ ฯลฯ
5. ส่งเสริมการรวมกลุ่ม และการสร้างเครือข่าย องค์กรชุมชนเพื่อสร้างคุณธรรมจริยธรรมและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างรอบด้าน ทั้งการศึกษา สาธารณสุข การฟื้นฟูวัฒนธรรม การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
6. การวิจัยและการพัฒนาธุรกิจชุมชนครบวงจร โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและฐานทรัพยากรของท้องถิ่น การเริ่มพัฒนาจากวงจรธุรกิจขนาดเล็กระดับท้องถิ่น ไปสู่วงจรธุรกิจขนาดใหญ่ระดับประเทศ และต่างประเทศ
7. พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ให้มีศักยภาพสูงให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่มีข้อมูลข่าวสารธุรกิจนั้น ๆ อย่างครบวงจร พร้อมทั้งใช้เป็นสถานที่ศึกษาดูงานและมีกิจกรรม

ดังพระราชดำรัสที่ทรงกล่าวไว้ว่า

"...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอน ต้องสร้างพื้นฐานคือความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน โดยวิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจโดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะประเทศและประชาชนไทย สอดคล้องด้วย ก็จะทำให้เกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยะประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในเวลานี้..." (ทักษิณีย์ ลักษณะภาชินชัช เล่มเดียวกัน:66)

กล่าวคือการหันกลับมายึดหลักทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ในการดำรงชีวิตโดยให้หลักการพึ่งตนเอง 5 ประการดังนี้

1. ด้านจิตใจ ทำให้ตนเป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างพลังผลักดันให้มีภาวะจิตใจที่เข้มแข็งที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จ และตั้งมั่นในความบริสุทธิ์ ยุติธรรม

2. ด้านสังคม ภายในชุมชนให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนให้มีความเข้มแข็งและเป็นอิสระ

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการจัดการเก็บทรัพยากรอย่างชาญฉลาดโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการแปรรูปทรัพยากรให้เกิดมูลค่า เกิดประโยชน์สูงสุด

4. ด้านเทคโนโลยี ควรส่งเสริมให้มีการศึกษา และเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ และสังคมไทย

5. ด้านเศรษฐกิจ ยึดหลักพออยู่พอกินพอใช้ ลดรายจ่ายในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำ

แนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงจะช่วยแก้ไขวิกฤตทางเศรษฐกิจและปัญหาของสังคมไทย คือ ช่วยให้ประชาชนที่อยู่ในภาคเกษตรและที่กลับคืนสู่ภาคเกษตร มีรายได้และในขณะเดียวกันภายในชุมชนต้องช่วยกันสร้างรากฐานของชุมชนให้มีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ระยะยาว โดยแนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบหลักอยู่ 3 ประการ ได้แก่

ประการแรก เป็นระบบที่ยึดหลักการที่ว่า ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า สร้างกำไรเกิดขึ้น ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนสถานะของผู้ผลิต กล่าวคือ เกษตรกรจะกลายเป็นผู้กำหนดตลาด มากกว่าตลาดจะเป็นตัวกำหนด เกษตรกรเหมือนที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ที่สำคัญควรมีการลดค่าใช้จ่ายโดยการสร้างสิ่งอุปโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว ปลา ไข่ ไม้ผล พืชผัก ฯลฯ

ประการที่สอง เศรษฐกิจแบบพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้านโดยกลุ่ม หรือองค์กรชาวบ้าน จะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้มีความหลากหลายและครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน การแปรรูปอาหาร งานหัตถกรรม การทำธุรกิจ ค้าขายและการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง มีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้น คนในชุมชนก็จะมีรายได้เพิ่มขึ้นได้รับการช่วยเหลือแก้ไขปัญหามากขึ้น ด้าน ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญเติบโตได้อย่างมีเสถียรภาพ

ประการที่สาม เศรษฐกิจแบบพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมีเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ก่อให้เกิดประโยชน์ทางรายได้ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว ชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั่งามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

แนวคิดของระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงที่ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยยึดหลักความพอดีกับศักยภาพของตนเองบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง รวมทั้งมีความเอื้ออาทรต่อคนอื่น ๆ ในสังคมเป็นประการสำคัญ ถึงแม้ว่าข้อคิดทั้งหมดจะมุ่งเน้นไปสู่ภาคเกษตรหรือผู้ที่มิที่ดินทั้งหลาย ก็ไม่ได้หมายความว่าภาคอื่นจะต้องกลับไปสู่ภาคเกษตรดังสังคมไทยสมัยโบราณกาล แต่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้เป็นหลักการดำเนินชีวิตได้ เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน ในการยึดวิถีชีวิตไทย อยู่แต่พอดีไม่ฟุ้งเฟ้ออย่างไร้ประโยชน์ ไม่ยึดติดกับวัตถุ ยึดหลักทางสายกลาง มีความเป็นอยู่ตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต มีการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่ใช้หลักการลงทุนเชิงการพนัน ซึ่งตั้งอยู่บนความเสี่ยง หรือการกู้เงินมาลงทุนโดยหวังรวยอย่างรวดเร็ว เพราะอาจจะทำให้ล้มละลายได้ ต้องตั้งมั่นอยู่บนหลักของ "รู้ รัก สามัคคี" ใช้สติปัญญาปกป้องตนเองไม่ให้หลงไหลไปกับกระแสความเจริญเติบโต ความศิวิไลซ์ของโลกยุคใหม่ โดยไม่คิดถึงผลกระทบตามมา รู้จักแยกแยะสิ่งดี ไม่ดี เป็นประโยชน์ ตามสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองเป็นที่ตั้ง สร้างพลังสามัคคีในหมู่คณะ เพื่อความเข้มแข็งและมั่นคง กอบกู้วิกฤตของประเทศไทยทั้งเพื่อเป็นการพัฒนา แก้ไข ปัญหาของสังคม ให้มีการพัฒนาในรูปแบบของการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดการจัดศูนย์การเรียนรู้ธรรมชาติ สอนแนวพระราชดำริ "เศรษฐกิจพอเพียง"

สืบเนื่องมาจากการปฏิรูปการเรียนรู้ที่โรงเรียนจิระศาสตร์วิทยาได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่เริ่มมีพ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้วยเจตจำนงอันแน่วแน่ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้นคณะผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงได้พร้อมใจกันจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ขึ้นมาบนเนื้อที่ 16 ไร่ ที่บริเวณตำบลบ่อโพง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ชื่อว่า ศูนย์การเรียนรู้ธรรมชาติ สอนแนวพระราชดำริ "เศรษฐกิจพอเพียง"

ภายในศูนย์ได้จัดแบ่งพื้นที่ส่วนต่างๆ ออกเป็นพื้นที่เพาะปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นหลากหลายชนิด พืชแต่ละชนิดจะมีป้ายชื่อและสรรพคุณซึ่งทำขึ้นตามหลักเกณฑ์วิธีการของสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนปลูกผักสวนครัวในแปลงเกษตร ขุดบ่อเลี้ยงปลา มีเล้าหมู และบ้านพักพร้อมทั้งศาลาเรือนไทยกลางน้ำสำหรับเป็นที่จัดกิจกรรมต่างๆ จุดนี้ได้ประมาณ 200-300 คน

กิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะบูรณาการ

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ศูนย์แห่งนี้เป็นที่ศึกษาเรียนรู้ลักษณะบูรณาการ ตามหลักสูตรสถานศึกษา "บริบทอยุธยา" ซึ่งนักเรียนทุกคนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึง ม.3 ได้มีโอกาสไปศึกษาเรียนรู้ตามตารางเรียนที่กำหนดไว้ ประมาณสัปดาห์ละครั้งเป็นอย่างต่ำ

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้มาร่วมกันจัดทำ "แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ" โดยมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ภายในศูนย์อย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์เป้าหมายและธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละระดับ ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3) เข้าไปศึกษาตามฐานการเรียนรู้ภายในศูนย์ แบ่งออกเป็นฐานต่างๆ เช่น ฐานพฤกษวิทยา พืชสวน พืชสวนสารพัดประโยชน์ ฯลฯ เมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมแต่ละฐานตามใบงานหรือใบสร้างความรู้ที่ครูกับนักเรียนได้ร่วมกันกำหนดไว้แล้ว ครูผู้สอนสามารถจะวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง โดยการสังเกต สอบถาม และตรวจผลงานของนักเรียน กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เหล่านี้เป็นไปตาม "รูปแบบการสอนของจิระศาสตร์ หรือ JIRASART Teaching's Model" (ดูรายละเอียดจาก www.jirasart.com)

ผลงานความสำเร็จและความภาคภูมิใจ

จากความมุ่งมั่นพยายามในการปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนโดยใช้รูปแบบการสอนของ จีระศาสตร์เป็นไปตามปรัชญาของโรงเรียนที่ว่า...จีระศาสตร์ต้อง "ฉลาดและมีคุณธรรม" สอดประสานกับเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนไทยมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กล่าวคือ "เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข"

จากสังเกตและสอบถามนักเรียนประกอบกับคำบอกเล่าของท่านผู้ปกครองนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่าผลจากการที่บุตรหลานได้มีโอกาสไปศึกษาเรียนรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ทำให้มีผลสำเร็จเป็นที่น่าพึงพอใจอย่างน้อย 3 ประการ คือ

ประการแรก นักเรียนได้เรียนรู้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามสภาพจริง เช่น ปลูกผัก ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ และนำไปขยายผลที่บ้านของนักเรียน นักเรียนบางคนไม่มีพื้นที่เพาะปลูกก็มีการประยุกต์ใช้ความรู้โดยการปลูกผักลอยฟ้า เป็นต้น

ประการที่สอง นักเรียนมีความสุขที่ได้ออกไปเรียนรู้ตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆนอกห้องเรียน รู้จักการสังเกต สอบถาม ทำงาน เป็นทีม รู้จักการจดบันทึกและนำเสนอรายงานหรือผลงาน เป็นต้น

ประการสุดท้าย ครูนักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ "ศิษย์กับครูเรียนรู้พร้อมๆกัน" นับเป็นบรรยากาศของ "การจัดการความรู้" ที่เป็นประโยชน์ มีความหมาย และทำทนายอย่างยิ่ง ถึงวันนี้ท่านผู้บริหารและครูผู้สอนทุกท่านคงไม่ปฏิเสธใช้ใหม่ครับว่า "เราต้องปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน" เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสังเกต ทดลอง ลงมือปฏิบัติจริงควบคู่ไปกับการเรียนหลักการหรือทฤษฎี

ตัวอย่างหนึ่งที่น่าสนใจคือการจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ตามธรรมชาติ สอนองแนวพระราชดำริ "เศรษฐกิจพอเพียง" บนเนื้อที่ 16 ไร่ ของโรงเรียนจีระศาสตร์วิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถานที่แห่งนี้อยู่ห่างจากตัวเมืองขึ้นไปทางทิศเหนือประมาณ 7 กิโลเมตร อยู่ใกล้กับข้างแสด เยื้องโรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราช ห่างจากถนนสายเอเชียประมาณ 80 เมตร

การจัดพื้นที่ใช้สอยภายในเนื้อที่ 16 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่เพาะปลูกไม้ดอกไม้ประดับ สวนเกษตรประมาณ 8 ไร่ บ่อเลี้ยงปลา 2 ไร่ สนามหญ้า 4 ไร่ และพื้นที่ปลูกสร้างอาคารประมาณ 2 ไร่ ซึ่งศูนย์แห่งนี้เป็น "สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน" ตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ โรงเรียนได้จัดตารางการใช้ศูนย์ฯโดย

มอบหมายให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกระดับ ทุกช่วงชั้น ซึ่งในแต่ละสัปดาห์นักเรียนจะมีโอกาสไปศึกษาศูนย์แห่งนี้ ประมาณสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยมีรถบัสของโรงเรียนรับ-ส่ง ใช้เวลาศึกษา เรียนรู้ประมาณ 2 ชั่วโมง/ครั้ง

ผลดีจากการเรียนในศูนย์การเรียนรู้

จากการสังเกตและสอบถามนักเรียนพบว่า

1. นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในศูนย์ เช่น ต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ (ตามรายละเอียดข้อมูลพรรณไม้ที่อยู่ในสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน)
2. นักเรียนได้เรียนรู้จากการสังเกต ทดลอง และลงมือปฏิบัติจริงตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูกำหนด
3. ครูผู้สอนแต่ละคนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การบูรณาการสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กับภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ศิลปะ ฯลฯ
4. นักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม และมีอากาศดี

ผลพลอยได้จากการจัดศูนย์การเรียนรู้ธรรมชาติ

สอนองแนวพระราชดำริ "เศรษฐกิจพอเพียง"

1. โรงเรียนมีพื้นที่สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจหรือการออกกำลังกายเพิ่มขึ้น
2. ผลผลิตจากสวน เช่น ผลไม้ตามฤดูกาล ไม้ดอกไม้ประดับ สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์แก่นักเรียน เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อ และยังสามารถจัดจำหน่ายได้ด้วย
3. เศษอาหารที่เหลือจากการบริโภคภายในโรงเรียนสามารถนำไปเลี้ยง หมู เป็ด ไก่ หรือปลาในศูนย์ฯ เป็นการนำเศษอาหารมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (Re-used)
4. ผู้ปกครองและชุมชนได้ใช้เป็นสถานที่ฝึกอาชีพ เช่น การทำปุ๋ย EM เป็นต้น

ข้อจำกัดของการนำนักเรียนไปศึกษาเรียนรู้ที่ แหล่งเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน

1. ต้องมีรถรับ-ส่งนักเรียน และมีค่าใช้จ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้น
2. ครูจะต้องมีการเตรียมการวางแผน จัดเตรียมข้อมูลใบงานให้พร้อมล่วงหน้าก่อนที่จะนำนักเรียนไปศึกษาเรียนรู้
3. การนำนักเรียนไปแต่ละครั้งจะต้องระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยในการเดินทางหรืออุบัติเหตุต่างๆ จึงต้องจัดครูดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด

*ท่านใดสนใจสามารถตามไปดูได้ที่ศูนย์การเรียนรู้ตามธรรมชาติ โรงเรียน จิระศาสตร์วิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตำบลบ่อโพรง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (เยื้องโรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราช) หรือติดต่อฝ่ายธุรการ

โทร 035-211300, 035-241833

โทรสาร 035-241106

www.jirasart.com

E-mail: Jirasart_70@hotmail.com

เศรษฐกิจพอเพียง ไทยทำได้! รวยได้*

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายที่รัฐบาลใหม่ ภายใต้การนำของ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ประกาศเป็นหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

แม้หลายฝ่ายจะเห็นด้วย...แต่ก็มีอีกหลายฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เพียงแต่ไม่กล้าประกาศตัวออกคัดค้าน

ไม่เห็นด้วย เพราะในใจลึกๆ ของคนหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายที่เสียดิตเศรษฐกิจทุนนิยมตามแนว "ลัทธิทักษิณมิกส์" มองว่า เศรษฐกิจแบบพอเพียงไม่น่าจะทำให้คนไทยรวยขึ้น

ความพอเพียง ก็คือ ความพอเพียง

ไม่มีวิวัฒนาการอะไรเลยที่บอกได้ว่า จะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างฟูฟ่า มีเงินสะพัดไหลไปไหลมา ให้ผู้คนได้มีได้กินได้ใช้อย่างเต็มที่

อย่างดีของความพอเพียงก็จะคงแค่นี้...เรื่องช่วยให้คนไทยร่ำรวยขึ้นคงไม่มีให้เห็น

แต่ รศ.ดร.สมภพ มานะรังสรรค์ นักเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลับมองว่า

"ถ้าต้องการให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง เศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องรีบนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ

เศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ใช่การทำให้ชีวิตคนมีความเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน เศรษฐกิจแบบนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงได้อธิบายมาแล้วว่า เป็นเศรษฐกิจแบบยังชีพ ที่ฝรั่งเรียกว่า Subsistence Economics

ส่วนเศรษฐกิจแบบพอเพียงนั้น ใช้คำว่า Sufficiency Economics"

ความพอเพียง มีความหมายยิ่งใหญ่ว่าพอมีพอกิน ความพอเพียง ไม่ได้หมายความว่า รวยไม่ได้ รวยได้ แต่เป็นการรวยแบบสมเหตุสมผล รวยด้วยความสามารถ ด้วยศักยภาพของตัวเอง ยืนบนขาตัวเอง

ไม่ใช่รวยแบบยืมจมูกคนอื่นหายใจ?

"ที่ผ่านมาการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างสวยงาม ล้วนเป็นความร่ำรวยแบบภาพลวงตา ประเทศชาติไม่ได้ร่ำรวยจริง

เพราะตัวเลขสวยหรูที่ทำให้ดูเหมือนประเทศชาติร่ำรวยขึ้นนั้น ผลปรากฏว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังยากจนอยู่ คนที่รวยจริงๆ มีไม่กี่คน และในคนที่ร่ำรวยนั้นก็ไม่ใช่คนไทยทั้งหมด คนต่างชาติที่มาลงทุนในประเทศไทยต่างหาก"

คนไทยได้แค่เพียงเศษเงินเล็กๆ น้อยๆ ที่ต่างชาติเจือจางไว้ในฐานะเป็นลูกจ้าง พนักงาน...เงินกำไรก้อนมหาศาลชนกลับประเทศบริษัทแม่

ดร.สมภพ ยกตัวอย่าง ความร่ำรวยแบบภาพลวงตา... นโยบายเศรษฐกิจ ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นนิคส์ เป็นชาติอุตสาหกรรมใหม่

ให้ประเทศไทย เป็นแหล่งผลิตรถยนต์ของเอเชีย..... ดีทรอยต์แห่งเอเชีย

นโยบายนี้ ชี้ให้เห็นชัดถึงความไม่พอเพียง

"จะผลิตรถยนต์ เรามีทรัพยากรอย่างแร่เหล็กหรือไม่ มีเทคโนโลยีหรือไม่ และคนมีความรู้ความสามารถพอหรือไม่ ทุกอย่างเราแทบจะไม่มีอะไรเป็นของตัวเองเลย เหล็กที่นำมาทำรถยนต์ ก็ต้องสั่งมาจากต่างประเทศ เทคโนโลยีความรู้ก็ต้องนำเข้ามาจากญี่ปุ่น สิ่งที่เรามีอยู่ก็แค่แรงงานเท่านั้น"

ฉะนั้น การผลักดันให้เราเป็นดีทรอยต์แห่งเอเชีย ประเทศชาติได้อะไร...ได้แค่ช่วยให้คนไทยมีงานทำ เป็นลูกจ้างญี่ปุ่น

ถ้าไร รายได้อย่างอื่น เป็นของต่างชาติ

"เพราะเป็นประเทศที่ส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารสุทธิ หรือส่งออกอาหารมากกว่านำเข้าได้ทุกปี ในเอเชียไม่มีประเทศไหนทำได้ จีนที่ว่ายยิ่งใหญ่ก็ยังไม่ได้ เพราะต้องนำเข้าอาหารมากกว่าส่งออก

ญี่ปุ่นก็ยังไม่นำเข้าอาหารถึง 60% ฟังพาอาหารที่ผลิตในประเทศได้แค่ 40%...นี่เป็นจุดแข็งของประเทศไทย"

หน้าซ้าประเทศไทยไม่มีบ่อน้ำมันเป็นของตัวเอง น้ำมันแทบทุกหยดต้องซื้อจากต่างประเทศ ผลิตรถยนต์ขึ้นมา เพื่อให้เป็นดีทรอยต์แห่งเอเชีย ต้องกระตุ้นตลาดในประเทศให้คนไทยใช้รถยนต์มากขึ้น

.. ประเทศชาติต้องเสียเงินไปซื้อน้ำมันจากต่างชาติอีก

"การพัฒนาเศรษฐกิจแบบนี้ เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบสร้างภาพลวงตาว่าเรารวย เจริญทันสมัย แต่จริงๆแล้วต่างชาติต่างหากที่ได้ประโยชน์

ถ้าจะให้คนไทยได้ประโยชน์จริง นโยบายเศรษฐกิจต้องเป็นแบบพอเพียงนั่นก็คือ เราต้องสร้างความร่ำรวยแบบสมเหตุสมผล เรารวย เศรษฐกิจเติบโตได้เพราะเราสามารถผลิตสินค้าได้เองจริง ทั้งระบบ ไม่ใช่แค่คนรับจ้างประกอบสินค้า"

เศรษฐกิจพอเพียงในความหมายของ ดร.สมภพ นั่นก็คือ ถ้าเราอยากจะทำอย่างแท้จริง ต้องหันมาสำรวจความพอเพียงของประเทศก่อนว่า...ประเทศเรามีอะไรบ้าง ที่เพียงพอเป็นของตัวเอง สิ่งที่เรามี...ความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตร ผลิตอาหารเลี้ยงประชากรโลก ในทวีปเอเชียไม่มีใครสู้เราได้ในเรื่องนี้

คนไทยผลิตอาหารได้เก่ง มีทรัพยากรวัตถุดิบ มีเทคโนโลยีเป็นของตัวเอง ไม่ต้องพึ่งพา ไม่ต้องยืมจมูกต่างชาติมาหายใจ ทุกอย่างที่ค้าขายได้ เงินก็ตกอยู่กับคนไทยเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์"

สรุปแล้วเศรษฐกิจแบบพอเพียง...ก็คือ ก่อนจะทำอะไร ต้องการรู้จักประเมินความพอเพียงของตัวเองก่อนว่า มีความพร้อมความสามารถตรงไหน และพัฒนาเศรษฐกิจไปตามศักยภาพความเป็นจริงที่ตัวเองมีอยู่

ไม่ใช่คิดฝันพัฒนาเศรษฐกิจ ให้ประเทศชาติร่ำรวยแบบ...เห็นช้างขี้ อยากรจะขี่ตามช้าง

เห็นญี่ปุ่นรวยเพราะขายรถ ก็อยากจะทำขายกับเขาบ้าง

เห็นฝรั่งเพราะค้าหุ้น ค่าเงินแล้วรวย ก็อยากจะทำตลาดหุ้น ตลาดเงินให้เหมือนเขา

ทำไปเพราะความอยาก โดยไม่สำรวจตัวเองให้ดีๆ เรามีทรัพยากร มีความรู้ความสามารถเหมือนเขาหรือเปล่า

"การบริหารเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ใช่เป็นการกำหนดทิศเศรษฐกิจที่จะไปชัดขวางไม่ให้ธุรกิจของเอกชนเติบโต เอกชนจะทำอะไรก็เป็นเรื่องของเอกชน

แต่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยภาครัฐ รัฐบาลควรที่จะกำหนดทิศทางให้ชัดเจน การลงทุนอะไรที่ไม่สอดคล้องความพอเพียงที่เป็นจริงของประเทศ รัฐบาลต้องไม่ไปสนับสนุนอุดหนุน หรือให้สิทธิเป็นกรณีพิเศษเหมือนที่ผ่านมา เพราะจะเป็นการลวกให้ประเทศไทยต้องพึ่งจมูกต่างชาติหายใจ"

ดร.สมภพ ตั้งข้อสังเกต ผลของการบริหารเศรษฐกิจแบบไม่รู้จักความพอเพียงของตัวเอง ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศไทยจะมีความอ่อนไหวต่อเศรษฐกิจโลกมาก

น้ำมันแพงเราก็มีปัญหา...ตลาดหุ้นในต่างประเทศดูบ เศรษฐกิจไทยดูบตาม...อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศไม่คงที่ เศรษฐกิจได้รับผลกระทบ...เงินทุนไหลเข้าไหลออก เศรษฐกิจไทยเอียง

"ประเทศเรามีความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจเป็นพื้นฐาน สามารถยืนอยู่บนขาตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งใคร ประเทศไทยมีเนื้อที่ 321 ล้านไร่ ประชากร 62 ล้านคน หารเฉลี่ยแล้ว คนไทยมีที่ดิน 5 ไร่ต่อคน

ที่ดินขนาดนี้ เพียงพอต่อการสร้างปัจจัย 4 ให้คน 1 คนได้สบายมาก ต่อให้เปิดประเทศไม่ต้องค้าขายอะไรกับใคร เราก็ยังมีกินมีใช้อย่างเหลือเฟือ เราพึ่งตัวเองได้ แต่พอเศรษฐกิจโลกมีปัญหาทำไมเราต้องป่วยตาม"

สาเหตุนั้นก็มาจาก ที่ผ่านมากการบริหารเศรษฐกิจของประเทศ เป็นไปในทิศทางทำให้เรายืมจมูกคนอื่นหายใจ ฟังพาต่างชาติตามกระแสโลกาภิวัตน์มากเกินไป

ทั้งที่มีพอเพียง แต่อยากรวยแบบไม่ดูตัวเอง ประเทศชาติเลยรวยแบบสามล้อถูกหวย....รวยไม่นาน ไม่จริงยั่งยืน.

* น.ส.พ. ไทยรัฐ ฉบับ 11 ตุลาคม 2549

เศรษฐกิจโลก

เศรษฐกิจพอเพียง*

วิชัย ตันศิริ

เป็นที่น่ายินดีที่คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ชูประเด็นเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เพื่อเป็นแนวทางหลักของการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฉบับที่ 10 แต่ที่สำคัญที่จะทำให้งานทางเศรษฐกิจพอเพียงแทรกซึมเข้าไปสู่ทุก ๆ วงการทางธุรกิจ และสังคมของประเทศ คงจะต้องอาศัยการอธิบายเหตุผล ว่าทำไมระบบเศรษฐกิจพอเพียงจึงจะเป็นทางรอดของประเทศ

และส่วนหนึ่งของคำอธิบายนั้น ก็คงจะต้องวิเคราะห์ข้อจำกัด และ/หรือข้อบกพร่องที่สำคัญของระบบทุนนิยมโลกปัจจุบัน

เศรษฐกิจทุนนิยมนั้น ถือกำเนิดมาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 18 เมื่ออังกฤษได้เริ่มเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม หนังสือเรื่อง "ความมั่นคงแห่งชาติ" ของ อัดัม สมิธ (ค.ศ. 1776) ได้เปิดศักราชใหม่ของความคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์นำไปสู่ยุคทุนนิยมเสรี

และแม้ว่าจะมีทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อีกหลาย ๆ ทฤษฎีตามมา และแม้ว่าเศรษฐกิจทุนนิยมปัจจุบันจะมีความแตกต่างในบางนัย จากสมัยดั้งเดิม แต่เศรษฐศาสตร์สายคลาสสิกก็ยังยึดข้อสมมติฐานเบื้องต้นจากยุคอดัม สมิธ

หลักการหรือข้อสมมติฐาน ซึ่งดูง่าย ๆ แต่มีผลลึกซึ้งระยะยาว คือข้อสมมติฐานของอดัม สมิธ ที่ว่า หากส่งเสริมให้มนุษย์แสวงหาผลประโยชน์ (กำไร) ของตนเองอย่างเสรีแล้ว จะมีมือที่มองไม่เห็น (ของพระเจ้าเป็นเจ้า) ที่จะชักนำให้การแสวงหาประโยชน์ของแต่ละคนไปสู่ความมั่งคั่ง (ความอยู่ดีกินดี) ของสังคมโดยรวม

ข้อสมมติฐานหรือหลักการดังกล่าว นำไปสู่การแข่งขันโดยเสรี ซึ่งยึดถือกลไกการตลาดเป็นกลไกของการกำหนดราคาของสินค้า ตลอดจนจัดระเบียบทางเศรษฐกิจ

การมุ่งแสวงหากำไรอย่างไม่มีที่สิ้นสุดนั้น ในความหมายที่ลึกกลงไปก็คือการส่งเสริม กิเลส-ความโลภของมนุษย์ซึ่ง กอลเบรธ (Galbraith) เคยกล่าวอย่างติดตลกไว้ว่า หากจะรักษาระบบทุนนิยมนี้ไว้ มนุษย์เราก็คงจะต้องยึดถือ "ความโลภ" เป็นหลักของการดำเนินชีวิตต่อไป จนกว่าโลกของเราจะบรรลุลูกความมั่งคั่ง (คือทุกคนมีกินมีใช้) ความโลภ แม้จะเป็น "บาป" ก็จะต้องได้รับการส่งเสริมต่อไป

ฉะนั้นเบื้องต้นจะเห็นได้ว่าข้อสมมติฐานของระบบทุนนิยมกับเศรษฐกิจพอเพียง อาจแตกต่างกัน เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเน้นความเป็นอยู่ที่พอเพียง ไม่โลภ เข้มมั่งคือการพึ่งพาตนเองให้ได้เป็นอันดับแรก หากเมื่อมีผลผลิตส่วนเกิน จึงค่อยจำหน่ายจ่ายแจก เศรษฐกิจพอเพียง เน้นความร่วมมือ มิใช่การแข่งขัน เน้นความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ แต่เศรษฐกิจทุนนิยมเน้นการแข่งขัน ขาดกลไกการแข่งขันขาดจิตวิญญาณของการแข่งขันเมื่อใด เมื่อนั้น ระบบทุนนิยมดังกล่าวก็จะล่มสลาย

เศรษฐกิจระบบทุนนิยมนี้ ในภาคปฏิบัติได้มีบทบาทสำคัญทำให้ยุโรปกลายเป็นมหาอำนาจระดับโลก ทำให้เศรษฐกิจตะวันตกก้าวไกลไปสู่โลกกว้าง และเกิดอารยธรรมใหม่ที่เราในเอเชียก็มีส่วนได้รับผลกระทบทั้งดีและชั่วมาจนทุกวันนี้ และที่สำคัญทำให้โลกวิวัฒนาการมาสู่ความเป็น "หมู่บ้าน" ระดับโลก "ที่เรียกว่า" โลกาภิวัตน์

แต่ผลลบหรือข้อจำกัด ข้อบกพร่องของระบบก็มีมากเช่นกัน ประการแรก ปัญหาดั้งเดิมของระบบที่เรียกว่า วัฏจักร

ธุรกิจ การค้า ที่มีช่วงสมัยเศรษฐกิจขยายตัว สลับด้วยเศรษฐกิจทรุดตัวยังคงเป็นเอกลักษณ์ ของระบบก่อให้เกิดปัญหาว่านวย ทั้งการล้มละลายของธุรกิจและการว่างงานของคนงาน วิกฤตเศรษฐกิจช่วง ค.ศ. 1929 - 1933 ในสหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นบทเรียนสำคัญของโลกทำให้เกิดทฤษฎีใหม่ของ เคน (J.M. Keynes) ที่เน้นบทบาทของรัฐที่จะเข้ามาแทรกแซงเพื่อสร้างงานสาธารณะ และกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยนโยบายการเงินและการคลัง

ประการที่สอง ในยุคใหม่ช่วง 20 ปีสุดท้ายของศตวรรษที่ 20 ระบบเศรษฐกิจโลก ได้วิวัฒนาการไปสู่โลกาภิวัตน์ ทั้งด้านระบบการเงิน การธนาคารและการผลิต ทั้งนี้จากสาเหตุหลายประการ ที่สำคัญ คือ การปฏิวัติทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะด้านคอมพิวเตอร์ ทำให้การบริหารงานของภาคธุรกิจรวดเร็ว ข้ามทวีปได้ง่ายขึ้น ช่วยส่งเสริมให้เกิดบริษัทข้ามชาติ (Multi-national Corporations) จำนวนมากมาย และสะสมเงินทุนไว้มหาศาล

ตามสถิติปี ค.ศ. 1995 จากจำนวนบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ 200 บริษัท จะมีถึง 168 แห่ง ที่กำเนิดจากประเทศมหาอำนาจ 5 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมนี ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น และมีหลักทรัพย์ถึงร้อยละ 85.9 ของมูลค่าทั้งหมดของยักษ์ใหญ่นี้

ความรุ่งเรืองของบริษัทข้ามชาติเหล่านี้ยังได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลในประเทศของตน โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ซึ่งปรับนโยบายเศรษฐกิจ ตั้งแต่ช่วงของนายกรัฐมนตรี มาร์กาเร็ต แทตเชอร์ (Neo-KLiberalism) ลดบทบาทของรัฐ ส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชนขยายโอนรัฐวิสาหกิจ ให้เอกชนดำเนินการตลอดจนปล่อยธนาคารจากข้อจำกัดต่าง ๆ ในการให้สินเชื่อ ขณะที่รัฐบาลก็เข้ามาค้าประกันระบบเงินฝากของธนาคารมากขึ้น

ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ส่งเสริมให้บริษัทยักษ์ใหญ่หันมาให้ความสนใจต่อการแสวงหากำไรจากการเล่นหุ้นขายหุ้น ทำการตลาด เพื่อพิฆาตบริษัทคู่แข่งเพื่อควมรวม หรือเพื่อทำกำไรจากการถือหุ้นขณะเดียวกันธนาคารก็เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเหล่านี้

นอกจากนั้น จากสภาวะใหม่ที่ไม่มีการควบคุมการไหลเวียนของเงินตราและจากการยกเลิกข้อตกลงเดิมเรื่องการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่ผูกติดกับราคามาตรฐานทองคำของสหรัฐอเมริกา ทำให้เกิดการลอยตัวของอัตราแลกเปลี่ยน จึงเกิดระบบการค้าขายเงินตรา ซึ่งปรากฏว่า มีการซื้อขายเงินตรา ระหว่างประเทศถึงวันละประมาณ 1.2 ล้านล้าน-1.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ หรือ 60 เท่าของปริมาณที่ต้องการเพื่อแลกเปลี่ยนตามปกติของธุรกิจการค้า (Eric Toussaint, Your Money or Your

การซื้อขายเก็งกำไรเงินตราเหล่านี้ มีกองทุนเฮดจ์ฟันด์ (Hedge Funds) ซึ่งกองทุนคอนดั้ม ของนายไชรอส ก็เป็นกองทุนหนึ่งที่ได้เข้ามาดำเนินการ ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจของโลก อังกฤษ เม็กซิโกและไทยเกิดปัญหาวิกฤตก็เพราะกองทุนเหล่านี้โจมตีค่าเงินของประเทศเหล่านี้

โดยสรุปรวม ในช่วง 20 ปีสุดท้ายของศตวรรษที่ผ่านมา เศรษฐกิจโลกได้ผันแปรไปจากข้อสมมติฐานเดิมของอดัม สมิท

การแสวงหากำไรของบริษัทยักษ์ใหญ่ อาศัยเทคโนโลยีเป็นปัจจัยหลัก เพื่อลดค่าแรง ยึดโยงกับการลงทุนทางการเงินด้วยการเล่นหุ้น การซื้อขายเงินตราทำให้การสะสมทุนดังกล่าวมิได้นำไปสู่การสร้างงานอย่างที่คิดไว้

ผลที่ตามมาก็คือ ในประเทศยุโรปตะวันตก เกิดปัญหาว่างงานเพิ่มขึ้น จากเดิม (ช่วง ค.ศ. 1960-1973) ว่างงาน 3.2% เพิ่มขึ้นเป็น 7.3% ในช่วง ค.ศ. 1980-1994 (สหรัฐอเมริกาเพิ่มมากที่สุดเป็น 11.5% ญี่ปุ่นเพิ่มมากกว่า 13.3% สหราชอาณาจักรมากกว่า 13.2% ตามสถิติของ UNCTAD, 1995)

ส่วนความยากจนแผ่กระจายวงกว้างมากขึ้นทั่วโลกตามสถิติของยูเอ็นดีพี (UNDP) ปี ค.ศ. 1996 มีคนยากจน 3.5 พันล้านทั่วโลก ซึ่งมีทรัพยากรเพียง 5.6% ของทรัพยากรของโลก ขณะที่มีคนร่ำรวยที่สุดของโลกเพียง 358 คน ที่มีทรัพย์สินเงินทองมากกว่าค่าแรงทั้งหมด 45% ของกรรมกรที่ยากจนที่สุดของโลก (2.3 พันล้านคน)

ฉะนั้นที่ตั้งข้อสมมติฐานว่า ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีจะนำมาซึ่งความมั่งคั่งโดยรวม ก็หาได้เกิดขึ้นจริงไม่ ซ้ำจะสร้างปัญหาให้สังคมโลกมากมาย ทั้งก่อให้เกิดความยากจนอย่างทั่วถ้วน

ขณะที่ความมั่งคั่งกระจุกตัวอยู่ในบรรดาอภิมหาเศรษฐีไม่กี่ครอบครัว มีหน้าซ้ำทุนนิยมที่อิงการตลาด ที่ยุยงส่งเสริมการบริโภคอย่างไม่ขีดจำกัด ก็เมื่อทิพย์ไปทุกซอกทุกมุมของชีวิตระบบคุณค่าเดิมที่ให้ความสำคัญแก่เกียรติยศ คุณธรรม ความดี ก็เสื่อมถอยให้แก่อำนาจเงิน ซึ่งซื้อได้ทุกอย่างแม้กระทั่ง "บาปบุญคุณโทษ" สังคมที่ยินยอมให้พระใบ้ห่วย และนำพาญาติโยมไปสู่อบายมุขและหายนะก็คือสังคมที่ล่มสลาย

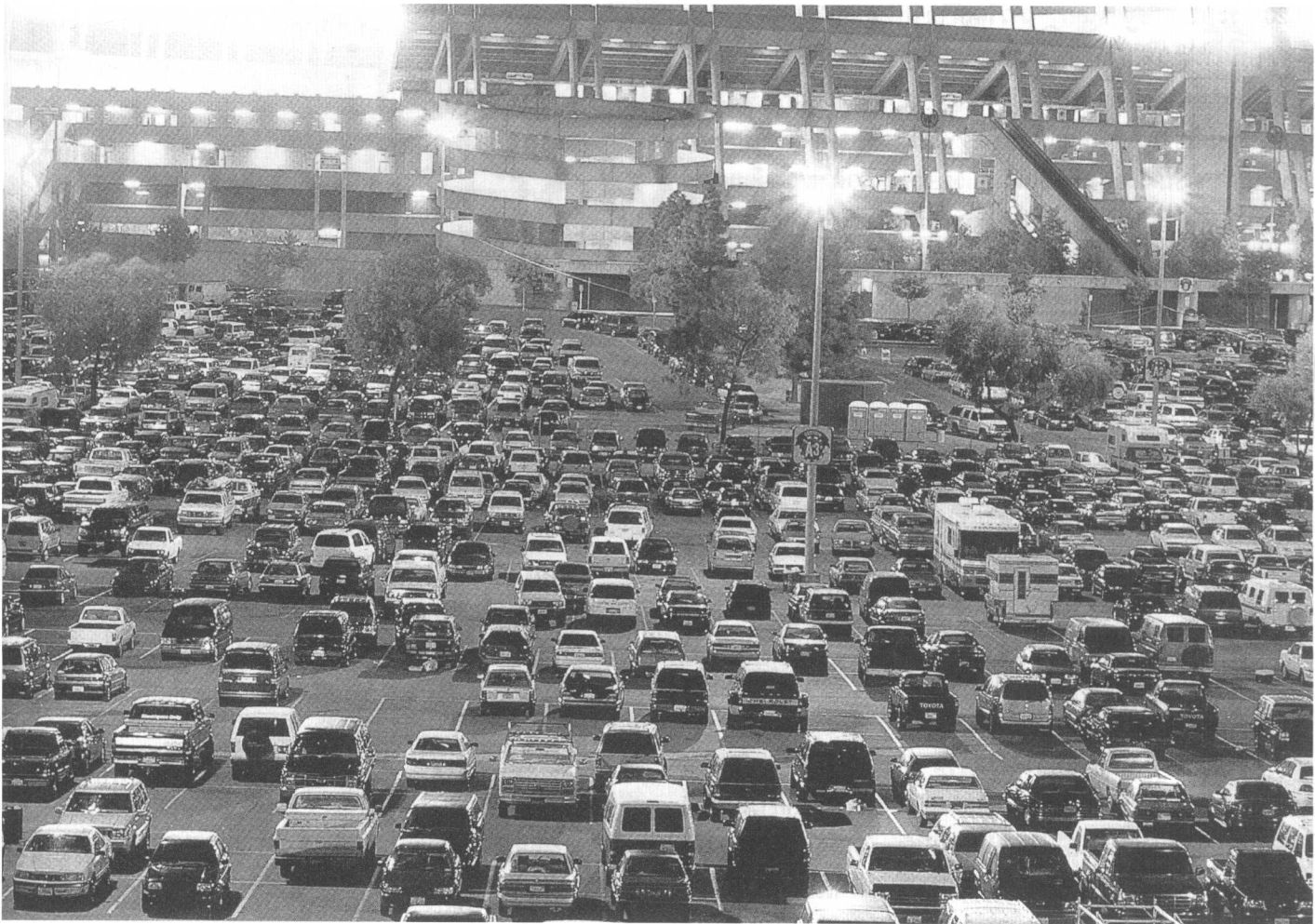
การชูประเด็นเรื่อง**เศรษฐกิจพอเพียง** ซึ่งมีตัวอย่างเป็นรูปธรรมให้เห็นตามโครงการพระราชดำริ จึงน่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการระดับชาติและควรได้มีการวิเคราะห์ต่อไปว่า ควรจะปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศ ที่ยึดจิตพิเป็นหลัก ที่มุ่งแต่จะส่งออก และส่งเสริมการลงทุนจาก

ต่างประเทศโดยไม่พิจารณาผลระยะยาว และปกป้องผลประโยชน์
ของไทยได้อย่างไร

และรัฐบาลจะขยายผล ขยายกระบวนการของ
เศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นปัจจัยสำคัญของระบบเศรษฐกิจ
ของประเทศได้อย่างไร

ถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลและทุก ๆ วงการในสังคมต้องหันมา
ทบทวนว่าอะไรบ้างที่เราจำเป็นต้องรับจากระบบเศรษฐกิจโลก โดย
ไม่ก่อผลเสียหายแก่เรา อะไรบ้างที่เราต้องปฏิเสธ

แฮร์รี ชัท (Harry Shutt) ผู้เชี่ยวชาญเศรษฐกิจในการ
วิเคราะห์ปัญหาของเศรษฐกิจโลก ถึงกลับสรุปเป็นคำเดียว
ได้ว่า ทุนนิยมที่เน้นแต่มุ่งผลกำไรมากที่สุด ได้ถึงทางตัน
แล้ว จำเป็นต้องแสวงหาวิถีทางใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหของ
เศรษฐกิจโลก (Harry Shutt, The Troubles with Capitalism,
1998)

* น.ส.พ. มติชน ฉบับ 26 กรกฎาคม 2549

โรงเรียนสัตยาไส

โรงเรียนสัตยาไส

โรงเรียนสัตยาไส

โรงเรียนสัตยาไส

: ความมุ่งหวังในการสร้างสังคมสันติสุข และสันติภาพของมนุษยชาติ

วณิช สุรารัตน์

"การศึกษาที่ไม่มีหลักเรื่องความประพฤติ การเมืองที่ไม่มีกฎหมาย ธุรกิจที่ไม่มีจริยธรรม วิทยาศาสตร์ที่ไม่คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ ไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่ไร้ค่าเท่านั้น แต่มันเป็นอันตรายอย่างคาดไม่ถึง ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดจุดหมายปลายทางของการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ (human values) คือความประพฤติชอบ (right conduct) ความสงบสุข (peace) ความจริง (truth) ความรักความเมตตา (love & compassion) และการไม่เบียดเบียนหรืออหิงสา (non-violence) จึงจะสามารถแก้ปัญหาทั้งปวงได้"

(ศรี สัตยา ไสบาบา)

ความนำ

ตามแนวคิดของหลักปรัชญา ตะวันออก ซึ่งประกอบด้วย พุทธศาสนา ลัทธิเต๋า และศาสนาฮินดู ได้ให้ทัศนะเรื่องจักรวาลโลก และชีวิตไว้ตรงกันว่า สรรพสิ่งทั้งหลายมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นระบบ จากอนุภาคจนถึงสสาร และจากโลกจนถึงจักรวาล และได้แสดงความจริงให้ประจักษ์ชัดต่อไปว่า สรรพสิ่งทั้งหลาย ดำรงสภาวะอยู่ในลักษณะของการเชื่อมโยงสัมพันธ์ ความกลมกลืน ประสานสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในท่ามกลางความหลากหลาย สรรพสิ่งต่างๆ ต้องอิงอาศัยซึ่งกันและกัน โดยมีมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ

มนุษย์ในยุคเกษตรกรรม เมื่อประมาณหนึ่งหมื่นปีมาแล้ว ยังดำเนินชีวิตสอดคล้องกลมกลืนไม่ทำตัวแปลกแยกจากธรรมชาติ จนเมื่อโลกเจริญมาถึงยุคอุตสาหกรรมและยุคสารสนเทศและเทคโนโลยีในปัจจุบัน มนุษย์นอกจากจะทำตัวแปลกแยกไปจากธรรมชาติแล้ว ยังเป็นตัวการทำลายสภาพแวดล้อมอย่างมากมายมหาศาล จนกระทั่ง นักนิเวศวิทยาชาวอเมริกันคือ เอ็ดเวิร์ด โอ. วิลสัน ต้องออกมากล่าวว่า "มนุษย์คือสิ่งแปลกปลอมของระบบนิเวศ" เนื่องจากมนุษย์ปัจจุบันเป็นผู้ทำลายทั้ง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่สิ่งไม่มีชีวิต เช่นแร่ธาตุ ดิน น้ำ อากาศ ทะเล ภูเขา และ สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ

หมายถึงสิ่งมีชีวิตทั้งหลายที่มนุษย์ทำลายด้วยได้แก่ ต้นไม้ สัตว์ สรรพชีวิตต่างๆ และแม้แต่ชีวิตของมนุษย์ด้วยตนเอง มนุษย์ไม่เคยเกิดความตระหนักรู้ การทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อถึงจุดหนึ่งที่มีการสูญเสียดุลยภาพถึงขั้นวิกฤต แล้วจะเกิดพลังของกระแสตีกลับคือ เกิดภัยธรรมชาติอันร้ายแรงนานัปการย้อนกลับมาทำลายมนุษย์ตามกฎแห่งกรรม ดังสาระนิทานอีสปเรื่องแม่เนื้อกับนายพรานตามที่เคยศึกษาเล่าเรียนกันมาแต่เยาว์วัย

วัฒนธรรมวัตถุนิยมที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมจนถึงยุคปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาด้านวัตถุและการเสพมาก ทำให้ความต้องการของมนุษย์ขยายตัวออกไปอย่างไร้ขอบเขต ซึ่งนอกจากทำให้มนุษย์ปัจจุบันทำลายสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพและชีวภาพมาก ยิ่งขึ้นแล้ว การเสพหรือการบริโภคมากทำให้บุคคลยิ่งเกิดความต้องการและความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เมื่อความเห็นแก่ตัวมากขึ้นพร้อมๆ กับความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้มนุษย์แสวงหาอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การหาโอกาสเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยคิดว่าอำนาจจะทำให้ตนเองสามารถจะตอบสนองต่อความต้องการต่างๆ ทั้งหลายได้

จำนวนประชากรของโลกที่เพิ่มมากขึ้น ก็ถือว่าเป็นตัวเร่ง

หรือตัวแคทาไลซ์ ให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพรวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางสังคมมากมาย เช่นเดียวกัน ทางออกที่มนุษย์ปัจจุบันจะต้องช่วยกันคิดก็คือเรา ควรจะอยู่กันอย่างไในปัจจุบัน และเราควรจะเตรียมแนวทาง สำหรับการสร้างสรรค์สังคมโลกในอนาคตไว้สำหรับอนุชน ลูกหลานของเราอย่างไรบ้าง

การศึกษาที่สร้างคุณธรรมให้กับสังคม

ระบบการศึกษาในปัจจุบันซึ่งมนุษย์หวังกันว่าจะช่วยสร้าง คนเพื่อมาแก้ปัญหาสังคม กลับส่งผลเป็นตรงกันข้าม ผู้ที่มี การศึกษาสูงยิ่งเป็นคนที่เห็นแก่ตัว และร่วมกันสร้าง **คุณธรรม ให้กับสังคม** อย่างไม่รู้จักบรู๊สิ้น ด้วยการใช้อิทธิพลและพลังกลุ่ม ใหญ่ที่มีความโลภครอบงำ **สร้างกฎเกณฑ์และหลักการที่ไม่ ถูกต้องชอบธรรมให้เป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมาย เปิด ช่องทางให้ตนเองและพรรคพวกเอารัดเอาเปรียบ เบียดเบียนคนส่วนใหญ่ซึ่งถูกมอมเมาในเรื่องของวัตถุและ ความต้องการในส่วนที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตจนมัวเมาและคิด ตามไม่ทัน** ทำให้ ประชาชนและรัฐต้องเกิดความสูญเสียอย่าง มากมายมหาศาลอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ผลจากการสร้างคุณ ธรรมดังกล่าวทำให้ชาติมีหนี้สินเพิ่มล้นขึ้นมากมายและ ขณะเดียวกัน ช่องว่างระหว่างผู้มั่งคั่งกับชนชั้นกลางและ ผู้ยากไร้ ห่างกันมากขึ้นทุกทีๆ จนถึงระดับขาดความอดทนอดกลั้น ก่อให้เกิดวิกฤต ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมถึงขั้นรุนแรง ที่สุดในประวัติศาสตร์ของชาติ

ภาพที่ 1 นักเรียนของโรงเรียนสตรียาสไต้ถนนอนตั้งแต่ ๔.๓๐ น. ทุกวัน เพื่อสวดมนต์ปฏิบัติสมาธิภาวนาและทำกิจกรรมในทาง สร้างสรรค์อื่นๆ

จากเหตุการณ์ทั้งหลายที่เกิดขึ้นนี้ทำให้มองเห็นได้ว่าหายนะ ภัยร้ายแรงกำลังจะเกิดขึ้นกับมนุษยชาติอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง ได้ มนุษย์ในอนาคตอันใกล้จะต้องแย่งกันกินแย่งกันใช้และความ แตกต่างระหว่างชนชั้นทางสังคมอาจจะชักนำให้เกิดภาวะวิกฤต ถึงขั้นมิลลิวินาที

คำตอบที่สำคัญจึงน่าจะอยู่ที่การจัดการศึกษาที่ถูกต้อง ในอดีตที่ผ่านมา เราได้ข้อสรุปว่า ผลผลิตทางการศึกษา ยัง ได้ผลไม่เป็นที่พึงประสงค์นัก เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงๆ มักจะ เป็นผู้แสวงหาอำนาจทางการเมืองและส่วนใหญ่มักจะเห็นแก่ตัว บุคคลพวกนี้แทนที่จะเป็นผู้ช่วยเหลือสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้แก่ สังคม กลับกลายเป็นผู้ที่ทำลายสังคมทั้งโดยทางตรงและ ทางอ้อมโดยวิธีการและกลอุบายนานับประการ ทำให้สังคมบอบช้ำ และก่อให้เกิดเป็นความขัดแย้งทางความคิดของบุคคลต่างระดับ การศึกษาต่างพื้นที่ในระดับความรุนแรงสูงมากอย่างไม่เคยเกิด ขึ้นมาก่อนทำให้นักวิชาการทางการศึกษาเริ่มคิดว่า จะจัด การศึกษาอย่างไร จึงจะแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ให้ได้ผล

การจัดการศึกษาที่ถูกต้อง

พุทธทาสภิกขุ (๒๕๔๘, ๒๕๓๖) ได้ให้ความสำคัญเรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อสร้างสันติภาพ ซึ่งมีหลักคิดและหลักการที่ สำคัญคือ มนุษย์จะต้องมีความเข้าใจ เรื่องธรรมและ สันติภาพอย่างถูกต้อง แล้วจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ที่มีความสอดคล้องกับหลักคิดและหลักการที่สำคัญ ซึ่งได้กำหนด ไว้ในเบื้องต้นดังต่อไปนี้ (เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, ๒๕๔๘, หน้า ๑๐๙)

หลักคิดและหลักการที่สำคัญ คือ "สันติภาวะ" หรือ "สันติภาพ" เกิดขึ้นได้ในโลกนี้เมื่อมนุษย์เข้าถึง "ธรรม" สันติก็คือ ความสงบ เป็นผลของการปฏิบัติถูกปฏิบัติตรงต่อกฎเกณฑ์ของ ธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา ก็เพื่อให้มนุษย์ได้ประหาร ซึ่งสัญชาตญาณอย่างสัตว์คือความเห็นแก่ตัว และผลของ การศึกษาก็เพื่อให้มนุษย์ได้ในสิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์สมควรจะได้ คือ มีการประพฤติ กระทำอย่างที่มีมนุษย์ผู้มีจิตใจสูง พึงประพฤติ หรือกระทำ และการศึกษาจะต้องทำให้เด็กรู้ว่า คนเราเกิดมา ต้องทำหน้าที่ดับทุกข์ ทั้งความทุกข์ของตนเองและสังคมอีกทั้ง ต้องมีความเห็นที่ถูกต้องว่า ปัญหาหรืออุปสรรคในชีวิตทั้งหลาย ล้วนแต่เกิดจากความต้องการที่เป็นส่วนเกิน คนเราจะต้องเรียนรู้

และฝึกลดความเห็นแก่ตัวอยู่เสมอและจะต้องยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นจนเป็นอิสระจากวัตถุและกิเลสได้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ ปยุตโต, 2548, หน้า 52-53) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

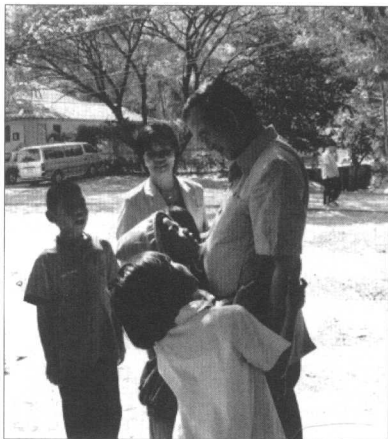
การจัดการศึกษาสิ่งที่สำคัญก็คือ **ต้องการให้ผู้เรียนเกิดฉันทะ** ถ้าคนไทยมีฉันทะ เมืองไทยก็จะพัฒนา ถ้าบุคคลมีฉันทะมาก ความสุขที่ละเอียดประณีตก็จะมากขึ้นด้วย ดังนั้นการพัฒนาความต้องการที่เป็นฉันทะจึงเป็นการ**พัฒนาความสุขไปพร้อมๆกัน**

วิธีการจัดการศึกษาที่ก็จะต้องให้ **ผู้เรียนพัฒนาความสุขจากการเสพ** เป็นเกิด**ความสุขจากการเรียนรู้** ให้เขามีความสุขจากการที่ต้องเกี่ยวข้องกับทั้งกับสิ่งที่ชอบและไม่ชอบ ต่อมาก็มีความสุขจากการทำให้ดี พอต้องการทำให้ดี เขาก็จะทำอะไรต่ออะไรให้ดี เขาก็จะมีความสุขจากกระทำอีก ตอนนี่ การศึกษาเดินหน้าการสร้างสรรคก็พุ่งตามมาด้วย

ความสุขที่เกิดจากฉันทะ สามารถเกิดขึ้นได้หลายช่องทาง ทั้งความสุขจากธรรมชาติ ความสุขจากการสืบค้นความรู้ ความสุขจากการสร้างสรรค์ผลงาน ความสุขจากการอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์ ด้วยการทำให้เขาเป็นสุขและร่วมกันสุขแล้ว ความสุขก็พัฒนาต่อไปอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะพัฒนา**ความสุข ข้างในที่ประณีตลึกซึ้ง และเป็นอิสระขึ้นเรื่อยๆ**

ดังนั้น การจัดการศึกษาที่ถูกต้องก็คือการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเปลี่ยนวิธีการคิด จากการแสวงหาความสุขที่เกิดขึ้นจากการเสพ เป็นการแสวงหาความสุข จากการเรียนรู้และพัฒนา

ความสุขจากต้นเหตุ เป็นพัฒนาความสุขที่เกิดจากฉันทะ ซึ่งเป็นความสุขที่ละเอียดประณีตและเกิดการสร้างสรรค์ และมีช่องทางในการพัฒนามากกว่า

ภาพที่ 2 ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ในอ้อมกอดของเด็กๆ เป็นภาพประทับใจที่เกิดขึ้นทุกวัน ภาพนี้ให้ความรู้สึกที่เหนือคำบรรยาย

โรงเรียนวิถีพุทธคือความหวังของสังคม

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต, 2547, หน้า 14) ได้กล่าวถึงโรงเรียนวิถีพุทธว่า โรงเรียนวิถีพุทธคือโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยดำเนินตามมรรคซึ่งเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตในพระพุทธศาสนาที่แปลว่าทางอันประเสริฐ มีองค์ประกอบ 8 ประการ มีสัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ รวมความสรุปลงตรงกับไตรสิกขา อันได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา

โรงเรียนวิถีพุทธ จะช่วยให้เกิดการ เกื้อหนุนกันระหว่างระบบชีวิต ระบบสังคม และระบบสิ่งแวดล้อม ซึ่งโรงเรียนวิถีพุทธมีหลักการอันชัดเจนที่จะนำไปสู่จุดหมายนี้ กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมดี ย่อมหนุนให้สังคมอยู่ดี สังคมดี ย่อมเป็นส่วนเกื้อกูลให้มนุษย์แต่ละคนมีชีวิตดี โดยมีโอกาสที่จะพัฒนาตัวได้ดียิ่งขึ้น มีความสุขอย่างมีอิสรภาพ ฟังพาสังเสพบริโภคน้อยลง เบียดเบียนสิ่งแวดล้อมน้อยลง รู้จักหาความสุขจากธรรมชาติมากขึ้น พร้อมกับเกื้อกูลสังคมมากขึ้น

ภาพที่ 3 แม่น้ำป่าสักหน้าแล้งคือ สายธารอันใสสะอาด เด็กๆ ได้สัมผัสธรรมชาติบริสุทธิ์ เป็นการเริ่มต้นปฐมวัยของชีวิตที่สงบสุข และเรียนรู้คุณค่าของธรรมชาติ

การทำให้เกิดการประสานของระบบทั้ง 3 คือ ระบบชีวิต ระบบสังคม และระบบสิ่งแวดล้อมนี้ เป็นจุดหมายสำคัญที่โรงเรียน วิถีพุทธมุ่งจะทำให้ได้ ดังคติที่ว่า "ให้มนุษย์มีชีวิตที่ดีงามในสังคมที่มีสันติสุข ในโลกที่รื่นรมย์น่าอยู่อาศัย"

ดังนั้นโรงเรียนวิถึพุทธซึ่งมีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน คือ การพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์คือ เป็นผู้ที่มีจิตใจสูง มีความรักความเมตตาต่อสรรพชีวิต เข้าใจหลักความจริงของชีวิตของโลกหรือธรรมชาติ รวมทั้งเรื่องของดุลยภาพอย่างถ่วงแท้ บุคคลเหล่านี้ย่อมมั่นใจได้ว่าจะสามารถดำเนินชีวิตในลักษณะของการเสริมสร้างความสุขที่ไม่ต้อง เบียดเบียนบุคคล ธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของวัตถุ มีจิตใจเป็นอิสระ ไปรุ่งเบา ไม่เห็นแก่ตัว จึงเป็นที่คาดหวังของสังคมและมนุษยชาติที่จะให้โรงเรียนวิถึพุทธมีส่วนอันสำคัญสำหรับการสร้างสรรคีวิตวิถีชีวิตและสังคมแบบญาติพี่น้องของประเทศไทยและมนุษยชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งก็คือวิถีทางของการจัดการศึกษาเพื่อสันติสุขและสันติภาพ

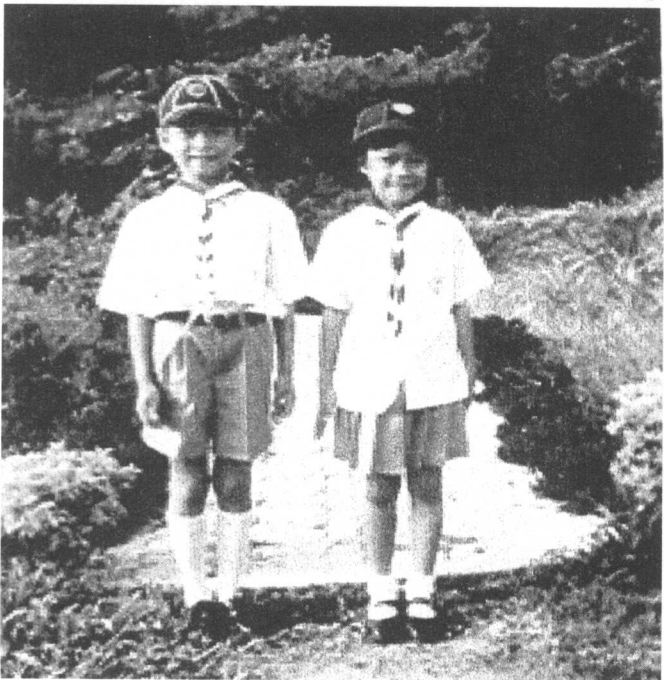

ภาพที่ 4 แม่น้ำป่าสักส่วนที่อยู่เหนือเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ภาพนี้ถ่ายจากถนนของกรมชลประทาน ด้านหลังโรงเรียนสัตยาไส อาคารที่เห็นในภาพคือ หอพักของนักเรียน ซึ่งสร้างอย่างแข็งแรงมั่นคง บรรยากาศของ หอพักเย็นสบายได้รับทั้งความเย็นสดชื่นจากสายน้ำ และลมจากแม่น้ำ

โรงเรียนระหว่างภูเขาและสายน้ำ

มนุษย์เราเมื่อมีความสุขหรือความทุกข์จะแสดงออกให้เห็นทางสีหน้าและแววตา การจะดูว่าผู้ใดมีความสุขหรือมีความทุกข์จึงสามารถสังเกตได้ไม่ยาก โดยเฉพาะเด็กๆ ในบรรดาผู้ที่ไปเยี่ยมเยียนโรงเรียนสัตยาไสจะสามารถสัมผัสและรับรู้ได้ตรงกันว่า โรงเรียนนี้มี ทัศนียภาพร่มรื่นสวยงาม มีสิ่งแวดล้อมที่สงบมีครูทั้งเป็นต้นแบบที่ดีทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและความสามารถในการจัดการ เรียนรู้ บรรยากาศแห่งความรักและ

มิตรไมตรีกระจายอบอวลแทรกซึมไปทั่วทั้งโรงเรียน นักเรียนทุกคนในโรงเรียนนี้มีจิตใจที่เต็มไปด้วยความรัก ความสุข และอิสรภาพนี้คือ โรงเรียนในฝันแดนสวรรค์ของเด็กๆ อย่างแท้จริง

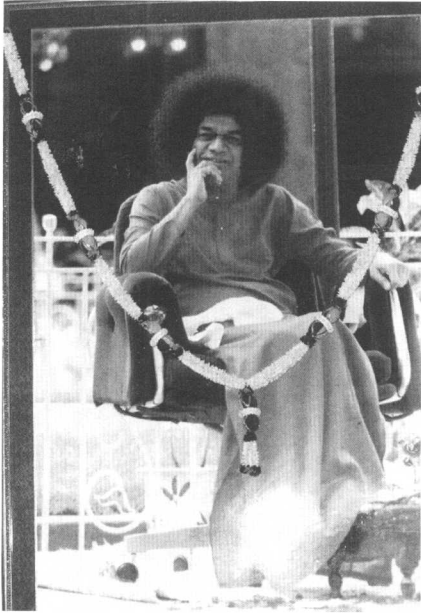
ภาพที่ 5 ใบหน้าแววตาและรอยยิ้มแห่งความสุขของนักเรียนโรงเรียนสัตยาไส

สถานที่ตั้งโรงเรียน

โรงเรียนสัตยาไส ตั้งอยู่ ณ ตำบลลำนารายณ์ อำเภอบาดาล จังหวัดลพบุรี การเดินทางไปโรงเรียนสัตยาไส เริ่มต้นจากกรุงเทพฯ ใช้ถนนสายตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพฯ -เพชรบูรณ์ เมื่อถึงสี่แยกม่วงค่อม ให้เลี้ยวขวาไปทางอำเภเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ถึงสี่แยกแรกจะมีทางแยกซ้ายมือไปยังอำเภอบาดาล โรงเรียนสัตยาไส ตั้งอยู่ใกล้ภูเขายายกะตาท่างจากสี่แยกดังกล่าวมาประมาณ 9 กิโลเมตร ที่เชิงเขามีวัด ถัดจากวัดเป็นโรงเรียน โรงเรียนอยู่บนถนนฝั่งเดียวกับวัด

ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ได้เล่าให้ฟังถึงเบื้องหลังการเลือกสถานที่แห่งนี้เป็นที่ตั้งของโรงเรียนสัตยาไสว่า

"ความตั้งใจแต่เดิมก็คือ ต้องการสถานที่ตั้งโรงเรียนที่เป็นสถานที่สงบตาม ธรรมชาติพอสมควร และจะต้องไม่ห่างจากกรุงเทพมหานครมากนัก ประมาณว่าใช้เวลาราว 2 ชั่วโมงในการเดินทางโดยรถยนต์ ที่แรก ไปดูที่จังหวัดระยอง แต่ระยองเป็นเมือง

ภาพที่ 6 ภาพของ ศรี สัตยา ไสยบารา นักปราชญ์นักบุญ แห่งชมพูทวีป ผู้เป็นแรงบันดาลใจให้ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา จัดตั้งโรงเรียนแห่งนี้

เศรษฐกิจ ที่ดินราคาแพง ต่อมาเมื่อผู้เสนอที่ป่ากาญจนบุรี ไปดู แล้วสถานที่เหมาะสมสวยงาม ราคาไม่แพงแต่เป็นกังวลเรื่อง อันตรายจากแผ่นดินไหว ในที่สุดเจ้าของที่ดินนี้เขาทราบความต้องการของเราว่า เรากำลังหาที่สร้าง โรงเรียนเลยขายให้ด้วย ราคาที่ถูก ต่อมาเมื่อมีการเวนคืนที่ดินเพื่อสร้าง **เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์** ที่ดินส่วนหนึ่งต้องเวนคืนไป แต่เขาจ่ายค่าตอบแทน มากกว่าราคาที่เขาขายมา เงินส่วนนี้จึงกลายมาเป็นอาคารเรียน ในระยะเริ่มก่อตั้งโรงเรียน...นี่ถือว่าเป็นโชคดีของการเริ่มต้นทำ สิ่งที่ดีงาม"

บริเวณโรงเรียนร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ ต้นกาสะลอง (ปีป) เป็นต้นไม้ประจำโรงเรียน มีถนนตัดตรงเข้าไปในโรงเรียน ด้านขวาของถนนเป็น **กุเขายายกะตา** ถนนสายนี้ตัดเลียบบงูเขา และอ้อมภูเขาไปทางด้านหลัง ทั้งสองฟากถนนมีอาคารเรียน และอาคารอเนกประสงค์ตั้งอยู่เป็นระยะ อาคารส่วนใหญ่มีขนาดเล็กมีอาคารขนาดย่อมอยู่หลังหนึ่งใช้เป็นที่พักพระสวดมนต์และฝึกสมาธิร่วมกันของนักเรียนและครู ด้านหลังภูเขาเป็น หอพักสำหรับนักเรียน หอพักนักเรียนชายหญิงแยกห่างจากกัน

ภาพที่ 7 รูปหล่อสัมริด ของคุณรามราล สัจเฉพ กัลยาณมิตรของ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ผู้ให้ความสงเคราะห์อุปถัมภ์ โรงเรียนขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่

อาคารเรียนอนุบาล ประถม มัธยม และหอประชุมอยู่ตรง ส่วนหน้าของพื้นที่ หอพักนักเรียนอยู่ค่อนข้างด้านหลัง อาคาร อเนกประสงค์หรืออาคารสำหรับประชุมสวดมนต์ ตั้งอยู่บริเวณ ส่วนกลางของพื้นที่ เนื้อที่ของโรงเรียนทั้งหมดมีประมาณ 350 ไร่ มีที่นาอยู่นอกพื้นที่โรงเรียนอีก 80 ไร่ และมีผืนนาเล็กๆ ใน โรงเรียนอีก 2 แปลง สำหรับให้นักเรียน ช่วยกันทำนา และมีพื้นที่ สำหรับการทำไร่อีกจำนวนหนึ่ง ด้านหลังโรงเรียนคือแม่น้ำป่าสัก เป็นส่วนของแม่น้ำที่อยู่เหนือเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ มีห้องเรียน ธรรมชาติทั้งที่บริเวณใต้ ต้นไม้ใหญ่ (ก้ามปู) ที่ร่มรื่นและ ห้องเรียนที่เป็นศาลาสำหรับให้นักเรียนใช้เรียนกลุ่มย่อย บรรยายภาคปลอดภัยโปร่ง ร่มเย็น ในโรงเรียนไม่มีร้านค้าหรือ ร้านอาหาร แต่มีสระว่ายน้ำ โรงยิม สนามฟุตบอล สนาม เทนนิส และมีสระว่ายน้ำธรรมชาติ เป็นลำห้วยลึกสำหรับเด็ก ที่ว่ายน้ำเก่งแล้วได้ออกกำลัง

ภาพที่ 8 ท่านอาจารย์ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา บรรเลง เปียโนประกอบการฝึกสมาธิของเด็กๆ ในห้องประชุม อเนกประสงค์ เวลาประมาณ 4.30 น. เช้ามีดทุกข์ วัน

ครูของโรงเรียนสัตยาไส

ครูในโรงเรียนสัตยาไสเป็นครูที่มีคุณลักษณะพิเศษเป็นครูที่ผ่านการคัดเลือกและได้รับการอบรม ตามกระบวนการฝึกอบรมที่ทางสถาบันสัตยาไสจัดให้ ขั้นตอนของกระบวนการคัดเลือกและอบรมครูมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ได้เล่าถึงการรับสมัครครูในตอนเริ่มตั้งโรงเรียนว่า

"การคัดเลือกครูครั้งแรกเปิดรับสมัครทั่วไป มีครูมาสมัครเป็นจำนวนมาก ทางโรงเรียนจ่ายค่าเดินทางให้ มีอาหารเลี้ยง นำผู้สมัครมาเข้าค่ายฝึกอบรม 3 วัน เพื่อคัดเลือกครูที่ต้องการ"

เริ่มต้นการฝึกอบรมผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนได้ปฐมนิเทศเรื่องปรัชญาการศึกษา และพันธกิจของโรงเรียนสัตยาไส ให้ผู้มาสมัครฟังเป็นเบื้องต้น ประกอบการอธิบายขยายความตามรายละเอียดว่า

"สังคมในอนาคตมีประชากรเพิ่มขึ้น สังคมต้องการคนที่ทำหน้าที่ของตน โดยปราศจากความเห็นแก่ตัว ต้องการคนที่มีความเต็มใจด้วยความรัก ความเมตตา คอยรับใช้ช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากโดยมิได้หวังสิ่งตอบแทนใด..."

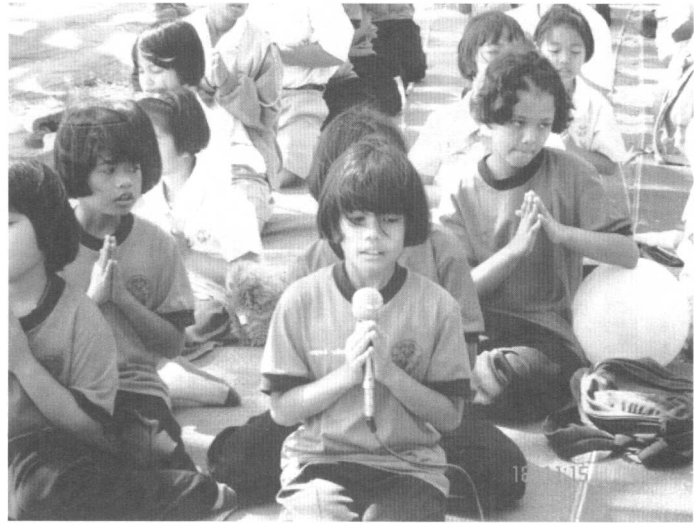
"เด็กนักเรียนจะได้รับการอบรมปมนิสัย ให้มีความรักความเมตตา กรุณา มีกิริยามารยาทที่ดี มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ซื่อสัตย์ สุจริต กล้าหาญ กตัญญู มั่นใจในตนเอง..." ผลปรากฏว่าในวันรุ่งขึ้นของการอบรม ผู้ที่มาสมัครในวันแรกลดจำนวนลงเหลือเพียงครึ่งเดียว

ในการบรรยายวันที่สอง ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ได้เน้นเรื่อง **ครูต้องมีศีลธรรม ต้องประพฤติดี เป็นตัวอย่างให้กับเด็ก มีความรักความเมตตาและจะต้องอุทิศตนเสียสละตนเองเพื่อเด็ก ๆ ตลอด 24 ชั่วโมง**

เมื่อสิ้นสุดวันที่สอง จำนวนผู้มาสมัครลดหายไปอีกครั้งหนึ่งในที่สุดเหลือบุคคลที่พร้อมจะเป็นครูอย่างแท้จริงราว ๆ 30 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่ตรงกับที่โรงเรียนต้องการพอดี

การฝึกอบรมครูโดยเฉพาะที่เข้ามาทำงานใหม่ ทางสถาบันสัตยาไสถือว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอบรมเพื่อให้รู้แจ้งในเรื่องคุณค่าความเป็นมนุษย์ จะต้องมีความสมบัติของความเป็นคนดีครบถ้วน โดยเฉพาะเรื่องของ ศีล-สมาธิ ครูจะต้องผ่านการอบรมสมาธิภาคปฏิบัติจนสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องคล่องตัว ต่อมาจะต้องอบรมให้เข้าใจรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสัตยาไสที่เรียกว่า "การพัฒนาศักยภาพอย่างสมบูรณ์ของมนุษย์" ด้วยวิธีการสอดแทรกคุณค่า

ความเป็นมนุษย์เข้าไปในวิชาที่สอนทุกวิชา ในช่วงแรกครูใหม่ยังไม่ต้องสอน แต่ทำหน้าที่เป็นครูผู้ช่วยไปก่อน เมื่อถึงระยะหนึ่งจึงจะให้ฝึกสอน จนกระทั่งสามารถทำการสอนได้จริงจึงจะได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติหน้าที่ของครูได้อย่างเต็มภาคภูมิ

ภาพที่ 9 นักเรียนนำสวดมนต์และนั่งสมาธิก่อนเริ่มเรียนวิชาทุกวิชา

นักเรียน

โรงเรียนสัตยาไส มีนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน ทั้งสิ้นประมาณ 350 คน

นักเรียนชั้นอนุบาลเป็นนักเรียนจากหมู่บ้านและตัวอำเภอชัยบาดาล นักเรียนชั้นนี้ ผู้ปกครองมาส่งตอนเช้าและรับกลับบ้านตอนเย็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นนักเรียนจากทั่วประเทศ เช่น มาจากจังหวัดพัทลุง ภูเก็ต เชียงราย จังหวัดต่างๆ ในภาคอีสาน และภาคกลาง นักเรียนส่วนนี้เป็นนักเรียนอยู่ประจำทั้งหมด

นักเรียนโรงเรียนสัตยาไส มาจากครอบครัวที่มีฐานะแตกต่างกัน ที่ร่ำรวยมีอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่ผู้ปกครองฐานะปานกลาง และยากจน เมื่อมาใช้ชีวิตร่วมกันในโรงเรียน นักเรียนทั้งหมดได้รับการยอมรับและความรักเสมอกัน มีความเท่าเทียมกัน นักเรียนเหล่านี้นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีทั้งศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม และฮินดู แต่สามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างสันติสุข ในวันเสาร์ อาทิตย์ นักเรียนต้องทำกิจกรรมครึ่งวัน มีเวลาให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมครึ่งวัน ปิดภาคเรียนนักเรียนถึงจะกลับไปเยี่ยมบ้านได้ นักเรียนต้องดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามลำดับวัย และชั้นเรียน เป็นสังคมแบบพี่น้อง หรือภราดรภาพ เจ็บป่วยมีหมอ

อาสาสมัครชาวต่างชาติ และพยาบาล ช่วยดูแลเป็นเบื้องต้น นักเรียนต้องอยู่ประจำแบบกินนอน เรื่องต่างๆ โรงเรียนดูแลให้ทั้งหมด **ดังนั้นโรงเรียนนี้นักเรียนจึงไม่มีความจำเป็นจะต้องใช้เงิน** ผู้ปกครองต้องจ่ายเงินเป็นค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า เครื่องแบบนักเรียนเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ซึ่งก็เป็นจำนวนเงินไม่มากนัก นักเรียนโรงเรียนสัตยาไสจะได้รับการฝึกฝนให้ทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งกิจกรรมที่ทุกคนต้องทำในชีวิตประจำวัน กิจกรรมส่งเสริมปัญญา การสวดมนต์ ทำสมาธิ ดนตรี กีฬา กิจกรรมการเรียนรู้ ที่จะต้องเข้าถึงรากเหง้าของสิ่งที่เรียน กิจกรรมส่งเสริมความรักความเมตตา โดยเน้นการสร้างความร่วมมือ การใช้ชีวิตในทางช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่เบียดเบียน ซึ่งกันและกันหรืออหิงสา นักเรียนจะต้องตื่นนอนตั้งแต่เวลา 4.30 น. ทุกวันเพื่อสวดมนต์เจริญสมาธิภาวนาในตอนเช้าการรับนักเรียนไม่มีการประกาศรับสมัครเหมือนโรงเรียนทั่วไป แต่นักเรียนและผู้ปกครองมาสมัครกันเอง ส่วนใหญ่จะทราบเรื่องราวของโรงเรียนผ่านการบอกเล่าจากผู้ที่มาศึกษาดูงาน และผู้ปกครองบางส่วนที่นำลูกมาเรียนที่นี่เกิดศรัทธาเชื่อมั่นในโรงเรียนได้นำเรื่องของโรงเรียนไปเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดความสนใจและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรงเรียนได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง และจากสภาพความจริงก็คือเกิดจากผู้ปกครองมีความเคารพเชื่อมั่นและศรัทธาใน ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ผู้ก่อตั้งโรงเรียนเป็นพื้นฐานอยู่แต่เดิมด้วย

นักเรียนที่จะผ่านเข้าเรียนในโรงเรียนได้ **จะต้องเข้าค่ายฝึกอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมพร้อมๆ กับผู้ปกครอง** แต่แยกกลุ่มกันอบรมเป็นเวลา 3 วัน นักเรียนส่วนใหญ่ที่ผ่านกระบวนการนี้ จะมีความสุขและยอมรับ แต่ผู้ปกครองบางส่วนมีธรรมชาติการปรับตัวค่อนข้างลำบาก ทั้งเรื่องของการรับประทานอาหารมังสวิรัต ในช่วงระยะเวลาของการเข้ารับการฝึกอบรมและจะต้องยอมรับข้อตกลงเรื่องการปฏิบัติในฐานะของพ่อแม่ที่ดีที่จะต้องร่วมมือกับโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือดูแลลูกหลานร่วมกันในระยะยาว ด้วยเหตุความจำเป็นดังนั้นผู้ปกครองส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อยจึงได้ถอนตัวออกไป

หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

ในเรื่องของหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสัตยาไสนั้น มีสิ่งสำคัญที่ควรจะต้องกล่าวถึงดังต่อไปนี้

คุณค่าความเป็นมนุษย์

แนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้

คุณค่าความเป็นมนุษย์กับหลักปรีชาปฏิบัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ

ทางพระพุทธศาสนา

หลักการจัดกิจกรรมที่ใช้พัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์

คุณค่าความเป็นมนุษย์

จากปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนที่บอกว่า **ปลายทางการศึกษาของมนุษย์คือการมีอุปนิสัยที่ดีงาม การศึกษาคือการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์** และเป้าหมายคือสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายๆ ลักษณะนั้น ทางโรงเรียนได้กำหนด**คุณค่าความเป็นมนุษย์** (human values) ขึ้นเป็นหลักสำคัญในการพัฒนานักเรียน มีอยู่ 5 อย่างคือ การประพฤติชอบ (right conducts) ความสงบ (peace) ความจริง (truth) ความรักความเมตตา (love & compassion) และความไม่เบียดเบียนหรืออหิงสา (non-violence) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความประพฤติชอบ บุคคลที่เป็น ผู้ประพฤติชอบ เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมต่างๆ ดี มีอัธยาศัยดี เป็นผู้ที่มีการกระทำที่ปราศจากความเห็นแก่ตัว เป็นผู้ที่ดีถึงผู้อื่น คิดถึงสังคมก่อนคิดถึงตนเอง เป็นผู้สร้างประโยชน์ให้กับบุคคลอื่น เป็นผู้ช่วยเหลือผู้อื่นและรับใช้สังคมที่ตนเองอาศัยอยู่

ความสงบ บุคคลที่มีความสงบ เป็นคนใจเย็น สามารถควบคุมการใช้ประสาทสัมผัสและควบคุมอารมณ์ต่างๆ ได้ สามารถสัมผัสความสงบด้วยตนเอง และรู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสงบ มีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient EQ) สามารถควบคุมความโกรธ ความอยาก ความอิจฉาริษยา ความเย่อหยิ่ง การติดยึด ความเกลียด ความกลัวและความว้าวุ่นกังวล ซึ่งสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ล้วนแต่อยู่คนละฟากฝั่งกับความสงบของจิตใจ

ความรัก ความเมตตา คุณค่าของความรักอยู่ที่ความรักอันบริสุทธิ์ที่ก่อให้เกิดความเมตตาต่อสรรพสิ่งทั้งหลาย บุคคลที่มีความรักความเมตตาย่อมปรารถนาที่จะเห็นบุคคลอื่นมีความสุข มีความสุข เป็นความสุขที่เกิดขึ้นจากการที่เห็นบุคคลอื่นมีความสุข ดังนั้นเขาจะทำทุกวิถีทางที่จะให้บุคคลอื่นประสบความสำเร็จ มีความสุข มีความเสียสละความสุขส่วนตนไม่ต้องการสิ่งใดเพื่อตนเอง

ความจริง บุคคลที่เข้าถึงความจริงที่แท้จริง เป็นบุคคลที่มีสติปัญญาสามารถค้นหาความจริงที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าสิ่งต่างๆ และโลกที่อยู่รอบๆ ตัวนั้น **มีความไม่แน่นอน** จะต้องเรียนรู้ที่จะผ่อนคลายเป็น **ไม่ติดยึด**อยู่กับสิ่งต่างๆ

เหล่านั้น เขาจะต้องเข้าใจเรื่องความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (oneness) ของสรรพสิ่ง และมองเห็นว่าเราคือเขา เขาก็คือเราสามารถจะตระหนักรู้ว่า เราปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร เขาก็จะได้ผลลัพธ์แบบเดียวกันด้วย สถิติจะต้องเป็นตัวควบคุมการกระทำอยู่ตลอดเวลา ถ้าทำได้อย่างนี้ บุคคลสามารถใช้ปัญญาญาณหรือการหยั่งรู้ (intuition) ในการดำเนินชีวิตและสามารถเข้าใจชีวิตได้ แล้วจะสามารถปรับเปลี่ยน พฤติกรรมหรือท่าทีในการดำเนินชีวิตได้อย่างสอดคล้องกับความจริงหรือธรรมชาติได้อย่างสมบูรณ์ ลงตัว

ภาพที่ 10 อาจารย์อรทัย กำลังสอนนักเรียนกลุ่มย่อยชั้น ป.1-ป.3 กลุ่มวิชาสาระคณิตศาสตร์กิจกรรมการสอนบูรณาการเป็นกิจกรรมที่โดดเด่นมากของโรงเรียนสัตยาไส

การไม่เบียดเบียน (อหิงสา) การไม่เบียดเบียนหมายถึง การหลีกเลี่ยงการทำร้ายผู้อื่นทั้งทางความคิด คำพูด และการกระทำ คุณค่าของความเป็นมนุษย์คือ ความประพฤติชอบ ความสงบ ความรัก และความจริง สามารถนำมารวมกันอย่างลงตัวในเรื่องของการไม่เบียดเบียน เนื่องจากการ ไม่เบียดเบียนจะเกิดขึ้นได้ เมื่อบุคคลมีความสงบ มีความรัก มีความประพฤติชอบ และเข้าถึงความจริงเท่านั้น บุคคลที่ยึดถือการ ไม่เบียดเบียนย่อมยอมรับกฎเกณฑ์และไม่ปฏิบัติผิดจากกฎธรรมชาติ เขาจะมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ สัตว์ และเป็นมิตรกับธรรมชาติ

แนวความคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้

"เราตั้งโรงเรียนสัตยาไสขึ้นมา ต้องการให้เป็นตัวอย่างทางการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายสร้างคนดีเหนือสิ่งอื่นใด เรา มีความเชื่อว่าคนดีจะเป็นผู้เปลี่ยนโลก ให้มีความสุขได้"

สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ต้องการผลิตคนเก่ง คนเก่งต้องการแข่งขันเพื่อให้เป็นคนเก่งที่สุด คนเก่งมักไม่มีความคิด ช่วยเหลือคนอื่น และไม่ต้องการให้ใครเก่งกว่าตัวเอง ตรงกันข้ามกับคนดีที่มีความพร้อมที่จะ ช่วยเหลือคนอื่น คนดีจะดีใจและมีความสุขมากหากมีคนอื่นมีความสามารถเท่าเขาหรือเก่งกว่าเขา"

"โลกของเราเวลานี้เน้นเรื่องการแข่งขันมากเกินไป มีระบบเสรีนิยมทางด้านการค้าขาย ระบบการเมืองของเราก็เป็นผลพวงต่อเนื่องมาจากเรื่องเสรีนิยมนี้ เสรีนิยมก็คือระบบทุนนิยม เป็นเรื่องของการแข่งขันกันผลิต แข่งขันกันขาย ใครลดต้นทุนได้เป็นผู้มีความสามารถ ขณะเดียวกันก็สร้างระบบการขาย ด้วยวิธีการเพิ่มกิเลสหรือความต้องการให้กับมนุษย์มากขึ้น **กลุ่มผู้บริโภคที่ดึงดูดใจนักการตลาดมากที่สุดก็คือ เด็กและเยาวชน เราจึงพบว่าปัจจุบันเยาวชนของเรามีความต้องการมาก มีความเครียดสูง** บางส่วนพยายามหาทางตอบสนองความต้องการของตนเอง ด้วยการ ขายตัว ค้ายาเสพติด เพื่อให้มีรายได้ และส่วนหนึ่งเลือกการฆ่าตัวตายเป็นทางออกของปัญหา"

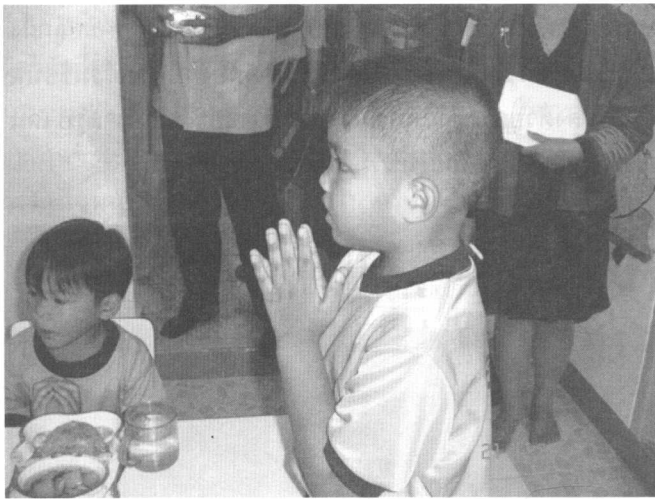
คำกล่าวข้างบนนี้คือ แนวความคิดของ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ผู้ก่อตั้งโรงเรียนสัตยาไส โรงเรียนนี้ไม่เห็นเรื่องความเก่งแต่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนที่จะสร้างคนดี เมื่อนักเรียนเป็นคนดีได้จริง ๆ แล้วเขาก็จะกลายเป็นคนเก่งได้เอง และจะเป็นคนเก่งที่สร้างประโยชน์เนื่องจากความเก่ง มีความดี เป็นตัวคอยควบคุมอีกชั้นหนึ่ง

ปฏิวัติทฤษฎีการเรียนรู้ของฝรั่ง

นักจิตวิทยาตะวันตกมีความเชื่อว่า มนุษย์เราเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสแล้วสร้างเป็นองค์ความรู้หรือฐานของข้อมูลความรู้ (Knowledge Base) ในสมอง จากฐานของความรู้นี้เองมนุษย์ได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการรับรู้ทำความเข้าใจและคิดแก้ปัญหาต่างๆ การจัดการเรียนรู้ก็คือการพัฒนาขยายฐานของข้อมูลความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และขณะเดียวกันก็ทำการสอนวิธีการจัดการกับข้อมูลต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (Cognitive Strategies) ทำให้เกิดเป็นกระบวนการคิดในระดับพื้นฐาน (Lower Mental Process) คือความรู้ ความจำ ความเข้าใจ ความคิดในเชิงตรรกศาสตร์ และกระบวนการคิดใน ระดับสูงและมีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น (Higher Mental Process) เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดแก้ปัญหา ความคิดวิจารณ์ญาณ เป็นต้น โดยมีความเชื่อว่า สมองของมนุษย์ที่มีการพัฒนานั้น เซลประสาทของสมอง (neurons) จะมีการแผ่ขยายกิ่งก้านเส้นใยประสาท เชื่อมโยงประสานสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายมากมายนี่คือกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่จะช่วย

ให้กระบวนการรับรู้การคิดทั้งหลายเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ดร.อาจง ชุมสาย ณ อยุธยา เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ที่แตกต่างจากทฤษฎีของฝรั่งว่า มนุษย์เราเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การรับรู้ทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ นั้นเกิดขึ้นในจิตใจ ส่วนที่เรียกว่า **จิตสำนึก** และต่อไปก็ส่งข้อมูลเหล่านี้ไปเก็บไว้ใน**จิตใต้สำนึก** เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับนำมาใช้งาน เมื่อพบกับสิ่งแวดล้อมใหม่ มนุษย์จะนำความรู้ในฐานข้อมูลนี้มาเทียบเคียง เพื่อทำความเข้าใจตีความและกำหนดพฤติกรรมการตอบสนอง แต่ขณะเดียวกันมนุษย์เรานั้นมี**จิตเหนือสำนึก**ซึ่งเก็บสะสมปัญญาอันบริสุทธิ์ (ปัญญาญาณ) ไว้ตั้งแต่อดีต ท่านเปรียบปัญญาญาณ เหมือนกับยักษ์ที่ถูกขังไว้ในตะเกียงในเรื่องของอะลาดินกับตะเกียงวิเศษ ปัญญาส่วนนี้มนุษย์ไม่สามารถนำออกมาใช้ได้ การจัดการศึกษาที่ถูกต้องก็คือ จะต้องหาวิธีให้มนุษย์ได้พัฒนาจิตใจจนสามารถยกระดับ**จิตสำนึก**ขึ้นถึง**ระดับของจิตเหนือสำนึก** เพื่อให้ปัญญาส่วนนี้ได้ไหลออกมายังจิตสำนึก มนุษย์จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ นี่คือการ**เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพอย่างสมบูรณ์ของมนุษย์** แนวความคิดนี้เป็นหลักวิธีการเรียนรู้ตามแนวพุทธธรรม ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาตะวันตกอย่างสิ้นเชิง

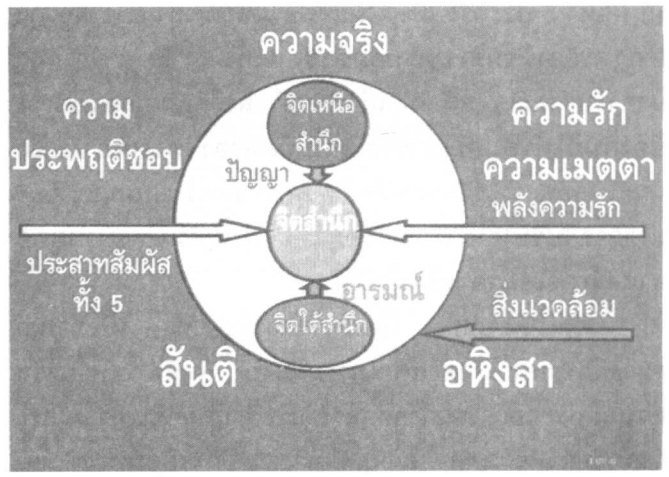
ภาพที่ 11 เด็กเล็กสามารถนำสวดมนต์และกล่าวคำแสดงความกตัญญูทวดเทที่ต่อผู้มีพระคุณทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาสันสกฤต (โคลก) ได้

ดังคำอธิบายของ ดร.อาจง ชุมสาย ณ อยุธยา ที่ว่า

"ในการเรียนรู้ของมนุษย์นั้น เรารับข้อมูลเข้ามาโดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 เราดึงข้อมูลที่อยู่จากภายในจิตสำนึกออกมาเพื่อตีความ จากสิ่งที่เรารับเข้ามาและโดยส่วนใหญ่แล้วข้างใน จิตใต้สำนึกจะมีแต่อารมณ์ มีแต่สิ่งไม่ดีที่ถูกฝังเอาไว้ เช่น ข้อมูลจากการดูรายการโทรทัศน์ที่เหี้ยมโหด การได้เห็นได้ยินพ่อแม่ทะเลาะกัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะถูกดึงออกมาจากจิตใต้สำนึกและนำไปตีความสิ่งต่างๆ ในทางลบ..."

คุณค่าความเป็นมนุษย์กับหลักปรีชาปฏิบัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ

เราสามารถยกระดับจิตใจของเราให้สูงขึ้น โดยอาศัยการฝึกสมาธิจนเกิดความสงบทำให้เกิดปัญญาในระดับที่เรียกว่า **จิตเหนือสำนึก** ซึ่งก็คือ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ความจริงก็จะปรากฏออกมาและเมื่อเรา**ให้ความรักความเมตตาต่อบุคคล**ซึ่งถือว่าเป็น**สัมผัสที่ 6** กล่าวคือ **ครูที่มีความรักความเมตตาต่อเด็ก**อย่างแท้จริง จะแสดงความรู้สึกออกมาด้วย ภาษาพูด น้ำเสียง ภาษาท่าทาง รวมทั้งท่าที่ต่างๆ ออกมาอย่างบริสุทธิ์จริงใจและเป็นธรรมชาติ เด็กจะสามารถสัมผัสและรับรู้ความรักนี้ได้จากจิตใจโดยตรง ความรักนี้เป็นพลังอันใหญ่หลวงที่อยู่เบื้องหลังการเรียนรู้ในทุกๆ เรื่อง

ภาพที่ 12 รูปแบบการจัดการเรียนรู้กับการทำงานของจิตใจมนุษย์ แนวคิดของ ดร.อาจง ชุมสาย ณ อยุธยา

ความรักความเมตตายังเป็นพื้นฐานอันสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น และสามารถเอาชนะอารมณ์ต่างๆของเราด้วย ทำให้เกิดความสงบสุขอย่างมาก และจากความรักความเมตตา ที่ปราศจากความเห็นแก่ตัวในหัวใจของเรานี้เอง ก็จะแสดงออกมาในรูปแบบของการรับใช้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ขณะเดียวกัน ความรักความเมตตาจะช่วยให้เรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในลักษณะของการไม่เบียดเบียนทำลาย แต่ตรงกันข้ามมีแต่ สร้างสรรค์ให้เกิดความสมบูรณ์และสมดุลยิ่งขึ้น

ดังนั้น โดยสรุปในภาพรวมเรื่องคุณค่าของความเป็นมนุษย์จนกระทั่งถึงแนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สัตยาไสนั้นจะเห็นได้ว่า คุณค่าของความเป็นมนุษย์ทั้ง 5 ข้อ ที่กล่าวถึงมาแล้วนั้นคือคุณค่าสากลที่เป็นพื้นฐานสำหรับชีวิตของมนุษย์ทั้งชีวิต คุณค่าอื่นๆ เป็นคุณค่าย่อยๆ ของคุณค่าหลักทั้งหมดนี้ การศึกษาคือการพัฒนา ภาย ศील (สังคม) สมองและสติปัญญา และจิตวิญญาณของมนุษย์ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การทำให้บุคคลเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มนุษย์ที่สมบูรณ์คือผู้ที่มีอุปนิสัยที่ดีงาม ซึ่งประกอบด้วย การประพฤติชอบ ความสงบ ความจริง ความรัก ความเมตตา และการไม่เบียดเบียนนั่นเอง

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องใส่**คุณค่าความเป็นมนุษย์ทั้ง 5 ประการ** นี้ ไว้ในบทเรียนตลอดเวลา ขณะเดียวกันเด็ก ๆ จะต้องเรียนรู้การ**ควบคุมอายตนะทั้ง 6** คือ ตา หู จมูก ปาก ใจ และใจ ให้กระทำหรือคิดแต่ในสิ่งที่ดีเป็นกุศล เป็นการ**ป้องกันมิให้ข้อมูลที่เลวร้ายเข้าไปยึดครองจิตใจเด็ก** หรืออีกนัยหนึ่งก็คือการใช้ข้อมูลที่ดี ๆ คือ คุณค่าความเป็นมนุษย์ทั้ง 5 ประการ ไปขับไล่หรือแทนที่ข้อมูลที่มีอยู่แต่เดิม **แบบยุทธศาสตร์การใช้น้ำดีขับไล่ น้ำเสีย**

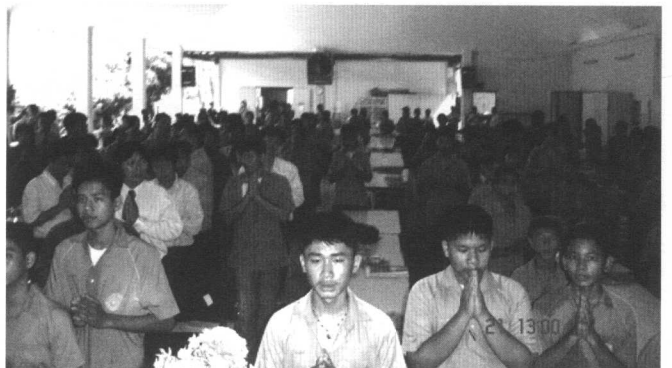
ขณะเดียวกัน ก็ใช้การเจริญสติภาวนา หรือการฝึกสมาธิเป็นการทำให้จิตอยู่ใน**สภาวะที่สงบ จิตที่สงบ สามารถควบคุมประสบการณ์เก่าๆ** ที่เลวร้ายของมนุษย์ เช่น ความโกรธ ความโลภ ความหลง ความอิจฉาริษยา การยึดมั่นในตัวตน ความอาฆาตพยาบาท ตลอดจนความกลัว และความวิตกกังวลทั้งหลายได้ และสภาวะที่จิตสงบทำให้**จิตสำนึกสามารถยกระดับตัวเองขึ้นมาสู่ตำแหน่งของจิตเหนือสำนึก** ได้อย่างสะดวก เมื่อบุคคลสามารถทำได้เช่นนี้ก็จะสามารถปลดปล่อยปัญญาญาณ (intuition) หรือความรู้แจ้งที่มีอยู่ในจิตเหนือสำนึกของบุคคลออกมาได้ บุคคลก็จะใช้ปัญญาญาณที่เกิดขึ้นนี้มา บุคคลก็จะใช้ปัญญาญาณที่เกิดขึ้นนี้มาดำเนินชีวิต ทำให้สามารถสร้างความสุขที่ แท้จริงคือความสุขที่ไม่ต้องเบียดเบียน

หรือ ฟังพาสั่งอื่นๆ มากนัก เป็นความสุขที่เกิดขึ้น ท่วงหน้ากัน ทั้งตัวเอง บุคคลอื่น รวมทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ไม่ถูกเบียดเบียนแล้วยังได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้ก้าวหน้าและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป

เมื่อเป็นดังนี้ บุคคลก็เกิดความตระหนักในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ก็จะย้อนกลับมาปฏิบัติสร้างสมเพิ่มพูนคุณค่าของความเป็นมนุษย์มากขึ้นอีก ส่งผลให้ปัญญาญาณเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย มนุษย์จึงได้รับความสุขอันประณีตละเอียดอ่อนเพิ่มขึ้นด้วย นี่คือหลักของปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ซึ่งจะหมุนเวียนย้อนกลับส่งเสริมพัฒนากันไปเป็นแบบลูกโซ่ และขณะเดียวกันทุกคนมองเห็นว่า คุณค่าของความเป็นมนุษย์นั้นเป็น**ทั้งเป้าหมาย** และเป็น**ส่วน**ของกระบวนการในการฝึกอบรมเพื่อยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้นด้วย ซึ่ง ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา เรียกวิธีการเรียนรู้แบบนี้ว่า Intuitive Learning Concept เป็นการเรียนรู้เพื่อเข้าถึงปัญญาญาณหรือความรู้แจ้ง

หลักการจัดกิจกรรมที่ใช้พัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ของโรงเรียน สัตยาไสนั้นได้แบบอย่างมาจาก มหาวิทยาลัยติม เมืองพุทธปาริฏี ของอินเดีย ศาสตราจารย์ โกคัก (Kokak) ซึ่งเป็นภักษณมิตรผู้หนึ่งของ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ใช้วิธีการสอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ด้วยการสอนโดยตรง คือ นำมาอธิบายประกอบกิจกรรมต่อไป นี้ คือ เริ่มต้นด้วยการสวดมนต์และ**นั่งสมาธิ** จากนั้นก็**เล่านิทาน** ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมที่ต้องการจะปลูกฝังให้กับเด็ก แล้วให้เด็ก**ร้องเพลง** ที่สอดคล้องกับคุณธรรมข้อนั้น และจบลงด้วยการ**ทำกิจกรรม** อะไรบางอย่าง เช่น วาดรูป เล่นละคร เกม ฯลฯ ซึ่งเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ

ภาพที่ 13 นักเรียนทั้งหมดสวดมนต์และระลึกถึงบุญคุณของผู้มีพระคุณในหอประชุมก่อนรับประทานอาหารร่วมกันทุกครั้ง

ในโรงเรียนสัตยาไส รูปแบบกิจกรรมหลักๆ ก็ยังฝึกแนวปฏิบัติแบบเดิม แต่บางอย่างมีความเข้มข้นมากขึ้น เช่น การนั่งสมาธิ และพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ และกิจกรรมให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น

ภาพที่ 14 การฝึกสมาธิและแม่เมตตาเป็นกิจกรรมหลักของนักเรียน ในภาพแสดงถึงการแม่เมตตาไปยังสรรพชีวิตรอบตัวจนถึงทุกสิ่งในจักรวาล

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญก็คือ กิจกรรมทุกชนิดที่จัดขึ้นจะต้องมีการบูรณาการคุณค่าของความเป็นมนุษย์ทั้ง 5 ประการ เข้าไปในวิชาทุกวิชาและทุกกิจกรรม กิจกรรมทุกประเภทจะเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ เน้นเรื่องการนำคุณค่าของความเป็นมนุษย์ออกมาจากภายใน หรือที่เรียกว่า เอ็ดดูแคร์ (Educare) เริ่มต้นจาก การใช้วิธีฝึกสมาธินำก่อนการเรียนรู้วิชาต่างๆ ทุกครั้งเสมอ มีการเปลี่ยนแก้บทเรียนด้านลบให้เป็นด้านบวก ใช้วิธีการเรียนรู้โดยการตัดสินใจและระดมความคิด ใช้นิทาน เล่นเกม เพลง ดนตรี ละคร กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ การออกภาคสนาม ชมรม การช่วยกันทำงาน หรือ กิจกรรมประจำวันต่างๆ ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้และจะต้องเน้นเรื่องของคุณค่าของความเป็นมนุษย์ทั้ง 5 ประการ โดยตลอด

สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้อีกเรื่องหนึ่งคือ นักเรียนมีโอกาสได้เรียนในสิ่งที่เขาต้องการจะรู้ โดยเริ่มต้นครูตั้งคำถามนักเรียนอยู่ตลอดเวลา นักเรียนต้องการเรียน เรื่องใด สนใจเรื่องอะไร โดยครูประมวลคำตอบทั้งหลายของนักเรียน แล้วช่วยเลือก

ภาพที่ 15 แสดงถึงศักยภาพอันสูงยิ่งของนักเรียนโรงเรียนสัตยาไส ในภาพอาจารย์อัมพร สุริยะะ ผู้มาเยี่ยมเยียนจากโรงเรียนอนุบาล นครศรีธรรมราช ใช้เวลาเพียงเล็กน้อยสามารถสอนเด็ก ป.1 ให้รำมนิราห์ ซึ่งเด็กทำได้ดีและมีความสุขมาก

ว่าเรื่องใดที่ครูสามารถจัดให้เรียนได้ เช่น เด็กนักเรียนอนุบาลต้องการเรียนเรื่องผีเสื้อ ครูจัดบทเรียนผีเสื้อจากธรรมชาติให้ มีการศึกษาวงจรชีวิตของผีเสื้อจากสภาพแวดล้อมในธรรมชาติจริงๆ หรือเด็กชั้นประถมต้องการเรียนรู้เรื่องการทำนา เด็กๆ ได้ทำนากันจริงๆ ในที่นาแปลงสาธิต 2 แปลงเล็กๆ บริเวณหน้าอาคารเรียน เป็นต้น

บทเรียนจากโรงเรียนระหว่างภูเขาและสายน้ำ

เราทราบเป็นเบื้องต้นแล้วว่า ตั้งแต่ยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรม เป็นต้นมา มนุษย์ต้องการทรัพยากรมหาศาล เพื่อนำไปป้อนโรงงาน สร้างผลผลิต ซึ่งที่แท้จริงก็คือการตอบสนองต่อความต้องการหรือที่แท้ก็คือความโลภของตนเอง ส่งผลให้เกิดการทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อมอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ มหันตภัยอันร้ายแรงทุก ๆ ด้านที่เกิดขึ้นจากการสูญเสียสมดุลของธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว คลื่นยักษ์ ความแห้งแล้งอดอยาก รวมทั้ง โรคภัยไข้เจ็บที่ร้ายแรงมากบางชนิด เช่น เอดส์ ซาร์ และไข้หวัดนก และยังมีภัยอันตรายที่เกิดขึ้นจากมนุษย์กระทำต่อกันโดยตรงอีกคือ การเอารัดเอาเปรียบ เบียดเบียนซึ่งกันและกันภัยจากใจผู้ร้าย การก่อการร้าย และสงคราม เป็นต้น ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมาโลกตะวันตกได้เสนอให้มีการค้นหาทางออกใหม่สำหรับมนุษยชาติ ด้วยการแสวงหาหลัก

ปรัชญาหรือคำสอนในศาสนา ที่สามารถกลมกลืนจิตใจของมนุษย์ให้มีอิสรภาพ หลุดพ้นจากความเป็นนักวัตถุนิยม จุดนี้ทำให้นักปราชญ์ของโลกตะวันตกต้องย้อนกลับมาให้ความสนใจมรดกทางวัฒนธรรมของเอเชียใหม่ จนมีคำกล่าวเกิดขึ้นใหม่ว่า "โลกกำลังหมุนไปทางตะวันออก" ตามที่ จอห์น เนสบิตต์ (John Naisbitt) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเมกา เทรอนส์ เอเชีย ว่า

"โลกในอนาคตนับแต่จะไปจะแสดงศักยภาพออกมาหลาย ๆ อย่างว่า จะเกิดยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการของเอเชีย ที่จะนำความรุ่งโรจน์ ความมั่งคั่ง ใฝ่บุญและความสำเร็จของเอเชียกลับมาอีกครั้งหนึ่ง"

ภาพที่ 16 นักเรียนตัวน้อยๆ กำลังเล่าประสบการณ์จากการเรียนรู้ให้เพื่อน ๆ ฟัง ห้องเรียนนี้เป็นห้องเรียนกลางแจ้ง ภายใต้ร่มเงาของจามจุรี ด้านข้างคือสระว่ายน้ำตามธรรมชาติมีขนาดใหญ่และลึกมาก

ฟรีดจอป ซับประะ (2527, หน้า 153-154) นักวิทยาศาสตร์ผู้มีเกียรติยศชื่อเสียงมากอีกผู้หนึ่งแห่งองค์การนาซ่าของอเมริกา กล่าวว่า

"ลักษณะที่สำคัญที่สุด หรือแก่นแท้ของโลกทัศน์แบบตะวันออก ก็คือการตระหนักรู้ในความเป็นเอกภาพ และความสัมพันธ์เนื่องกันของสรรพสิ่งและเหตุการณ์ทั้งหมด คือประสบการณ์แห่งการหยั่งรู้ว่า ปรัชญาการณทั้งหลายในโลกล้วนเป็นการ ปรากฏแสดงของความเป็นหนึ่งเดียว สิ่งทั้งหลายล้วนเป็นส่วนประกอบของเอกภาพ ซึ่งต้องอิงอาศัยกันอย่างไม่อาจแยกออกจากกันได้ สรรพสิ่งล้วนเป็นการปรากฏแสดงในแง่มุมต่างๆ ของสัจจะสูงสุดอันเดียวกัน"

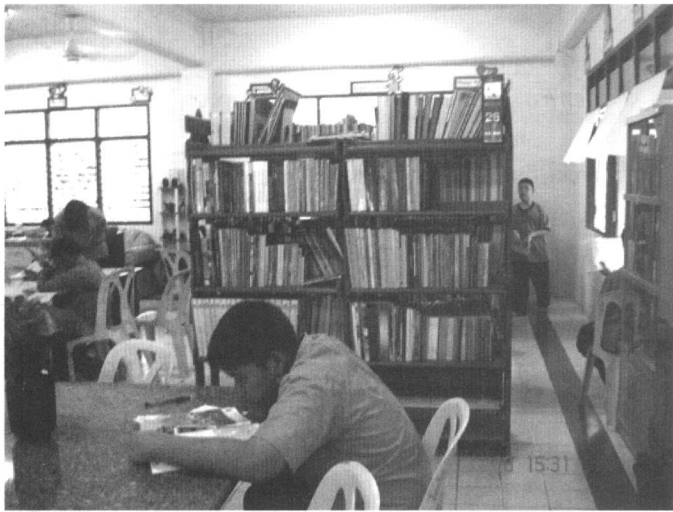
ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ได้เล่าถึงเหตุผลที่ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตมาเป็นครูและจัดตั้งโรงเรียนสัตยาไสอย่างสอดรับกันได้ลงตัวว่า "ปัจจุบันคนกำลังหลงไหลในวัตถุและเทคโนโลยีสิ่งเหล่านี้อายุการใช้งานมันสั้นมาก แค่ปีสองปีก็หมดอายุแล้วและประเทศไทยเรามีได้ร่ำรวยมีเงินมากพอที่จะคอยตามซื้อวัตถุและเทคโนโลยีเหล่านั้น ถ้าเราจะแข่งขันกับฝรั่งเราต้องทำงานแบบก้าวกระโดด ต้องทำในสิ่งที่ฝรั่งไม่มีและกำลังแสวงหาอยู่นั่นก็คือการจัดการศึกษาที่ทำให้คนเป็นอิสรภาพจากวัตถุ ลดความเห็นแก่ตัวลง สร้างสังคมแห่งความรักความเมตตาขึ้นมาแทนที่ นี่คือการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงและเป็นการศึกษาเพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพสำหรับมนุษยชาติทั้งหมด"

จากการที่ จอห์น เนสบิตต์ ที่แสดงความคาดหวังว่า แนวความคิดของปรัชญาเอเชียจะกลับมารุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่งและฟรีดจอป ซับประะ ได้สรุปว่า แก่นแท้ของโลกทัศน์และจักรวาลแบบตะวันออกคือ การมองมนุษย์ธรรมชาติและเอกภพว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อกันในโลกขณะ "องค์รวม" และ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา เสนอแนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่อสันติสุขและสันติภาพของมนุษยชาติทั้งหมด จึงเป็นแนวคิดที่สอดรับกันลงตัวได้พอดี

การศึกษาเพื่อสันติสุขและสันติภาพ

การจัดการศึกษาเพื่อสันติสุขและ สันติภาพ เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่จะใช้การศึกษาแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมของมนุษยชาติ โดยหลักการสำคัญที่ได้กล่าวถึงมาแล้วในตอนต้นสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาจะต้องมีจุดมุ่งหมายให้บุคคลเข้าถึง "สันติภาวะ" หรือ "สันติภาพ" หรือที่แท้ก็คือการเข้าถึง "ธรรม" สันติก็คือความสงบเป็นผลของการปฏิบัติถูกปฏิบัติตรงต่อธรรมชาติ การศึกษาที่แท้จะต้องทำให้บุคคลรู้จักเข้าใจธรรมชาติ เข้าใจกฎธรรมชาติ รู้วิถีปฏิบัติต่อธรรมชาติและสามารถเข้าใจผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติต่อธรรมชาติอย่างถูกต้อง
 2. การศึกษาที่แท้จริงจะต้องให้ความสำคัญเรื่องการค้าารชีวิตอย่างมีดุลยภาพ ระหว่างมนุษย์สังคม และธรรมชาติ ดังต่อไปนี้
- 2.1 ต้องเข้าใจกฎธรรมชาติว่า สรรพสิ่งต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การทำลายสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นการทำลายธรรมชาติทั้งหมด

ภาพที่ 17 ห้องสมุดมาตรฐานของ โรงเรียนสัตยาไส บรรยากาศเย็นล้ามีหนังสือให้เด็ก ๆ ได้ค้นคว้าหาความรู้มากมาย

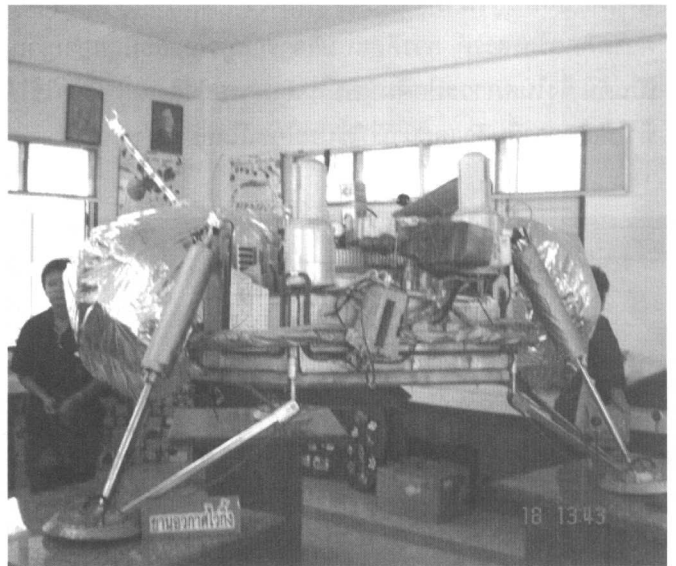
2.2 สังคมประเทศชาติจำเป็นจะต้องพัฒนาทางวัตถุและเทคโนโลยี แต่จะต้องรักษามรดกชาติไปพร้อมๆ กันด้วยมนุษย์ทุกคนในโลกจะต้องมีจิตสำนึกในการไม่ทำลายธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติสมควรใช้แต่น้อยๆ เฉพาะเท่าที่จำเป็น

2.3 มนุษย์ สังคม และธรรมชาติ ต่างก็อยู่ในวัฏจักรของกฎแห่งกรรม กฎแห่งการให้การรับ ถ้ามนุษย์ทรมานธรรมชาติ ธรรมชาติก็จะให้ประโยชน์ ถ้ามนุษย์ทำลายธรรมชาติ ธรรมชาติก็จะทำลายมนุษย์

3. การศึกษาจะต้องสร้างทัศนคติและจิตสำนึกของมนุษย์ขึ้นมาใหม่โดยเริ่มต้นจะต้องมีความคิด หรือความเชื่อที่ว่าสรรพสิ่งทั้งหลายในจักรวาลล้วนมีจุดกำเนิดมาจากธรรมชาติอันเดียวกัน มีสายใยที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันในระบบขององค์รวม ทุกๆ สิ่งดำรงอยู่ได้โดยหลักแห่งดุลยภาพ โดยที่ทุกสิ่งไม่ว่าจะจะเป็นมนุษย์ สรรพชีวิตทั้งหลาย รวมทั้งธรรมชาติ ทุกๆ องค์ประกอบล้วนมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อกันทั้งสิ้น เมื่อมนุษย์มีสติปัญญาและศักยภาพสูงกว่าสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น มนุษย์จึงควรทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือเกื้อกูล สร้างสรรค์ความสุข และดุลยภาพให้เกิดขึ้นแก่ชีวิตทุกชีวิต สังคม สภาพแวดล้อมและธรรมชาติ

4. ทัศนคติและจิตสำนึกในข้อที่ 3 นี้ จะเป็นจุดเริ่มต้นให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงวิธีการคิด รวมทั้งมีทัศนคติการมองโลกมองชีวิตใหม่ คือมองสรรพชีวิตทั้งหลายด้วยความรักความเมตตา มองสรรพชีวิตทั้งหลายด้วยความรักความเมตตา ทำให้มนุษย์สร้างพฤติกรรมใหม่ เช่น ลดการเก็บสะสม ลดการทำลายลดปฏิสัมพันธ์ทางด้านความขัดแย้งทั้งหลาย ขณะเดียวกันใน

ระบบของการจัดการศึกษา จะต้องไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกแบ่งแยกในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศ เชื้อชาติ ผิวพรรณ ศาสนา ความเชื่อ เศรษฐกิจสังคม ทุกคนต้องมีความคิดว่า มนุษย์ สัตว์ พืช รวมทั้ง สิ่งแวดล้อมทั้งหลาย ล้วนแต่เป็นสมาชิกจากครอบครัวเดียวกัน

ภาพที่ 18 หุ่นจำลองยานไวคิงในห้องสมุดโรงเรียนสัตยาไส ยานลำนี้ได้ร่อนลงบนผิวดาวอังคารเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2519 ซึ่งเป็นวันชาติของสหรัฐอเมริกา ยานนี้บังคับให้ร่อนลงโดยอัตโนมัติจากเครื่องบังคับ ซึ่งเป็นผลงานของ ดร.อาจออง ชุมสาย ณ อยุธยา

5. การศึกษาจะต้องช่วยจัดปัญหาหรืออุปสรรคของชีวิตและสังคมให้หมดไปได้ มีปัญญาอันบริสุทธิ์ ไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของสิ่งต่างๆ เช่น วัตถุ บุคคล สังคม กฎเกณฑ์ ระเบียบตำรา หลักการต่างๆ และมีจิตใจที่เป็นอิสระจากกิเลส หรือความโลภ โกรธ หลง มีจิตใจที่ปลอดโปร่ง เบา สบาย สามารถสัมผัสความสุขที่ละเอียด ประณีต แท้จริงได้

6. การศึกษาจะต้องเป็นสื่อ นำมนุษย์ไปสู่อิสรภาพ โดยการจัดการศึกษาจะต้องตระหนักว่า การศึกษามีใช่เป็นการสอนเฉพาะความรู้ ความจริง หรือความคิด แต่เป็นมรรควิธีที่ทำให้มนุษย์ได้พัฒนาความรู้แจ้งในตนเอง (self-knowledge) เพื่อปลดปล่อยมนุษย์จากพันธนาการทั้งหลายทั้งที่เกิดจากตนเองและสังคม

7. การศึกษาที่แท้จริง ก็คือการ

พัฒนาใน 4 มิติของความเป็นมนุษย์ไปพร้อมๆ กัน คือมิติทางกายและสิ่งแวดล้อม มิติทางสังคม มิติทางสมองรวมทั้งสติปัญญาและมิติของจิตวิญญาณ การพัฒนาลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ส่งเสริมการสร้างบุคลิกภาพในลักษณะบูรณาการของมนุษย์ขึ้นมาใหม่เท่านั้น หากยังเป็นการกระตุ้นให้ศักยภาพที่สงบหรือตกผลึกอยู่ในจิตใจของมนุษย์ เช่น สติปัญญาอันล้ำลึก ความคิดสร้างสรรค์ การคิดแบบวิจารณ์ญาณและปัญญาญาณ เป็นต้น ซึ่งในสภาวะปกติมนุษย์ไม่สามารถนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ได้ ทำให้เกิดการตื่นตัวและนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

ภาพที่ 19 ท่านอาจารย์ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ท่ากลางแขกผู้มาเยี่ยมเยียน จากหลังคือป่าไม้อันร่มรื่นเชิงภูเขา ยายกะตา อันเป็นสถานที่ตั้งของโรงเรียน

ความหวังของสังคม ประเทศชาติ และมนุษยชาติ

โรงเรียนสัตยาไสเป็นโรงเรียนที่มีหลักปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย รวมทั้งการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาเพื่อสันติสุขและสันติภาพทุกๆ เรื่อง ที่กล่าวมานั้นทุกประการ โรงเรียนสัตยาไส และโรงเรียนในเครือข่าย จึงเป็นโรงเรียนที่คาดหวังว่าจะเป็นผู้สร้างคุณลักษณะความเป็นเลิศของมนุษย์ เป็นความหวังสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์อย่างมีสันติสุข โดยที่มนุษย์ทุกคนช่วยกันสร้างความสุขที่แท้จริง เป็นความสุขที่เกิดขึ้นจากความต้องการเห็นผู้อื่นมีความสุข เป็นความสุขที่ไม่เกิดจากการเบียดเบียนหรือพึ่งพาองค์ประกอบหรือปัจจัยอื่นๆ มากนักและเป็นความสุขที่เกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันอย่างภราดรภาพและดุลยภาพอย่างที่ คนยุคก่อนเรียกว่าโลกพระศรีอาริย์โรงเรียนสัตยาไสและโรงเรียนในเครือข่ายทั้งหลาย ซึ่งมีอยู่ 50 กว่าสาขา ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศต่างๆ 30 ประเทศทั่วโลก จึงเป็นความหวังอันสูงสุดที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสร้างสรรค์สันติภาพและสันติสุขในสังคม ทั้งในส่วนของประเทศไทยและมนุษยชาติทั้งหมด

บรรณานุกรม

- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2542). **วิถีแห่งพุทธะ วิถีชีวิตแห่งความสุข**. กรุงเทพฯ : ที.พี.พรินทร์.
- คาลิล, ยิบราน (2513). **ปรัชญาชีวิต**. ถอดความ โดย ระวี ภาวิไล กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศึกษิตสยาม.
- คำ พาหอม. (2542). **ความจริงของชีวิต**. พระนครศรีอยุธยา : สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชินโอสถ หักบำเรอ. (2541). **ทฤษฎีคอมพิวเตอร์ชีวภาพ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นายสุช จักัด.
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (2548). สัมภาษณ์ โดย อนันต์ รัตนานุกร ใน **ราชภัฏกรุงเทพฯ : โลกมีปัญหาพุทธศาสนามีคำตอบ**. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.จัดพิมพ์.
- ไบรอัน แอล ไวลส์. (2542). **ชาติภพ**. แปลโดย จุไรรัตน์ อารยะกิตติพงศ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ประเวศ วะสี. (2539). **ยุทธศาสตร์ทางปัญญาของชาติ**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง. ----- (2535). **คุยกันเรื่องความคิดกับ ศ.นพ.ประเวศ วะสี**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2536). การศึกษา : **เครื่องมือพัฒนาที่ยังด้อยพัฒนา**. ปัตตานี. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ----- (2535). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ----- (2548). **ในโรงเรียนวิถีพุทธ**. พระศรีธวัชเมธี. บรรณาธิการ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. ----- (2548). สัมภาษณ์โดย อนันต์ รัตนานุกร ใน **ราชภัฏกรุงเทพฯ : โลกมีปัญหาพุทธศาสนามีคำตอบ**. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. จัดพิมพ์
- พระศรีธวัชเมธี. (2547). **โรงเรียนวิถีพุทธ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2536). **ครูเป็นพระเจ้าผู้สร้างโลก**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิเผยแพร่วิถีประเสริฐ (ศพป).
- พริตจ็อบ ชับประะ. (2527). **เต๋าแห่งฟิสิกส์**. แปล และเรียบเรียงโดย วรณช. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทียนวรรณ.
- วณิช สุธาร์ตน์. (2547). **ความคิดและความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. ----- (2547). **จิตวิทยาการเรียนรู้และการสอน**. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

सानูพันธ์ ดันตศิรีวัฒน์.(2548). อัจฉริยะบนทางสีขาว.
กรุงเทพฯ : พรีเมียม.

สุนน อมรวิวัฒน์. (2540). การเรียนรู้เพื่อรักและรักษาสีสิ่งแวดล้อม
ด้วยกระบวนการชิมชั๊บ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (อัดสำเนา).

อนันต์ รัตนภาณุศร. (2548). ราชภัฏกรุงเก่า
: โลกมีปัญหาพุทธศาสนามีคำตอบ.
พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2535). การพัฒนา
ศักยภาพอย่างสมบูรณ์ : โครงการ อบรมครู
"สอนอย่างไรให้มีความรู้คู่คุณธรรม" กรุงเทพฯ :
บริษัทมรดกอินดัสตรีจำกัด. จัดพิมพ์.

โอโซ (Osho) (2548). ปัญญาญาณ Intuition.
แปลและเรียบเรียงโดย ประพนธ์ ผาสุขยืด. กรุงเทพฯ :
ไยใหม่ครีเอทีฟ กรุ๊ป.

Art-ong Jumsai (2003). A Development of the Human
Values Integrated Instructional Model
Based on Intuition Learning Concept.
Faculty of Education. Chulalongkorn University
Bangkok. Thailand.

----- (1997). Integration of Human Values in Science
And Mathematics : International Institute of Sathya Sai
Education.

Dicaprio, Nicholas S. (1983). Personality Theories :
A Guide to Human Nature. Second Edition.
New York : CBS College.

Eggen, Paul. and Kauchak, Don. (1999).
Educational Psychology.
Columbus Ohio : Merrill and Imprint of Prentice Hall.

Harris, Thomas A. (1969). I' M OK.
YOU'RE OK. London : Pan Books Ltd.

Maslow, Abraham H. (1959). "Creativity
in Self. Actualizing People" In.
Creativity and Its cultivation. New York :
Harper & Brother.

Shamar, Chandradhar. (1979). A Critical Servey of Indian
Philosphy. Varanasi : Shantilal Jain,
at Shri Jainendra Press.

Sternberg, Robert J. (1999). Cognitive Psychology.
New York : Holt, Rinehart and Winston.

การวางระบบบริหารงานบุคคล ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สุรัชย์ ขวัญเมือง

การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งได้ดำเนินการมาได้ประมาณ 1 ปีเศษนั้น บางมหาวิทยาลัยอาจจะมีความซุกซลัก บางแห่งอาจประสบปัญหาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น เหมือนกับมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีอยู่เดิม ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยของรัฐบางแห่งมีประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคลมาตั้งแต่ พ.ศ. 2519 โดยมีคณะอนุกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (อ.ก.ม.) ทำหน้าที่บริหารงานบุคคล ตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) มอบหมาย แต่สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเดิมเป็นสถาบันราชภัฏ การบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูดำเนินการโดยคณะอนุกรรมการข้าราชการครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (อ.ก.ค. สรภ.) ทำหน้าที่บริหารงานบุคคลตามที่คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.)

มอบหมาย โดยที่สภาประจำสถาบันราชภัฏ (สปส.) แต่ละแห่ง ไม่ได้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานแต่อย่างใด สถาบันราชภัฏเพิ่งจะได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ตาม คำสั่งสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏที่ 1208/2538 โดยมอบอำนาจให้อธิการบดีปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในบางเรื่อง เช่น การบรรจุ แต่งตั้งผู้สอบแข่งขันได้ / ผู้สอบคัดเลือกได้ การดำเนินการเกี่ยวกับการทดลองปฏิบัติราชการ การรับโอนข้าราชการครู และข้าราชการตามกฎหมายอื่น ตั้งแต่ระดับ 5 ลงไป การอนุญาตให้ข้าราชการไปช่วยราชการเป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี การสืบสวนหาข้อเท็จจริงและการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนความผิดทางวินัยไม่ร้ายแรง การลงนามในบัตรประจำตัวข้าราชการตั้งแต่ระดับ 7 ลงมาและข้าราชการบำนาญ เป็นต้น

การมอบอำนาจดังกล่าวเป็นการมอบอำนาจการบริหารงานบุคคลของเลขาธิการสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏให้กับอธิการบดีเท่านั้น แต่กรณีการมอบอำนาจในส่วนขององค์คณะบุคคลไปยังสถาบัน ราชภัฏไม่มีการมอบอำนาจให้แต่อย่างใด เนื่องจาก อ.ก.ค. สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏเป็นผู้รับมอบอำนาจจากคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ดังนั้น อ.ก.ค. สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏจึงไม่สามารถมอบอำนาจตามที่ได้รับมอบอำนาจให้กับสถาบันราชภัฏต่าง ๆ ได้ ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งไม่มีประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคลในรูปขององค์คณะบุคคลเท่าที่ควร แต่ในปัจจุบันสภามหาวิทยาลัยต้องทำหน้าที่บริหารงานบุคคลทั้งในอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค. สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ตามบทเฉพาะกาล มาตรา 74 และตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ดังนั้น การที่สภามหาวิทยาลัยจะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ละมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องเตรียมการและมี ผู้รับผิดชอบหรือมีคณะทำงานที่มีภารกิจงานด้านการบริหารงานบุคคลไว้ล่วงหน้า ทั้งที่เป็นงานประจำและงานที่จะต้องวางแผนเตรียมการ ออกกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารงานบุคคลที่ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น 3 เรื่องใหญ่ ๆ ได้ ดังนี้

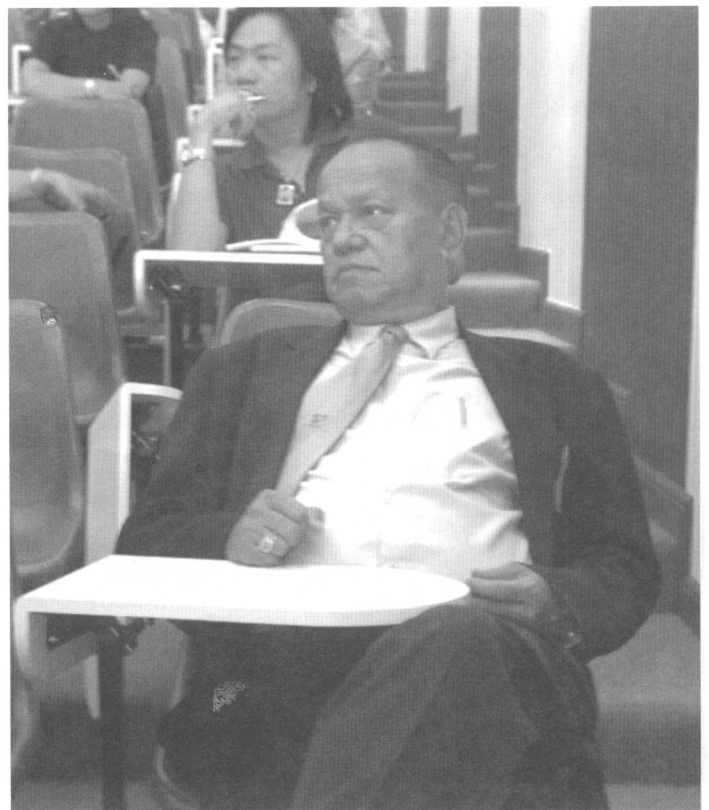
1. เรื่องที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) มหาวิทยาลัยไม่ต้องดำเนินการใด ๆ จนกว่าคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) จะกำหนดแล้วเสร็จ จึงดำเนินการได้ เช่น การกำหนดมาตรฐานการบริหารงานบุคคล วินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากหลักการอุทธรณ์ และการร้องทุกข์และการพิจารณาตำแหน่งวิชาการ ตามมาตรา 14 (3) และการกำหนดมาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา ตามมาตรา 14 (9) เป็นต้น

2. เรื่องที่สภามหาวิทยาลัยดำเนินการเอง มหาวิทยาลัยโดยผู้รับผิดชอบหรือคณะทำงานสามารถศึกษาและดำเนินการจัดทำและประกาศใช้ได้เลย เช่น ตำแหน่งข้าราชการที่มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการ ตามมาตรา 21 และหลักสูตร วิธีการสอบแข่งขัน เกณฑ์การตัดสิน การขึ้นบัญชี และการยกเลิก ตามมาตรา 22 วรรคสาม เป็นต้น

3. เรื่องที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) ดำเนินการ แล้วเสร็จ สภามหาวิทยาลัยจึงดำเนินการต่อได้ เช่น จรรยาบรรณ ตาม

มาตรา 45 และการ เลื่อน ข้าราชการชั้นแต่งตั้งในตำแหน่งสูงขึ้น ตามมาตรา 31 เป็นต้น

เนื่องจากสภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และมีอำนาจหน้าที่ที่เป็นการเฉพาะหลายเรื่อง เช่น การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ๆ กำกับมาตรฐานการศึกษา การติดตาม ประเมินผลการดำเนินการของมหาวิทยาลัย การอนุมัติงบประมาณ การแต่งตั้งและถอดถอนตำแหน่ง ตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เป็นต้น ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยมีหน้าที่หลากหลายไม่ได้มีเฉพาะด้านการบริหารงานบุคคลแต่อย่างใด เพียงอย่างเดียว ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏจึงอาจจะต้องเตรียมการวางระบบบริหารงานบุคคลไว้เป็นอย่างดี เพื่อช่วยให้การดำเนินงานและปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ลดน้อยลงไป ทั้งนี้สภามหาวิทยาลัยอาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่บริหารงานบุคคลและกลั่นกรองงานด้านการบริหารงานบุคคล ตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย โดยสภามหาวิทยาลัยมีหน้าที่กำกับให้การบริหารงานบุคคลดำเนินการตามระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ ตลอดจนติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการ ๆ ที่สภามหาวิทยาลัยมอบอำนาจให้ สำหรับคณะกรรมการที่สภามหาวิทยาลัยอาจแต่งตั้งขึ้นมาทำหน้าที่ทางด้านการบริหารงานบุคคลควรมีอย่างน้อย 3 คณะ ดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัย

(ก.บ.ม.)

การบริหารงานบุคคลของแต่ละมหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ บางมหาวิทยาลัยดำเนินการโดยสภามหาวิทยาลัยในทุก ๆ เรื่อง ซึ่งบางครั้งอาจไม่คล่องตัวหรือขาดความรอบคอบ เนื่องจากบางเรื่องมีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการค่อนข้างมากและจำเป็นต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจพอสมควร เช่น **หลักเกณฑ์และวิธีประเมิน เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น** ซึ่งเรื่องดังกล่าวต้องเสียเวลาในการพิจารณาและอาจมีการนำเรื่องเข้าสู่การประชุมสภามหาวิทยาลัยหลายครั้ง จึงทำให้เกิดความล่าช้า ทั้งนี้เพราะสภามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะมีการประชุมเดือนละครั้งหรือ 2 เดือนต่อครั้ง และในการประชุมแต่ละครั้งไม่ได้มีเฉพาะเรื่องการบริหารงานบุคคลอย่างเดียว นอกจากนี้ยังมีเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 อีกมาก ดังนั้นถ้าสภามหาวิทยาลัยได้มีการมอบอำนาจให้คณะกรรมการคณะหนึ่ง ซึ่งสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัย โดยกำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงาน ต่อสภามหาวิทยาลัยได้รับทราบทุกครั้งที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ก็จะช่วยให้การบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการไปได้อย่างรวดเร็ว และทันกับสถานการณ์ ในที่นี้ผู้เขียนขอเสนอรูปแบบของ **คณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัย (ก.บ.ม.)** ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการ ฯ ประกอบด้วย

- 1) อธิการบดี ประธานกรรมการ
- 2) ประธานสภาคณาจารย์และข้าราชการ กรรมการ
- 3) รองอธิการบดี คนบดี ผู้อำนวยการสำนักผู้อำนวยการสถาบัน กรรมการ
- 4) ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี กรรมการและเลขานุการ
- 5) ผู้อำนวยการกองกลาง ผู้ช่วยเลขานุการ

องค์ประกอบดังกล่าว เป็นเพียงการนำเสนอเพื่อให้แต่ละมหาวิทยาลัยราชภัฏได้พิจารณาเป็นแนวทางไปดำเนินการ ในกรณีที่เห็นว่าควรจะมีคณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัย (ก.บ.ม.) ในส่วนของกรรมการ บางมหาวิทยาลัย

อาจยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสมาชิก ในองค์กรโดยเปิดโอกาสให้มีตัวแทนข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ร่วมเป็นกรรมการ ซึ่งขึ้นกับบริบทของแต่ละมหาวิทยาลัย แต่ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่าคณะกรรมการ ฯ ที่จัดตั้งขึ้นมานี้ จัดตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัย ไม่ใช่เข้ามาเป็นปากเสียงให้กับเพื่อนคณาจารย์ ดังนั้นถ้าตัวแทนอาจารย์ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่อาจจะทำให้การดำเนินงานมีปัญหาได้ สำหรับแนวทางที่ได้นำเสนอนี้กำหนดให้มีตัวแทนของคณาจารย์และข้าราชการ ซึ่งได้แก่ ประธานสภาคณาจารย์และข้าราชการ จำนวน 1 ท่าน เข้ามาเป็นกรรมการ สำหรับบางมหาวิทยาลัยของรัฐเดิมที่มีทั้งสภาคณาจารย์และสภาข้าราชการ จะมีตัวแทนในคณะกรรมการบริหารงานบุคคล (ก.บ.ม.) จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ ประธานสภาคณาจารย์ และประธานสภา และประธานสภาข้าราชการ นอกจากนี้บางมหาวิทยาลัยอาจจะจัดให้มีที่ปรึกษาของคณะกรรมการบริหารงานบุคคล ฯ ด้วยก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ฯ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 อำนาจและหน้าที่

คณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัย (ก.บ.ม.) ที่จัดตั้งขึ้นอาจกำหนดบทบาทหน้าที่ตามที่สภามหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบไว้ดังต่อไปนี้ เช่น

- 1) บริหารงานบุคคลของข้าราชการ ฯ และพนักงานมหาวิทยาลัยแทนสภามหาวิทยาลัย
- 2) กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการ ฯ และพนักงานมหาวิทยาลัย
- 3) เสนอแนะให้คำปรึกษาแก่สภามหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการ ฯ และพนักงานมหาวิทยาลัย
- 4) มีหน้าที่ช่วยสภามหาวิทยาลัย ปฏิบัติตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย และให้ความเห็นแก่อธิการบดีตามที่อธิการบดีปรึกษา
- 5) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อทำการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการ ฯ
- 6) พิจารณาการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการของข้าราชการ ฯ และพนักงาน มหาวิทยาลัย
- 7) รายงานผลการดำเนินงานต่อสภามหาวิทยาลัย เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการ ฯ และพนักงานมหาวิทยาลัย

จากอำนาจและหน้าที่ดังกล่าว ถึงแม้คณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัย (ก.บ.ม.) จะทำหน้าที่แทนสภามหาวิทยาลัย แต่มิได้หมายความว่าคณะกรรมการ ฯ จะดำเนินการโดยเอกเทศ ทั้งนี้ ทุกเรื่องดำเนินการโดยคณะกรรมการ ฯ จะต้องรายงานสภามหาวิทยาลัยให้รับทราบ นอกจากนี้เรื่องที่สภามหาวิทยาลัยออกข้อบังคับตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2547 สภามหาวิทยาลัย อาจกำหนดให้บางเรื่องของการบริหารงานบุคคลจะต้องเสนอต่อสภามหาวิทยาลัยพิจารณาดำเนินการก่อน ซึ่งมีบางมหาวิทยาลัยได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 เรื่องที่เป็นเชิงนโยบาย หรือเรื่องที่ต้องออกหลักเกณฑ์ในการดำเนินการต่าง ๆ

สภามหาวิทยาลัยกำหนดแนวทางการดำเนินการให้มหาวิทยาลัยเสนอความเห็นต่อสภามหาวิทยาลัยก่อน หรือให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณา ก่อน เช่น การแบ่งส่วนราชการระดับงานในมหาวิทยาลัย การให้ออกจากราชการด้วยเหตุต่าง ๆ การเสนอขอแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญพิเศษ และผู้ชำนาญการพิเศษระดับ 10 การแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการพิเศษระดับ 9 การยกเลิกและกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการบริหารงานบุคคลในเรื่องต่างๆ เป็นต้น

ลักษณะที่ 2 เรื่องที่เป็นลักษณะงานประจำ ไม่ใช่ นโยบายและเป็นเรื่องที่ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้

เนื่องจากลักษณะงานเป็นงานประจำ สภามหาวิทยาลัยจึงมอบอำนาจให้คณะกรรมการบริหารงานบุคคล ฯ ที่มีอธิการบดีเป็นประธานคณะกรรมการสามารถดำเนินการได้เลย เช่น การย้ายข้าราชการ การเปลี่ยนตำแหน่งข้าราชการ การตัดโอนตำแหน่งข้าราชการ การลาออกจากราชการ การรับโอนข้าราชการ การบรรจุผู้ไปปฏิบัติงานตามมติคณะรัฐมนตรีให้เข้ากลับเข้ารับราชการ การบรรจุผู้ไปรับราชการทหารให้กลับเข้ารับราชการ การโอนข้าราชการ เป็นต้น

จากแนวทางทั้ง 2 ลักษณะ ดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรงศึกษานำมากำหนดเป็นแนวทางของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยนำเสนอสภามหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารงานบุคคลของแต่ละมหาวิทยาลัย ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และไม่มีความขัดแย้งกัน

2. คณะกรรมการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ประจำมหาวิทยาลัย

นอกจากคณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัย (ก.บ.ม.) ดังที่กล่าวมาแล้ว สภามหาวิทยาลัย อาจจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาอีกคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่แทนสภามหาวิทยาลัย 2 เกี่ยวกับอุทธรณ์และการร้องทุกข์ ถ้าไม่

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ฯ เมื่อมีเรื่องที่ข้าราชการพลเรือน ฯ ขอใช้สิทธิการอุทธรณ์ เนื่องจากถูกสั่งลงโทษวินัยไม่ร้ายแรง หรือ การร้องทุกข์เนื่องจากเห็นว่า ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมจากผู้บังคับบัญชา สภามหาวิทยาลัยก็จะต้องเสียเวลาในการพิจารณาค่อนข้างมาก ซึ่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 61 บัญญัติไว้ว่า **ข้าราชการพลเรือน ฯ ผู้ใดถูกสั่งลงโทษและภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน มีสิทธิอุทธรณ์ต่อสภามหาวิทยาลัย ภายใน 30 วัน และมาตรา 63 ข้าราชการพลเรือน ฯ ผู้ใดเห็นว่าตนไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความคับข้องใจ เนื่องจากการกระทำหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ยกเว้นกรณีการสั่งลงโทษทางวินัยให้ผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ต่อสภามหาวิทยาลัย ภายใน 30 วัน** ดังนั้น ถ้าสภามหาวิทยาลัยมีความเห็นที่จะให้มีคณะกรรมการอุทธรณ์ และร้องทุกข์ประจำมหาวิทยาลัย ควรจะพิจารณาดังนี้

2.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการ ฯ ประกอบด้วย

- 1) ประธาน ซึ่งสภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งจากกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ
- 2) กรรมการ ซึ่งเลือกจากผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการสถาบัน หรือหัวหน้าหน่วยงานที่มีฐานะเท่าคณะ จำนวน 2 คน
- 3) กรรมการ ซึ่งเลือกจากข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ฯ จำนวน 2 คน
- 4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งกรรมการตาม (2) และ (3) เลือกจากบุคคลภายนอก จำนวน 3 คน
- 5) ให้ผู้อำนวยการกองกลางหรือกองบริหารงานบุคคลเป็นเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการตาม (2) (3) และ (4) ให้เป็นไปตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้การกำหนดคุณสมบัติของกรรมการตาม (3) ควรจะต้องคำนึงถึงวัยวุฒิ และประสบการณ์ของผู้ที่จะเป็นกรรมการด้วย ทั้งนี้เพราะถ้าได้กรรมการที่มีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ดีพอ ก็จะช่วยให้การปฏิบัติงานให้ความเป็นธรรมกับเพื่อนข้าราชการพลเรือน ฯ ดำเนินไปได้ด้วยดี ซึ่งอาจกำหนดคุณสมบัติไว้ว่าต้องดำรงตำแหน่งอาจารย์ระดับ 7 หรือ 8 เป็นต้น สำหรับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ควรจะกำหนดไว้ว่าเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 8 และมีประสบการณ์ทางด้านการบริหารงานบุคคลได้ด้วย

2.2 อำนาจและหน้าที่

คณะกรรมการอุทธรณ์และร้องทุกข์ ควรจะมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

- 1) พิจารณาการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน (มาตรา 61)
- 2) พิจารณาการร้องทุกข์ของข้าราชการ ฯ ผู้เห็นว่าตนไม่ได้ได้รับความเป็นธรรม หรือมีความคับข้องใจ เนื่องจากการกระทำหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา (มาตรา 63)
- 3) ปฏิบัติตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย
- 4) รายงานผลการดำเนินงานต่อสภามหาวิทยาลัย

3. คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ

เนื่องจากคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนใน

สถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) ได้มีมติให้ความเห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณากำหนดตำแหน่งทางวิชาการ โดยให้สภาสถาบันแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นบุคคลภายนอกจากบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ ก.พ.อ. กำหนด ซึ่งครอบคลุมคณะหรือสาขาวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนในสถาบันนั้น ๆ จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 10 คน โดยประธานคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ ให้แต่งตั้งจากกรรมการสภาผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบัน

ในส่วนของประธานคณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ ถ้ามหาวิทยาลัยไม่ได้เตรียมการที่จะมีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวไว้แต่ต้น ก็อาจจะมีปัญหาในการเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่ประธาน ฯ ทั้งนี้เพราะกรรมการแต่ละท่านเป็นผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นเรื่องที่สภามหาวิทยาลัยจะต้องพิจารณาต่อไป นอกจากนี้ในส่วนของกรรมการจะต้องเลือกจากบัญชีรายชื่อที่ ก.พ.อ. กำหนด ซึ่งมีรายชื่อศาสตราจารย์อยู่ 878 ราย ถ้าหักสาขาวิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏออก เช่น สาขาวิชาแพทยศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งมี 443 ราย สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิชาเกษตรที่เกี่ยวกับวนศาสตร์และการประมง และสาขาวิชานิติศาสตร์แล้วจะเหลือศาสตราจารย์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องประมาณ 300 ราย และในจำนวนดังกล่าวบางสาขาวิชา เช่น สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มีจำนวน 30 ราย สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยามีจำนวน 48 ราย เมื่อเทียบจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิกับมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนแล้วก็อาจจะมีปัญหาการได้มาซึ่งกรรมการได้ ดังนั้น แต่ละมหาวิทยาลัยจะต้อง

กำหนดยุทธศาสตร์ในการทาบตามและเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ เหล่านั้นมาเป็นกรรมการพิจารณาผลงานทางวิชาการให้ได้ และเมื่อมีคณะกรรมการเรียบร้อยแล้วการนัดประชุมกรรมการแต่ละ ครั้งจะต้องวางแผนเกี่ยวกับสถานที่ประชุมไว้ด้วย เพราะบาง มหาวิทยาลัยถ้าการเดินทางไม่สะดวกผู้เข้าประชุมอาจมาไม่ครบ ได้ ซึ่งจะทำให้การพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการเกิดความล่าช้า ขึ้นได้

การเสนอความเห็นให้มีคณะกรรมการ ฯ 3 คณะในครั้ง นี้ก็เพื่อที่จะช่วยให้การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของ แต่ละมหาวิทยาลัยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความ คล่องตัวและจะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นหมดลงได้ สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัย (ก.บ.ม.) และคณะกรรมการอุทธรณ์และร้องทุกข์ แต่ละมหาวิทยาลัยอาจ ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทของแต่ละมหาวิทยาลัยได้ ยกเว้น คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ จะต้องดำเนินการ ไปตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) กำหนด แต่เมื่อมีการดำเนินการไประยะหนึ่งถ้ามีปัญหา เกิดขึ้น อาจเสนอให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนใน สถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) ทบทวนปรับปรุงแก้ไขได้

หนังสืออ้างอิง

ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา , คณะกรรมการ . สำนัก ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร .

(2548) . **บัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแต่งตั้งเป็น คณะกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ .**

กรุงเทพ ฯ : (เอกสารอัดสำเนา)

พระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2547.(2547) . **ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา ,**

121 (ตอนพิเศษ 70 ก.) , 33 - 35

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 . (2547) . **ราช กิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา , 121 (ตอนพิเศษ), 1 - 24**

สังคมวิทยา และมนุษยวิทยา กับการวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น

จิรพรรณ กาญจนะจิตร

มนุษย์เราทุกวันนี้ต้องเผชิญกับปัญหารอบด้าน บางปัญหาก็สามารถแก้ไขหรือตัดสินใจได้ง่าย บางปัญหาก็ยากต่อการตัดสินใจ การที่จะตัดสินใจแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพนั้น ก็ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ปัญหา ยิ่งปัญหายากเท่าไร ก็จะต้องวิเคราะห์ปัญหานั้นให้ละเอียดถี่ถ้วนรัดกุมมากขึ้นเท่านั้น

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agents) ไม่ว่าจะสังกัดหน่วยงานใดก็ตาม เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ปัญหาโดยตรง เพื่อที่จะได้วางแผนงานตามสายงานของตนได้อย่างถูกต้อง แต่การวิเคราะห์ปัญหาของบรรดาผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้ยังมีความยุ่งยาก สลับซับซ้อนและต้องทำด้วยความระมัดระวัง เพราะจะต้องทำการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ (Client system) ไม่ใช่วิเคราะห์ปัญหาของตนเอง สิ่งหนึ่งที่ควรระลึกถึงอยู่เสมอสำหรับผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ จะต้องให้ผู้รับบริการนั้นเป็นผู้ที่กำหนดปัญหาและความต้องการของตนเอง ไม่ใช่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้กำหนดให้ ทั้งนี้ เพราะปัญหาและความต้องการของประชาชนที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมองเห็นนั้นอาจจะไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนก็ได้ เนื่องจาก ผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มาจากภายนอกท้องถิ่นนั้น (Outsiders) ซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแตกต่างจากคนในท้องถิ่นนั้น ดังนั้น งานชิ้นแรกของผู้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงก็คือเรียนรู้ถึงขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของระบบสังคมที่ตนจะเข้าไปทำงาน

ภาระหน้าที่ของผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agents) ที่สำคัญคือ เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ริเริ่มและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ เพราะฉะนั้นก่อนที่จะตัดสินใจแก้ไขปัญหานั้นได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ก็จะต้องทำความเข้าใจเสียก่อนว่าปัญหาคืออะไร สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหานั้นทำได้อย่างไร

ปัญหา คือ ข้อเค็ดร่อนที่เป็นอุปสรรคขัดขวางความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นและเป็นผลทำให้ประชาชนหรือชาวบ้านไม่ได้รับความสะดวกสบายเท่าที่ควร จำเป็นที่ชาวบ้านจะต้องช่วยกันแก้ไขให้หมดสิ้นไป

ในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการนั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยทุกด้านที่ทำให้เกิดปัญหาและความต้องการนั้น ๆ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

วิธีการไม่ยุ่งยากและไม่ต้องอาศัยความรู้ในทางทฤษฎีมากนัก ซึ่งผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถที่จะนำเอาวิธีการนี้มาใช้ในท้องถิ่นที่ตนรับผิดชอบได้ อย่างไรก็ตามดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการวิเคราะห์ปัญหาหรือต้องการอย่างหนึ่งอย่างใดนั้น ถ้าฟังปัจจัยที่เห็นได้ชัดเจนอย่างเดียวไม่เป็นการพอเพียง ทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ ดังนั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงจำเป็นต้องหาวิธีการที่จะค้นหาปัจจัยที่ซ่อนเร้นซึ่งเป็นขั้นตอนที่ 3 ของการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ

3. ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องค้นหาปัจจัยที่ซ่อนเร้นซึ่งผู้รับบริการได้นำเอามาเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ การค้นหาปัจจัยที่ซ่อนเร้นนี้จำเป็นต้องนำทฤษฎีทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเข้ามาใช้ประกอบเป็นแนวทางในการค้นหาปัจจัยดังกล่าว ทฤษฎีทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาหลายทฤษฎีได้อธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ว่า การที่มนุษย์เรานั้นได้มีพฤติกรรมหรือกระทำการหนึ่งสิ่งใดลงไปสืบเนื่องมาจากสาเหตุอะไร บางทฤษฎีก็อธิบายว่าการที่คนเราทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้บรรลุถึงความต้องการ (Need) วัตถุประสงค์ (Objectives) หรือผลประโยชน์ (Interests) ของตน นักทฤษฎีที่มีความคิดเห็นเช่นนี้ได้แก่ Small, Thomas, Tolman และ Maslow บางทฤษฎีก็ให้เหตุผลของพฤติกรรมของมนุษย์โดยเน้นถึงบรรทัดฐาน (Norms) และความคาดหวัง (Expectation) โดยอธิบายว่ามนุษย์ที่อยู่ในสังคมจะต้องปฏิบัติตามหรือตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคมนั้น ในบางกรณีบุคคลอาจจะตัดสินใจลงไปโดยต้องการที่จะสร้างความพอใจให้ผู้อื่น หรือนัยหนึ่งปฏิบัติตามที่ผู้อื่นได้คาดหวังไว้ นักทฤษฎีที่มีความคิดเห็นเช่นนี้ได้แก่ Mead, Linton, Cottrell, Sheriff และ Bates นอกจากนี้ ก็ยังมี ผู้ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์โดยเน้นถึงความเชื่อ (Beliefs) ค่านิยม (Values) ความผูกพัน (Commitment) โอกาส (Opportunity) ความสามารถ (Abilities) และการสนับสนุน (Support) ซึ่งได้แก่ William W. Reeder เขาได้นำเอาปัจจัยที่สำคัญ ๆ มาเรียบเรียงและนำมาเป็นวิธีการในการค้นหาปัจจัยที่ซ่อนเร้น ซึ่งก็ได้มีผู้นำเอาไปใช้ในหลายประเทศจนเป็นที่แพร่หลาย วิธีการก็คือแทนที่จะใช้แบบสอบถามปลายเปิดก็หันมาใช้แบบสอบถามที่ได้มีการวางแบบคำถามไว้แล้ว ส่วนแบบคำถามนั้นก็ได้อารมณ์แบบให้กว้าง ๆ เพื่อที่จะได้นำมาปรับให้เข้ากับปัญหาต่าง ๆ ได้ทุกปัญหา สำหรับปัจจัยสำคัญที่มี

อิทธิพลต่อการตัดสินใจนั้นสามารถแยกออกได้เป็น 10 ประการ ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างแบบสอบถามและวิธีการในการค้นหาปัจจัยที่ซ่อนเร้นข้างล่างนี้

ปัญหาและความต้องการ

โปรดตอบคำถามต่อไปนี้โดยใส่หมายเลขให้ตรงกับคำตอบที่ท่านเห็นว่าใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

1. ไม่เคย 2. มีบ้าง 3. มาก 4. มากที่สุด

1. วัตถุประสงค์ (Goals) :

ก. ท่านคิดว่าท่านได้รับประโยชน์อย่างไรจากการที่ท่านได้กระทำสิ่งนี้

ข. ท่านคิดว่าท่านเสียประโยชน์อย่างไรจากการที่ท่านได้กระทำสิ่งนี้

2. บรรทัดฐานหรือความคาดหวัง (Norms and Expectation)

ก. ท่านรู้สึกว่ามีผู้ใดต้องการให้ท่านทำในสิ่งนี้หรือไม่

ข. ท่านรู้สึกว่ามีผู้ใดต้องการไม่ท่านทำ ในสิ่งนี้หรือไม่อย่างไร

3. ความเชื่อ (Belief Orientation) :

ก. ท่านเชื่อว่าการกระทำนั้นจะได้ผลดีแก่ท่านเพียงใด

ข. ท่านเชื่อว่าการกระทำจะให้ผลเสียแก่ท่านเพียงใด

4. ค่านิยม (Values) :

ก. จากค่านิยมที่ท่านมีอยู่การกระทำนั้นถูกอย่างไร

ข. จากค่านิยมที่ท่านมีอยู่การกระทำนั้นผิดอย่างไร

5. ความผูกพัน (Commitments) :

ก. ท่านรู้สึกว่าคุณมีความผูกพันที่จะต้องกระทำสิ่งนี้หรือไม่

ข. ท่านรู้สึกว่าคุณมีความผูกพัน ที่จะไม่กระทำสิ่งนี้หรือไม่

6. ขนบธรรมเนียมประเพณี (Habits and Customs) :

ก. การกระทำนี้ถูกต้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของท่านหรือไม่

ข. การกระทำนี้ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของท่านหรือไม่

7. การบังคับ (Force)

ก. ท่านรู้สึกว่าคุณถูกบังคับให้กระทำสิ่งนั้นหรือไม่

ข. ท่านรู้สึกว่าคุณถูกบังคับไม่ให้กระทำสิ่งนั้นหรือไม่

8. โอกาส (Opportunity) :

- ก. ท่านรู้สึกว่าคุณมีโอกาสที่จะกระทำการสิ่งนั้นหรือไม่?
- ข. ท่านรู้สึกว่าคุณไม่มีโอกาสที่จะกระทำการสิ่งนั้นหรือไม่?

9. ความรู้ความสามารถ (Ability) :

ก. ท่านคิดว่าท่านมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะกระทำการสิ่งนั้นหรือไม่?

ข. ท่านคิดว่าท่านมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอที่จะกระทำการสิ่งนั้นหรือไม่?

10. การสนับสนุน (Support) :

- ก. ท่านคิดว่ามีผู้ใดสนับสนุนท่านให้กระทำการสิ่งนั้นหรือไม่?
- ข. ท่านคิดว่ามีผู้ใดสนับสนุนท่านไม่ให้กระทำการสิ่งนั้นหรือไม่?

ในการใช้แบบสอบถามข้างต้นนี้ ผู้ที่กระทำการสำรวจอาจจะแก้ไขข้อผิดพลาดคำถามให้เหมาะสมกับปัญหาและสภาพท้องถิ่นได้ และการตอบนั้นก็จำเป็นจะต้องตอบทุกข้อเพราะคำถามบางข้ออาจจะไม่เกี่ยวข้องกับหรือไม่มีความเกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจของคุณ โดยทั่วไปแล้วการตัดสินใจในปัญหาใดปัญหาหนึ่งมักจะประกอบด้วยเหตุผล 4 - 6 อย่างที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการตัดสินใจ และแต่ละปัญหานั้นก็มีปัจจัยและเหตุผลที่ใช้เป็นเครื่องตัดสินใจไม่เหมือนกัน ดังนั้น เมื่อได้คำตอบมาแล้วก็ต้องนำมาคิดแยกออกว่าผู้ที่ตอบนี้ตัดสินใจสนับสนุนหรือคัดค้านการกระทำนั้น ๆ และการนำเอาเหตุผลที่ได้จากคำถามทั้ง 10 ข้อ มาเรียงตามระดับความสำคัญ โดยแบ่งเป็นเหตุผลที่คัดค้าน และเหตุผลที่สนับสนุน เมื่อได้ทำการสอบถามประชากรครบตามจำนวนที่ต้องการแล้วก็นำเอาคำตอบหรือเหตุผลที่ได้มาจัดหมวดหมู่และนับจำนวนซึ่งทำให้เราสามารถระบุได้ว่าสำหรับปัญหานี้ในท้องถิ่นนี้มีปัจจัยที่สำคัญอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือคัดค้านการกระทำดังกล่าว

แนวทางแก้ปัญหา

เมื่อค้นหาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาได้แล้ว ก็จะต้องค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหา หรือขจัด "สาเหตุ" ให้หมดสิ้นไป

1. ปัญหาที่ค้นหาสาเหตุที่แท้จริงได้แล้ว ก็จะต้องนำมาพิจารณาดูว่า จากสาเหตุดังกล่าวจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง สาเหตุหนึ่งอาจมีวิธีแก้ไขได้หลายทาง
2. ให้พยายามค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหากจากสาเหตุที่หาได้หลาย ๆ วิธี
3. จากนั้นพิจารณาคัดเลือกดูว่า วิธีแก้ปัญหากจากสาเหตุที่หาได้ วิธีใดเป็นวิธีที่ดีที่สุด

การวางโครงการ

โดยที่การจัดทำโครงการใด ๆ ขึ้นก็เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดในการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อที่จะขจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป เมื่อนักพัฒนาจะทำเป็นโครงการขึ้นมาแล้วนั้นควรพิจารณาถึงเรื่องต่าง ๆ ที่จะกล่าวต่อไปนี้โดยรอบคอบด้วย

1. องค์ประกอบของโครงการ

1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ (Project Purpose) คือ สารสำคัญที่แสดงถึงผลที่จะเกิดขึ้นหรือจากผลงาน (Outputs) ของโครงการได้เกิดขึ้นจริงตามที่กำหนดแล้ว วัตถุประสงค์เป็นตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างแผนแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับกลางจนถึงระดับสูงให้มีความสอดคล้องในแนวเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ระดับแผน : ชาวนามีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น (Plan objective)

วัตถุประสงค์ระดับแผนงาน : เพิ่มรายได้ให้ชาวนา (Program objective)

วัตถุประสงค์ระดับโครงการ : เพิ่มผลผลิตข้าว (Project objective of purpose)

ผลงานโครงการ : 1. ชาวนาใช้ปุ๋ยเคมี (Project outputs) 2. ชาวนาได้ข้าวพันธุ์ดีเพาะปลูก

ดังนั้นควรกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน และให้วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ระดับสูง และที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ควรกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้เห็นความแตกต่างอย่างเด่นชัด ระหว่างผลที่คาดหวังที่จะให้เกิดขึ้น เมื่อโครงการสำเร็จกับกิจกรรมที่จะกระทำหรือผลงานที่จะเกิดขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการ : เพิ่มผลผลิตข้าว

กิจกรรมและทรัพยากร : 1. แนะนำให้ชาวนาใช้ปุ๋ยและข้าวพันธุ์ดี

2. ซื้อและแจกปุ๋ยตัวอย่างให้ชาวนา

3. แจกข้าวพันธุ์ดีให้ชาวนา

ผลของโครงการ : 1. ชาวนาใช้ปุ๋ย

(Outputs) 2. ชาวนาใช้ข้าวพันธุ์ดี

การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้ถูกต้องชัดเจนนี้จะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ มีข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการที่เลือกหาวิธีดำเนินงานหรือกิจกรรมที่เหมาะสม และประหยัดต่อการใช้ทรัพยากรได้ดียิ่งขึ้น

1.2 วิธีการหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการตามโครงการ การที่จะให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่มีการปฏิบัติ ซึ่งการปฏิบัติย่อมต้องอาศัยวิธีการหรือกิจกรรมเพื่อดำเนินการตามโครงการนี้ควรคำนึงถึงหลักทั่วไปว่า ในการจะดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งนั้นย่อมมีอยู่หลายวิธีไม่ใช่มีอยู่เพียงวิธีเดียว ดังนั้นจึงควรพิจารณาหาทางเลือกปฏิบัติที่เห็นว่าเหมาะสมเป็นประโยชน์และประหยัดมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยต้องคำนึงถึงขนาดกรรมวิธี การแบ่งขั้นตอนในการดำเนินงาน แนวทางการจัดการ และการบริหารงานบุคคล ปัจจัยในการดำเนินงานของวิธีการหรือกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และผลงานของโครงการ ตลอดจนขีดจำกัดทางทรัพยากรเสมอ

1.3 ผลงาน (Out puts) โดยที่ผลงานคือสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากได้มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการแล้ว ดังนั้นในการพิจารณาเรื่องนี้ควรคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพของผลงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมตลอดจนวัตถุประสงค์ของโครงการด้วย

1.4 เป้าหมายของโครงการ (Targets) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของโครงการ เพราะเป้าหมายเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความชัดเจนของวัตถุประสงค์ หรือผลที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่ง เช่น คาดหวังว่าจะให้ชาวนาผลิตข้าวได้ไร่ละ ไม่น้อยกว่า 300 ถัง เมื่อสิ้นปี 2550 ตามตัวอย่างนี้จำนวนข้าวเป็นถัง และปี พ.ศ. ก็คือเป้าหมายที่คาดหวัง ดังนั้นในการจัดทำโครงการควรกำหนดเป้าหมายให้เด่นชัดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการใช้เป็นเครื่องประกอบการพิจารณาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

1.5 ระยะเวลาในการดำเนินงานตามโครงการ ในการจัดทำโครงการควรมีกำหนดระยะเวลาให้เด่นชัดว่า โครงการที่เสนอมีระยะเวลาเท่าใด เช่น 3 ปี หรือ 5 ปี เป็นต้น และกำหนดระยะเวลาของโครงการนี้ต้องให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายและกิจกรรมที่ดำเนินหรือที่กำหนดได้ด้วย

1.6 ปัจจัยที่นำมาใช้ดำเนินการตามโครงการ ซึ่งได้แก่งบประมาณค่าใช้จ่ายและทรัพยากรต่าง ๆ ควรจะได้พิจารณาถึงแหล่งที่มาของเงินทุนค่าใช้จ่าย ประเภท จำนวน และคุณภาพ

ของบุคลากร และเครื่องมือเครื่องใช้ให้เหมาะสมกับความเป็นไปได้ และสอดคล้องกับกิจกรรมที่จะดำเนินงานตลอดจนผลงานที่จะได้รับ

2. การวิเคราะห์โครงการ ในขั้นนี้ผู้จัดทำและพิจารณาโครงการ ควรคำนึงถึงลักษณะของโครงการที่ดีมีความเหมาะสมที่จะดำเนินการต่อไป โดยมีหลักการใหญ่ ๆ ที่ควรพิจารณา คือ

2.1 หลักความสอดคล้องสมบูรณ์ของโครงการ ซึ่งควรพิจารณาว่าโครงการที่จะดำเนินการ

2.1.1 มีความสอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของแผนระดับปกติที่กำหนดไว้แค่นั้น เพียงใด

2.1.2 มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนระดับกระทรวงที่กำหนดไว้แค่นั้น เพียงใด

2.1.3 มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนระดับกรมที่กำหนดไว้แค่นั้น เพียงใด

2.1.4 มีความเชื่อมโยงกับโครงการอื่น ๆ แค่นั้นเพียงใด หากมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับโครงการอื่น ๆ จะมีการประสานงานในแง่ปฏิบัติการ หรือจะมีส่วนเกื้อกูลกันอย่างไร

2.1.5 มีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเองหรือต้องมีส่วนประกอบอื่น ๆ เพื่อช่วยการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ หากโครงการไม่สมบูรณ์ในตัวเองควรมีขั้นตอนที่จำเป็นจะต้องดำเนินงานเพิ่มเติมอย่างไร

2.2 หลักความเป็นไปได้

2.2.1 ความเป็นไปได้ในด้านเทคนิค ควรพิจารณาว่าโครงการที่จะดำเนินการต้องอาศัยเทคนิคสูงมากน้อยแค่ไหนเพียงใด มีเทคนิคสูงเพียงพอที่จะดำเนินการตามโครงการได้หรือไม่ โครงการนั้นมีความเหมาะสมหรือมีความเป็นไปได้ในทางวิศวกรรมให้ตัวเองและทั้งระบบงานแค่นั้น เพียงใด และกรรมวิธีในการดำเนินการตามโครงการมีลักษณะเป็นกรรมวิธีที่จะต้องใช้เครื่องมือเครื่องใช้มากกว่าคนหรืออย่างไร และกรรมวิธีนั้น ๆ มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

2.2.2 ความเป็นไปได้ในด้านการเงิน ควรพิจารณาว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการจะมาจากแหล่งใดบ้าง เป็นต้นว่า มาจากงบประมาณแผ่นดิน เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ สถานะของเงินทุนจากแหล่งที่มาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นอย่างไร มีความเป็นอย่างไร มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด และจะให้การสนับสนุนให้ทันทีเมื่อโครงการได้รับอนุมัติหรือไม่ นอกจากนั้นควรคำนึงถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับประมาณค่าใช้จ่าย ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับราคาที่ใช้ในการ

คำนวณค่าใช้จ่าย รายรับที่อาจสูงขึ้นจากภาวะเงินเฟ้อในอนาคต ตลอดจนค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อหน่วย (Unit cost) ซึ่งถ้าเป็นไปได้ ควรเปรียบเทียบกับโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน และหากโครงการที่จะดำเนินการจะอาศัยค่าใช้จ่ายจากแหล่งเงินกู้ ก็ควรพิจารณาถึงความพร้อมของเงินกู้ที่จะนำมาใช้ตามโครงการ ตลอดจนความสามารถในการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยเมื่อโครงการสำเร็จและให้ผลประโยชน์แล้ว

2.2.3 ความพร้อมและขีดความสามารถของหน่วยงานที่จะดำเนินงานตามโครงการ ควรพิจารณาว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบมีความพร้อมในการดำเนินงานตามโครงการแค่ไหน เพียงใด ถ้าโครงการนั้นต้องมีอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่เพิ่มเติมเป็นการสมควรเพิ่มอัตราค่าจ้างอีกหรือไม่ จะหาได้จากที่ใด จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมก่อนหรือไม่ หากต้องมีการฝึกอบรมจะดำเนินการโดยวิธีใด และการบริหารโครงการนั้นมีขีดความสามารถเพียงพอที่จะบริหารงานตามโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร นอกจากนั้นควรพิจารณาถึงการจะให้สถาบันต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการแค่ไหน เพียงใด และเหมาะสมหรือไม่ เป็นต้น

2.3 หลักความเหมาะสมและประโยชน์ ควรพิจารณาว่าโครงการที่จะดำเนินการมีความเหมาะสมกับความจำเป็นอย่างไร เพียงใด ควรยึดถือหลักที่ว่าควรทำในสิ่งที่มีความจำเป็นต้องทำไม่ใช่จะทำในสิ่งที่อยากทำ และโครงการที่เสนอควรให้เหมาะสมกับกาลเวลาเป็นต้นว่าไม่ควรเสนอโครงการที่ล่าช้าแล้ว หรือไม่ควรเสนอโครงการที่ล่วงหน้าไปไกล ๆ ที่ยังไม่อาจใช้ประโยชน์อะไรได้ในปัจจุบัน นอกจากนั้นควรคำนึงถึงประโยชน์ของโครงการในลักษณะให้สมประโยชน์กับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นหรือทรัพยากรที่นำมาใช้

3. แผนปฏิบัติงานประกอบโครงการ เมื่อตกลงใจที่จะดำเนินการตามโครงการใดแล้ว ควรพิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติงานของโครงการให้เหมาะสมกับขอบเขต วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลา และผลงานของโครงการด้วย แผนปฏิบัติงานนี้ จะมีประโยชน์อย่างยิ่งในการแสดงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และใช้เป็นเครื่องมือประกอบการพิจารณาได้โดยง่าย โดยแสดงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นในสาระสำคัญต่อไปนี้

- 3.1 ชื่อโครงการ
- 3.2 กำหนดเวลาปฏิบัติตามแผนงาน
- 3.3 ผู้รับผิดชอบโครงการ

3.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ

3.5 วัตถุประสงค์และผลของงาน จะสนับสนุนงานของส่วนราชการนั้น ๆ ของกระทรวง และของหน่วยงานอื่น

3.6 รายละเอียดของกิจกรรมที่จะดำเนินการตามโครงการ โดยแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมที่จะทำในแต่ละช่วงเวลา รายละเอียดค่าใช้จ่ายตามประเภทรายจ่าย ปริมาณงาน คุณภาพ และมาตรฐานงานของแต่ละกิจกรรม ตลอดจนรายละเอียดค่าใช้จ่ายจำแนกตามประเภทรายจ่ายของโครงการในแต่ละเดือน

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นวิธีการในการประยุกต์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาในการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และการวางโครงการ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานใดก็ตาม สามารถที่จะนำเอาวิธีการนี้ไปปรับปรุงดัดแปลงกับงานของตนได้ และจากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหานี้จะเป็นพื้นฐานในการวางแผนการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- Bates, Frederick L. 1960. Institutions, Organizations, and Communities : A General Theory of Complex Structures, The Pacific Sociological Review 3 : 59 - 70.
- Maslow, A. H. 1970. Motivation and Personality. New York : Harper and Bros.
- Mead, George H. 1960 Mind, Self and Society. Chicago : University of Chicago Press.
- Reeder, William W. 1980. "Practice Theory From the 25 year Research Program on Direction Factors in Beliefs and Disbelief and Social Actions (Mimeographed) Department of Rural Sociology, Cornell University.
- Rizer, G. 2000 Sociological Theory. 5th ed. New York : McGraw-Hill.

ระลึกถึงชีวิตที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

— LUOFENGYI

เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว เหมือนอยู่ในฝัน พอถึงข้าพเจ้าได้มีเวลานั่งลงเขียนบทความบทความนี้ ข้าพเจ้าก็ได้กลับถึงบ้านอยู่ใกล้ๆ กับพ่อแม่แล้ว คนเราก็เป็นอย่างนี้ เวลาอยู่ต่างประเทศคิดถึงบ้านเรา แต่เวลากลับแล้ว ก็คิดถึงระยะเวลาที่อยู่ประเทศไทยเป็นอย่างไร สรุปได้ว่า เป็นอารมณ์ความรู้สึกตามธรรมชาติ

ระยะเวลาชีวิตของคนจะประสบกับสิ่งต่างๆ รวมทั้งสิ่งดีหรือสิ่งไม่ดี ข้าพเจ้านึกไม่ออกว่า นี่เป็นพรหมลิขิตหรือไม่ ที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเรียนภาษาไทย ซึ่งได้ไปเรียนที่ประเทศไทย เพียงแต่รู้ได้ว่า รู้สึกดีใจมากที่ได้พบกับอาจารย์ที่ดีอย่างมีเมตตา และรู้จักคนไทยหลายๆ คนที่น่ารักอย่างมีน้ำใจ สิบเดือนเป็นช่วงเวลาไม่สั้นก็ไม่ยาว สิบเดือนนี้ ข้าพเจ้าก็กินอยู่เมืองไทย พักอยู่เมืองไทย ศึกษาอยู่เมืองไทย แม้แต่ตอนนี้ กลับอยู่ประเทศไทยแล้ว ชีวิตที่อยู่ประเทศไทยยังอยู่สมองของข้าพเจ้าอย่างชัดเจน ข้าพเจ้ายังอยู่คิดถึงช่วงเวลานี้อย่างยิ่ง

ข้าพเจ้ายังจำได้ว่า วันที่ 5 เดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2548 ข้าพเจ้ากับเพื่อนๆ ทั้งหมด 57 คน นั่งเครื่องบิน ยิงสู่ประเทศไทย ด้วยความหวังกับความฝัน เมื่อถึงสนามบินดอนเมืองก็ต้อนเข็นๆ ประมาณ หนึ่งทุ่ม ออกจากประตูสนามบิน เห็นอาจารย์คนไทยทั้งหลายรออยู่ ข้าพเจ้ารู้สึกทึ่งว่า อาจารย์ท่านคงจะรออยู่ตั้งนานแล้ว เพราะสายการบินนี้ เลยกำหนดเวลา พอเครื่องบินต้อนเขา ทั้งสองฝ่ายตื่นเต้นมาก โดยเฉพาะพวกเรา เพราะต้อนนั้นพูดภาษาไทยได้แค่หัดเดียว เห็นอาจารย์ท่านมาจับก็รู้สึกปลอดภัย ความยิ้มแย้มแจ่มใส และความเมตตาของท่าน ทำให้เราอุ่นใจ และรู้สึกเหมือนกลับบ้าน จำได้ว่า ต้อนนั้นมีอาจารย์ท่านถามว่า เหมื่อยไหมคะ แต่ข้าพเจ้ายังไม่เข้าใจ

年 月 日

第 1 页

顺达纸品

泰国学习生活回忆

—— 罗凤壹恣

时光飞逝，如在梦里。当我有时间坐下提起笔写这篇文章的时候，我已经回到中国，与父母亲在一起。我们总是这样，当在国外生活的时候，老想着家里，而当回国后又总在留恋国外的生活，这或许就是人的本性吧。

人的一生总会遇到各种各样的事情，或好或坏。我不清楚这是否也是命运的安排，让我有机会到泰国学习泰语。但可以肯定的是，我觉得很荣幸，能够遇到慈祥的老师们的和那些拥有热心肠的可爱的泰国朋友。十个月是一段不长也不算短的时间，这段时间里，我吃在泰国、住在泰国、学习在泰国。虽然现在我已经回到了中国，但在泰国生活的点点滴滴依然清晰地浮现在脑海里。我依然十分怀念那十个月的泰国学习生涯。

我依然记得，2005年7月5日那天，我与同学们一行57人，带着各自的理想与期望，坐上飞往泰国的飞机。当飞机到达廊曼机场时，大约傍晚7点左右，出了机场，看到泰国老师们在等候欢迎我们的到来。我猜想，老师准是等我们很久了，因为我们的航班晚点到达。初次见面，大家都很高兴，尤其是我们，因为那时只会说一些简单的泰语，见到泰国老师，我们就觉得有了安全感。老师们那灿烂的微笑和慈祥的神情，让我们觉得很温暖，犹如在家中。记得那时，有老师问到“累吗”，可当时我们还不知“累”的泰文意思。虽然那时还无法灵活运用泰语与老师交流，但老师却能照顾我们得如此周到。

2005年7月6日早上，我们中国学生与泰国大城皇家师范大学的校长、副校长及很多老师见面。每个人都很热情欢迎我们的到来，我们既兴奋又带有些遗憾。遗憾的是，当时我们还无法用泰语表达心中的喜悦与感激之情。但庆幸的是，学校请来了会说中文的老师来做翻译，使双方能够理解、沟通。

年 月 日

第 1 页

顺达纸品

คำว่า เหนื่อยคืออะไร แม้ว่าใช้ภาษาไทยแปลกแต่ก็ทรงไม่มองอะไร แต่อาจารย์
ท่านก็ดูแค่ว่าเราได้อย่างรอบคอบ

วันที่ 6 เดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2548 ตอนเช้า พวกเรานักศึกษา
จีนได้พบกับท่านอธิการบดี ท่านรองอธิการบดี และอาจารย์ หลายๆ ท่าน ของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ทุกท่านต้อนรับเราอย่างอบอุ่น เรา
รู้สึกทั้งตื่นเต้นทั้งเสียใจ เหตุผลก็คือ ตอนนั้นยังไม่สามารถใช้ภาษาไทยแสดง
ความยินดี และความขอบคุณได้ แต่โชคดีว่า ฝ่ายโรงเรียนได้เชิญอาจารย์
ท่านที่พูดภาษาจีนได้ มาถามให้ฟัง จึงได้เข้าใจกัน ตอนบ่าย อาจารย์จัด
กิจกรรมระหว่างนักศึกษาไทยกับพวกเรานักศึกษาจีน ด้วยเหตุนี้ นักศึกษา
ไทยได้ตั้งชื่อเล่นชื่อไทยให้ ชื่อไทยของเราส่วนใหญ่ เป็นผลไม้ ต้นไม้ และ
ดอกไม้ ชื่อเหล่านี้ น่ารักและโบราณๆ นี่คือการรู้สึกของเพื่อนๆ คนไทยที่
ได้ยินชื่อของพวกเรา ภายหลังเราได้พูดเล่นกับอาจารย์ว่า ถ้าหากวันหนึ่ง
มาเรียนที่นี่อีก ควรจะตั้งชื่อให้เป็น เฉพาะอาหารไทย อย่างนี้ร้องน่ารักจีนนะ

ตอนใหม่ๆ ที่เพิ่งมาอยู่เมืองไทย พวกเราประสบกับปัญหาต่างๆ
และสิ่งที่น่าแปลก หลายๆ อย่าง เช่น ตอนแรก เพิ่งทำ ATMการ์ดของเมืองไทย เพื่อน
หลายคนจะ เปลี่ยนรหัสหรือกดเอาเงินออก แต่ไม่ทราบว่า เมืองไทยกับเมืองจีน
แตกต่างกัน จึงกดรหัสเงินตัวเลข 6 ตัวตามเมืองจีน แต่เมืองไทยใช้ตัวเลข
แค่ 4 ตัวเท่านั้น เพราะฉะนั้น ATMการ์ดของบางคนก็ใช้ไม่ได้ รู้ไหมว่า
ตอนนั้น ก็ลวกถึงแค่ไหน โชคดีว่ามีเพื่อนคนไทยอยู่ด้วย จึงได้ช่วยโทร.หา
อาจารย์ อาจารย์ท่านก็ติดต่อกับฝ่ายธนาคารทันที ช่วยแก้ปัญหา

ยังมีอีกอย่างที่ทำให้ข้าพเจ้าประทับใจที่สุดคือ คนไทยรักชาติ
มาก เข้าวันหนึ่ง ข้าพเจ้ากับเพื่อน นั่งอยู่ใต้ต้นไม้ พอเพลงชาติไทยร้องขึ้น
คนไทยก็ลุกขึ้น ยืนตรง คนเดินทางก็ยืนนิ่งอยู่ นอกจากนี้ สิ่งที่ข้าพเจ้า
นึกไม่ถึงคือ มีรถคันหนึ่ง ตอนแรกกำลังวิ่งอยู่ แต่ได้ยืน เพลงชาติไทยแล้ว
คนขับรถก็จอดรถอยู่ จนถึงเพลงจบ ถึงแม้ว่า ข้าพเจ้าไม่ใช่คนไทย แต่

下午，老师组织泰国学生与我们搞联谊活动。因此，泰国学生便给我们起泰语小名，我们的泰语小名大部分为水果名称、树木类或是花类。我们的名字都很可爱与古典，这是泰国朋友听到我们的名字时的感觉与评价。在接下来的日子里，我们曾和老师开玩笑地说，如下一届的师妹来了，应该给他们取些泰国菜名作为他们的小名，这样会更可爱的。

初到泰国，我们遇到各种问题与新鲜事儿。例如：刚开始办泰国银行ATM卡，一些同学先修改密码或是需要取钱，但在当时并不知道泰国与中国是有区别的，于是就使用6位密码，而泰国只需4位密码就够了。因此，一些同学的卡就被吞了。知道吗？当时我们有多焦急。庆幸的是，有泰国朋友在旁边，于是她帮忙打电话找老师，老师得知后也及时地与银行联系，帮拿回ATM卡。

还有一件印象极为深刻的事：泰国人非常爱国。有天早上，我与朋友坐在树下的石凳，当泰国国歌响起时，只见泰国人都站起肃立，行人也停下脚步。除了这些，更让我想不到的是，有辆车，起初是行驶着的，当国歌响起，车便停下直到奏完国歌。虽然我不是泰国人，但受其熏陶，在这十个月里，我也像泰国人一样爱国，并且还经常和中国朋友叙此事，希望每个人都爱自己的国家。

在大城皇家师范大学学习的十个月里，我们有了很大的进步。这要感谢各位老师及泰国朋友给予我们的帮助。想当初，老师曾问什么时候可以把泰语学好？有人答到：争取在3个月内。虽然我们曾在中国学过泰语的辅音、元音，但泰国老师还是从头开始教起，主要是为了纠正发音，让我们发音准确、正确。还教我们造句，抄正楷泰文，写日记，唱泰语歌，练习叙述短小、简单的故事，或是使用各种方法介绍各个旅游景区。前3个月是最累、最辛苦的一段时间，不仅仅是我们学生，老师也是同样地辛苦。感觉到老师教我们的时候会比其它时候都累，因为当我们不理解时，老师需要多次解释。有时甚至需要肢体语言或画图画帮助理解。接下来，我们学到了较多的词汇，能够听懂新闻，看懂电视剧，有能力写报告论文、写信、写作文，还可以

年 月 日

第 2 页

顺达纸品

ดูนี้แล้ว ข้าพเจ้าก็ทำตามคนไทยในระหว่างสิบเดือนนี้ และเอาเรื่องนี้เล่าให้เพื่อน
คนจีนฟังด้วย หวังว่าทุกคนก็ได้รักชาติตัวเอง

สิบเดือนที่เรียนอยู่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พวกเขา
มีความก้าวหน้าอย่างยิ่ง นี่ต้องขอขอบคุณอาจารย์ท่านทั้งหลาย และเพื่อนๆ
คนไทยที่ให้ความช่วยเหลือแก่พวกเขา คิดนึกถึง ตอนแรก เคยมีอาจารย์
ถามว่า เมื่อไรจึงสามารถพูดภาษาไทยได้เก่งเท่าไรกัน เราก็ตอบว่า พยายาม
ภายใน 3 เดือน แม้แต่เราเคยเรียน "ทอไก่" "ขอไข่" เมื่ออยู่เมืองจีนมาแล้ว
อาจารย์คนไทยท่านยังเริ่มตั้งสอน "ทอไก่" ถึง "สอนนกสูก" เพื่อให้ออกเสียง
ชัดเจนขึ้น ถูกต้อง แต่ประเทศไทย คัดไทย เขียนบันทึกประจำวัน วังเพลงไทย
หัดเล่าเรื่องที่สั้นๆ ย่างๆ หรือใช้วิธีต่างๆ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว 3 เดือน
แรกเป็นช่วงเวลาลำบากมาก ไม่ใช่เพียงแต่หนักศึกษาเท่านั้น รวมทั้ง
อาจารย์ด้วย รู้สึกว่า เวลาอาจารย์ท่านมาสอนพวกเราคงจะเหนื่อยมาก เพราะ
เวลาเราไม่เข้าใจ ท่านต้องอธิบายหลายครั้ง บางทีต้องทำท่าทางหรือวาดรูป
ด้วย มาช่วยอธิบาย จนถึงทุกคนเข้าใจ ภายหลัง เราพูดภาษาไทยมากขึ้น
มีความสามารถ ฟังข่าวได้ ดูละครโทรทัศน์เข้าใจ ทำรายงานได้ เขียนจดหมาย
เขียนบทความได้ นำภาษาไทยมาใช้ในการแสดง เป็นต้น บางที่จะแยกไม่
ออกคือ คนไทย หรือ คนจีน อันนี้เรามีความก้าวหน้า นอกจากหนักศึกษาเขียน
ศึกษา และตั้งใจเรียนแล้ว สิ่งที่ทำไม่ได้คือ ความตั้งใจสั่งสอนของอาจารย์
รักลูกศิษย์ เหมือนกับพ่อแม่ของพวกเขา ถึงแม้ว่าไกลจากบ้าน แต่เราก็ไม่
เคยขาดความรัก

เรียนอยู่เมืองไทย มิใช่ เรียนอยู่ในห้องเรียนเฉยๆ วิชาหลักของ
เรา คือ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว อาจารย์ท่านเคยพาเราไปนั่งจักรยาน เที่ยวสถานที่
ต่างๆ ในบริเวณอยุธยา ให้โอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น จากประเพณี
ลอยกระทง จากแสดงแสงสีเสียงอยุธยาเมืองโลก เล่นสงกรานต์ที่จังหวัด
เชียงใหม่ เป็นต้น เพื่อให้เข้าใจวัฒนธรรมและประเพณี ของประเทศไทยมากขึ้น

年 月 日

第 3 页

顺达纸品

运用泰语进行表演节目等等。有时候，甚至分辨不出是泰国学生还是中国学生了。我们取得今天的进步，除了我们学生努力、认真学习外，老师的严谨教学及关爱学子的事实是不能忽略的。他们就像我们的父母，虽然我们离家很远，但我们从不觉得缺少爱。

在泰国学习，我们不仅仅限于课堂的学习。我们是旅游管理专业的，老师曾带我们骑自行车到大城府各个著名的景点、古迹去学习。给我们提供机会参加各种活动，例如，参加水灯节活动，大城府世界文化遗产活动，到清迈府参加宋干节（泼水节）活动等等，为的是能够更好的了解泰国的文化、习俗。除了这些，老师还带我们到泰国各部进行旅游学习，即：中部的红统府、曼谷、素可泰府和大城府；东部的春武里府；西部的北碧府；东北部的武里喃府、呵叻府；北部的清莱府、清迈府；还有南部的攀牙府、普吉府。

最后两个月是我们专业实习的时间，我们到大城府的各家酒店/饭店及清迈府的各旅行社进行实习，这段时间里，我与泰国人一起工作，能够进一步了解泰国人。相信如果今后有机会与泰国人工作，那么此次的体验将会为今后的工作奠定基础。

掐指一算，我回国也有4-5天了，但我还是非常想念泰国，特别是思念泰国的老师、泰国朋友，怀念他们灿烂的微笑和泰国人的热心肠。

十个月的泰国生活，尤其是在大城府学习，使我学会坚强、成长和有了团结合作精神。这些我都不会忘记，将永远的好好珍藏。希望自己大学毕业后能再次到泰国学习，同时也祝愿中泰两国人民的友谊天长地久。

นอกจากนี้ ยังได้ไปเที่ยวหลายจังหวัด ได้แก่ จังหวัดอ่างทอง กวุงเทพฯ
สุโขทัย และอยุธยา ของภาคกลาง จังหวัดชลบุรี ของภาคตะวันออก จังหวัด
กาญจนบุรี ของภาคตะวันตก จังหวัดบุรีรัมย์ นครราชสีมาของภาคเหนือ
จังหวัด เชียงราย เชียงใหม่ ของภาคเหนือ และ จังหวัด ภูเก็ต พังงาของภาคใต้
สองเดือนสุดท้าย เป็นช่วงเวลาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับ
เรา พวกเราฝึกงานตามแต่ละโรงแรม ในจังหวัดอยุธยา และบริษัทท่าเที่ยว
ต่างๆ ที่จังหวัด เชียงใหม่ ในช่วงฝึกงานครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ทำงานกับคนไทย
ได้พบใจคนไทยมากขึ้น เชื่อว่า ถ้ามีโอกาสทำงานกับคนไทยในอนาคต
ข้อมูลเหล่านี้ จึง เป็น หลักฐานสุดที่ข้าพเจ้าได้นำมาใช้

แม้อยู่ต่างประเทศ แต่ก็รู้สึกเหมือนอยู่บ้านตัวเอง เพราะไม่
เพียงแต่มีอาจารย์ คนไทยดูแลเอาใจใส่ ยังมีผู้นำและอาจารย์ ของมหาวิทยาลัย
เพื่อชนชาติกลางดี มาเยี่ยมเราสองครั้ง ทุกครั้งที่มา ท่านได้สร้างกำลังใจแก่
เราอย่างยิ่ง ถือเป็นโอกาสที่ ข้าพเจ้าขอขอบคุณอาจารย์ท่านทั้งหลาย และเพื่อน ๆ
คนไทยคนที่ เคยดูแลเอา และเอาใจใส่พวกเรา

ตอนนี้ข้าพเจ้ากลับถึงประเทศตนเองได้ 4-5 วันแล้ว แต่ข้าพเจ้า
ยังคงคิดถึงประเทศไทยมาก โดยเฉพาะคิดถึง อาจารย์ เพื่อนคนไทย คิดถึงความ
ยิ้มแย้มแจ่มใส ของคนไทย และความมีน้ำใจของคนไทย

สืบเดือนที่ชีวิตความเป็นอยู่ของเมืองไทย โดยเฉพาะที่อยุธยา
ทำให้ข้าพเจ้า เข้มแข็งขึ้น เต็มโตขึ้น และรู้จักวิธีการทำงานในกลุ่ม ช่วงชีวิตนี้
ข้าพเจ้าจะไม่รู้สึก ที่จะไม่รักษาไว้ในใจตลอดเวลา หวังว่าข้าพเจ้าจะได้ ไปเมืองไทย
อีกครั้ง ในเมื่อ เวียดนาม ปรินญัตวี และขอให้มิตรภาพระหว่างประเทศไทย กับ
ประเทศจีน ได้มีความสัมพันธ์ที่ดีตลอดไป

ประวัติผู้เขียน

ดิฉันชื่อ LUOFENGYI (ชื่อไทยชื่อส้ม) นักศึกษา
เอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เคยเรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ศรีอยุธยา ตอนนี้กลับประเทศจีนแล้ว ยังต้องเรียนต่ออีกหนึ่งปี
ที่มหาวิทยาลัย เพื่อขอชงาติกาว่างสี่ ก็ได้จบปริญญาตรี

ดิฉันชอบอ่านหนังสือและชอบเที่ยวด้วย หวังว่า ถ้ามี
โอกาส จะพาคนไทยเที่ยวเมืองจีนหรือพาคนจีนไปเที่ยวเมืองไทยด้วย

简介:

罗凤壹逸, 旅游管理专业的学生, 曾到泰国大城皇家师范大学
读书, 现在已经回到中国, 还需在广西民族大学就读一年, 直到大学
毕业。

我喜欢读书, 也喜欢旅游。我希望能有机会带泰国人游中国,
或者是带中国人去游玩泰国。

2005年5月5日

第 页

顺达纸品

ที่อยู่ :

中国广西南宁市建政路十号电力
勘察设计院

黄健恒转罗凤壹 (收)

china

รหัสไปรษณีย์ 530023

E-mail : LUO-FENGYI@Yahoo.com

Tel : 008-86-13978698963

เศรษฐกิจพอเพียงที่เพียงพอ

เป็นบุญของประชาราษฎร์ชาติสยาม
ภูมิพลองค์พ่อฟ้าเจ้าแผ่นดิน

น้อมถวายพระพรชัยมงคล
ทรงพระเจริญยิ่งยืนนานนับนานปี

ขอน้อมนำปรัชญาค่ายิ่งใหญ่
ทรงดำรัสแนะแนวทางอย่างกลั่นกลม

เศรษฐกิจพอเพียงที่เพียงพอ
ให้ก้าวทันทุกวิถีที่วาดวาง

เน้นสมดุลและยั่งยืนบนพื้นฐาน
และสามารถตัดสินใจใช้อ้างอิง

ให้รอบรู้วิชาการงานทั้งหลาย
ตรองรอบคอบตามกรอบงานอย่างแยบยล

ความพอเพียงทุกระดับส่งรับต่อ
เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงแห่งแนวทาง

สู่โลกาภิวัตน์ซัดบั้งซี
ทฤษฎีที่รองรับกับปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่ชาติ
ทรัพย์ในดินสินในน้ำทั่วทั้งไทย

เลื่องลือนามกำจรไกลในทั่วถิ่น
ร่มเย็นยิ่งมิ่งมหาบารมี

บันดาลดลด้วยไตรรัตน์พิพัฒน์ศรี
มั่นรักดีปวงชาวไทยได้ชื่นชม

มาปรับใช้ตามทฤษฎีที่เหมาะสม
เพื่อผสมและผสมทางสายกลาง

แต่งเติมต่อปรับเปลี่ยนเวียนหมุนสร้าง
เป็นแบบอย่างทฤษฎีใหม่ยิ่งใหญ่จริง

รู้ประมาณไม่เกินไปในทุกสิ่ง
ไม่ละทิ้งการสร้างภูมิคุ้มกันตน

เชื่อมโยงได้อย่างมีเหตุและเป็นผล
เพียรอดทนมีคุณธรรมนำชี้ทาง

ให้เกิดก่อแห่งคุณค่าอย่าเมินหมอง
ไม่ไกลห่างความวิวัฒน์พัฒนา

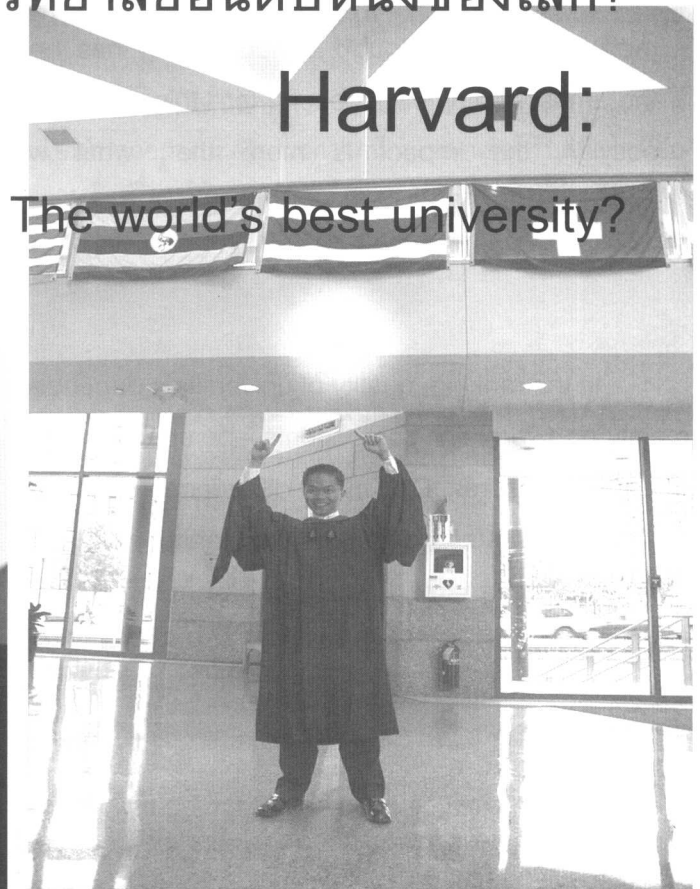
ล้วนมากมีที่ส่งเสริมเพิ่มคุณค่า
ต้องนำมาบูรณาการอย่างเข้าใจ

รู้เบื้องปราชญ์สร้างอยู่ดีกินดีได้
คือปัจจัยในวิถีที่พอเพียง

เพลินตา โมสกุล

ฮาร์วาร์ด: มหาวิทยาลัยอันดับหนึ่งของโลก?

Introduction

Harvard University has been ranked as the world's best university by Times magazine for years and recently by Newsweek. Many people might be questioning about the ranking methodology or wondering how our universities can get that honor. As a student who spent about one year in such a prestigious university, in this article, I would like to discuss about the ranking process based on my experience about quality in health care.

บทนำ

มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้รับการจัดให้เป็นอันดับหนึ่งของโลกจากนิตยสารไทมส์ (Times) ซึ่งเป็นช่วงเวลาไม่นานนักก่อนที่ผู้เขียนจะได้รับการตอบรับให้เข้าศึกษาต่อในสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต (Master of Public Health) และเมื่อเร็วๆ นี้ก็ได้รับการยืนยันด้วยผลการจัดอันดับของนิตยสารนิวส์วีค (Newsweek) หลายคนคงสงสัยว่า เขาจัดอันดับกันอย่างไร? หรือไม่ก็อาจถามว่า ทำอย่างไรเราจึงจะขึ้นอันดับกับเขาบ้าง? เนื่องจากผู้เขียนมีโอกาสได้เข้าไปสัมผัสกับชีวิตการเรียนในมหาวิทยาลัยอันดับหนึ่งของโลกนี้ ประกอบกับประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการสุขภาพ จึงขอนำเสนอบทวิเคราะห์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยควบคู่ไปกับเหตุผลเบื้องหลังความสำเร็จของการได้อันดับหนึ่งจากมุมมองของนักเรียนคนหนึ่งครับ

A number of organizations have been competing to be a ranking authority with various methodologies. Although benchmarking has been the most common reason for this ‘academic activity’, the impact is more than what was anticipated.

In the ranking, quality of universities depended mainly on two major components—perspectives and selected measures. One major difference from sports is that the “rules of the games” were announced after all players have already started. Not surprisingly, it has been heavily criticized.

Nonetheless, we need to understand that assessing quality can be done from many perspectives and that each perspective focuses on different quality dimensions. That is, a university can be ranked as the best if measures for every quality dimensions are satisfied from a perspective.

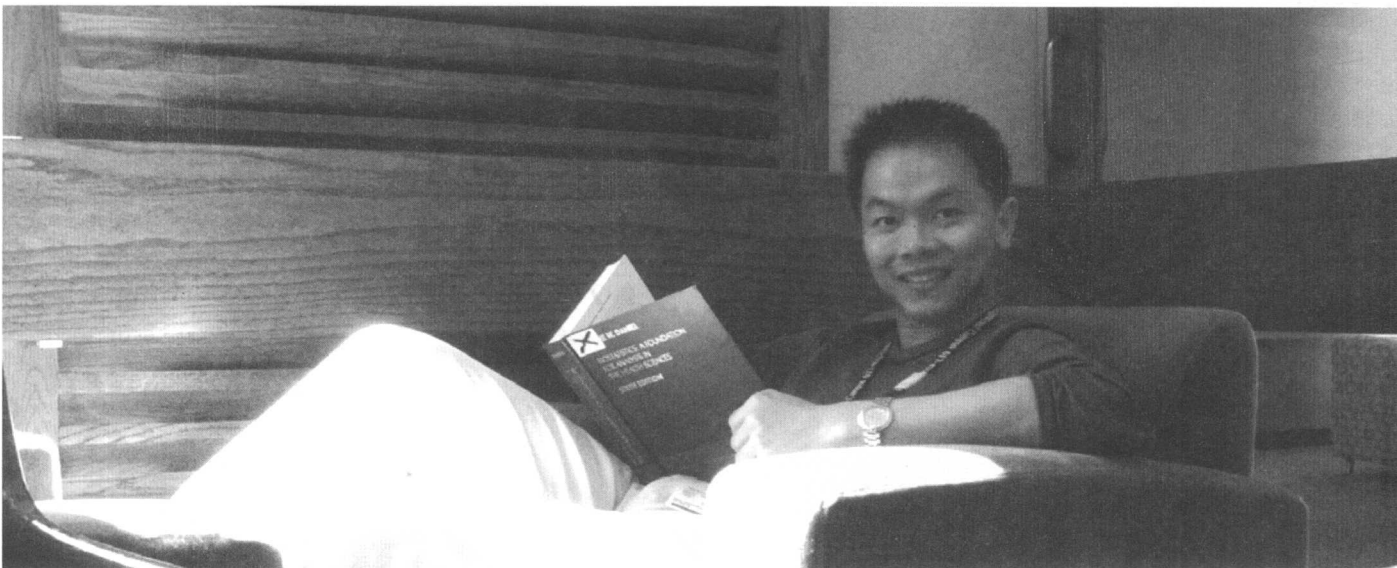
มหาวิทยาลัยอันดับหนึ่ง?

The best university?

ในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยนั้น ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานและนิตยสารต่างๆ เสนอตัวเป็นผู้ตัดสิน (ไม่ว่าแม้แต่กระทั่งสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาของเรา) โดยอาจใช้วิธีการและหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันไปบ้าง ผู้จัดอันดับ มักให้เหตุผลว่าการจัดอันดับที่ได้ดำเนินการไปนั้น มีจุดประสงค์หลักเพื่อให้มหาวิทยาลัยต่างๆ ได้ทราบว่าตนเองอยู่ที่จุดใด เมื่อเทียบกับที่อื่น (benchmarking) แต่ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน คงปฏิเสธไม่ได้ครับ ว่าผลกระทบมีมากกว่านั้นแน่นอน ซึ่งทุกท่านทราบกันดี

ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจก่อนนะครับว่า การจะตัดสินว่ามหาวิทยาลัยใดดีกว่ากันนั้น ขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยหลัก คือ มุมมองของผู้ตัดสิน และ หลักเกณฑ์ที่ใช้ จะต่างกับการแข่งกีฬาที่ตรงที่การจัดอันดับมหาวิทยาลัยนั้น ให้ผู้เล่น (มหาวิทยาลัยต่างๆ) เริ่มเล่นกันไปสักพักหนึ่งก่อน แล้วค่อยผู้ตัดสิน (ผู้จัดอันดับ) เดินเข้ามาบอกว่าใครแพ้ใครชนะ จึงไม่น่าแปลกใจ ที่จะมีผู้เล่น และผู้ชมส่วนหนึ่ง ที่ยังคงไม่เข้าใจถึงที่มาที่ไปของการจัดอันดับ บางคนก็อาจมีความเห็นขัดแย้งกับผลที่ออกมา ต่างคนต่างมุมมองนะครับ

นี่เป็นหลักการพื้นฐานข้อหนึ่งของการประเมินคุณภาพครับ (quality assessment) นั่นคือ คุณภาพมีหลายมุมมอง (perspective) ก่อนจะประเมินว่าสิ่งใดดีหรือไม่ ต้องถามใจตัวเองก่อน ว่ากำลังให้ใครเป็นผู้ประเมิน เนื่องจากผู้ประเมินแต่ละคน ให้ความสำคัญกับเรื่องบางเรื่องต่างกัน (quality dimension) การกำหนดหลักเกณฑ์ในการตัดสินที่ต่างกันนี้ ย่อมจะทำให้ผลการประเมินแตกต่างกันแน่นอน

As two selected major quality dimensions are research and teaching capacity, it should therefore be noted that some other quality dimensions from other perspectives (such as ethics) are still not counted.

Research capacity is usually assessed from publications and research budgets a university can earn; however, there have always been some gaps especially the submission and publication process.

Unfairness of university ranking process can be explained by my “Sea Food Restaurant Theory”. That is, if a restaurant can become famous, it must be because only fresh sea food and ingredients are used. This is possible only for places with high turnover rate (to remain fresh). Therefore, university ranking has never been a fair competition.

การจัดอันดับเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะเน้นที่ 1.ความสามารถในการผลิตงานวิจัย และ 2.ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยที่ได้อันดับดีๆ จึงหมายถึงมหาวิทยาลัยที่สามารถผลิตงานวิจัยและจัดการเรียนการสอนได้จนเป็นที่ยอมรับของผู้ตัดสินเท่านั้น มิได้หมายความว่ามหาวิทยาลัยอันดับหนึ่ง จะดีพร้อมไปทุกอย่างนะครับ นอกจากนี้ หลายคนยอมรับครับว่า มีอีกหลายเรื่องที่ควรให้ความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยต้องมี แต่วิธีการกำหนดหลักเกณฑ์ตัดสินค่อนข้างยาก เช่น จริยธรรม

การประเมินความสามารถในการผลิตงานวิจัย มักดูที่ผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่ได้รับการยอมรับ หรือเงินทุนวิจัยที่มหาวิทยาลัยได้รับจัดสรรจากแหล่งทุนต่างๆ จึงไม่แปลกที่จะมีคนแย้งว่า การจัดอันดับไม่ยุติธรรม เช่น บางมหาวิทยาลัยอาจทำวิจัยมากมาย แต่อาจได้คะแนนไม่มาก เนื่องจาก ผู้วิจัยไม่ได้คิดจะตีพิมพ์ ไม่สามารถเขียนผลวิจัยเป็นภาษาอังกฤษได้ดีพอ ส่งไปตีพิมพ์แล้ววารสารปฏิเสธ เนื่องจากผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายไม่สนใจ ฯลฯ

ความไม่ยุติธรรมอาจเกิดจากพื้นฐานของแต่ละมหาวิทยาลัย ซึ่งตรงนี้ผมขอเรียกเล่นๆว่า “ทฤษฎีร้านอาหารทะเล” นะครับ หมายความว่า ร้านอาหารทะเลจะขายดี ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความอร่อย แต่เนื่องจากต้องใช้วัตถุดิบที่สดเท่านั้น จึงจะทำให้อร่อยได้ แต่วันดีคืนดี อยู๋ๆก็มีนักชิมชื่อดังเดินทางมาชิมอาหารตามร้านต่างๆ แล้วจัดอันดับตามความอร่อย คราวนี้ก็เป็นเรื่องสิครับ เพราะร้านที่ขายดี มักจะมีการหมุนเวียนวัตถุดิบที่รวดเร็ว จึงมีความสดเสมอ ลูกค้ำที่เคยอุดหนุนก็บอกต่อกันไป บริษัทเครื่องต้มต่างก็อยากใช้ร้านนั้นเป็นที่โฆษณา ฯลฯ ทำให้ร้านอาหารที่ขายไม่ดีก็ไม่สามารถแข่งด้วยได้ ... “การจัดอันดับมหาวิทยาลัย จึงไม่เคยมีความยุติธรรมครับ”

Likewise, universities with good 'baseline' reputation usually have adequate resource, famous and wealthy alumni, and huge amount of donation. Funding agencies tend to believe in quality of researches done by such universities they supported. Moreover, attention and credibility are increased among the public.

In the states, most famous universities are private (or 'not-for-profit') and their revenues depend mostly on research funding. At Harvard University, research activities account for more than 90%, compared with 8% for tuition fees. Therefore, professors spend most of their time on writing proposals. Income will largely increased if some inventions become intellectual properties of the universities. Another source of income is consultant fees when university professors are invited as experts in their field.

To become good universities, good professors are essential; however, those professors also want to work in good universities to help increase their reputations. This dilemma is very crucial and difficult to deal with.

The same dilemma also happens with student-university relationship because no student wants to study in university with poor quality and I am no exception. Having a degree from famous university has a great impact on career opportunities. University ranking is therefore helpful for choosing which university they would like to apply.

มหาวิทยาลัยก็เช่นเดียวกันครับ มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงก็มักมีทรัพยากรพื้นฐานที่ดีอยู่เป็นทุนเดิม มีศิษย์เก่าที่จบออกไปสร้างชื่อเสียงให้ หรือไม่ก็บริจาคเงินสนับสนุนมหาวิทยาลัย แหล่งทุนวิจัยก็อยากให้เงินทำวิจัย เพราะเชื่อมั่นว่างานวิจัยจะออกมามีคุณภาพ และชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยยังอาจช่วยสร้างความน่าเชื่อถือของผลงานวิจัยต่อสาธารณชน ฯลฯ

มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของเอกชน จะเน้นการวิจัยเป็นเรื่องสำคัญ ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดนั้น เงินทุนสนับสนุนการวิจัยถือเป็นรายได้หลัก ประมาณ 90% ของรายได้ทั้งหมด ในขณะที่ค่าน่วยกิตติคิดเป็นรายได้เพียงไม่ถึง 8% อาจารย์ส่วนใหญ่มีหน้าที่เขียนข้อเสนอโครงการวิจัยในเรื่องที่ตนเองถนัด เพื่อให้ได้ทุนวิจัยเข้ามาหล่อเลี้ยงระบบ นอกจากนี้ หากผลงานวิจัยหรือสิ่งประดิษฐ์ใดสามารถจดสิทธิบัตรได้ ก็จะเป็นรายได้เพิ่มเติมอีกด้วย รายได้อีกทางหนึ่งที่สำคัญ คือ การที่อาจารย์รับเป็นที่ปรึกษาให้กับองค์กรอื่น ๆ นอกมหาวิทยาลัย อาจารย์แต่ละท่าน จึงมักรับผิดชอบเฉพาะวิชาที่ตนเองถนัดเท่านั้น

การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนก็คล้ายกันครับ มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีอาจารย์ที่มีคุณภาพสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมาสอนได้ อาจารย์ส่วนใหญ่ก็อยากทำงานในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อหน้าที่การงานของตนเองด้วย

นอกจากนี้ การเรียนการสอนจะดีได้ ก็ต้องมีนักเรียนที่ดี ซึ่งคงไม่มีนักเรียนคนไหนอยากไปใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยที่ไม่มีคุณภาพแน่ แต่ด้วยความที่นักเรียนยังไม่มีทางเลือกในการตัดสินใจคุณภาพของมหาวิทยาลัย การจัดอันดับมหาวิทยาลัย จึงเป็นเครื่องมือช่วยเลือกมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดนั่นเอง ผู้เขียนเองก็เช่นเดียวกันครับ ขอยอมรับว่าอยากเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เพราะนอกเหนือจากความรู้ที่จะได้แล้ว ส่วนหนึ่งก็เพื่อสนับสนุนหน้าที่การงานและจะได้มีเพื่อนต่างชาติที่ได้รับการคัดกรองมาแล้ว ว่ามีโอกาสกลับไปสร้างชื่อเสียงหรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดีนั่นเองครับ

ชีวิตการเรียนในฮาร์วาร์ด

Study life at Harvard

One of the most interesting things is discussion in class, in which all students are openly and actively involved. Huge amount of readings need to be done before class not to be remembered, but to help formulate idea and framework for discussion. This learning activity is the top priority for most classes at Harvard.

Many people asked me whether there is any language problem. Although I would say yes, the major issues are concept and content. In most classes, the professors will spend more time on listening to international students, realizing that English is just a second language for never-been-colonized country like Thailand.

Writing assignment is another crucial activity which, I believe, is different from learning system in Thailand. The main tasks are to clarify conceptual framework for discussion, separate 'opinion' and 'fact', and provide good supportive evidences with appropriate citations. This will lead to improved writing for publication which finally affects university ranking.

ผู้เขียนได้สัมผัสกับบรรยากาศของการอภิปรายในห้องเรียนส่วนใหญ่ที่เข้มข้นและน่าสนใจ บรรยากาศที่เปิดกว้างทางความคิดเห็น ทำให้เกิดการเรียนรู้และสร้างแนวคิดใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง การท่องจำมาตอบคำถามแทบจะเป็นไปไม่ได้เลย เนื่องจากต้องวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการอภิปรายตลอดเวลา บางวิชาถึงกับให้คะแนนการมีส่วนร่วมมากเกือบเท่ากับการสอบปลายภาคด้วยซ้ำไปครับ ก่อนการเรียนการสอนแต่ละวิชา นักเรียนจะต้องอ่านหนังสือและเอกสารประกอบการเรียนล่วงหน้ามากมาย ผู้เขียนเองต้องอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละไม่ต่ำกว่า 200 หน้า เพื่อให้สามารถมีความรู้พื้นฐานในการอภิปรายในห้องเรียนได้ครับ

หลายคนอาจสงสัยว่าผู้เขียนมีปัญหาเรื่องภาษาหรือไม่ คำตอบก็คือมีบ้างครับ แต่ไม่เป็นอุปสรรคเท่าไร การอภิปรายในชั้นเรียนจะเน้นที่เนื้อหาครับ สื่อยังงี้ก็ได้ ขอให้คนอื่นเข้าใจด้วยได้เป็นพอ ยิ่งเป็นห้องเรียนที่มีนักเรียนหลายๆชาติด้วยแล้ว อาจารย์จะให้เวลาฟังสิ่งที่เราพูดมากขึ้นเป็นพิเศษครับ หากเราสื่อสารได้ดี แคกลับชมเราด้วยซ้ำครับ เพราะเค้ารู้ว่าประเทศไทยไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของชาติตะวันตก

นอกจากนี้ ยังมีการแสดงความเห็นในรูปแบบของการเขียนรายงานส่ง ซึ่งผู้เขียนมั่นใจว่าต่างจากระบบการเรียนการสอนในประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากการเขียนเชิงวิเคราะห์อย่างแท้จริง ต้องแยกแยะความเห็นออกจากข้อมูลอย่างชัดเจน มีการอ้างอิงเอกสารต่างๆ อย่างเข้าใจ มิใช่เพียงคัดลอกมาต่อกันเท่านั้น สิ่งเหล่านี้เอง ที่จะค่อยๆ ล่อหลอมให้เกิดทักษะในการเขียนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การเขียนบทความวิชาการลงตีพิมพ์ในอนาคต

At the end of each class, there is anonymous electronic evaluation. Students have to feedback the contents and instructors before their grade reports can be seen. The comments are usually opened and are intensively taken into account.

Showing and doing quality

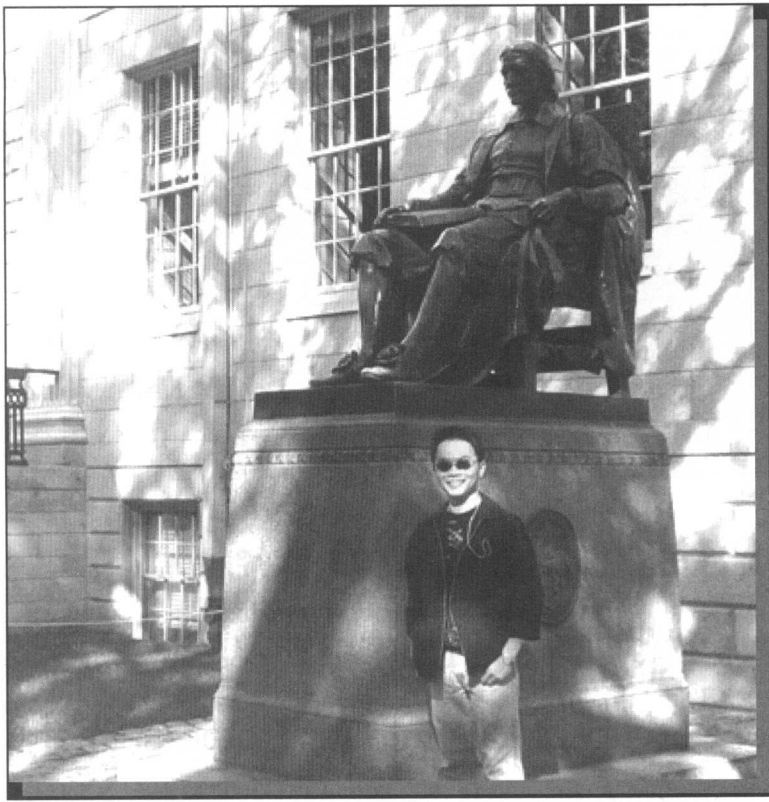
I would like to end this article with the discussion about doing and showing quality. Most people pay more attention on showing quality because it is easy. If someone wants to be in good ranking, he or she might want to assess criteria used and improves only what are included. Doing quality is much more difficult because it requires large amount of efforts, time and resources. However, it is sustainable.

เมื่อจบหลักสูตรของแต่ละวิชา จะมีการประเมินผลการเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดย นักเรียนทุกคนจะต้องประเมินเนื้อหาและผู้สอนก่อนที่จะมีสิทธิ์รับทราบคะแนนของตนเองในวิชานั้นๆ ส่วนที่น่าสนใจได้แก่ การแสดงความเห็นต่อคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะนำไปประกอบการพิจารณาของนักเรียนในกลุ่มต่อไป และที่สำคัญยังเป็นกลไกกระตุ้นให้อาจารย์นำกลับไปพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้ด้วย ซึ่งผมไม่แน่ใจว่าระบบนี้จะใช้กับบ้านเราได้มากน้อยเพียงใดนะครับ

การโชว์คุณภาพ กับ การทำคุณภาพ

ในการพัฒนาคุณภาพนั้น มี 2 เรื่องที่ถือว่าเป็นคนละเรื่องเดียวกัน นั่นคือ การโชว์คุณภาพและการทำคุณภาพครับ คนส่วนใหญ่ มักให้ความสำคัญกับการโชว์คุณภาพมาก เนื่องจากเห็นผลเร็ว สร้างชื่อเสียงได้ง่าย โดยหลักการก็ไม่ยากครับ เพียงวิเคราะห์หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสิน แล้วดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้คะแนนสูงสุด ตามหลักเกณฑ์ที่ใช้ เพียงเท่านั้นก็สามารถโชว์คุณภาพได้แล้วครับผม แต่ที่ยากกว่ามากๆนั้นคือการทำคุณภาพครับ เนื่องจากการโชว์คุณภาพ สามารถตอบสนองได้เพียงมุมมองเดียว ตามหลักเกณฑ์ชุดเดียวเท่านั้น อย่างที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น แต่การทำให้มหาวิทยาลัยมีคุณภาพอย่างแท้จริงนั้น ต้องอาศัยความมุ่งมั่น เวลาและทรัพยากรอย่างมากครับ ซึ่งหากทำได้สำเร็จ ก็จะมีความยั่งยืนมากกว่าการทำเพียงโชว์คุณภาพแบบฉาบฉวยครับ

ประวัติผู้เขียน

Author

นพ.กฤษณ์ พงศ์พิรุฬห์ จบการศึกษาจากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาได้ไปใช้ทุนที่จังหวัดชลบุรีเป็นเวลา 3 ปี โดยในช่วง 2 ปีหลัง ได้ทำหน้าที่รักษาการผู้อำนวยการโรงพยาบาลหนองใหญ่ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียงดูแลประชากรประมาณ 20,000 คนในพื้นที่ ในช่วงเวลานี้เองที่ได้ริเริ่มโครงการพัฒนาคุณภาพการให้บริการควบคู่ไปกับการวิจัยที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและข้อจำกัดของพื้นที่ หลังจากนั้นจึงได้เข้ามาปฏิบัติราชการในกระทรวงสาธารณสุข ในฐานะนักวิจัยระบบสุขภาพ ที่สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ และผู้เยี่ยมสำรวจคุณภาพโรงพยาบาล ที่สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ต่อมาในปี 2548 จึงได้รับการคัดเลือกไปศึกษาต่อระดับปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยได้รับทุน Presidential Scholarship จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ขณะนี้กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ (Johns Hopkins University) ด้วยทุนการศึกษาชั้นสูงเช็งกลยุทธ์ เพื่อการสร้างเครือข่ายวิจัยระดับแนวหน้า จากสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ในสาขาการบริหารงานวิจัยสุขภาพ (Research Management) เพื่อกลับมาทำการสอนและวิจัยที่ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dr.Krit Pongpirul got his Doctor of Medicine (MD) degree from Faculty of Medicine, Chulalongkorn University. During the last 2 years of his internship in Choburi province, he was appointed as an acting director of 30-bed community hospital, responsible for providing health services to 20,000 populations in the area. Working in this resource-limited setting gave him an opportunity to initiate a number of quality improvement activities and researches. He was therefore invited to join a capacity strengthening program at the International Health Policy Program (IHPP-Thailand) in the Ministry of Public Health as a health systems research fellow. He was also appointed as a hospital surveyor of the Institute for Hospital Quality Improvement and Accreditation (HA-Thailand). In 2005, he was offered a Presidential Scholarship from Harvard University for his Master of Public Health (MPH) degree. He is now a Doctor of Philosophy (PhD) candidate in health services research at Johns Hopkins University, supported by the Committee on Higher Education of Thailand. He will be working at the Department of Preventive and Social Medicine, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University.

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรตีสายไหม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Knowledge Management on Local Wisdom for Rottee-saimai

1) ธนุ บุญญานูวัต 2) จวงจันท์ เปลี้นคง 3) สุธามาศ ทรวงแสง

1) Thanoo Boonyanuwat 2) Juangjan Plinkhong 3) Suthamas Suangsawang

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการผลิตโรตีสายไหม 2) เพื่อรวบรวมความรู้การผลิตโรตีสายไหม และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาอาชีพโรตีสายไหม ในพื้นที่ชุมชนปาดองและชุมชนประตูชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสำรวจชุมชน การสัมภาษณ์บุคคล และการสนทนากลุ่มเพื่อนำไปสู่การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณและคุณภาพ

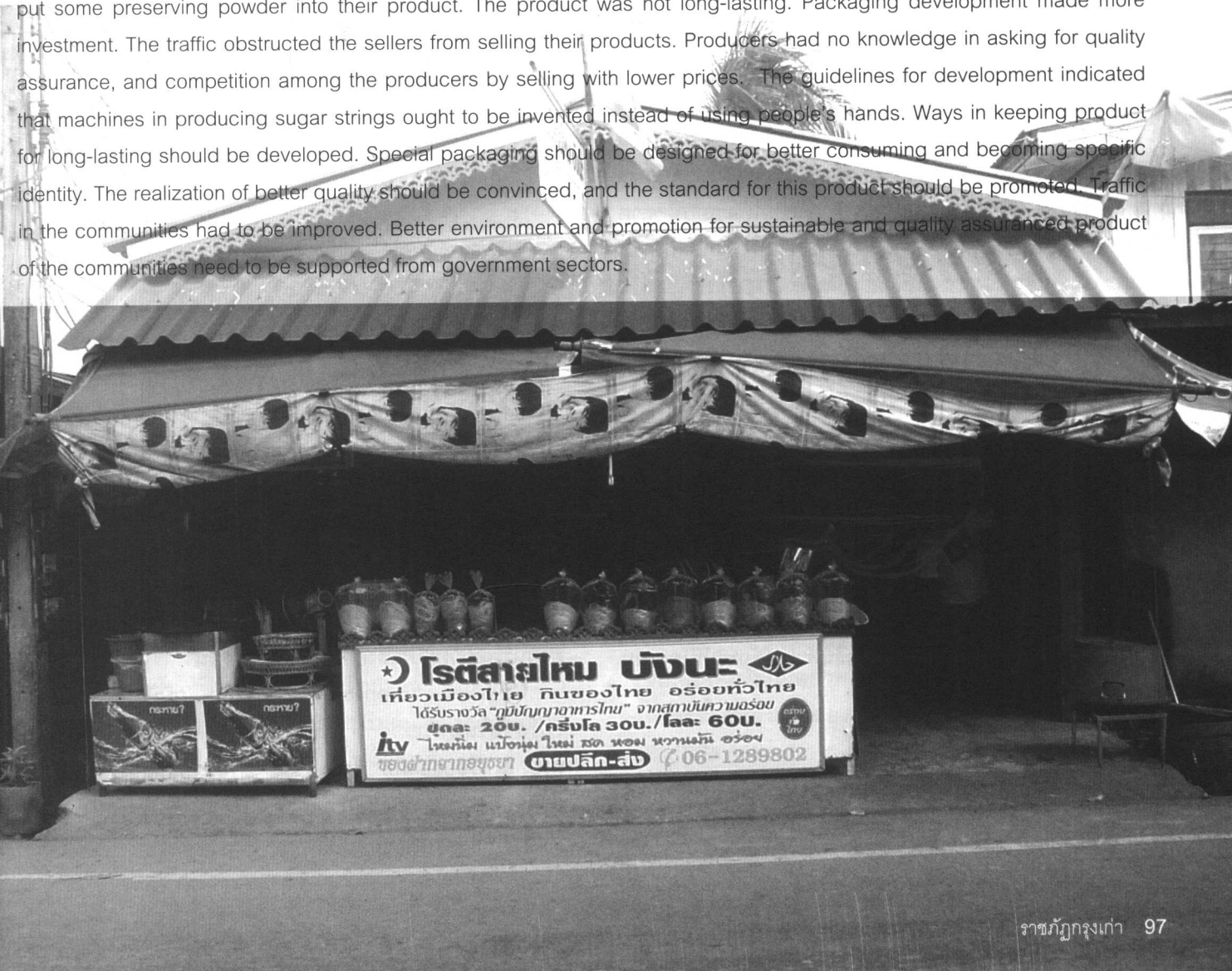
ผลการวิจัยพบว่า การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการผลิตโรตีสายไหมเป็นรูปแบบการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการถ่ายทอดกันในครอบครัวและเครือญาติด้วยการเป็นลูกมือช่วยงานจนสามารถทำได้ และถ่ายทอดออกจากหมู่เครือญาติโดยลูกจ้างที่มาช่วยงาน ในปัจจุบันมีการจัดสอนโดยตรงจากผู้ประกอบการ และการจัดอบรมระยะสั้นโดยหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ด้านความรู้ในการผลิตโรตีสายไหมพบว่ามี 5 ขั้นตอนคือ “การห่มาแป้ง” “การต้มแป้ง” “การทำหัวเชื้อ” “การเคี้ยวน้ำตาล” และ “การดั่งเส้นสายไหม” ปัจจัยสำคัญที่

ทำโรตีสายไหมต่างกันอยู่ที่คุณภาพของวัตถุดิบ ส่วนประสมในการปรุงแต่งรส วิธีการทำแป้งให้นุ่มหอมและไหมสดอยู่เสมอ การใส่หัวเชื้อเพื่อให้เส้นสายไหมมีรสหวานมันและดั่งออกเป็นเส้นสายไหมได้ง่าย ส่วนปัญหาการพัฒนาอาชีพพบว่า การผลิตต้องให้แรงงานคนที่แข็งแรงในการดั่งเส้นสายไหม แหล่งผลิตไม่ถูกสุขลักษณะ ผู้ประกอบการบางรายใส่สารกันบูด ผลิตภัณฑ์โรตีสายไหมเก็บไว้ได้ไม่นาน การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต การจรรยาบรรณผู้ประกอบการต่อการจำหน่าย ผู้ประกอบการไม่มีความรู้ในการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์และแข่งขันกันกดราคาสินค้าทำให้ค่าตอบแทนต่ำ ส่วนแนวทางการพัฒนาอาชีพ ผู้ประกอบการโรตีสายไหมมีความเห็นร่วมกันว่าควรพัฒนาในเรื่อง การสร้างเครื่องมือดั่งเส้นสายไหมแทนการใช้แรงงานคน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สามารถเก็บไว้ได้ยาวนาน การออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อความสะดวกในการบริโภคและเป็นเอกลักษณ์ การสร้างความตระหนักในด้านคุณภาพ การยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน การปรับปรุงระบบจรรยาบรรณชุมชน และการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับรองมาตรฐาน

Abstract

This study aimed to: 1) study the transmission of the local wisdom on rote-saimai production, 2) collect the knowledge on processes of producing rotee-saimai and 3) study the problems and guidelines to develop this occupation at Partong and Pratuchai Communities in Phranakhon Si Ayutthaya. It is a cooperative research. Data were gathered from published documents, community survey, individual interviews, and focus group interviews in order to manage the local wisdom knowledge. Both quantitative and qualitative data were analyzed

The findings indicated that the local wisdom on rotee-saimai production had transmitted informally within the families and relatives by being helpers in making it first and later, learned how to make it, and the knowledge was also transmitted to employees who helped make it. Nowadays, the transmission has been done directly by teaching from the producers or the providing of short courses with training from government sectors and vocational promotion groups. The findings showed 5 steps in making rotee-saimai: preserving the flour, making the sheets of rotee, preparing the enzyme, simmering the sugar and making the sugar paste into strings. The important factors that made rotee-saimai different depended on quality of the raw materials, seasonings, ways to prepare the flour to become softness and freshness, and how to put in a special enzyme that could turn sugar paste into sweet and delicious strings. Problems indicated that the producers had to employ strong people in making the sugar strings. The making places were not clean. Some producers put some preserving powder into their product. The product was not long-lasting. Packaging development made more investment. The traffic obstructed the sellers from selling their products. Producers had no knowledge in asking for quality assurance, and competition among the producers by selling with lower prices. The guidelines for development indicated that machines in producing sugar strings ought to be invented instead of using people's hands. Ways in keeping product for long-lasting should be developed. Special packaging should be designed for better consuming and becoming specific identity. The realization of better quality should be convinced, and the standard for this product should be promoted. Traffic in the communities had to be improved. Better environment and promotion for sustainable and quality assured product of the communities need to be supported from government sectors.

คำสำคัญ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การจัดการความรู้, โรตีสายใหม่

ความสำคัญของปัญหา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการประกอบอาชีพของคนไทย มีค่าควรแก่การอนุรักษ์สืบสานให้เป็นมรดกตกทอดไปยังลูกหลานไม่ให้สูญหายไปจากสังคมไทย แต่ในปัจจุบันการสืบทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่เป็นระบบที่ชัดเจน ส่วนใหญ่ถ่ายทอดอย่างไม่เป็นทางการในหมู่เครือญาติ ภูมิปัญญาบางเรื่องถือเป็นความลับที่ไม่เปิดเผย ไม่ให้ความสำคัญกับการจดบันทึกและพัฒนาความรู้ให้เพิ่มพูนก้าวหน้า ทำให้ภูมิปัญญาสูญหายไปพร้อมกับการจากไปของบุคคลผู้มีความรู้เหล่านั้น เป็นผลให้แต่ละคนหรือแต่ละชุมชนต้องสร้างความรู้ใหม่ขึ้นใช้เองโดยไม่จำเป็น

การจัดการความรู้ด้วยการคัดสรรองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ แล้วพัฒนาเลือกสรรปรับปรุงองค์ความรู้เหล่านั้นจนเกิดเป็นทักษะและความชำนาญ นำความรู้มาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และบันทึกรวบรวมองค์ความรู้ไว้ในสื่อต่าง ๆ เพื่อการสืบทอดพัฒนาต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาอาชีพและยกระดับความเป็นอยู่ของชุมชนได้

โรตีสายใหม่ สินค้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นขนมชนิดหนึ่งที่ใช้รับประทานเป็นอาหารว่าง ประกอบด้วยแผ่นแป้งที่ทำจากแป้งสาลี และเส้นสายใหม่ทำจากน้ำตาลทรายขาว มีรสหวานหอมอร่อยน่ารับประทาน ด้วยคุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของโรตีสายใหม่ การมีตลาดที่เปิดกว้างเป็นที่ขึ้นหน้าขึ้นตาว่าเป็นสินค้าของฝากจากเมืองอยุธยา เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ของจังหวัด และเป็นอาชีพที่ทำรายได้แก่ชุมชน แต่การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการโรตีสายใหม่จากภาครัฐยังมีไม่มากนัก ปัญหาแหล่งผลิตที่ไม่ถูกสุขลักษณะ การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) หรือมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารและยา (อย.) ยังไม่ได้รับการส่งเสริม อีกทั้งปัญหาตัวผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถเก็บถนอมไว้ได้ยาวนาน ทำให้เสียโอกาสในการจำหน่ายรวมทั้งความตระหนักต่อการสูญหายขององค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรตีสายใหม่ เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมให้เป็นอาชีพที่ยั่งยืน เป็นสินค้าเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตลอดไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

โจทย์วิจัย “การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรตีสายใหม่ทำได้อย่างไร” และปัญหาวิจัยมี 3 ประเด็นคือ 1) การสืบทอดโรตีสายใหม่จากอดีตถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร 2) โรตีสายใหม่มีกระบวนการผลิตอย่างไร และ 3) ปัญหาและแนวทางการพัฒนาอาชีพโรตีสายใหม่มีอะไรบ้าง และทำได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาในเรื่องการจัดการความรู้โรตีสายใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการผลิตโรตีสายใหม่

2) เพื่อรวบรวมความรู้ด้านการผลิตโรตีสายใหม่จากต้นตำรับ และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและพัฒนาอาชีพโรตีสายใหม่ ในชุมชนป่าตอง และชุมชนประตูชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยประยุกต์โมเดลการจัดการความรู้ที่เรียกว่า วงจร “เซกิ” (SECI) มาใช้ ดังแสดงในภาพประกอบ 1 โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารรวมทั้งการสำรวจชุมชน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) บุคคลในชุมชนเพื่อนำไปสู่การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อถ่ายทอดความรู้จากต้นตำรับภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อค้นหาปัญหาและแนวทางการพัฒนาอาชีพโรตีสายใหม่ รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ พร้อมด้วยกรณีศึกษาเพื่อให้เกิดผลการวิจัยที่ครบถ้วน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรตีสายใหม่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกรายละเอียดตามประเด็นวัตถุประสงค์การวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นโรตีสายใหม่พบว่า ผู้ริเริ่มผลิตโรตีสายใหม่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาคือ “บังเปี้ย” หรือนายสะเล็ม แสงอรุณ ปัจจุบันอายุ 60 ปี อยู่บ้านเลขที่ 26 หมู่ 3 ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเจ้าของกิจการโรตีสายไหมในย่านชุมชนป่าตองและชุมชนประตูชัยส่วนใหญ่เป็นเครือญาติในตระกูล “แสงอรุณ” และตระกูล “ขันธวิทย์” การสืบทอดโรตีสายไหมในระยะแรก ๆ เป็นการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ สืบทอดกันในครอบครัวและหมู่เครือญาติ และถ่ายทอดออกจากหมู่เครือญาติโดยผู้ช่วยงานที่เป็นลูกจ้าง ในปัจจุบันการสืบทอดเริ่มเปลี่ยนรูปแบบเป็นการจัดสอนโดยตรงจากผู้ประกอบการโรตีสายไหม และการจัดอบรมระยะสั้นของหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

2. ผลการศึกษาความรู้เรื่องการผลิตโรตีสายไหม พบว่าการผลิตโรตีสายไหมมี 5 ขั้นตอนคือ “การหม่าแป้ง” “การแต้มแป้ง” “การทำหัวเชื้อ” “การเคี่ยวน้ำตาล” และ “การดึงเส้นสายไหม” สารสำคัญในการผลิตโรตีสายไหมสูตรต้นตำรับของบังเป็ยมีรายละเอียดที่กำหนดเป็นสูตรเฉพาะศึกษาได้จากรายงานวิจัย

3. ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาอาชีพโรตีสายไหม พบว่ามีปัญหาทั้งด้านผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต บรรจุภัณฑ์ และการตลาด ได้แก่ การผลิตต้องใช้แรงงานคนที่แข็งแรงในการดึงเส้นสายไหม แหล่งผลิตไม่ถูกสุขลักษณะ ผู้ประกอบการบางรายใส่สารกันบูดผลิตภัณฑ์โรตีสายไหมเก็บไว้ได้ไม่นาน การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต การจรรยาบรรณผู้ประกอบการจำหน่าย ผู้ประกอบการไม่มีความรู้ในการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และแข่งขันกันกดราคาสินค้าทำให้ค่าตอบแทนต่ำ ส่วนแนวทางพัฒนาอาชีพ ผู้ประกอบการมีความเห็นร่วมกันว่าควรพัฒนาในเรื่อง การสร้างเครื่องมือดึงเส้นสายไหมแทนการใช้แรงงานคน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สามารถเก็บไว้ได้ยาวนาน การออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อความสะดวกในการบริโภคและเป็นเอกลักษณ์ การสร้างความตระหนักในด้านคุณภาพการยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานการปรับปรุงระบบจรรยาบรรณในชุมชน และการสนับสนุนจากภาครัฐ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่รับรองมาตรฐาน

อภิปรายผล

โรตีสายไหมเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนป่าตองและชุมชนประตูชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สืบทอดกันมายาวนานไม่น้อยกว่า 40 ปี ในระยะเริ่มต้นถ่ายทอดกันในหมู่เครือญาติ และถ่ายทอดออกจากหมู่เครือญาติ โดยลูกมือ

ช่วยงานที่เป็นลูกจ้าง เมื่อมีความรู้ความชำนาญก็แยกตัวไปประกอบอาชีพต่อกันออกไป ปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนมาเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการมากขึ้นตามลำดับ เช่น การจัดอบรมอาชีพของทันตสถานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือการจัดอบรมของกลุ่มส่งเสริมอาชีพที่จัดขึ้นในชุมชนประตูชัย ซึ่งมีทั้งข้าราชการ ลูกจ้างบริษัท และคนขับรถรับจ้างให้ความสนใจมาเรียนรู้ อีกทั้งคณะผู้วิจัยได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการผลิตโรตีสายไหม แก่นักศึกษาศาสาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา รวมจำนวน 40 คน โดยเชิญนายสะเล็ม แสงอรุณ หรือ “บังเป็ย” เป็นวิทยากร ในการฝึกอบรมปฏิบัติการได้บันทึกเป็นวีดิทัศน์ไว้ทุกขั้นตอน และเพื่อความถูกต้องเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกและบันทึกวีดิทัศน์การผลิตโรตีสายไหมในสถานการณ์จริงที่ร้าน “บังเป็ยแสงอรุณ” ซึ่งเป็นร้านผลิตและจำหน่ายของบังเป็ย แล้วนำมารวบรวมเรียบเรียงเป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อวีดิทัศน์ เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นโรตีสายไหมให้ดำรงคงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

เนื่องจากโรตีสายไหมมีตลาดที่เปิดกว้าง เป็นอาหารว่างที่รับประทานได้ทุกโอกาส รับประทานได้ทุกเพศทุกวัย ประกอบกับต้นทุนในการผลิตไม่มากนัก แต่ทำกำไรให้ผลตอบแทนสูง จึงทำให้มีผู้ประกอบการโรตีสายไหมเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามลำดับ ปัจจุบันมีผู้ประกอบการโรตีสายไหมเฉพาะในเขตชุมชนป่าตองและชุมชนประตูชัยมีไม่น้อยกว่า 30 ราย ดังที่ผลการวิจัยพบว่าในปี พ.ศ. 2540 มีผู้ประกอบการอาชีพผลิตและจำหน่ายโรตีสายไหมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะสถานการณ์ของประเทศในเวลานั้นประสบกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ลูกจ้างบริษัทตกงานเป็นจำนวนมาก จึงหันมาประกอบอาชีพอิสระกันมากขึ้น และเนื่องจากความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของโรตีสายไหม ประกอบกับได้มีโอกาสเผยแพร่ออกไปสู่สาธารณชนทางรายการโทรทัศน์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา รวมทั้งการนำออกจำหน่ายในงานแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้โรตีสายไหมเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างกว้างขวาง จนกลายเป็นสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัด ดังที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์สอดคล้องในทำนองเดียวกันว่า

“ชื่อทุกครั้งเมื่อมีโอกาสได้มาเที่ยวที่อยุธยา เพราะขึ้นชื่อว่าเป็นของฝากอย่างหนึ่งของอยุธยา...”

(Con.T34.A4)

อบรมความรู้ที่ชุมชนป่าตองและชุมชนประตูลีเป็นแหล่งธุรกิจโรตีสายไหม ซึ่งเป็นทั้งตลาดค้าส่งและค้าปลีก มีผู้ประกอบการรายย่อยเงินทุนน้อย ที่ตั้งแผงตามริมถนนและสถานที่ท่องเที่ยวรอบเมืองอยุธยา มารับซื้อไปจำหน่ายต่ออีกทอดหนึ่ง ผู้ประกอบการรายย่อยเหล่านี้แม้จะมีเงินลงทุนทำกิจการของตนเองได้ แต่ยังคงมารับซื้อจากร้านค้าในชุมชนป่าตองและประตูลีไปจำหน่ายปลีก ทั้งนี้เป็นเพราะการทำน้ำตาลให้เป็นเส้นสายไหมต้องใช้เทคนิคความรู้ความชำนาญ อีกทั้งการผลิตต้องใช้คนที่มีร่างกายแข็งแรงในการดึงเส้นสายไหม ซึ่งเด็กและผู้หญิงทำได้ยาก ประกอบกับราคาขายส่งที่ไม่แพงนัก และตัวผลิตภัณฑ์เส้นสายไหมที่ทำจากน้ำตาลสามารถเก็บไว้ได้ยาวนาน พ่อค้าขายปลีกจึงนิยมมารับซื้อไปขายต่อ ซึ่งทำกำไรได้รวดเร็วกว่า ส่วนแป้งห่อเส้นสายไหม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากแป้งสาลีซึ่งเก็บรักษาได้ไม่นาน เมื่อทำเสร็จใหม่ ๆ จะมีกลิ่นหอม อ่อนนุ่ม อร่อยน่ารับประทาน จึงนิยมทำวันต่อวันไม่เก็บไว้ค้างคืน พ่อค้าขายปลีกจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ฝึกฝนการทำแป้งด้วยตนเอง

แต่การมีผู้ประกอบการจำนวนมาก ก็มีได้หมายความว่า จะสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นโรตีสายไหมได้อย่างยั่งยืน เพราะเมื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาด้านกระบวนการผลิตที่ผู้ประกอบการบางรายไม่คำนึงถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ใส่สารกันบูดลงในแป้งห่อเส้นสายไหม เพื่อให้สินค้าของตนเก็บไว้ได้นาน ปัญหานี้จะเป็นผลให้ความเชื่อมั่นและความนิยมในผลิตภัณฑ์โรตีสายไหมลดน้อยลง หรืออาจถึงขั้นวิกฤตจนไม่มีผู้บริโภคกล้ารับประทานอีกต่อไป กลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมสนทนาซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการโรตีสายไหม ผู้นำชุมชน และคณะผู้วิจัยมีความเห็นพ้องต้องกันว่า จะต้องตักเตือนให้ผู้ผลิตทุกคนตระหนักถึงอันตรายและไม่ใช้สารกันบูดในโรตีสายไหม และควรพัฒนาคุณภาพโรตีสายไหม ด้วยการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารและยา (อย.) หรือการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และการทำตราสินค้าของตนในฉลากบรรจุภัณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์และแยกแยะสินค้าคุณภาพได้

แต่ระเบียบข้อบังคับในการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารและยา (อย.) หรือการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ที่เน้นความสะอาดของสถานประกอบการ เมื่อนำมาพิจารณาประเมินกับสถานที่ประกอบการโรตีสายไหมในชุมชนป่าตองและชุมชนประตูลีแล้ว น่าจะเป็นการยากที่จะได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ เนื่องจากเป็นชุมชนหนาแน่น

แออัด โดยเฉพาะชุมชนป่าตองมีลักษณะที่ไม่ดีจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงอีกมาก แนวทางเบื้องต้นในการขอรับรองมาตรฐานอาจจะต้องกำหนดเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ตัวเองในกลุ่มผู้ประกอบการ และให้หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นเป็นผู้รับรองสนับสนุน เพื่อยกระดับคุณภาพโรตีสายไหมในระยะเริ่มต้น อีกแนวทางหนึ่งคือการจัดตั้งศูนย์กลางการผลิต จัดจำหน่าย และจัดเก็บของแถม ผู้ประกอบการโรตีสายไหม โดยให้มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเป็นแกนนำและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การสร้างความตระหนักเรื่องคุณภาพในกลุ่มผู้ผลิตโรตีสายไหมเป็นเรื่องที่สำคัญ และเป็นเป้าหมายที่ควรจะต้องเร่งรีบดำเนินการ เนื่องจากตลาดโรตีสายไหมเปิดกว้าง มีผู้ประกอบการหน้าใหม่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากสถานการณ์นี้ ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าเป็นโอกาสดีในการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพโรตีสายไหม ทั้งนี้เพราะกลุ่มอาชีพโรตีสายไหมเริ่มมองเห็นเป้าหมายที่ชัดเจน เกิดความมุ่งมั่นร่วมกันที่จะพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับคำแนะนำเรื่องการจัดการความรู้ของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) ที่เสนอแนะว่า กระบวนการจัดการความรู้จะสำเร็จลุล่วงได้ดีด้วยการสร้าง “ภาวะผู้นำ” ซึ่งหมายถึง การสร้างความมุ่งมั่น การกำหนดหลักการ การปรับกรอบแนวความคิดให้ถูกต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ภาวะผู้นำจะเป็นปัจจัยผลักดันให้กระบวนการจัดการความรู้สำเร็จลุล่วงไปได้

คณะผู้วิจัยจึงใช้โอกาสนี้จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอีกครั้งในกลุ่มผู้ผลิตโรตีสายไหม ผู้นำชุมชน ผู้บริโภค และคณะผู้วิจัย ทำให้พบปัญหาครอบคลุมทั้งด้านผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต บรรจุภัณฑ์ และการตลาด และได้ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขโดยมุ่งไปที่การพัฒนาคุณภาพในทุกด้าน ซึ่งปัญหาที่พบได้แก่ การผลิตโรตีสายไหมต้องใช้แรงงานคนที่แข็งแรงในการดึงเส้นสายไหม ผลิตภัณฑ์เก็บไว้ได้ไม่นาน สถานที่ผลิตไม่สะอาด และการจรรยาบรรณในชุมชนเป็นอุปสรรคต่อการจำหน่ายสินค้า ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาและการพัฒนาอาชีพมีความเห็นร่วมกันว่าควรพัฒนาในเรื่อง การสร้างเครื่องมือดึงเส้นสายไหมแทนการใช้แรงงานคนการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้สามารถเก็บไว้ได้ยาวนานการยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มาตรฐาน การปรับปรุงระบบจรรยาบรรณในชุมชน และการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและการผลักดันผลิตภัณฑ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่โดดเด่นยั่งยืน

เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพโรตีสายไหมของการวิจัยครั้งนี้พบว่า เป็นเพียงการค้นพบ “เป้าหมาย” และรวบรวม “องค์ความรู้เดิม” ที่มีอยู่แล้วเท่านั้น ยังไม่ได้ใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพโรตีสายไหมให้ก้าวไปสู่เป้าหมาย “คุณภาพ” ที่ตั้งไว้ได้ ทั้งนี้ด้วยข้อจำกัดเรื่องระยะเวลา และงบประมาณดำเนินการของโครงการวิจัย คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรดำเนินการวิจัยการจัดการความรู้เรื่องนี้ต่อไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคุณภาพ และส่งผลไปสู่ความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาชุมชน ให้เป็นชุมชนเข้มแข็งตามแผนนโยบายการพัฒนาประเทศ เพื่อการแข่งขันในสังคมยุคโลกาภิวัตน์

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการผลิตโรตีสายไหมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิธีการผลิตโรตีสายไหม ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาอาชีพโรตีสายไหม และดำเนินการจัดการความรู้ โดยจัดให้มีการเรียนการสอนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวิทยากรต้นตำรับโรตีสายไหมไปสู่นักศึกษาและผู้สนใจจำนวน 40 คน รวมทั้งการบันทึกรวบรวมความรู้ไว้ในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อวีดิทัศน์เพื่อการสืบทอดต่อไป

แนวทางการพัฒนาโรตีสายไหมที่ควรดำเนินการโดยเร่งด่วน คือ การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในฐานะหน่วยงานสนับสนุนชุมชนเข้มแข็งในท้องถิ่น ซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านสถานที่และนักวิชาการ ควรเป็นแกนนำจัดหาสถานที่ให้เป็นศูนย์กลางการผลิตและจัดจำหน่ายโรตีสายไหมที่ถูกสุขลักษณะ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมทั้งการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการถนอมรักษาอาหาร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อการยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยเพื่อพัฒนาอาชีพโรตีสายไหมครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโรตีสายไหมอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน
2. ควรศึกษาวิจัยการสร้างเครื่องมือดึงเส้นสายไหมแทนการใช้แรงงานคน
3. ควรศึกษาวิจัยการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าและให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ

4. ควรศึกษาวิจัยการแปรรูปผลิตภัณฑ์โรตีสายไหม
5. ควรศึกษาวิจัยการเก็บถนอมผลิตภัณฑ์โรตีสายไหมให้สามารถเก็บไว้ได้ยาวนาน
6. ควรศึกษาวิจัยด้านการตลาดเพื่อการจำหน่ายโรตีสายไหม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กองวิจัยการศึกษา. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนา

หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : กรมฯ.

กรมศิลปากร. (2545). **ตลาดและย่านการค้าขายสมัยโบราณกรุงศรีอยุธยา.** กรุงเทพฯ :

โครงการอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา กรมศิลปากร.

กลุ่มสถาบันราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2542). **วิถีไทย.** กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ.

ดวงเดือน สว่างวงศ์. (2548, สิงหาคม 24). ประธานชุมชนป่าตอง. สัมภาษณ์.

นภดล ทองนพเนื้อ และคณะ. (2544). รายงานการวิจัย กระบวนการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรเป็น

อาหารและยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์. (2544). **อธิบายภูมิสถานกรุงศรีอยุธยา 417 ปี แลหลังครั้งบ้านเมืองดี.** กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.

ปัญญา เส้นขาว. (2549, มิถุนายน 25). ประธานโครงการผลิตโรตีสายไหมเพื่ออาชีพเสริม ชุมชนประตูดชัย. สัมภาษณ์.

แผนที่ตัวเมืองพระนครศรีอยุธยา. (2548). [Online]. Available : <http://www.tourismthailand.org/>

upload/Destination/thumbnail/map-1331.jpg

ระยัยศรี กาญจนวงษ์. (2544). **ประวัติศาสตร์อยุธยาถนนป่าตองและคลองในโก.**

เนื่องในโอกาส 96 ปี สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2544. พระนครศรีอยุธยา :

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

วนิช สุธาร์ตน์. (2549). **แผนที่ที่มาแห่งปรัชญาของมนุษย์.** พระนครศรีอยุธยา :

สถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

วัชรกร พาหะนิษฐ์ และคณะ. (2544). **โครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์**

ขนมกง ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรศรีเสมีพัฒนาตำบลบางฝั่ง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา.

ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

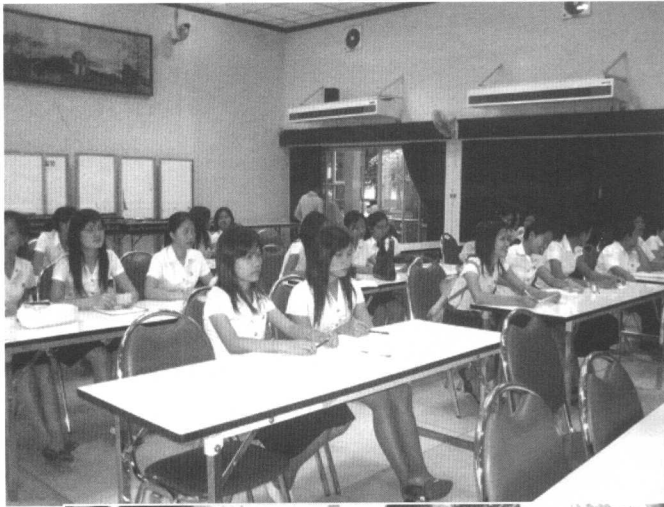
แววตา เส้นขาว. (2548, สิงหาคม 31) ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำชุมชนประตูดชัย (อสม) และผู้ช่วยประธานชุมชน

ประตูดชัย. สัมภาษณ์.

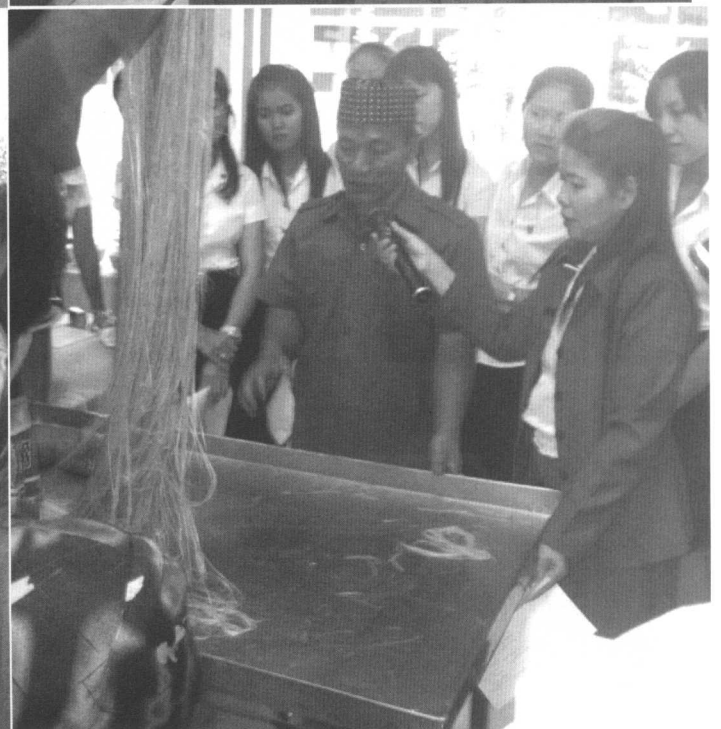
สถาบันส่งเสริมจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.). (2547ก). **1 ปี สคส. จัดการความรู้สู่สังคมปัญญา : รายงานประจำปี 2546.**

กรุงเทพฯ : สถาบันฯ.

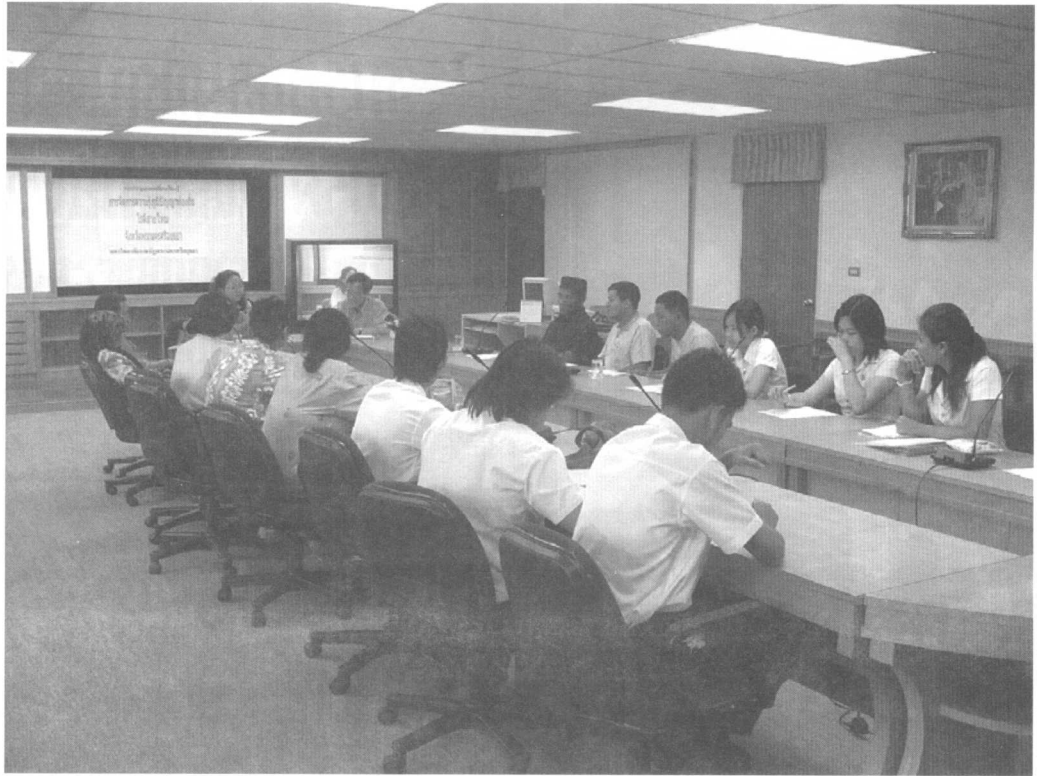
_____. (2547ข). **กขค...การจัดการความรู้.** กรุงเทพฯ : สถาบันฯ.

การอบรมปฏิบัติการ
การผลิตโรตีสายไหม
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
8 กุมภาพันธ์ 2549

กิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการผลิตโรตีสายไหม โดยวิทยากรต้นตำรับ
ภูมิปัญญา “บังเปี้ย” ให้แก่นักศึกษาคหกรรมศาสตร์และผู้สนใจ

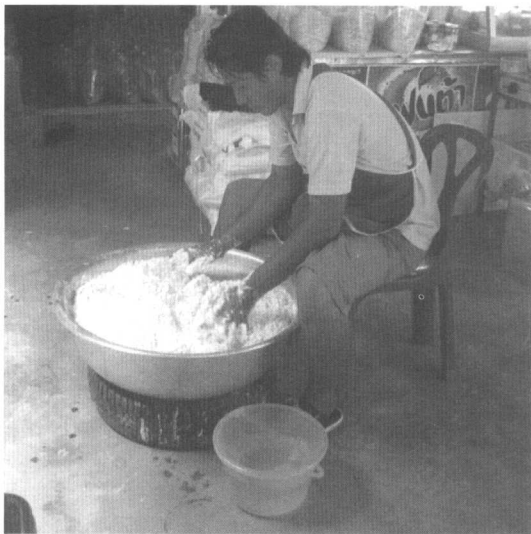

สนทนากลุ่มระหว่างผู้นำชุมชน ผู้ประกอบอาชีพโรตีสายไหมและผู้บริโภค

1. การหม่าแป้ง

ส่วนประกอบประกอบด้วยแป้งสาลีตรา
ว่าจำนวน 22 1/2 กิโลกรัม ผสมกับน้ำ
สะอาด 1 แคนลอน และเกลือไอโอดีนตรา
มังกร 80 กรัม

การหม่าแป้งคือการผสมแป้งกับน้ำ
นวดให้เข้ากันจนเหนียวได้ที่แล้วตั้งทิ้ง
ไว้ประมาณ 5 นาที

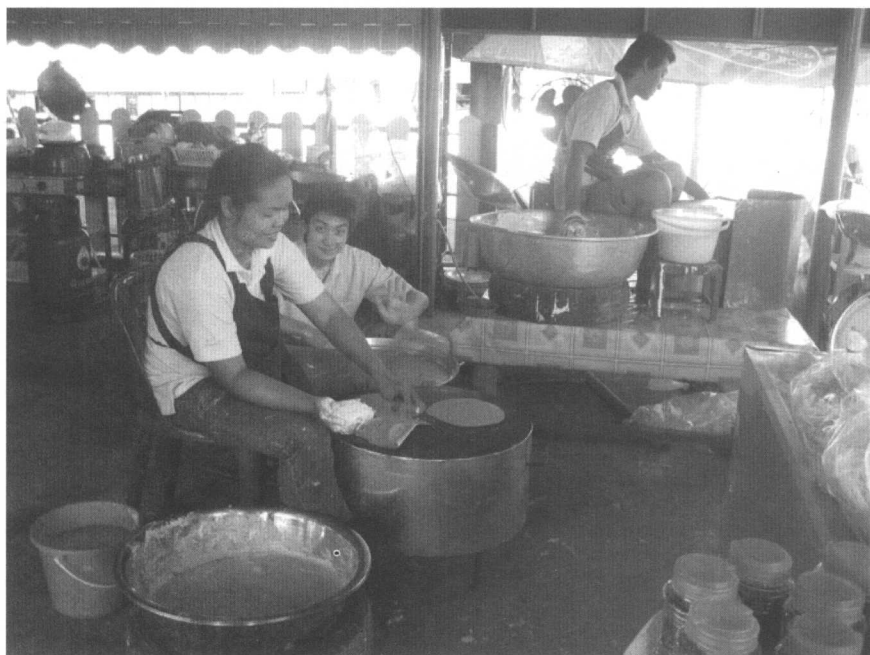

ใส่เครื่องปรุงรส กลิ่น และสี ได้แก่ นมสดตราคาร์เนชั่น 1
กระป๋องเพื่อเพิ่มความมัน แป้งหอมที่ใช้ทำขนมถ้วยฟู 1 ช้อน
โต๊ะเพื่อเพิ่มความหอม งาคั่วเพื่อเพิ่มความมันอร่อย ครีม
ไบเตยเพื่อเพิ่มกลิ่นไบเตย และสีผสมอาหารเช่น สีเขียวไบเตย

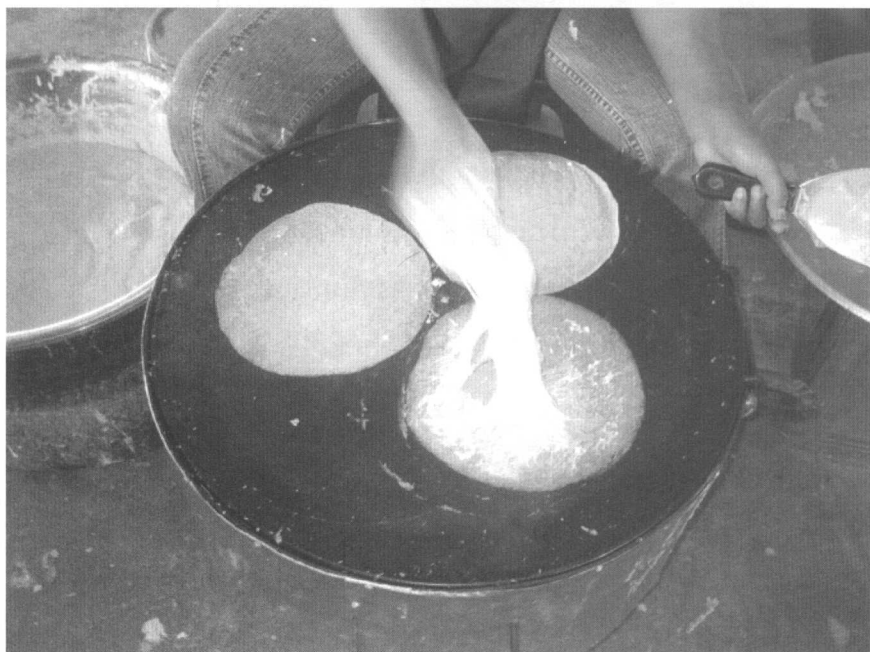

2. การต้มแป้ง

การต้มแป้ง เป็นขั้นตอนการทอดแป้งบนกระทะแบนราบโดยใช้ไฟอ่อน ๆ

ก่อนนำแป้งที่หม่าไว้ขึ้นเต้มบนกระทะต้องบีบนวดแป้งให้เหนียว ยืดหยุ่นได้ ไม่เหลวจนหลุดมือ ขณะเต้มแป้งต้องขยำแป้งที่ถือไว้อยู่ตลอดเวลาเพื่อไม่ให้แป้งเหลวคันทัว

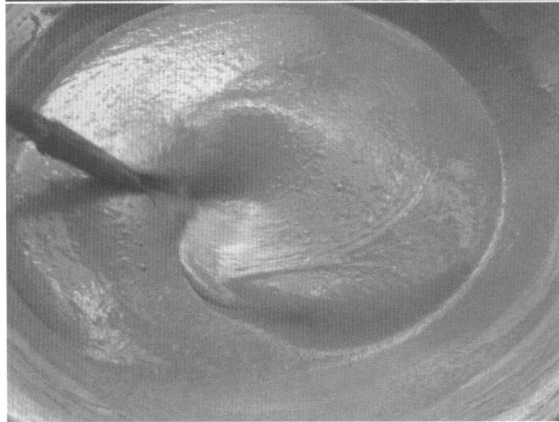
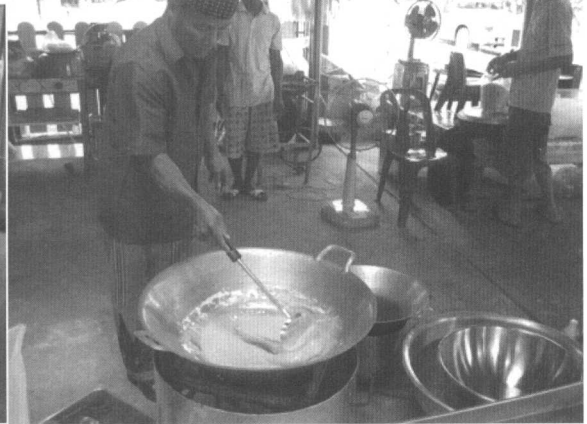

วิธีการเต้มให้เป็นแผ่นกลม บาง จะต้องเต้มวน บนกระทะเพียงครั้งเดียว

. การทำหัวเชื้อ

ส่วนผสมของหัวเชื้อ ใช้แป้งหมี่ตราว่าว จำนวน 19 กิโลกรัม ผสมกับน้ำมันพืชตรา ดอกไม้เขียว 1 ปีบ หรือประมาณ 12 กิโลกรัม ถ้าทำในอัตราส่วนน้อยจะใช้แป้ง 1 ½ กิโลกรัม น้ำมันพืช 1 กิโลกรัม

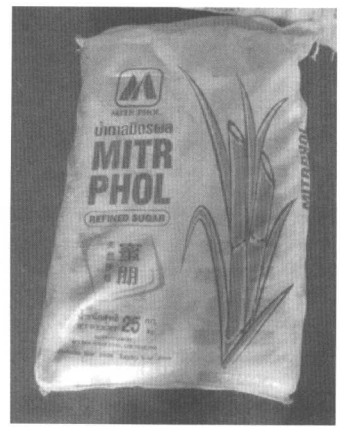
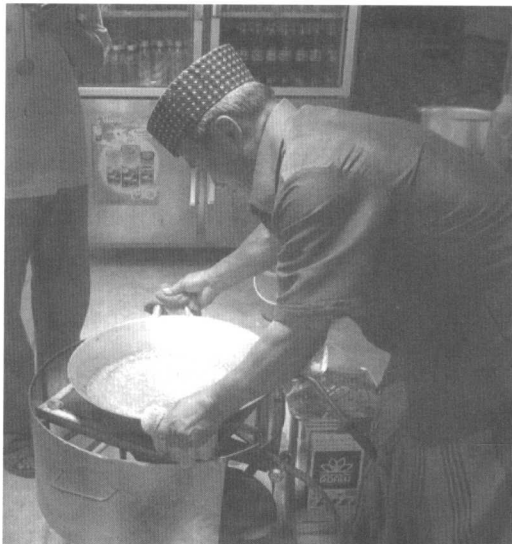
นำส่วนผสมหัวเชื้อไปทำให้ร้อนด้วยไฟอ่อน ๆ จากเตาแก๊ส สังเกตหัวเชื้อที่ใช้การได้แล้วจะหอมเหลือง ร้อนเบา

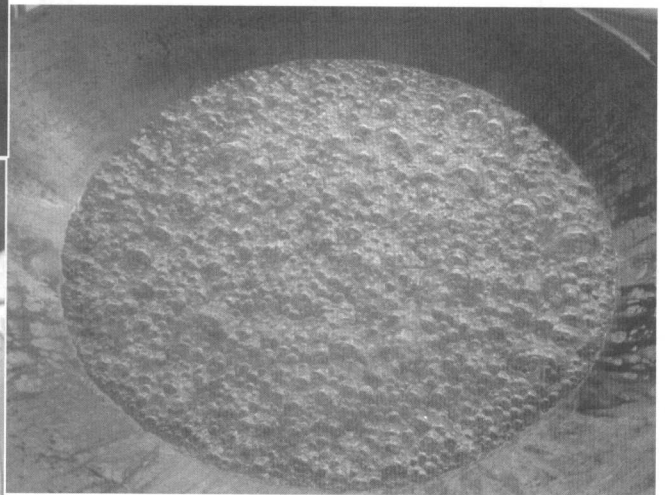
เตาแก๊สที่ใช้อุ่นหัวเชื้อจะใช้แผ่นโลหะรูปวงกลมปิดด้านบนหัวเตาเพื่อทำให้ไฟกระจายความร้อนออกทางด้านข้างและช่วยให้บริเวณกลางกะทะไม่ร้อนจนเกินไป

4. การเคี่ยวน้ำตาล

ส่วนประสมใช้น้ำตาล 2 กิโลกรัม น้ำสะอาด 1 กิโลกรัม

การเคี่ยวน้ำตาลให้ปล่อยทิ้งไว้บนเตาจนเดือด
ห้ามคนหรือกวน

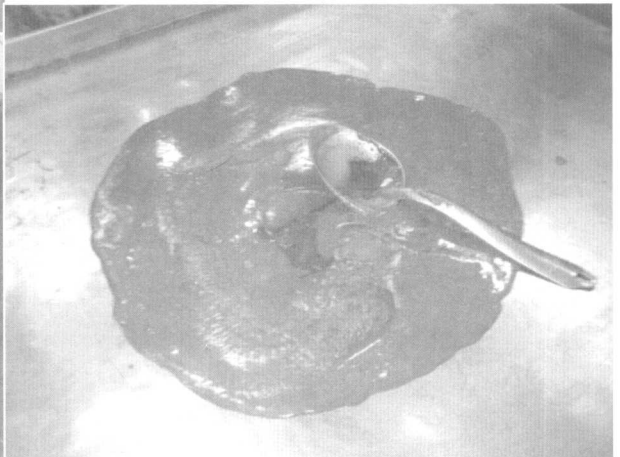

น้ำตาลเคี่ยวที่พร้อมจะนำไปดึงเป็นเส้นสายไหมได้
จะต้องเดือดแตกปุด ๆ เหมือนดอกพุทรา สังเกตเห็น
เป็นดอกใหญ่และมีสีเหลืองอำพัน

นำน้ำตาลที่เคี่ยวพอดีแล้วไปลอยบนน้ำเพื่อลดความร้อน น้ำตาลเคี่ยวที่ใช้ดึงเป็นเส้นสายไหม
ได้จะต้องเหนียวเป็นยางจับเป็นก้อน หากน้ำตาลยังไหลหลุดจากมือแสดงว่ายังใช้การไม่ได้

5. การดึงน้ำตาล

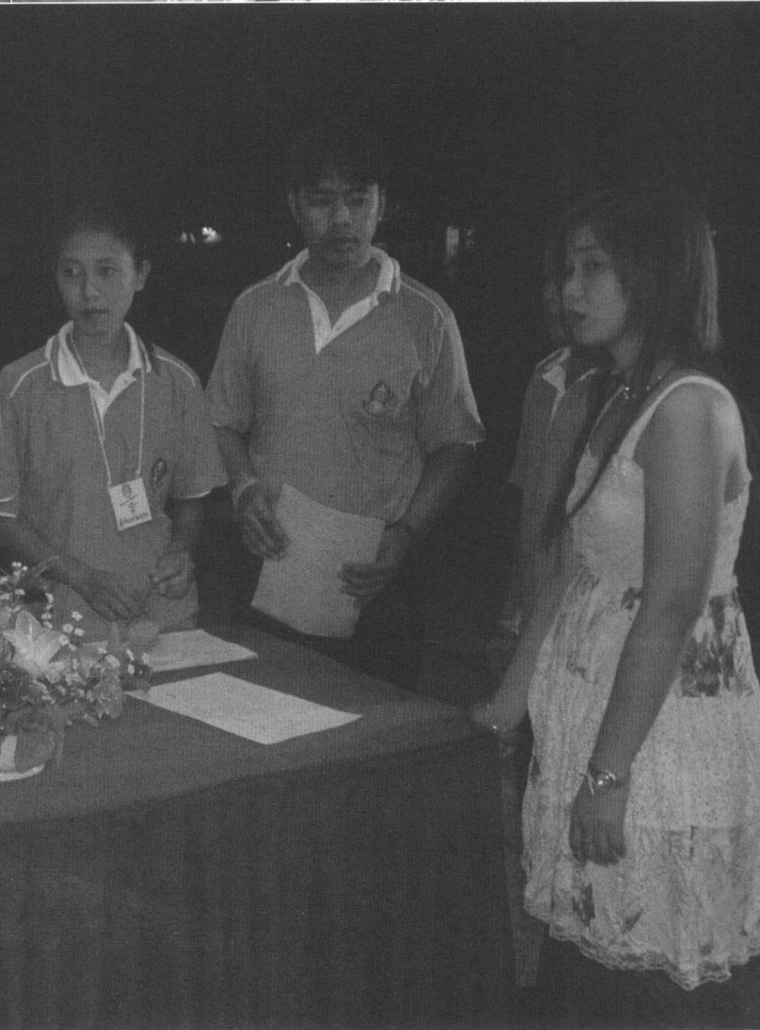

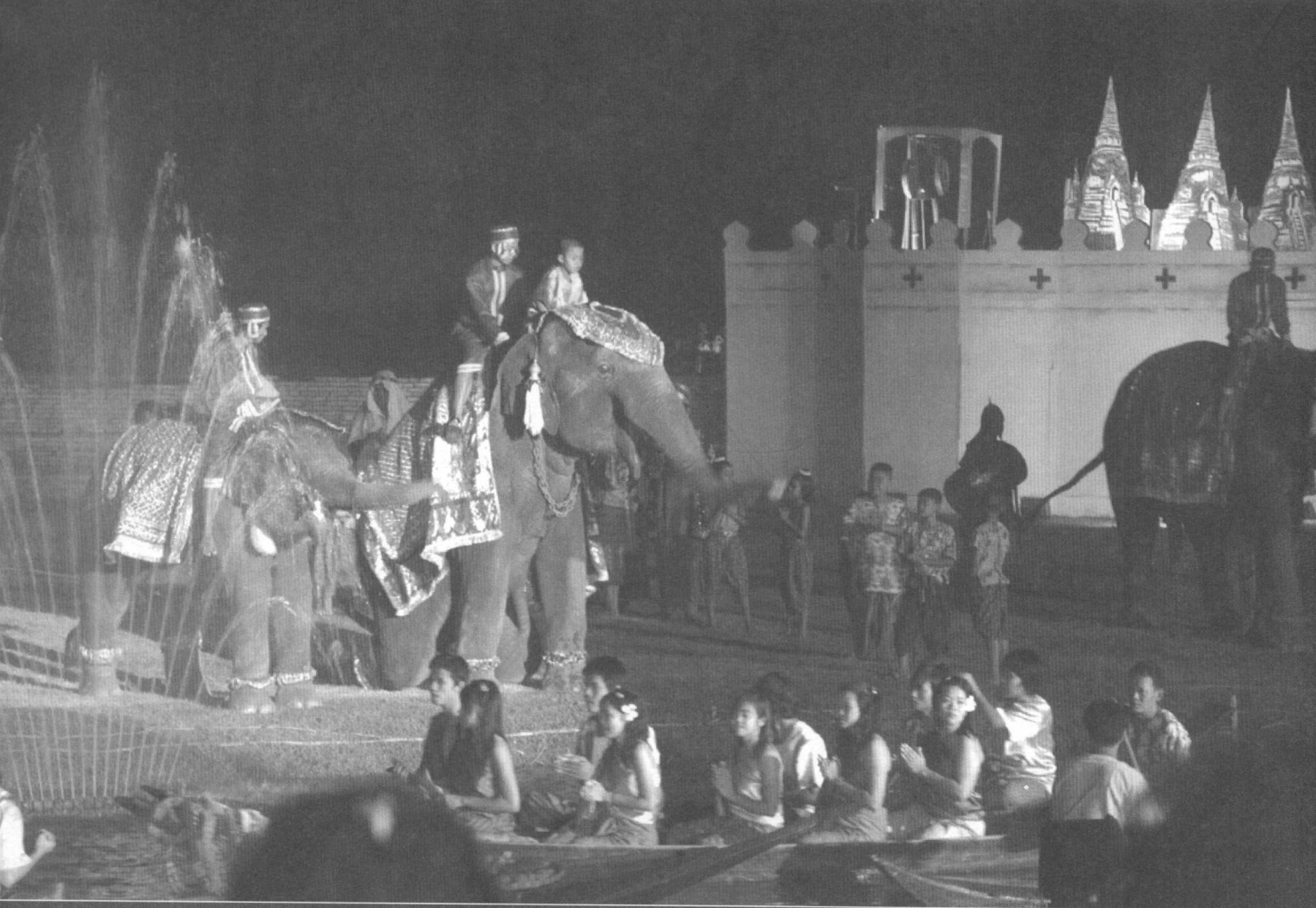
ใช้น้ำตาลที่เคี่ยวดีแล้ว 2 กิโลกรัมผสมกับ หัวเชื้อที่อุ่นไฟให้ร้อนปานกลางประมาณ 1½ กิโลกรัม (หรือหัวเชื้อประมาณ 4 ทัพพี) หัวเชื้อ จะทำให้น้ำตาลหอมมีรสหวานมัน ถ้าใส่หัวเชื้อน้อย เกินไปจะทำให้รสหวานจัด

การดึงน้ำตาลเริ่มด้วยการใส่หัวเชื้อลงบนถาด อลูมิเนียมสำหรับดึงสายไหม นำน้ำตาลที่เคี่ยวเหนียว หมดๆ มากลึงและดึงออกเป็นเส้นยาว จับปลายทั้งสองข้างมาต่อชนกันเป็นวง วางลงบนหัวเชื้อ คลุก หัวเชื้อให้ทั่วน้ำตาล เสร็จแล้วจึงดึงวงน้ำตาลให้ยืด ออกโดยใช้ท่อนไม้ขนาดมือจับสองท่อนวางในวง น้ำตาลแล้วดึงออกทั้งสองข้าง นำปลายวงน้ำตาลพับ กลับมาทบซ้อนกันและดึงออกอีกครั้ง ทำเช่นนี้ เรื่อยไปจนน้ำตาลเป็นเส้นสายไหม

๓ ย้อนรอย

การทำให้ไม่มีกิเลส เป็นศิลปะ
วิธีทำให้ไม่มีกิเลส มันเป็นศิลปะ เพราะมันทำยาก
และมันมีความงามอยู่ในตัวมันเอง
ฉะนั้น เราจึงหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นศิลปะนั้นไม่พ้น
ไม่ว่าเราจะรู้สึกตัว หรือไม่รู้สึกตัว

พุทธทาสภิกขุ

แนะนำผู้เขียน

จิรพรรณ กาญจนะจิตรา	รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาสังคมวิทยา และมนุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ (สาขาสังคมวิทยา) รองประธานคณะกรรมการส่งเสริมกิจการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Ph.D (Rural Sociology) Cornell University U.S.A.
ธนู บุญญานวัตร	อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อ.บ.(บรรณารักษศาสตร์, กศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์)
ปฐมพงษ์ ศุภเลิศ	ดร., รองผู้อำนวยการโรงเรียนจิระศาสตร์วิทยา กรรมการคุรุสภา (ระดับชาติ) อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Ph.D (Educational Management)
เพ็ญดา โมสกุล	นักสถิติ 6 ว. รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา วท.บ.(สถิติประยุกต์) , วท.ม. (สถิติประยุกต์)
มงคล ชาวเรือ	อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กศ.บ.(สังคมศึกษา), ศศ.ม. (พัฒนาสังคม)
ลำยอง ปลั่งกลาง	รองศาสตราจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กศ.บ.(สังคมศึกษา), กศ.ม.(บริหารการศึกษา), ศ.ม.(เศรษฐศาสตร์)
วินิช สุธารัตน์	รองศาสตราจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กศ.บ.(เคมี-อังกฤษ), ค.ม.(จิตวิทยาและการแนะแนว) Cert. in Teaching Science
สุรัชย์ ขวัญเมือง	รองศาสตราจารย์ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม กรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) กศ.บ.(คณิตศาสตร์), กศ.ม.(บริหารการศึกษา)
อนันต์ รัตนภาณุศร	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กศ.บ.(คณิตศาสตร์), ค.ม.(สถิติการศึกษา)

ภาพปก : นภสร วิทยาศาสตร์ ถ่ายภาพ